VÝSLEDKY MATURITNÍ ZKOUŠKY V ROCE 2015 A JEJICH VÝVOJ OD ROKU 2011

(ZÁVĚREČNÁ ZPRÁVA CENTRA PRO ZJIŠŤOVÁNÍ VÝSLEDKŮ VZDĚLÁVÁNÍ ZA ROK 2015)

CENTRUM PRO ZJIŠŤOVÁNÍ VÝSLEDKŮ VZDĚLÁVÁNÍ

ČERVEN 2016

Obsah

A ÚČAST NA MATURITNÍM VZDĚLÁVÁNÍ A PŘIHLÁŠENÍ K MATURITĚ 4
A1 ÚČAST NA MATURITNÍM VZDĚLÁVÁNÍ 4
A1.1 ROK 2015 4
A1.2 FAKTOR DEMOGRAFICKÉHO VÝVOJE 5
A1.3 PREFERENCE MATURITNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ PŘI VOLBĚ STŘEDNÍ ŠKOLY 5
A2 PŘIHLÁŠENÍ K MATURITNÍ ZKOUŠCE 7
A2.1 PŘIHLÁŠENÍ K MATURITNÍ ZKOUŠCE V JARNÍM ZKUŠEBNÍM OBDOBÍ 8
A2.2 VOLBA PŘEDMĚTOVÉHO PORTFOLIA PRVOMATURANTŮ 13
A2.3 PŘIHLÁŠENÍ K MATURITNÍ ZKOUŠCE V PODZIMNÍM ZKUŠEBNÍM OBDOBÍ 16
B NEÚSPĚŠNOST U MATURITNÍ ZKOUŠKY 18
B1 NEÚSPĚŠNOST U MATURITNÍ ZKOUŠKY V JARNÍM ZKUŠEBNÍM OBDOBÍ 18
B1.1 SOUHRNNÁ NEÚSPĚŠNOST U MATURITNÍ ZKOUŠKY 18
B1.2 NEÚSPĚŠNOST VE SPOLEČNÉ A V PROFILOVÉ ČÁSTI MATURITNÍ ZKOUŠKY 21
B.1.3 NEÚSPĚŠNOST PODLE ZKOUŠEK A PŘEDMĚTŮ SPOLEČNÉ ČÁSTI MZ 25
B2 NEÚSPĚŠNOST PO PODZIMNÍM ZKUŠEBNÍM OBDOBÍ 32
B2.1 SOUHRNNÁ NEÚSPĚŠNOST U MATURITNÍ ZKOUŠKY 32
B2.2 NEÚSPĚŠNOST VE SPOLEČNÉ A V PROFILOVÉ ČÁSTI MATURITNÍ ZKOUŠKY 35
B2.3 NEÚSPĚŠNOST V JEDNOTLIVÝCH MATURITNÍCH PŘEDMĚTECH 37
B3 ABSOLUTNÍ NEÚSPĚŠNOST PRVOMATURANTŮ 42
C VÝSLEDKY SPOLEČNÉ ČÁSTI MATURITNÍ ZKOUŠKY 43
C1 VÝSLEDKY ZKOUŠEK V JARNÍM ZKUŠEBNÍM OBDOBÍ 43
C1.1 SOUHRNNÉ VÝSLEDKY SPOLEČNÉ ČÁSTI MATURITNÍ ZKOUŠKY 43
C1.2 VÝSLEDKY ZKOUŠEK Z JEDNOTLIVÝCH PŘEDMĚTŮ 51
C1.3 ROZDĚLENÍ ČETNOSTI BODOVÝCH ZISKŮ A KLASIFIKAČNÍCH ZNÁMEK Z PŘEDMĚTŮ 58
C2 VÝSLEDKY ZKOUŠEK PO PODZIMNÍM ZKUŠEBNÍM OBDOBÍ 64
C2.1 SOUHRNNÉ VÝSLEDKY SPOLEČNÉ ČÁSTI MATURITNÍ ZKOUŠKY 64
C2.2 VÝSLEDKY ZKOUŠEK Z JEDNOTLIVÝCH PŘEDMĚTŮ 66
C2.3 SOUVISLOSTI MEZI DÍLČÍMI ZKOUŠKAMI V ČEŠTINĚ 66
D SHRNUTÍ A ZÁVĚR 68
D1 ÚČAST NA MATURITNÍM VZDĚLÁVÁNÍ A PŘIHLÁŠENÍ K MZ V JARNÍM ZKUŠEBNÍM OBDOBÍ 68
D2 VOLBA PŘEDMĚTOVÉHO PORTFOLIA 68
D3 NEÚSPĚŠNOST U MATURITNÍ ZKOUŠKY 69
D3.1 NEÚSPĚŠNOST PO JARNÍM ZKUŠEBNÍM OBDOBÍ 69
D3.2 NEÚSPĚŠNOST PO PODZIMNÍM ZKUŠEBNÍM OBDOBÍ 71
D3.3 ABSOLUTNÍ NEÚSPĚŠNOST 71

D4 VÝSLEDKY MATURITY V JARNÍM ZKUŠEBNÍM OBDOBÍ 72
D4.1 VÝSLEDKY SPOLEČNÉ ČÁSTI MZ 72
D4.2 VÝSLEDKY Z JEDNOTLIVÝCH PŘEDMĚTŮ 72
D5 ZÁVĚRY 73
E1 PŘÍLOHY 73

A ÚČAST NA MATURITNÍM VZDĚLÁVÁNÍ A PŘIHLÁŠENÍ K MATURITĚ

A1 ÚČAST NA MATURITNÍM VZDĚLÁVÁNÍ

A1.1 ROK 2015

V roce 2015 se k maturitní zkoušce (MZ) v řádném termínu zkoušky přihlásilo 76,3 tis. žáků. Mezi přihlášenými k řádnému termínu MZ bylo 70,9 tis. žáků denní formy studia (92,9 %) a 5,4 tis. žáků ostatních forem studia (7,1 %).

Z počtu žáků denní formy studia přihlášených k řádnému termínu MZ tvořili 93,3 % (66,1 tis.) žáci čtyřletých a víceletých oborů a 6,7 % (4,7 tis.) žáci dvouletého nástavbového studia.

Z počtu žáků neprezenčních forem studia přihlášených k řádnému termínu MZ činil podíl žáků pětiletých oborů 48,6 % (2,6 tis.) a podíl žáků tříletého nástavbového studia 51,4 % (2,8 tis.).

Z celkového počtu přihlášených k řádnému termínu představovali žáci končící své středoškolské studium v roce 2015 (tedy prvomaturanti) celkem 96,5 %, tedy 73,6 tis., z toho bylo 33,2 tis. chlapců a 40,4 tis. dívek. Zbývajících 2,6 tis. přihlášených k řádnému termínu tvořili ti, kteří své SŠ studium ukončili dříve (převážně v roce 2014).

Účast na maturitním vzdělávání činila v roce 2015 celkem 75,1 maturujícího na 100 obyvatel ve věku 19–20 let.

Participace dívek dosáhla v roce 2015 historického maxima, a to 84,8 maturantky na 100 dívek ve věku 19/20 let.

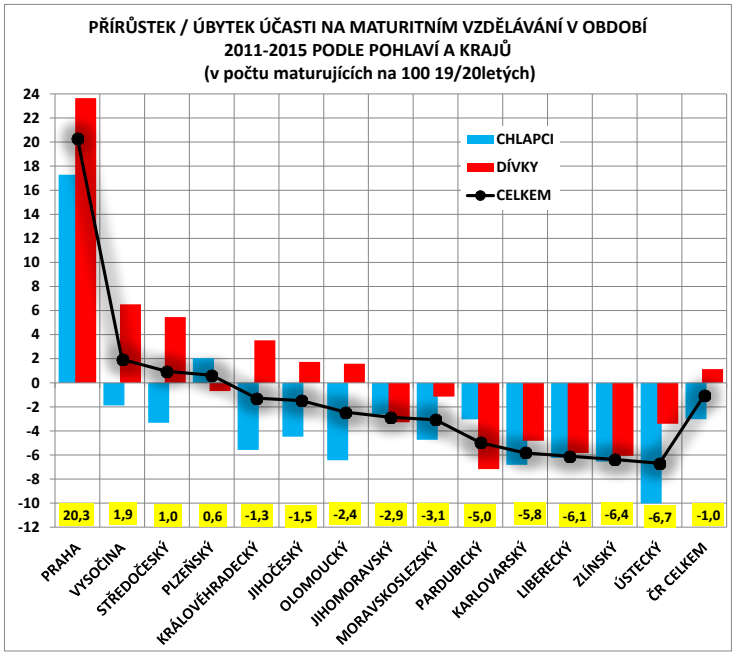

V období let 2011–2015 rostla účast na maturitním vzdělávání pouze ve 4 krajích, ve zbývajících 10 krajích klesla. Nárůst účasti chlapců je patrný pouze v Praze a Plzeňském kraji, nárůst účasti dívek vykazuje 6 krajů. Bezkonkurečně nejvyšší růst účasti maturujících v tomto období vykázala Praha (přes 20 bodů), nejvýraznější pokles naopak Liberecký, Zlínský a Ústecký kraj (mínus 6–7 bodů). Z grafu vývoje účasti na maturitním vzdělávání v jednotlivých krajích je více než zřejmé, že až na výjimky růst v krajích „táhly“ především dívky, zatímco pokles účasti byl tažen chlapci.

A1.2 FAKTOR DEMOGRAFICKÉHO VÝVOJE

Vývoj účasti na maturitním vzdělávání probíhá v současné době na pozadí končícího poměrně dramatického demografického poklesu ve věkové kohortě maturujících. Od roku 2010 klesl počet 19–20letých o 26 %, tj. o 34,5 tis., počet samotných prvomaturantů pak o rovněž 26 %, tj. o více než 26 tis. Dramatický demografický pokles ve věkové kohortě 19–20letých bude v následujícím roce přecházet do stagnace (příští rok ještě nastane pokles o dalších 6 % hodnoty roku 2015), aby se od roku 2017 pro následujících 5 let počet 19–20letých ustálil na hranici 90–92 tis.

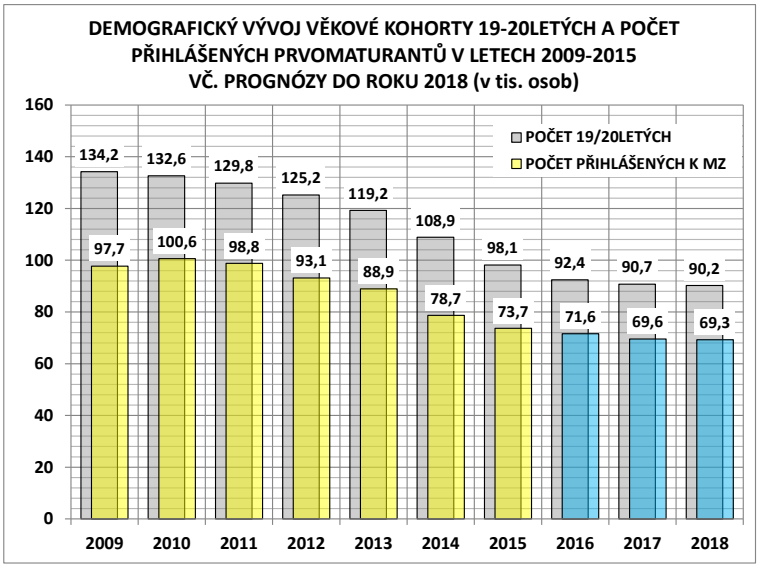

Počet prvomaturantů přihlášených k MZ v roce ukončení svého SŠ studia by měl podle prognózy v roce 2017 klesnout pod hranici 70 tisíc, tj. na úroveň o více než 30 % nižší ve srovnání s rokem 2010, celkový počet přihlášených k řádnému termínu maturitní zkoušky však je a bude každoročně o 2,5–2,7 tis. vyšší.[1]

A1.3 PREFERENCE MATURITNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ PŘI VOLBĚ STŘEDNÍ ŠKOLY

Preference maturitních oborů při volbě střední školy dosahovala v letech 2005–2013 hodnot mezi 63–69 % z počtu žáků končících povinnou školní docházku. Nejvyšší relativní zájem o maturitní obory byl v roce 2008, od tohoto roku sledujeme až do roku 2012 klesající tendenci. Rok 2013 vykázal mírný nárůst.

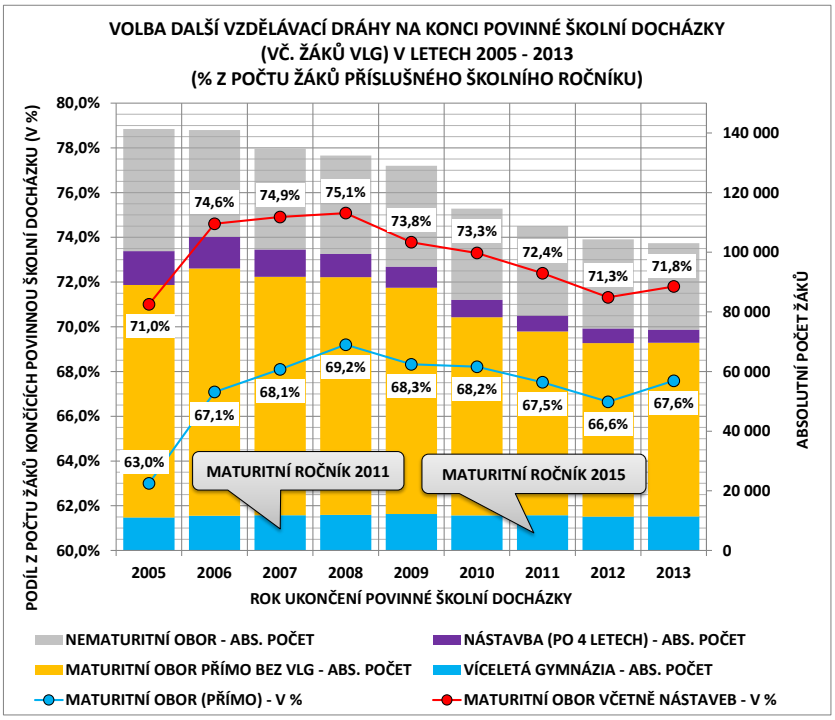

Pokud k prvotní volbě maturitního oboru připočteme ještě nástavbové studium,[2] dosahuje výsledná preference maturitních oborů v jednotlivých školních ročnících 2005–2013 hodnot mezi 71–75 %. Bez zájmu o dosažení maturitního vzdělání denní formou studia tak v jednotlivých sledovaných školních ročnících zůstává pouze 25–29 % žáků. Ve skutečnosti však musíme

[1] *Výjimkou je pouze rok 2011, protože v tomto roce nebyli přihlášeni žádní žáci v odloženém řádném termínu. Rozdíl mezi přihlášenými v řádném termínu a přihlášenými prvomaturanty představují ti, kteří získali po roce od ukončení SŠ studia možnost konat maturitní zkoušku; středoškolské studium tedy absolvovali o rok či více let dříve.*

[2] *Připočteme tedy absolventy nematuritních oborů, kteří se po ukončení studia učebního oboru rozhodli dokončit své středoškolské studium 2letým oborem nástavbového studia denní formou.*

tento údaj ještě snížit o zhruba 3–4 % těch, kteří se následně poprvé k maturitnímu studiu přihlásí až v neprezenční formě studia, nejčastěji ve věku 30–36 let.

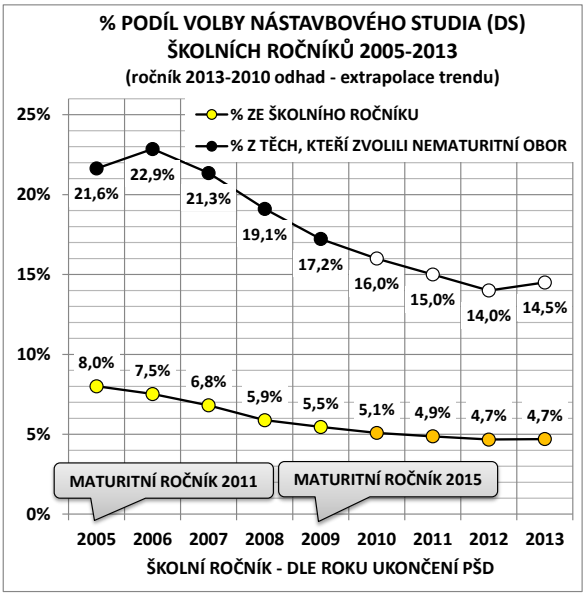

Do roku 2008 počet žáků preferujících maturitní studium strmě stoupal, tento trend ustal teprve po rozhodnutí o konání společné části maturitní zkoušky. U prvotního rozhodnutí sledujeme od roku 2008 do roku 2012 mírný, avšak setrvalý pokles preferencí v úhrnu o 2,5 procentního bodu, z toho nejvíce v případě 4letých maturitních oborů SOŠ a SOU (o 3,4 procentního bodu, tj. ze 44,1 % na 40,7 %) a u lyceí (o 1,1 procentního bodu, tj. ze 4,9 % na 3,8 %).

Podíl volby 4letého gymnázia ve sledovaném období stagnoval zhruba na úrovni 11 %. Preference víceletých gymnázií však mají ve sledovaných školních ročnících nepřetržitý rostoucí trend, u něhož je patrné zpomalení až od maturitního ročníku 2016. Příčinou je fixní počet

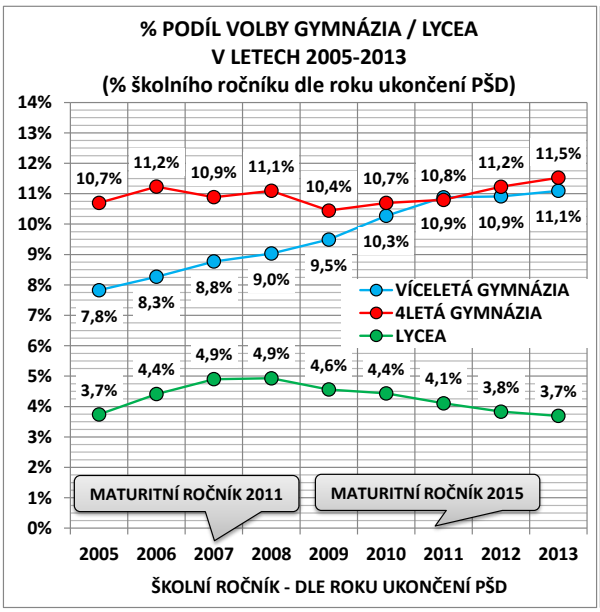

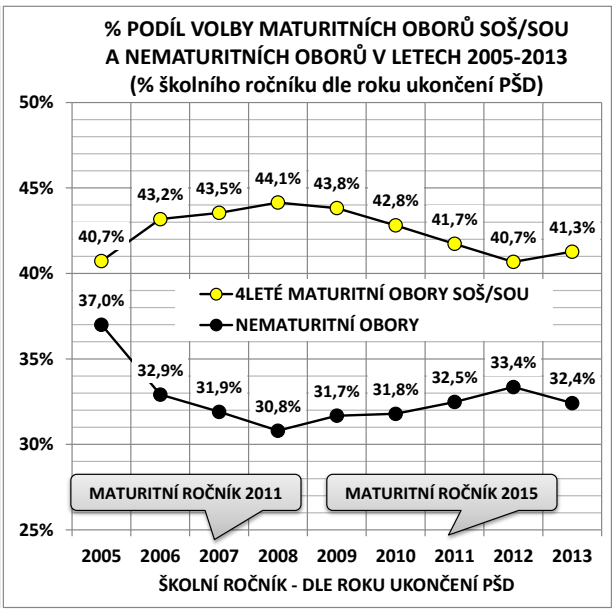

míst na gymnáziích a pokles populace. Celkově se podíl volby víceletého gymnázia poprvé přehoupl přes 10% hranici právě u školního maturitního ročníku 2014.

Na preferenci maturitního vzdělání při druhé volbě, tedy při ukončení studia učebního oboru, je od roku 2012 patrný pokles zájmu o nástavbové studium. Počínaje absolventským ročníkem 2012, kdy se podíl nástupu do nástavbového studia v denní formě pohyboval na hranici 23 %,[3] začíná poměrně strmý pokles zájmu končící zhruba na hranici 14 %. Od absolventského ročníku 2011 tak podíl druhé volby maturitního oboru na příslušném školním ročníku klesl z 8 % na 5,5 %, tedy o 2,5 procentního bodu. Jedním z faktorů ovlivňujících tento trend je výrazně nižší podíl nematurantů u mladších ročníků.

[3] *Jde o podíl z těch, kteří před 4 lety zvolili studium učebního oboru bez maturity.*

A2 PŘIHLÁŠENÍ K MATURITNÍ ZKOUŠCE

VYMEZENÍ POJMŮ

K maturitní zkoušce v jarním zkušebním období se hlásí:

- žáci, kteří bezprostředně před maturitou ukončí své středoškolské studium; v této zprávě je nazýváme „prvomaturanty“, protože jejich první možný termín zkoušky může být pouze termínem řádným;
- žáci, kteří se hlásí k řádnému termínu zkoušky, avšak své středoškolské studium ukončili o rok či více let dříve; důvodem, že se k řádnému termínu hlásí až rok či více let po ukončení studia, je skutečnost, že v předchozích řádných termínech zkoušku nekonali, neboť je škola ke konání maturitní zkoušky nepřipustila; v této zprávě o nich hovoříme jako o přihlášených k „odloženému“ řádnému termínu;

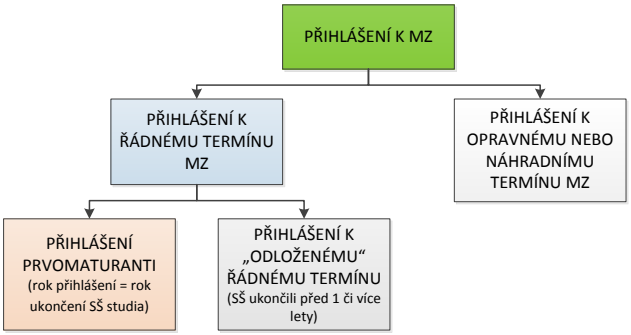

- přihlášení k náhradnímu termínu zkoušky jsou ti, kteří se již jednou či vícekrát k řádnému termínu maturitní zkoušky přihlásili, avšak z omluvených důvodů zkoušku nekonali; tímto důvodem však není skutečnost, že je škola ke konání maturitní zkoušky nepřipustila;
- přihlášení k opravnému termínu zkoušky jsou ti, kteří v některém z předchozích zkušebních období zkoušku konali, avšak neúspěšně; za takové se považují i ti, kteří se k přihlášené zkoušce nedostavili a kterým ředitel školy absenci u zkoušky řádně neomluvil.

V praxi může v rámci jednoho zkušebního období u konkrétního maturujícího nastat souběh konání zkoušky v náhradním i v opravném termínu; proto na úrovni celé maturitní zkoušky i na úrovni částí maturitní zkoušky hovoříme o přihlášených k náhradní/opravné zkoušce.

V případě přihlášených k řádnému termínu maturitní zkoušky je třeba jasně vymezit rozsah maturitní zkoušky, k níž jsou přihlášeni.

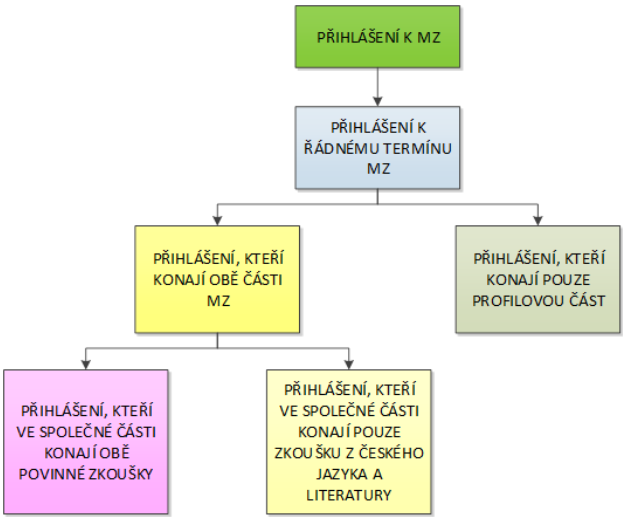

Rozhodující většinu představují přihlášení ke standardní maturitní zkoušce složené ze dvou částí, a to společné části zahrnující dvě povinné zkoušky a části profilové. Vedle nich jsou však přihlášení: (1) jejichž maturita se skládá pouze z profilové části, nebo (2) ti, jejichž maturitní zkouška je složena z obou částí, ale v rámci společné části konají pouze zkoušku z českého jazyka a literatury. V prvním případě jde o maturující, kteří skládají svoji druhou – odbornou – maturitu a v první maturitě byli úspěšní, v druhém případě jde o žáky šestiletých gymnázií, kterým výjimka MŠMT umožňuje druhou povinnou zkoušku nahradit certifikovanou zkouškou z cizího jazyka.

Na případu přihlášených k maturitní zkoušce v jarním zkušebním termínu roku 2015 budeme demonstrovat kvantitativní proporce mezi uvedenými skupinami přihlášených.

A2.1 PŘIHLÁŠENÍ K MATURITNÍ ZKOUŠCE V JARNÍM ZKUŠEBNÍM OBDOBÍ

PŘIHLÁŠENÍ K JARNÍMU ZKUŠEBNÍMU OBDOBÍ MATURITNÍ ZKOUŠKY 2015									
ROK 2015	PŘIHLÁŠENÍ CELKEM	V TOM PŘIHLÁŠENÍ K:							
		ŘÁDNÉMU TERMÍNU							OPRAVNÉMU ČI NÁHRADNÍMU TERMÍNU
		CELKEM	V TOM:		V TOM KONAJÍCÍ				
			PRVO-MATURANTI	"ODLOŽENÝ" ŘÁDNÝ TERMÍN	OBĚ ČÁSTI MZ			POUZE PROFILOVOU ČÁST MZ	
					CELKEM	TOM:			
						PRVO-MATURANTI	"ODLOŽENÝ" ŘÁDNÝ TERMÍN		
GYMNÁZIUM VÍCELETÉ	10 025	9 949	9 904	45	9 949	9 904	45		76
GYMNÁZIUM 4LETÉ	11 771	11 530	11 414	116	11 530	11 414	116		241
LYCEUM	4 427	4 210	4 136	74	4 208	4 134	74	2	217
NÁSTAVBA NETECHNICKÉ	7 979	6 159	5 728	431	6 148	5 719	429	11	1 820
NÁSTAVBA TECHNICKÉ	1 706	1 381	1 299	82	1 374	1 292	82	7	325
SOŠ EKONOMICKÉ	5 426	4 954	4 752	202	4 935	4 733	202	19	472
SOŠ HOTELOVÉ A PODNIK.	7 132	6 276	5 943	333	6 259	5 927	332	17	856
SOŠ HUMANITNÍ A PEDAG.	6 859	6 075	5 913	162	5 034	4 875	159	1 041	784
SOŠ TECHNICKÉ	10 600	9 771	9 305	466	9 668	9 207	461	103	829
SOŠ TECHNOLOGICKÉ	2 277	2 016	1 921	95	1 902	1 808	94	114	261
SOŠ UMĚLECKÉ	2 757	2 469	2 385	84	2 321	2 239	82	148	288
SOŠ ZDRAVOTNICKÉ	3 513	2 998	2 890	108	2 931	2 824	107	67	515
SOŠ ZEMĚDĚLSKÉ	2 953	2 516	2 386	130	2 502	2 372	130	14	437
SOU NETECHNICKÉ	3 377	2 731	2 565	166	2 666	2 500	166	65	646
SOU TECHNICKÉ	3 916	3 304	3 121	183	3 281	3 098	183	23	612
CELKEM	**84 718**	**76 339**	**73 662**	**2 677**	**74 708**	**72 046**	**2 662**	**1 631**	**8 379**

K maturitní zkoušce v jarním zkušebním období bylo v roce 2015 přihlášeno celkem 84,7 tis. maturujících, tj. o 5,1 tis. méně než v roce předcházejícím. Meziroční pokles je tedy 5,7 % (příčinou je pokles populačního ročníku). Počet prvomaturantů klesl meziročně o plných 5 tisíc (o 6,4 %) na 73,7 tis. Prvomaturanti tak tvoří 86,9 % z celkového počtu maturantů. Další 3,2 % představují přihlášky k „odloženému“ řádnému termínu (2,7 tis.) a zbývajících 9,9 % (tj. 8,4 tis.) přihlášky k opravným nebo náhradním zkouškám. Celkem 13 % přihlášek (11,0 tis.) k jarnímu zkušebnímu období roku 2015 bylo podáno maturanty, kteří ukončili své středoškolské studium před rokem 2015.

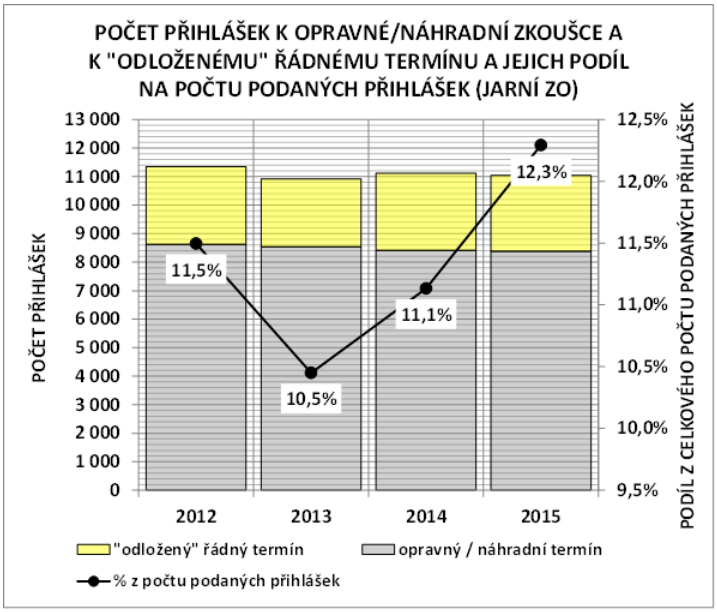

Podíl těchto přihlášek v jednotlivých skupinách oborů vykazuje vysokou variabilitu. Zatímco v případě gymnázií jde řádově o 1–3 % ze všech podaných přihlášek, v případě nástavbového studia se jedná

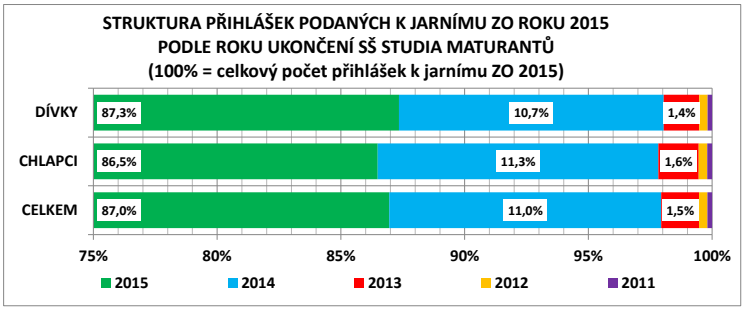

o více než čtvrtinu a v případě oborů SOU o 20–24 % a v jednotlivých skupinách SOŠ od 12 do 19 %. Počtem přihlášek k těmto zkouškám není rok 2015 nijak výjimečný, neboť od roku 2012 do roku 2015 se jejich počet každoročně pohybuje v pásmu 11,0–11,3 tis. S klesajícím počtem maturujících však jejich podíl na celkovém počtu podaných přihlášek logicky roste.

A2.1.1 OBOROVÁ STRUKTURA PODANÝCH PŘIHLÁŠEK

Podíl gymnázií na celkovém počtu prvomaturantů v roce 2015 meziročně vzrostl o 1 procentní bod, a to na 28,9 %. Spolu s lycei (5,6 %) tak sektor všeobecného a všeobecně odborného vzdělávání představuje 34,5% podíl všech prvomaturantů.

Na odborné školství tak připadá zbývajících 65,5 %, z toho na SOŠ poměrně stabilních 48,2 %, na SOU 7,7 % a na nástavbové studium 9,4 %. Nástavbové studium také zaznamenalo nejvýraznější meziroční změnu podílu, a to pokles o téměř 2 procentní body.

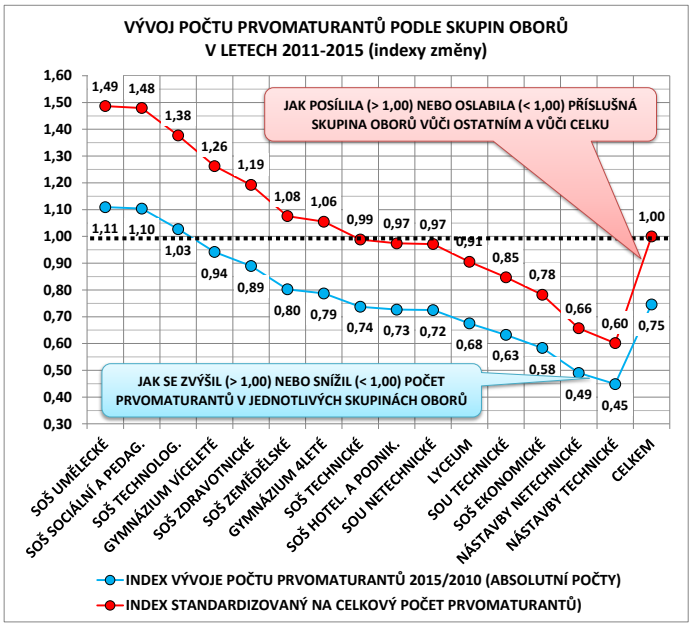

Z celkového počtu přihlášek podaných k opravné/náhradní zkoušce či „odloženému“ řádnému termínu MZ (11,0 tis.) podali gymnazisté 4,4 %, absolventi lyceí 2,6 %, absolventi SOŠ 54,5 %, absolventi maturitních oborů SOU 14,5 % a absolventi nástavbového studia 24,0 %. Proti předchozímu roku je nejvýznamnější změnou tříbodový pokles u nástavbového studia a více než dvoubodový nárůst u absolventů SOŠ.

Vývoj oborové struktury přihlášek v období od roku 2011 do roku 2015 je v případě prvomaturantů ve znamení zvyšování podílu gymnázií a snižování podílu oborů SOU a nástavbového studia. V případě přihlášek k opravným a náhradním zkouškám a k „odloženému“ řádnému termínu zkoušek je zřejmý výrazný růst podílu SOŠ a snižování podílu oborů SOU a nástavbového studia. Podíl gymnázií a lyceí zůstává v této skupině přihlášek trvale zanedbatelný.

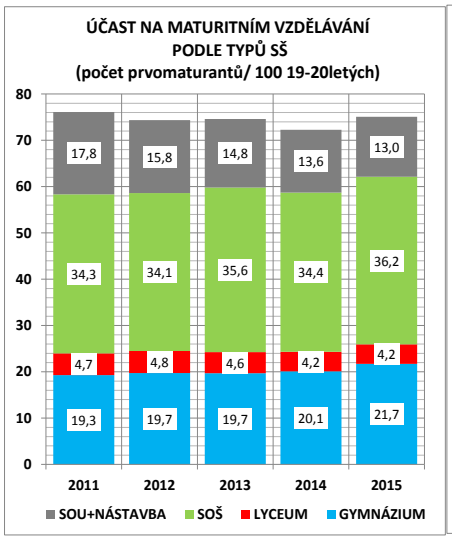

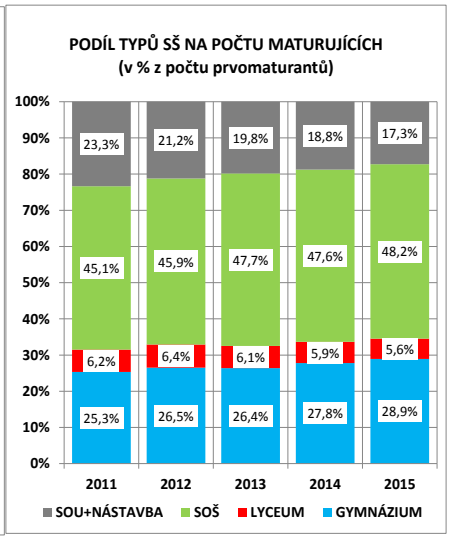

Nejdynamičtějším oborovým maturitním segmentem jsou vedle gymnázií a uměleckých oborů především „dívčí“ obory (zdravotnické, pedagogické a sociální), dále obory technologické a obory zemědělské. Naopak dramatický ústup je vedle nástavbového studia zřejmý u obchodních akademií, lyceí (zejména technických) a technických oborů SOU. U dívek je tedy kromě dramatického nárůstu jejich účasti na maturitním vzdělávání zřejmý přesun zájmu z obchodních akademií částečně do sektoru gymnázií a do sektoru „dívčích“ oborů, u chlapců preference směřují ze sektoru SOU směrem k technologickým oborům SOŠ. Za problematický zejména z hlediska šancí chlapců na dosažení VŠ vzdělání lze považovat klesající význam segmentu lyceí.

A2.1.2 PŘIHLÁŠKY PODLE FORMY STUDIA

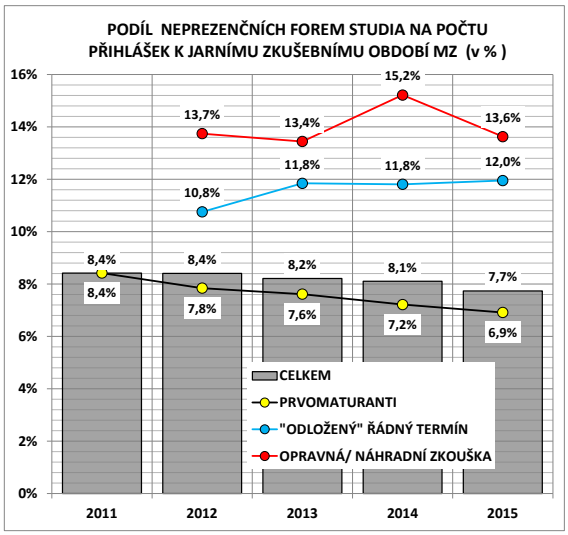

Z celkového počtu přihlášek podaných k maturitní zkoušce 2015 v jarním zkušebním období představovaly přihlášky podávané žáky **neprezenčních forem studia** 7,7 % (6,6 tis.).

Podíl žáků neprezenčních forem studia mezi prvomaturanty od roku 2011 setrvale klesá z 8,4 % v roce 2011 na 6,9 % v roce 2015. V absolutních počtech tak jejich počet proti roku 2011 poklesl v roce 2015 o 3,2 tis. Přitom je třeba vzít v úvahu skutečnost, že počet žáků neprezenčních forem studia není zásadně ovlivněn dramatickým demografickým poklesem typicky středoškolských věkových kohort, neboť jejich průměrný věk se pohybuje mezi 33–35 lety. S velkou pravděpodobností stojí za snížením jejich počtu snižující se ochota podstupovat riziko neúspěchu u maturitní zkoušky.

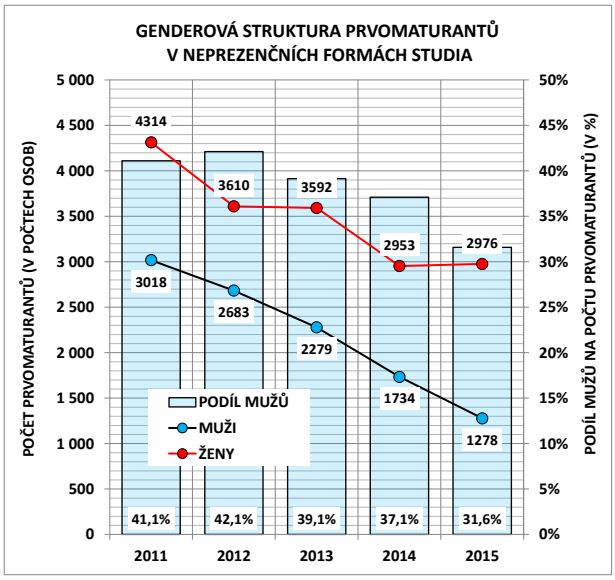

Spolu s poklesem absolutního počtu prvomaturantů v neprezenčních formách studia došlo v uplynulých 5 letech k významným změnám jejich oborové struktury. Původně zcela dominantní podíl netechnických oborů nástavbového studia (v roce 2011 téměř 2/3 prvomaturantů) se ve sledovaném období snížil na 45 %, zatímco podíl sociálních a pedagogických oborů SOŠ (původně 6%) se zvýšil více než čtyřnásobně (v roce 2015 již 27 %).

Podíl technických oborů nástavbového studia se v uplynulých 5 letech snížil na polovinu (v roce 2015 je podíl již necelých 6 %). Celkově tak podíl nástavbového studia klesl ze 77 % na 51 % v roce 2015.

Se změnou oborové struktury souvisí i poměrně radikální proměna genderové struktury prvomaturantů v neprezenčních formách studia. V roce 2011 byl poměr chlapců/mužů a dívek/žen

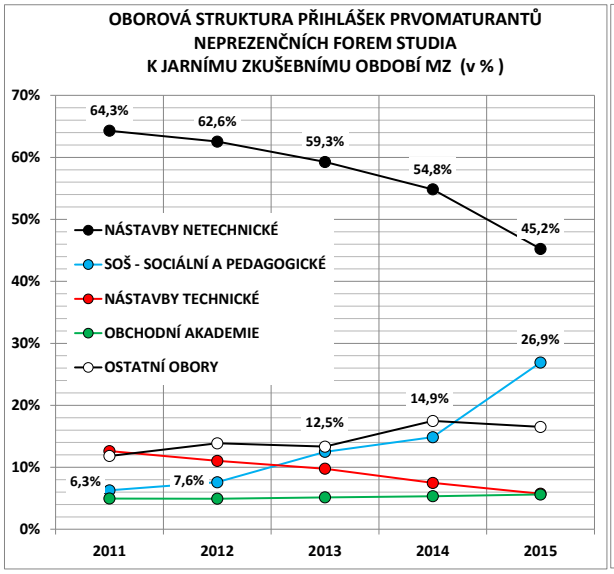

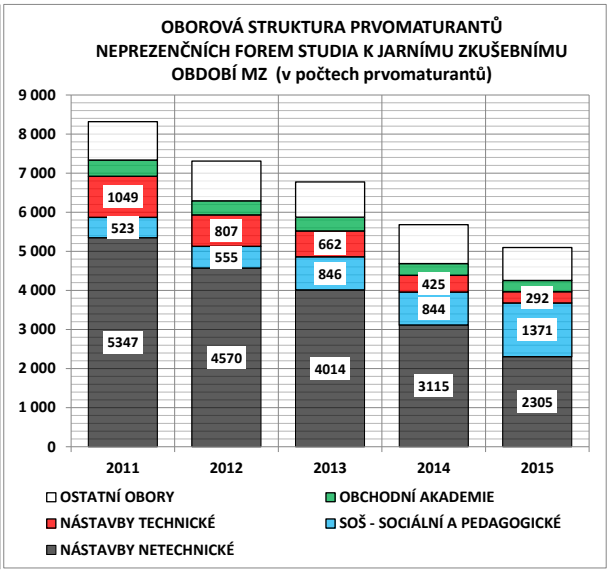

v této skupině prvomaturantů 41 : 59 (v absolutním vyjádření 3,0 : 4,3 tis.), v roce 2015 to bylo již 32 : 68 (1,3 : 3,0 tis.).

Žáci **denního studia** podali v roce 2015 k jarnímu termínu zkoušek celkem 78,1 tis. přihlášek. Přihlášky prvomaturantů tvořily celkem 87,7 % (68,5 tis.) přihlášek podaných žáky denního studia, přihlášky k opravné a náhradní zkoušce či k „odloženému“ řádnému termínu zbývajících 12,3 %.

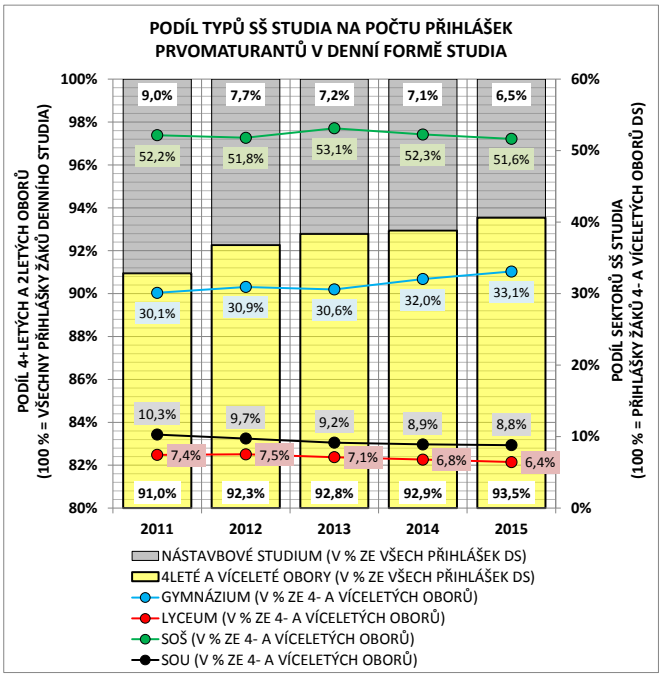

Z celkového počtu 68,5 tis. přihlášek podaných prvomaturanty denního studia jich podali chlapci 46,0 % (31,6 tis.) a dívky 54,0 % (36,9 tis.). Meziroční změna není významná.

Ve srovnání s rokem 2011 je počet přihlášek podaných prvomaturanty v denním studiu v roce 2015 nižší o 24,2 % (tj. o 21,9 tis.). V případě chlapců je pokles o něco málo výraznější (o 24,6 %) než v případě dívek (o 23,0 %).

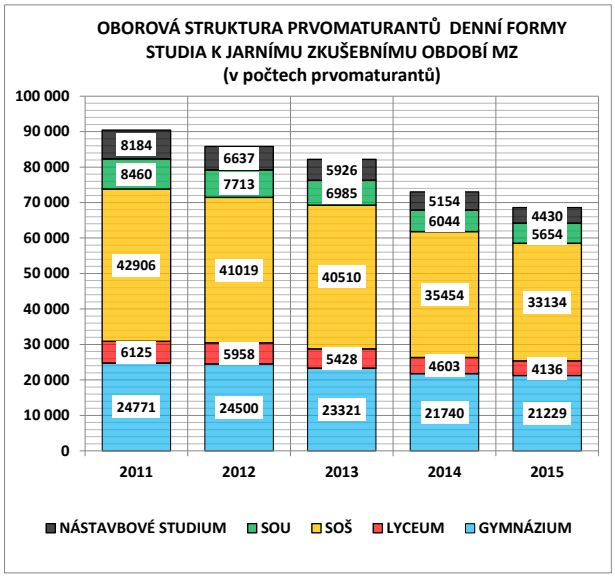

Počet přihlášek k opravnému/náhradnímu a k „odloženému“ řádnému termínu zkoušky byl v období 2012–2015 víceméně stabilní, a to na úrovni 9,5 až 9,9 tis. každý rok.

Podíl čtyř- a víceletých oborů denního studia na počtu přihlášek podaných prvomaturanty činil v roce 2014 celkem 93,5 %, zbývajících 6,5 % přihlášek podali prvomaturanti studující denní formu nástavbového studia. Podíl nástavbového studia od roku 2011 klesl o 2,5 procentního bodu. V absolutních počtech tak počet prvomaturantů z oborů nástavbového studia v denní formě klesl z 8,2 tis. v roce 2011 na 4,4 tis. v roce 2015.

Počet prvomaturantů čtyř- a víceletých oborů denní formy studia klesl z původních 82,3 tis. v roce 2011 na 64,2 tis. v roce 2015.

Oborová struktura denního maturitního studia prošla v uplynulých pěti letech několika poměrně viditelnými změnami. Při demografickém poklesu ve věkové kohortě 19–20letých a s tím souvisejícím poklesu počtu prvomaturantů v denní formě studia mezi roky 2011 a 2015 o 24,2 % došlo k nejvýraznějšímu poklesu v nástavbovém studiu (-45 %, resp. -46 %), v obchodních akademiích (-42 %) a dále v technických oborech SOU (-37 %) a lyceích (-33 %).

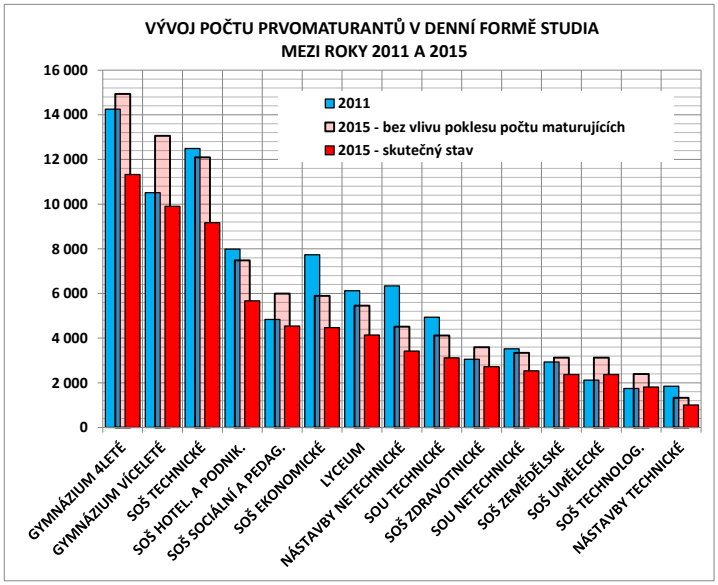

Absolutní růst počtu prvomaturantů naopak vykázaly umělecké obory SOŠ (+12 %) a technologické obory SOŠ (+4 %). Vedle toho relativně posílila víceletá gymnázia a pedagogické a sociální obory SOŠ (pokles o pouhých 6 %) a dále zdravotnické obory SOŠ (pokles o 11 %).

Zájem dívek se tedy v období 2011–2014 významněji přelil z obchodních akademií do „dívčích“ oborů, zájem chlapců z technických oborů SOU do technologických oborů SOŠ, z technických lyceí do 4letých gymnázií, obecně posílila víceletá gymnázia a utlumil se zájem o nástavbové studium.

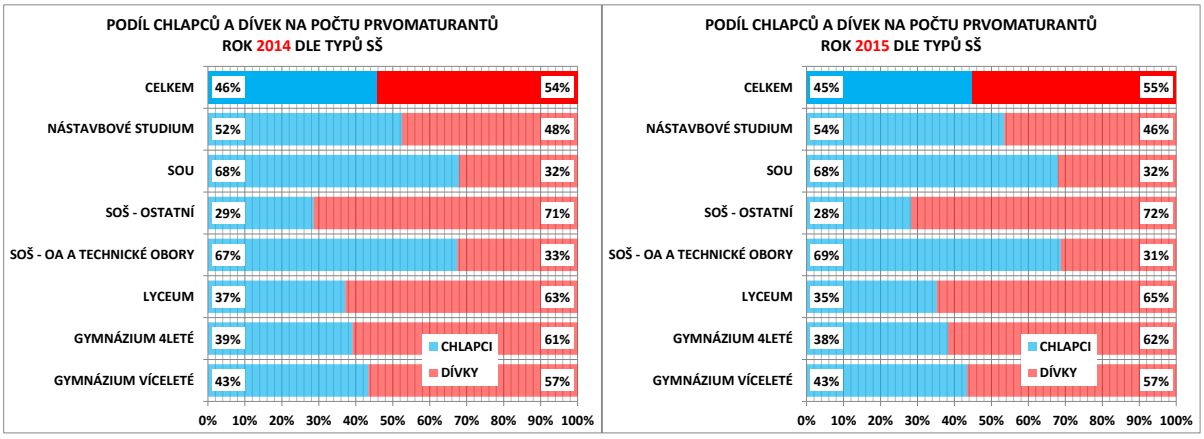

A2.1.3 PŘIHLÁŠENÍ KE SPOLEČNÉ ČÁSTI MATURITNÍ ZKOUŠKY

V roce 2015 se ke konání společné části maturitní zkoušky v jarním zkušebním období přihlásilo 82,1 tis. žáků, z toho k řádnému termínu zkoušky 74,7 tis. a k opravné/náhradní zkoušce 7,4 tis. žáků.

Z přihlášených k řádnému termínu společné části MZ bylo 72 050 prvomaturantů a přihlášených k „odloženému“ řádnému termínu 2 658. Celkový počet přihlášených, kteří svoje středoškolské

studium ukončili před rokem 2015, tak byl 10 074. Z počtu přihlášených ke společné části MZ bylo 307 žáků, kteří na základě výjimky MŠMT konali v rámci společné části pouze zkoušku z českého jazyka a literatury. Všichni tito žáci byli prvomaturanty.

Celkový počet prvomaturantů, kteří byli přihlášeni ke kompletní společné části MZ, činil 71 745, z toho bylo 32 830 chlapců a 39 915 dívek. Ve srovnání s rokem 2011 klesl počet přihlášených prvomaturantů v roce 2015 o 26,6 %, tj. o více než 26 tisíc, meziroční pokles činil 7 %, tj. 5,4 tis. žáků. Poměr chlapců a dívek mezi prvomaturanty přihlášenými ke společné části MZ činí 44,9 : 55,1 a je od roku 2012 prakticky zcela stabilní. V jednotlivých oborových segmentech však k vývoji dochází.

Z počtu prvomaturantů přihlášených ke společné části MZ tvoří žáci čtyř- a víceletých oborů 90,3 %, což znamená meziroční nárůst o 1,5 procentního bodu (v případě chlapců 88,6 %, v případě dívek 91,7 %), zbývající část, tj. 9,7 % (v případě chlapců 11,4 %, v případě dívek 8,3 %) tvoří žáci nástavbového studia.

Vzájemný podíl segmentu všeobecného a všeobecně odborného vzdělávání a segmentu odborného vzdělávání činí 35,3 : 64,7 (vloni 34,2 : 65,8); prvomaturantů z gymnázií a lyceí je v úhrnu 25,5 tis., z oborů SOŠ, SOU a nástavbového studia pak 46,6 tis. V případě chlapců je poměr těchto dvou segmentů 30,7 : 69,3 (vloni 30,1 : 70,9), u dívek pak 39,2 : 60,8 (vloni 37,6 : 62,4).

A2.2 VOLBA PŘEDMĚTOVÉHO PORTFOLIA PRVOMATURANTŮ

Rok 2015 volbou předmětu druhé povinné zkoušky společné části MZ potvrdil ve všech ohledech trendy zahájené rokem 2012, tj. prudký pokles zájmu o matematiku, strmě rostoucí zájem o angličtinu, postupnou marginalizaci němčiny a velmi mírný růst zájmu o ruštinu.

Zmíněné trendy týkající se matematiky a angličtiny jsou natolik silné, že v roce 2014 byl v případě chlapců poprvé podíl angličtiny vyšší než matematiky a v roce 2015 již rozdíl volby angličtiny a matematiky činil přes 17 procentních bodů. U dívek tento rozdíl dosáhl až téměř 49 procentních bodů. Navíc v roce 2015 pokles volby matematiky zasáhl po 4 letech růstu i segment gymnázií.

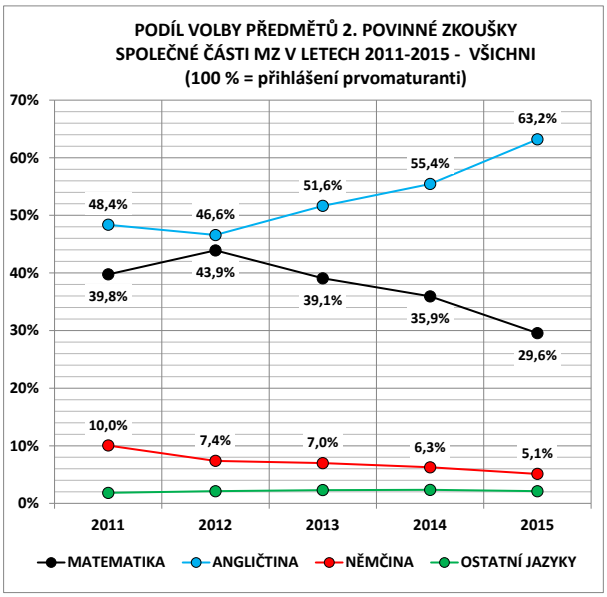

Matematiku v roce 2015 volilo celkem jen 21,2 tis. prvomaturantů (necelých 29,6 %). Nejvyšší podíl volby matematiky byl v roce 2012 a činil 44 %.

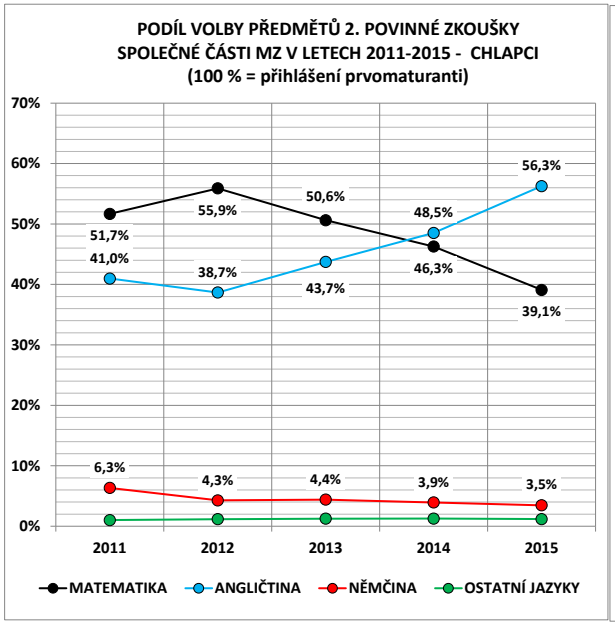

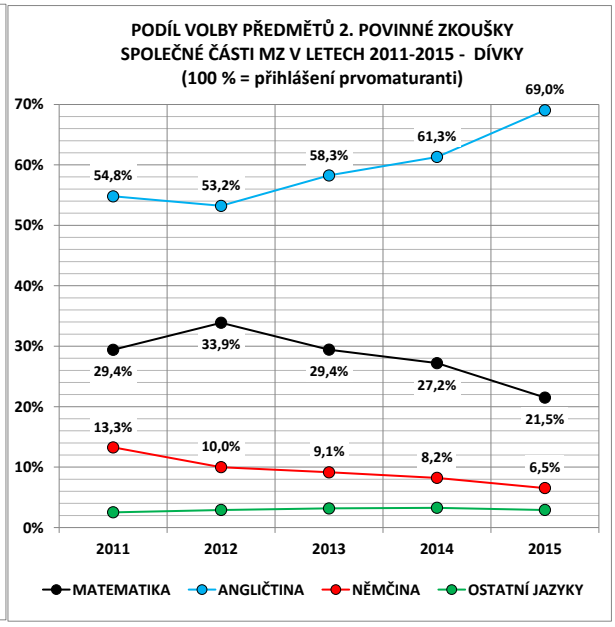

Rozdíly v preferenci matematiky mezi chlapci a dívkami se od roku 2011 postupně snižují. V roce 2011 tento rozdíl činil přes 22 procentních bodů, v roce 2015 to bylo již jen 17,6 procentního bodu. Důvodem je strmější trend poklesu zájmu o matematiku u chlapců než u dívek.

Volba cizího jazyka

Dominantní pozice angličtiny mezi cizími jazyky volenými jako předmět druhé povinné zkoušky společné části MZ v období 2011–2015 posílila. V roce 2015 zvolilo angličtinu již 9 z 10 prvomaturantů, kteří dali cizímu jazyku přednost před matematikou. To znamená, že ve sledovaném období vzrostl podíl angličtiny o bezmála 10 procentních bodů (z 80,3 % na 89,7 %), a to na úkor němčiny, jejíž podíl naopak o téměř 10 procentních bodů klesl (ze 16,7 % na 7,3 %). V případě prvomaturantů 4- a víceletého studia studujících denní formou dosáhl poměr volby angličtiny a němčiny hodnoty 92,0 % : 6,1 % a v případě prvomaturantů v gymnáziích poměru 92,1 % : 4,5 %.

Z toho vyplývá, že významnější podíl němčiny při volbě cizího jazyka vykazují žáci SOU (7,9 %) a zejména žáci nástavbového studia (17,6 %). V nástavbovém studiu je vzhledem k vysokému podílu neprezenčních forem studia, a tedy věku maturujících, rovněž populární ruština (9,9 %).

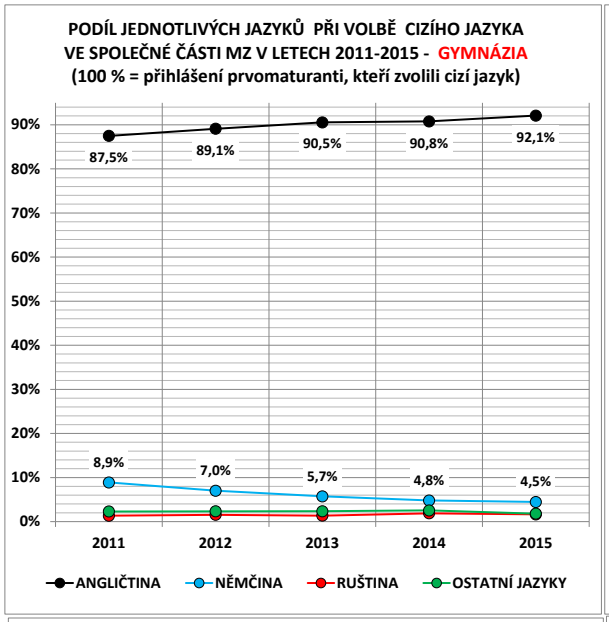

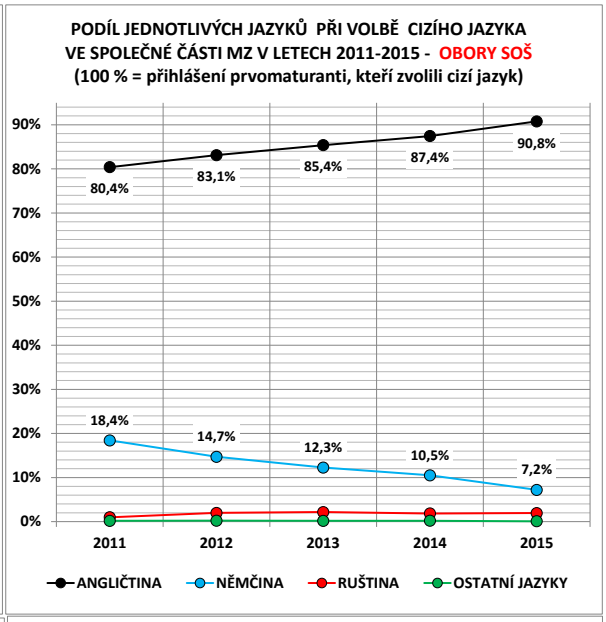

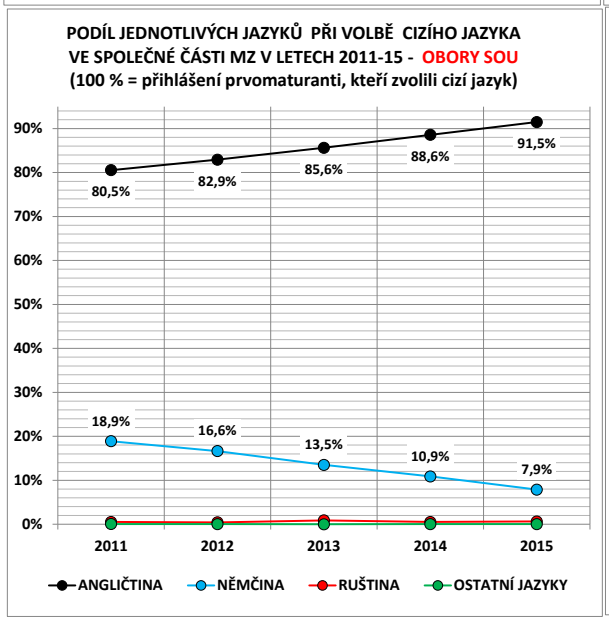

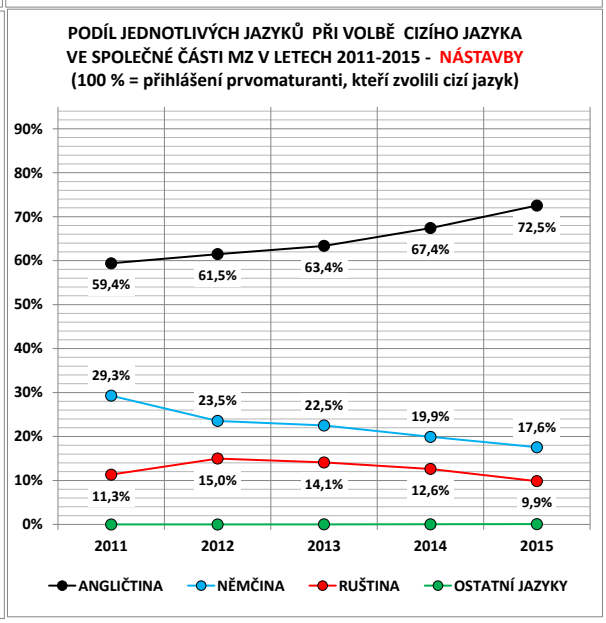

A2.3 PŘIHLÁŠENÍ K MATURITNÍ ZKOUŠCE V PODZIMNÍM ZKUŠEBNÍM OBDOBÍ

Z celkového počtu 108,3 tis. přihlášek podaných k maturitní zkoušce v roce 2015 připadá na podzimní zkušební období 21,8 %.

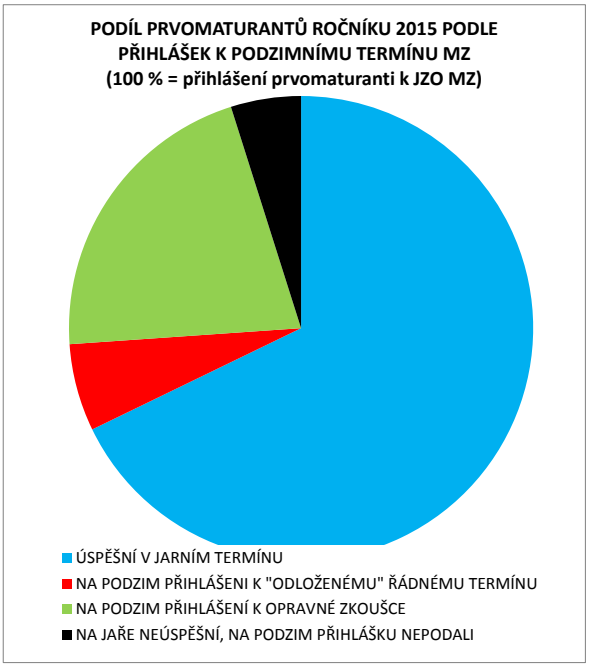

Ke zkoušce v podzimním zkušebním období roku 2015 se přihlásilo celkem 23,6 tis. maturujících (tj. o 0,5 tis. více než v roce 2014), z toho k odloženému řádnému termínu zkoušky 5,0 tis. (o 0,5 tis. méně než v roce 2014) a k opravné, resp. náhradní zkoušce 18,6 tis. (o 0,9 tis. více než v roce předchozím). Z celkového počtu přihlášek k opravné a náhradní zkoušce směřovalo 15,7 tis. (o 1,0 tis. více než vloni) ke společné části a 5,9 tis. (o 0,2 tis. více než vloni) k profilové části MZ. Celkem 3,1 tis. (o 0,5 tis. více než vloni) se přihlásilo k opravné zkoušce z obou částí MZ, zbývajících 15,5 tis. (o 0,4 tis. více než vloni) pouze k jedné z částí, z toho 12,6 tis. (o 0,5 tis více než vloni) pouze ke společné a 2,8 tis. (o 0,2 tis. méně než vloni) k profilové části MZ.

Na 100 prvomaturantů přihlášených v roce 2015 připadá celkem 6,1 přihlášky podané k „odloženému“ řádnému termínu zkoušky a 21,2 % k opravné zkoušce. Z celkového počtu prvomaturantů, kteří v jarním termínu nevykonali maturitu úspěšně, podalo na podzim přihlášku k „odloženému“ řádnému termínu 19 % z nich, 66 % podalo přihlášku k opravné zkoušce a 15 % na podzim přihlášku nepodalo.

Z celkového počtu přihlášených ke zkouškám v podzimním zkušebním období tak 88 % přihlášek směřovalo ke společné části a 46 % k profilové části maturitní zkoušky. Zkoušek obou částí MZ se týkalo 34 % přihlášek, zkoušek pouze jedné z částí pak 66 % přihlášek.

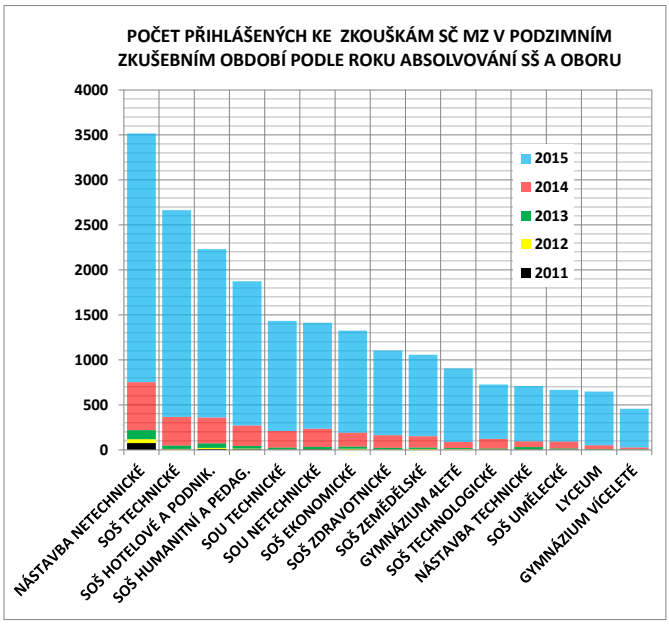

Z celkového počtu 20,7 tis. přihlášek ke společné části MZ celkem 65,1 % mířilo na zkoušku z češtiny a 78 % na předmět druhé povinné zkoušky. Tím byla z 32,8 % matematika, z 37,9 % angličtina, z 6,4 % němčina a 0,9 % tvořily „malé“ jazyky.

Z celkového počtu přihlášek ke společné části MZ bylo prvomaturanty roku 2015 podáno 84,7 %, prvomaturanty roku 2014 pak 12,3 % a 3 % připadalo na maturitní ročníky 2011–2013. Největší podíl maturitních ročníků 2011–2014 (tedy rok a déle od ukončení SŠ) vykázaly přihlášky k matematice (17,7 %) a němčině (19,1 %), nejmenší naopak přihlášky k angličtině (15,0 %).

Nejvýraznější oborovou skupinu mezi přihlášenými ke zkouškám společné části v podzimním zkušebním období tvořili absolventi netechnických oborů nástavbového studia (17 %), technických oborů SOŠ (13 %) a hotelových a podnikatelských oborů SOŠ (11 %). Největší podíl

absolventů SŠ v letech 2011–2015 mezi přihlášenými vykázaly nástavby (netechnické obory 6,2 %, technické 4,4 %) a hotelové a podnikatelské obory SOŠ (3,2 %), nejnižší naopak absolventi víceletých gymnázií a lyceí (mírně přes 1 %).

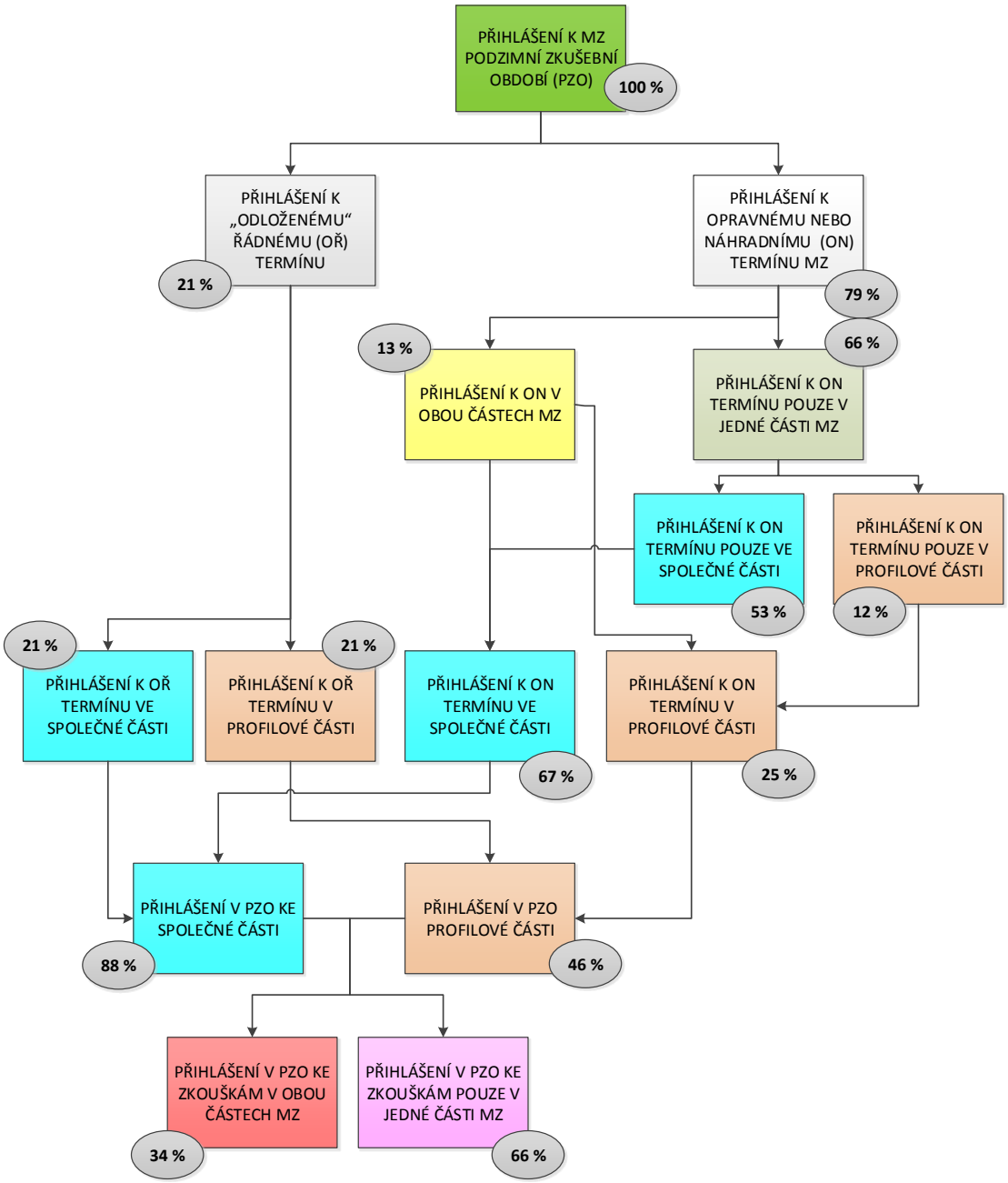

B NEÚSPĚŠNOST U MATURITNÍ ZKOUŠKY

B1 NEÚSPĚŠNOST U MATURITNÍ ZKOUŠKY V JARNÍM ZKUŠEBNÍM OBDOBÍ

B1.1 SOUHRNNÁ NEÚSPĚŠNOST U MATURITNÍ ZKOUŠKY

B1.1.1 CELKOVÝ POHLED

Z celkového počtu 84,7 tis. žáků přihlášených ke zkoušce v jarním zkušebním období roku 2015 vykonalo maturitní zkoušku úspěšně 53,7 tis. (63,4 %). Celkem 10,9 tis. (12,9 %) přihlášených zkoušku nekonalo a 20,0 tis. (23,7 %) zkoušku vykonalo neúspěšně. Čistá neúspěšnost[4] všech, kteří maturitní zkoušku konali, činila 27,3 %.

Meziročně se hrubá i čistá neúspěšnost zvýšily shodně o 1,9 procentního bodu, nicméně je třeba poznamenat, že v roce 2015 maturoval vyšší podíl žáků z daného populačního ročníku.

Prvomaturanti, kteří tvořili celkem 87 % všech přihlášených (73,6 tis.), byli úspěšní celkem z 67,8 % (49,9 tis.); hrubá neúspěšnost[5] prvomaturantů v roce 2015 tedy činila 32,2 % a meziročně se zvýšila o celé 2 procentní body. Z toho 20,8 % (15,3 tis.) tvořili ti, kteří zkoušku konali neúspěšně, a 11,3 % (8,3 tis.) ti, kteří ke konání maturitní zkoušky nebyli připuštěni a v jarním zkušebním období ji nekonali. Čistá neúspěšnost prvomaturantů dosáhla 23,5 %, tj. o 2 procentní body více než v roce předchozím. Podíl prvomaturantů v populačním ročníku se však oproti předchozímu roku zvýšil o 2,9 procentního bodu.

Ke zkoušce v „odloženém“ řádném termínu bylo přihlášeno 2,7 tis. maturujících. Z nich však zkoušku nekonalo 52,6 % a dalších 27,5 % zkoušku vykonalo neúspěšně. Hrubá neúspěšnost tedy v této skupině přihlášených činila 80,2 %, a úspěšný tak byl pouze každý pátý přihlášený k „odloženému“ řádnému termínu maturitní zkoušky. Čistá neúspěšnost byla téměř 58,2 %, což představuje meziroční nárůst o více než 3 procentní body.

Opravnou, nebo náhradní zkoušku konalo neúspěšně 48,3 % přihlášených (to je o 5,5 procentního bodu méně než v roce 2014), dalších 13,6 % přihlášených zkoušku nekonalo. Hrubá neúspěšnost v této skupině přihlášených tak v roce 2015 dosáhla úrovně 61,9 %. Z těch, co zkoušku konali, bylo neúspěšných necelých 56 %, což představuje meziroční pokles neúspěšnosti o 6 procentních bodů.

Ve **srovnání s předchozími čtyřmi ročníky** reformované maturitní zkoušky byl rok 2015 z hlediska neúspěšnosti rokem nejhorším. Hrubá i čistá neúspěšnost v celé maturitní populaci (s výjimkou přihlášených k opravným/náhradním zkouškám) vykázala nejvyšší hodnoty. Naopak podíl úspěšných prvomaturantů v rámci populačního ročníku byl v roce 2015 oproti předchozímu roku vyšší.

B1.1.2 GENDEROVÝ POHLED

Hrubá neúspěšnost chlapců dosáhla v roce 2015 hodnoty 34,1 %, tj. o 3,5 procentního bodu více než hrubá neúspěšnost dívek (30,6 %).

Na hrubé neúspěšnosti prvomaturantů se v roce 2015 faktor nepřipuštění k MZ podílel v průměru 35 %, zbývající část (65 %) šla na vrub neúspěchu při vykonání zkoušky. V případě chlapců byl v roce 2015 vliv nepřipuštění ke zkoušce vyšší než u dívek (39 % : 61 % u chlapců, 32 % : 68 % u dívek) a v tomto případě nedošlo meziročně k žádné výraznější změně.

Podíl nepřipuštěných k maturitní zkoušce na celkovém počtu přihlášených k MZ činil u všech prvomaturantů 11,4 %, u chlapců 13,4 %, u dívek 9,7 %. Zatímco podíl ke zkoušce nepřipuštěných

---

[4] *Čistá neúspěšnost u maturitní zkoušky = počet zkoušku konajících neúspěšně / počet zkoušku konajících. Ukazatel tedy nevyjadřuje míru neúspěšnosti všech přihlášených, ale pouze těch, kteří zkoušku skutečně konali.*

[5] *Hrubá neúspěšnost = počet těch, kteří nekonali maturitní zkoušku nebo ji konali neúspěšně / počet přihlášených k maturitní zkoušce.*

chlapců od roku 2012 stabilně roste (o 1,5–1,8 procentního bodu ročně), v případě dívek se jinak rostoucí trend v roce 2015 změnil ve stagnaci.

Z celkového počtu k MZ přihlášených prvomaturantů zkoušku konalo v roce 2015 neúspěšně 20,8 %. Tento podíl byl v případě chlapců i dívek prakticky stejný (20,7 % proti 20,9 %). V případě chlapců však došlo meziročně k nárůstu o 2,2 procentního bodu, zatímco v případě dívek pouze o 1,3 procentního bodu.

U chlapců došlo k meziročnímu nárůstu čisté neúspěšnosti o 1,5 procentního bodu (z 21,3 na 23,9 %), zatímco u dívek pouze o 0,5 procentního bodu (z 21,7 na 22,2 %).

B1.1.3 OBOROVÝ POHLED

Průměrná hrubá neúspěšnost přihlášených k MZ v jarním zkušebním období 2015 se v jednotlivých skupinách oborů pohybovala v intervalu 7–65 % počtu přihlášených.

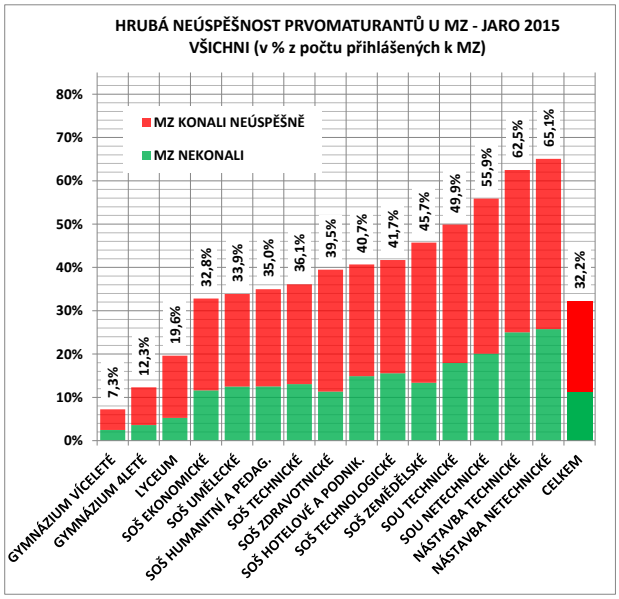

Pod úrovní republikového průměru se hrubá neúspěšnost pohybovala pouze u gymnázií a lyceí, v pásmu republikového průměru se pohybují obchodní akademie a umělecké obory SOŠ. Technické obory SOŠ se propadly do pásma mírného podprůměru.

U vlastní zkoušky selhalo v celé republice 23,5 % prvomaturantů. Oborové průměry čisté neúspěšnosti se pohybovaly v intervalu od 4,9 % (víceletá gymnázia) až po 53 % v případě netechnických oborů nástavbového studia. Ve všech oborových skupinách s výjimkou pedagogických a sociálních oborů a zdravotnických oborů a netechnických oborů SOU došlo ke zvýšení čisté neúspěšnosti o 6 % až 29 %.

B1.1.4 NEÚSPĚŠNOST PODLE FORMY STUDIA

Hrubá neúspěšnost prvomaturantů v neprezenčních formách studia se jeví v úhrnu výrazně vyšší než v denní formě studia. V roce 2015 činil rozdíl přes 16 procentních bodů (31,1 % proti 47,4 %), v případě čisté neúspěšnosti pak 11 procentních bodů (22,8 % proti 33,7 %). Ve skutečnosti je však vzhledem ke zcela odlišné oborové struktuře neúspěšnost prvomaturantů v neprezenčních formách studia nižší než v denním studiu.[6]

Z grafického vyjádření situace ve dvou skupinách oborů s nejvyšším počtem žáků neprezenčních forem studia je zřejmé, že v rámci jednotlivých oborů je čistá neúspěšnost u prvomaturantů v neprezenčních formách studia nižší než u prvomaturantů v denní formě studia. V případě skupiny sociálních a pedagogických oborů SOŠ se dokonce tento rozdíl v posledních pěti letech výrazně zvyšuje a na rozdíl od drtivé většiny ostatních maturitních oborů neúspěšnost v neprezenčních formách studia v těchto oborech meziročně klesla. Poněkud nečekané meziroční snížení čisté neúspěšnosti v sociálních a pedagogických oborech (viz výše) jde plně na vrub žáků neprezenčních forem studia.

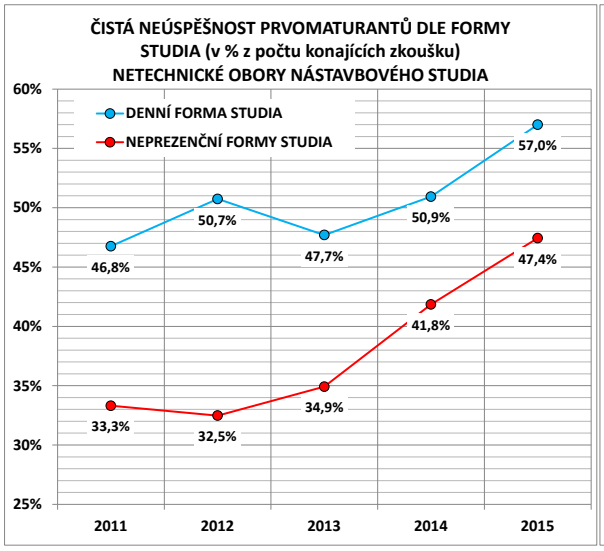

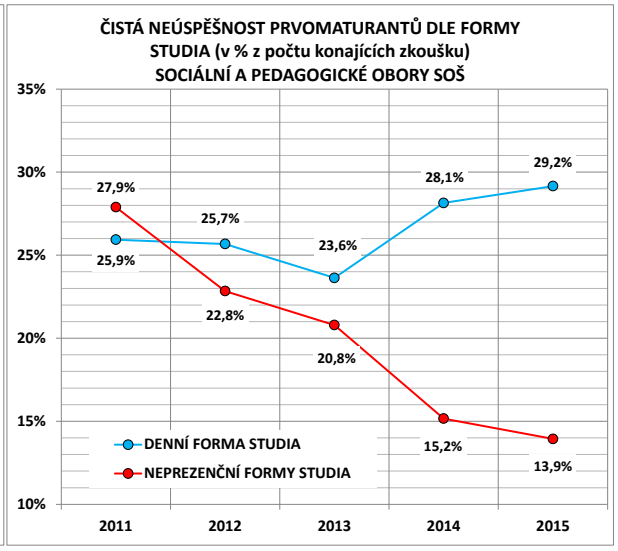

Zřejmě zde ve prospěch žáků neprezenčních forem studia působí souběžně několik faktorů: (1) vyšší studijní motivace, (2) životní zkušenosti, (3) vyšší úroveň intelektových předpokladů. V případě neprezenčního studia jde v průměru o 33–36leté žáky, kteří středoškolské studium učebního oboru ukončili ještě v době, kdy maturitním vzděláváním „procházelo“ výrazně nižší procento věkového ročníku. Lze se tedy domnívat, že současní žáci neprezenčních forem nástavbového studia by v současné době studovali maturitní obor namísto učebního oboru ukončeného závěrečnou zkouškou.

[6] *Ke zkreslení dochází tím, že drtivá většina žáků neprezenčních forem studia studuje v oborech nástavbového studia, popř. v sociálních a pedagogických oborech, tedy v oborovém segmentu s celkově vysokou neúspěšností.*

B1.2 NEÚSPĚŠNOST VE SPOLEČNÉ A V PROFILOVÉ ČÁSTI MATURITNÍ ZKOUŠKY

B1.2.1 CELKOVÝ POHLED

Z celkového počtu 73 589 tis. prvomaturantů přihlášených k maturitní zkoušce v jarním zkušebním období bylo 71 941 přihlášeno ke zkoušce obsahující obě části maturitní zkoušky a 648 přihlášeno pouze ke složení profilové části MZ.

Z prvomaturantů přihlášených k oběma částem MZ celkem 305 prvomaturantů skládalo společnou část pouze z českého jazyka a literatury, 71 741 prvomaturantů pak z obou povinných zkoušek.

Obě části maturitní zkoušky vykonalo úspěšně 65,9 % prvomaturantů (tj. o 2,6 procentního bodu méně než před rokem), dalších 1,9 % představovali prvomaturanti, jejichž maturitní zkouška se skládala pouze z profilové části, kterou složili úspěšně. V součtu 67,8 % (tedy o 0,1 procentního bodu méně než v roce 2014) přihlášených prvomaturantů vykonalo maturitní zkoušku úspěšně.

Společnou část maturitní zkoušky vykonalo úspěšně 69,2 % přihlášených prvomaturantů (o 2,6 procentního bodu méně než v roce 2014), 2,2 % společnou část nemuselo konat (o 0,7 procentního bodu více než v roce 2014), 11,0 % společnou část nekonalo (většinou z důvodu nepřipuštění k maturitní zkoušce) a 17,6 % u zkoušky selhalo (o 1,7 procentního bodu více než před rokem).

ROK 2015		PROFILOVÁ ČÁST			CELKEM
		VYKONALO NEÚSPĚŠNĚ	VYKONALO ÚSPĚŠNĚ	NEKONALO	
SPOLEČNÁ ČÁST	VYKONALO NEÚSPĚŠNĚ	3,1%	14,4%	0,1%	17,6%
	VYKONALO ÚSPĚŠNĚ	3,2%	65,9%	0,0%	69,2%
	NEKONALO	0,0%	0,2%	10,8%	11,0%
	NEBYLO PŘIHLÁŠENO K SČ	0,1%	1,9%	0,3%	2,2%
CELKEM		6,4%	82,4%	11,2%	100,0%

ROK 2014		PROFILOVÁ ČÁST			CELKEM
		VYKONALO NEÚSPĚŠNĚ	VYKONALO ÚSPĚŠNĚ	NEKONALO	
SPOLEČNÁ ČÁST	VYKONALO NEÚSPĚŠNĚ	2,6%	13,3%	0,1%	15,9%
	VYKONALO ÚSPĚŠNĚ	3,2%	68,5%	0,0%	71,8%
	NEKONALO	0,0%	0,2%	10,6%	10,8%
	NEBYLO PŘIHLÁŠENO K SČ	0,0%	1,3%	0,2%	1,5%
CELKEM		5,9%	83,2%	10,9%	100,0%

ROK 2013		PROFILOVÁ ČÁST			CELKEM
		VYKONALO NEÚSPĚŠNĚ	VYKONALO ÚSPĚŠNĚ	NEKONALO	
SPOLEČNÁ ČÁST	VYKONALO NEÚSPĚŠNĚ	2,2%	11,8%	0,1%	14,1%
	VYKONALO ÚSPĚŠNĚ	3,3%	71,6%	0,0%	75,0%
	NEKONALO	0,0%	0,2%	9,8%	10,0%
	NEBYLO PŘIHLÁŠENO K SČ	0,0%	0,7%	0,1%	0,9%
CELKEM		5,6%	84,3%	10,1%	100,0%

ROK 2012		PROFILOVÁ ČÁST			CELKEM
		VYKONALO NEÚSPĚŠNĚ	VYKONALO ÚSPĚŠNĚ	NEKONALO	
SPOLEČNÁ ČÁST	VYKONALO NEÚSPĚŠNĚ	2,3%	13,7%	0,0%	16,1%
	VYKONALO ÚSPĚŠNĚ	3,1%	70,9%	0,0%	74,0%
	NEKONALO	0,0%	0,1%	9,1%	9,2%
	NEBYLO PŘIHLÁŠENO K SČ	0,0%	0,6%	0,1%	0,7%
CELKEM		5,4%	85,3%	9,2%	100,0%

ROK 2011		PROFILOVÁ ČÁST			CELKEM
		VYKONALO NEÚSPĚŠNĚ	VYKONALO ÚSPĚŠNĚ	NEKONALO	
SPOLEČNÁ ČÁST	VYKONALO NEÚSPĚŠNĚ	2,2%	12,0%	0,0%	14,3%
	VYKONALO ÚSPĚŠNĚ	3,0%	71,7%	0,1%	74,8%
	NEKONALO	0,1%	0,2%	10,1%	10,3%
	NEBYLO PŘIHLÁŠENO K SČ	0,0%	0,5%	0,1%	0,6%
CELKEM		5,3%	84,4%	10,3%	100,0%

Z celkového počtu prvomaturantů, kteří byli ke společné části maturitní zkoušky přihlášeni, tedy společnou část absolvovalo úspěšně 70,8 % přihlášených, 11,2 % zkoušky nekonalo a 18,0 % u společné části selhalo. Hrubá neúspěšnost u společné části MZ tedy činila 29,2 % (vloni 27,1 %), čistá neúspěšnost pak 20,3 % (vloni 18,1 %). Na hrubé neúspěšnosti se selhání u zkoušek podílelo téměř 62 %.

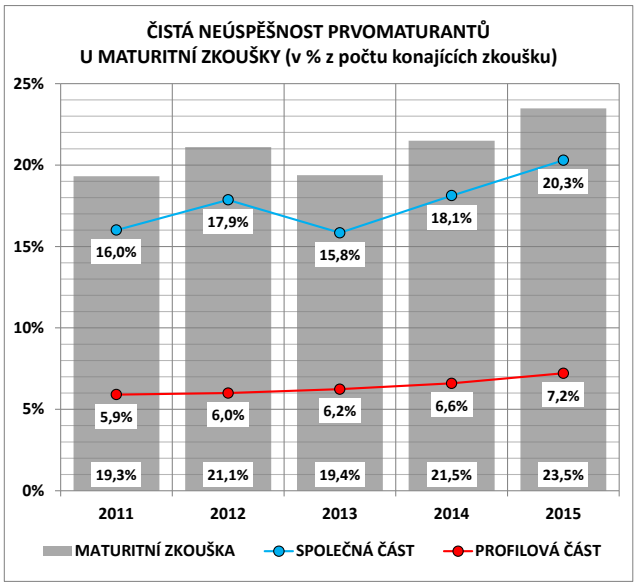

Profilovou část maturitní zkoušky vykonalo úspěšně 82,4 % (o 0,8 procentního bodu méně než v roce 2014) prvomaturantů, 11,2 % profilovou část nekonalo a 6,4 % v profilové části neuspělo (o 0,5 procentního bodu více než vloni). Hrubá neúspěšnost u profilové části MZ tak činila 17,6 % (vloni 16,8 %), čistá neúspěšnost pak 7,2 % (vloni 6,6 %). Na hrubé neúspěšnosti se selhání u zkoušek podílelo 37%.

V pětileté historii reformované maturitní zkoušky vykázal rok 2015 nejvyšší čistou neúspěšnost jak ve společné, tak v profilové části. Meziročně vzrostla čistá neúspěšnost u společné části o 2,2 procentního bodu (vloni byl meziroční nárůst o 2,3 procentního bodu), u profilové části pak o 0,6 procentního bodu (vloni byl meziroční nárůst o 0,4 procentního bodu). [7]

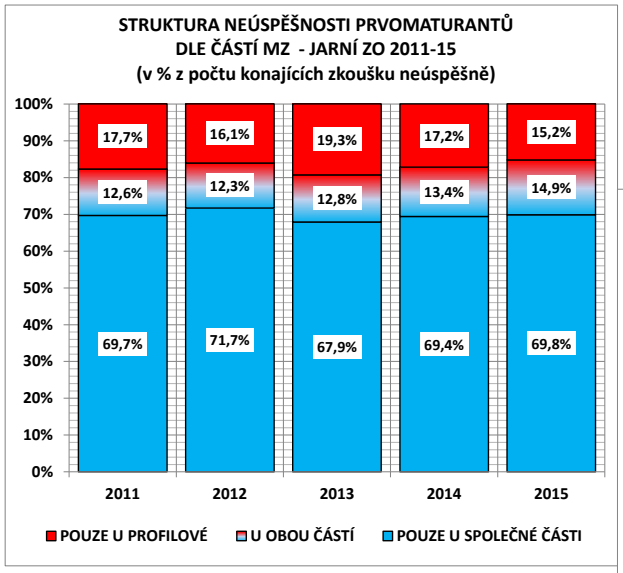

Z celkového počtu prvomaturantů konajících v jarním zkušebním období 2015 maturitu neuspělo v obou jejích částech celkem 14,9 % (2,3 tis. prvomaturantů).

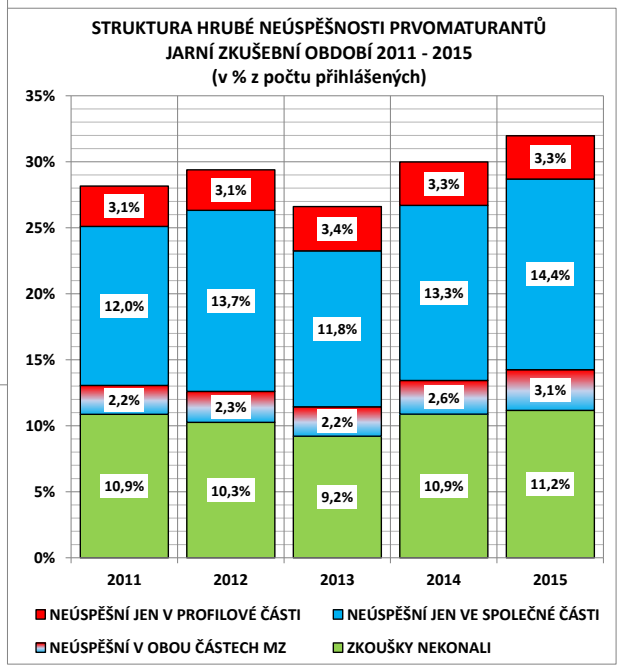

V jedné z částí MZ pak selhalo 86,6 % neúspěšných prvomaturantů (12,9 tis.), pouze ve společné 69,4 % neúspěšných, pouze v profilové 17,2 % (2,6 tis.).

[7] *V roce 2015 se oproti předchozímu roku zvýšil podíl prvomaturantů v populačním ročníku o 2,9 procentních bodů.*

B1.2.2 OBOROVÝ POHLED

Společná versus profilová

Distribuce čisté neúspěšnosti prvomaturantů podle oborových skupin u společné a profilové části maturitní zkoušky je naprosto odlišná.

V případě společné části se oborové průměry neúspěšnosti v roce 2015 pohybují v intervalu 2,7 % až 51,4 %, v případě profilové části mezi 2,9 % až 12 %.

K vyšší čisté neúspěšnosti u profilové zkoušky než u společné části dochází pouze na gymnáziích, v ostatních skupinách oborů je čistá neúspěšnost

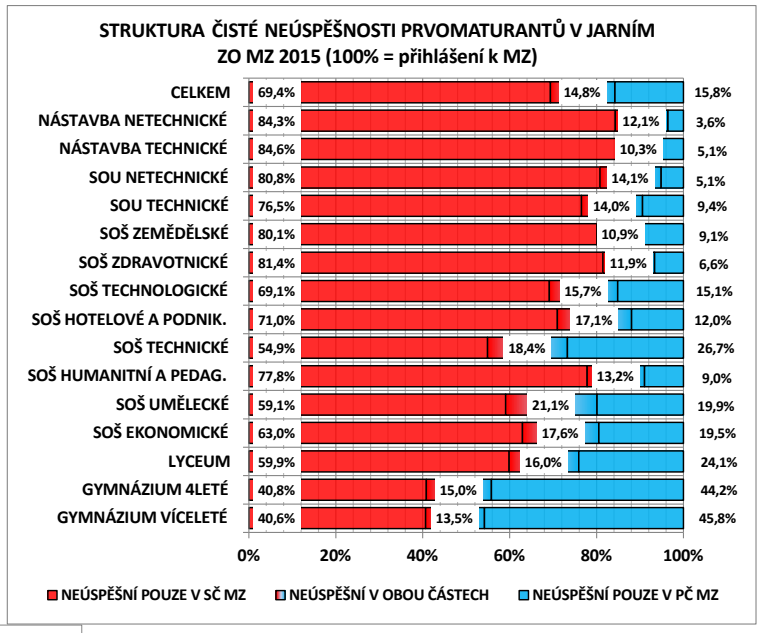

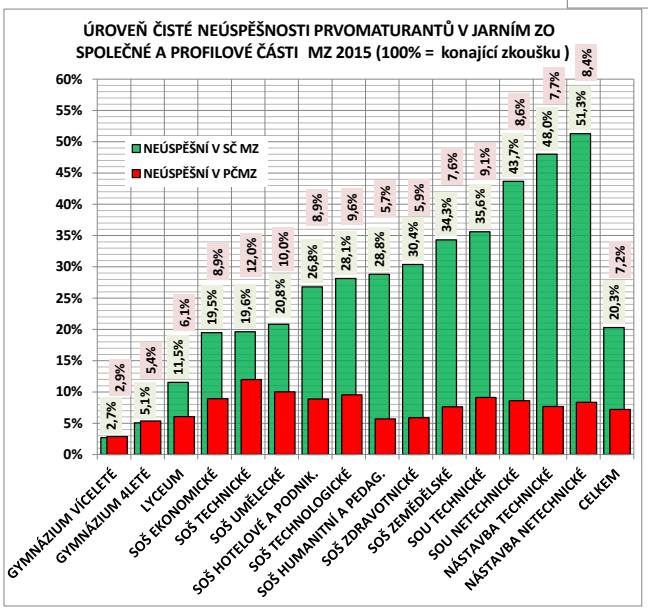

v profilové části nižší než v části společné. Nejvyšší rozdíl mezi profilovou částí a státní částí je na nástavbách, rozdíl zde činí víc než 40 procentních bodů. Nízké rozdíly mezi výsledky společné a profilové části mají lycea (5,4 procentního bodu) a SOŠ technické (7,6 procentního bodu). Mezi oborové skupiny s nejnižší čistou neúspěšností u profilové zkoušky mimo gymnázií patří SOŠ humanitní a pedagogické (5,7 %), SOŠ zdravotnické (5,9 %) a lycea (6,1 %). Nejvyšší čistá neúspěšnost v profilové zkoušce je u SOŠ technických (12 %).

Nejnižší čistá neúspěšnost u zkoušek společné části je na gymnáziích (2,7, resp. 5,1 %), nejvyšší u nástaveb (48 % a 51,3%).

Společná část

Nejnižší neúspěšnost prvomaturantů u společné části maturitní zkoušky vykázala v roce 2015 gymnázia (3 %, resp. 5 %) a výrazně podprůměrnou rovněž lycea (11 %). Pásmo republikového průměru obsadily obchodní akademie, technické a umělecké obory SOŠ (19–21 %). Výrazně nadprůměrné neúspěšnosti pak dosáhli absolventi netechnických oborů SOU a nástavbového studia (44–51 %).

Mezi nejvýraznější meziroční změny lze zařadit: (1) skokové zvýšení neúspěšnosti v nástavbovém studiu a technologických oborech SOŠ (o 6 až 8,5 procentního bodu), (2) nadprůměrné zhoršení výsledků v obchodních akademiích, technických oborech SOŠ i SOU a hotelových

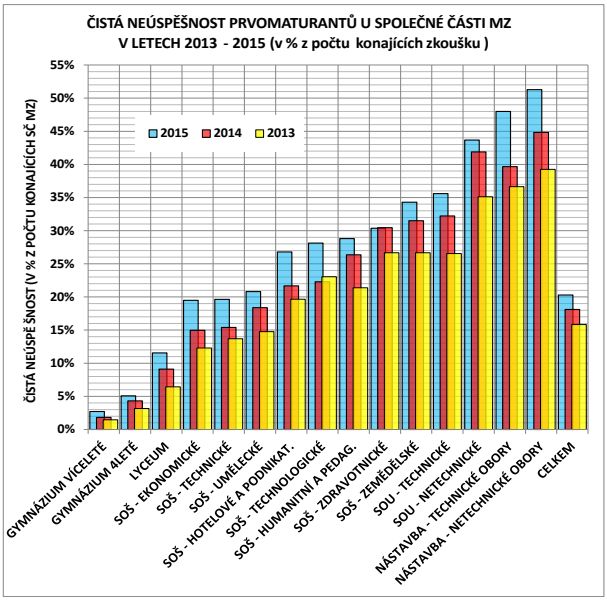

a podnikatelských oborech SOŠ (o 4 až 5 procentních bodů) a (3) snížení neúspěšnosti v případě zdravotnických oborů SOŠ (o 0,5 procentního bodu). Ostatní nejmenované oborové skupiny vykázaly zvýšení neúspěšnosti od 1 do 3 procentních bodů.

Profilová část

Nejnižší míru neúspěšnosti v profilové části maturitní zkoušky vykázala za jarní termín 2015 víceletá a 4letá gymnázia, lycea (2,9 %, resp. 5,4 %, resp. 6,1 %) a pedagogické sociální a zdravotnické obory (5,7 %, resp. 5,9 %).

Naopak nejméně úspěšní v profilové části byli absolventi technických oborů SOŠ (12 %), uměleckých oborů (10 %), technologických oborů (9,6 %), obchodních akademií a technických oborů SOU (okolo 9 %). S výjimkou uměleckých oborů jde o obory s dominantním podílem chlapců.

B1.2.3 GENDEROVÝ POHLED

Čistá neúspěšnost prvomaturantů-chlapců byla ve společné části maturitní zkoušky v roce 2015 o 1,3 procentního bodu nižší než u dívek (19,6 % proti 20,9 %). Ve srovnání s republikovým průměrem byli chlapci úspěšnější o 3,5 %, dívky pak méně úspěšné o 2,8 %.

Meziročně se neúspěšnost chlapců zvýšila o 2,5 procentního bodu, neúspěšnost dívek pouze o 2 procentní body.

S výjimkou gymnázií byli chlapci úspěšnější ve všech oborových skupinách; v některých z nich dosahovaly genderové rozdíly 10–18 procentních bodů. V gymnáziích vykázaly dívky ve srovnání s chlapci neúspěšnost nižší o 1–1,5 procentního bodu.

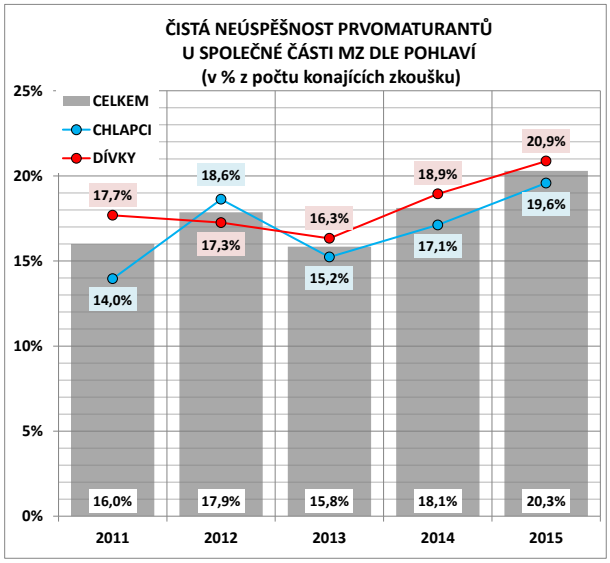

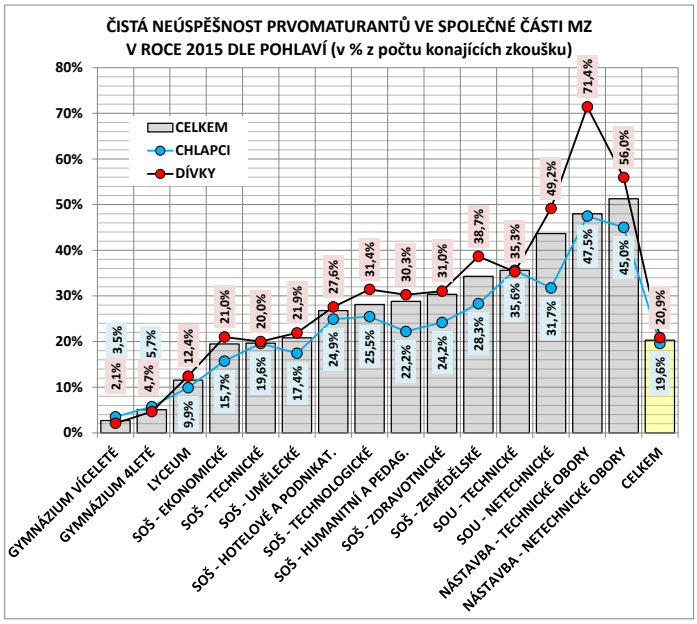

B1.2.4 NEÚSPĚŠNOST VE SPOLEČNÉ ČÁSTI PODLE FORMY STUDIA

Ačkoli se neúspěšnost prvomaturantů v neprezenčních formách studia jeví na první pohled jako výrazně vyšší než v případě prvomaturantů v denním studiu, ve skutečnosti po očištění od vlivu odlišné oborové struktury je tomu přesně naopak. Na příkladu nástavbového studia, které tvoří zcela dominantní část oborového portfolia neprezenční formy studia, je tento fakt viditelný. Rozdíl neúspěšnosti prezenční a neprezenční formy studia se však zmenšuje – v roce 2012 o více než

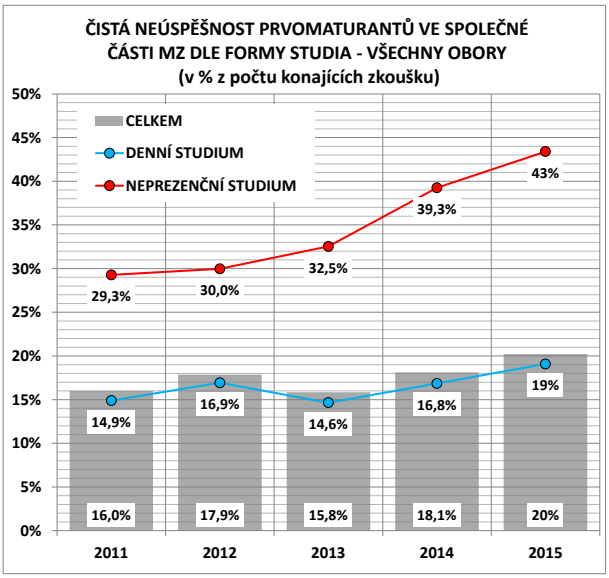

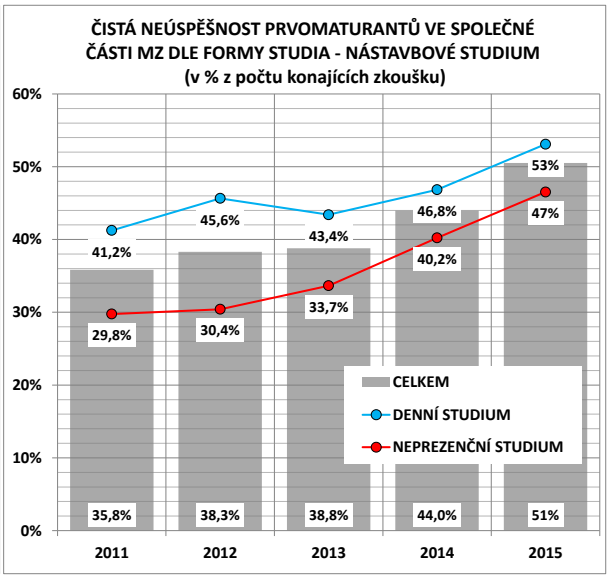

15 procentních bodů, o tři roky později již pouze o 6,6 procentního bodu.

B.1.3 NEÚSPĚŠNOST PODLE ZKOUŠEK A PŘEDMĚTŮ SPOLEČNÉ ČÁSTI MZ

B1.3.1 PRVNÍ A DRUHÁ POVINNÁ ZKOUŠKA

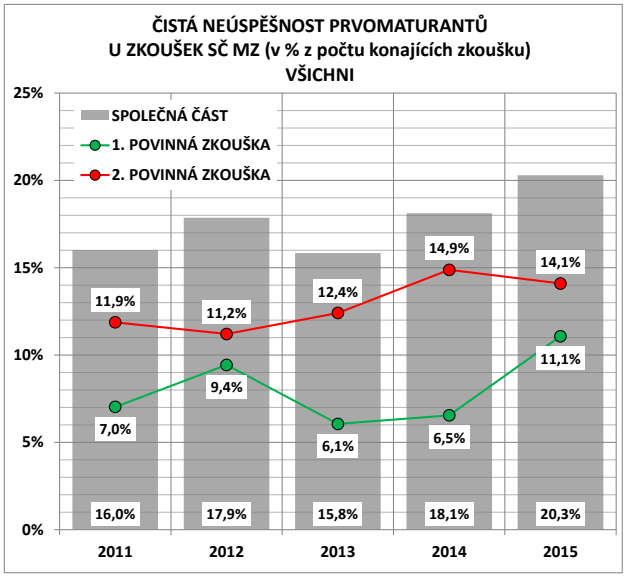

Celková neúspěšnost prvomaturantů u 1. povinné zkoušky (z českého jazyka a literatury) dosáhla v jarním zkušebním období roku 2015 hodnoty 11,1 %; ve srovnání s rokem 2014 (6,5 %) jde o nárůst neúspěšnosti o 4,6 procentního bodu.[8]

Na rozdíl od předchozího roku, kdy došlo poprvé k tomu, že neúspěšnost chlapců v češtině byla nižší než neúspěšnost dívek (o 0,3 procentního bodu), byly dívky v roce 2015 úspěšnější než chlapci, a to o 0,4 procentního bodu (chlapci 11,3 %, dívky 10,9 %).

Na rozdíl od roku 2012, kdy se zavedení centrálního hodnocení písemných prací projevilo zvýšením neúspěšnosti pouze u chlapců, meziroční nárůst neúspěšnosti v roce 2015 zasáhl chlapce i dívky. V případě chlapců neúspěšnost v češtině meziročně vzrostla o 5 procentních bodů, v případě dívek pak o 4,2 procentního bodu.

[8] *U zkoušky z českého jazyka došlo na základě nového katalogu požadavků ke změnám – do didaktického testu byly zařazeny otevřené úlohy a byla zpřesněna hodnoticí kritéria pro ústní zkoušku.*

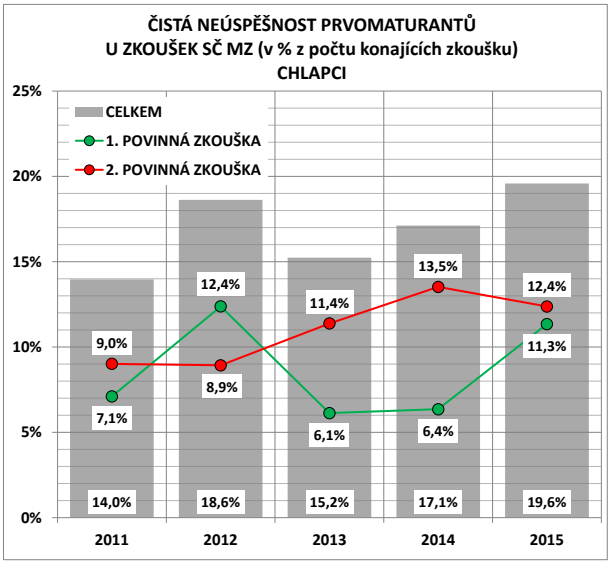

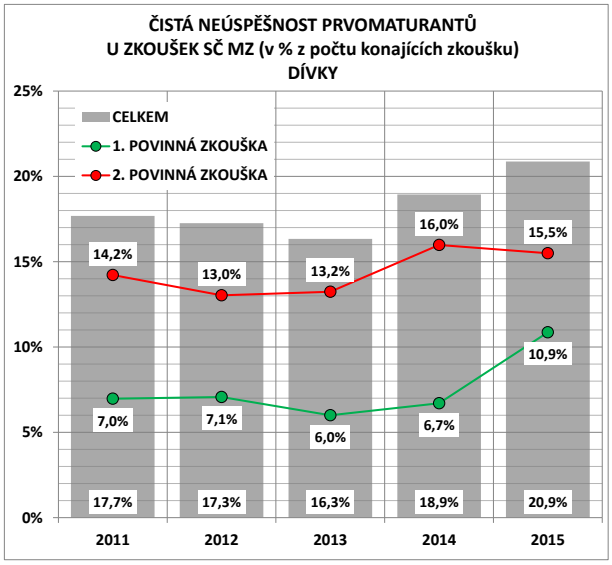

Ještě loni významný rozdíl mezi neúspěšností v češtině a ve druhé povinné zkoušce (8,4 procentního bodu, tj. 6,1 % proti 14,9 %) se meziročně snížil na pouhé 3 body (čeština 11,1 %, druhá povinná zkouška 14,1 %). Dominantním důvodem je nárůst neúspěšnosti v češtině, čtvrtinou se však na něm podílí snížení neúspěšnosti u druhé povinné zkoušky. V tomto případě však nejde o faktické snížení neúspěšnosti v jednotlivých předmětech, ale o zvýšení podílu volby „bezproblémové“ angličtiny na úkor matematiky, tedy předmětu s dlouhodobě nesrovnatelně vyšší neúspěšností.

Od roku 2012 se tak rostoucí trend neúspěšnosti ve druhé zkoušce v roce mění v pokles. Chlapci, kteří jsou u druhé zkoušky tradičně úspěšnější než dívky, byli úspěšnější i v roce 2015, a to o 3,1 procentního bodu (12,4 % proti 15,5 %). Genderový rozdíl se meziročně zvýšil o 0,6 procentního bodu.

B1.3.2 MATEMATIKA VERSUS CIZÍ JAZYK

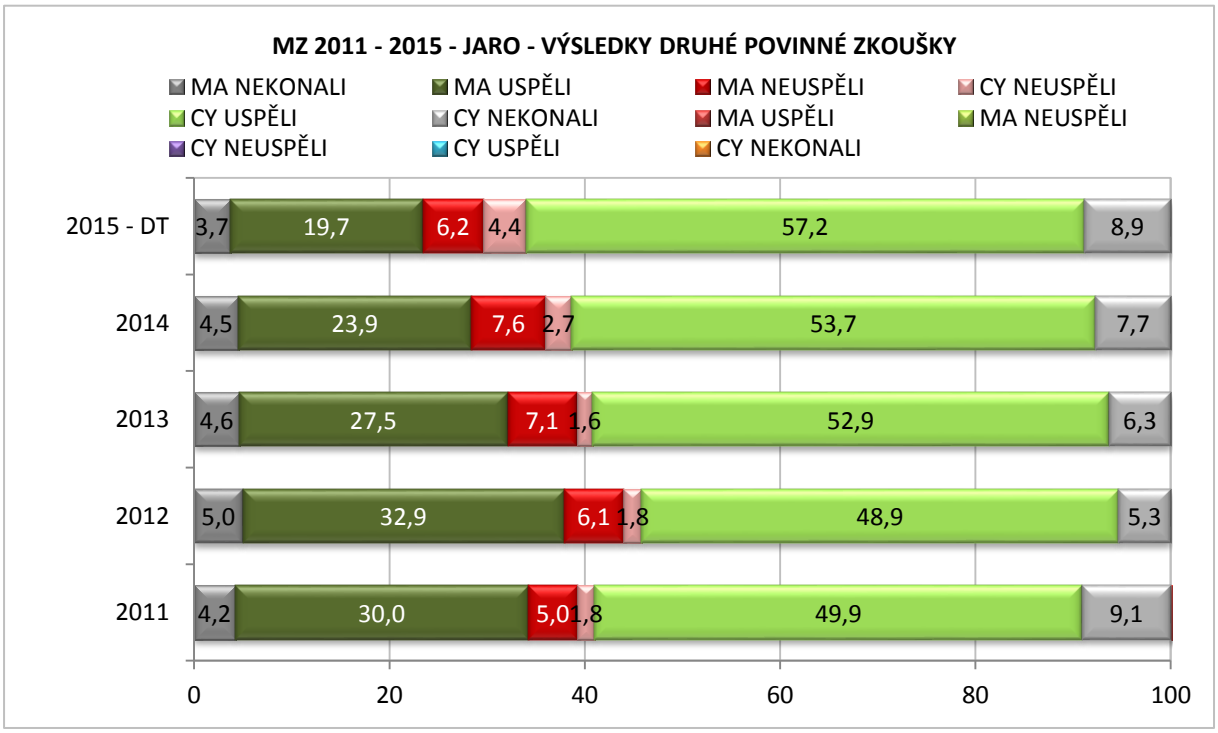

Pozn: CY – cizí jazyky v rámci druhé povinné zkoušky

Hrubá neúspěšnost ve druhé povinné zkoušce se v roce 2015 v porovnání s rokem 2014 snížila. Od roku 2012 stále více žáků preferuje zkoušku z cizího jazyka před zkouškou z matematiky.

Pokud nejsou stanoveny žádné podmínky pro výběr druhé povinné zkoušky, žák si s větší pravděpodobností vybírá předmět, v němž může uspět lépe. Nicméně v mnoha případech jsou žáci při výběru druhé maturitní zkoušky do značné míry limitováni vnějšími podmínkami (zaměření školy, požadavky vysokých škol u přijímacích zkoušek, charakter maturitní zkoušky, tlak vyučujících apod.).

Jaké jsou tedy faktory ovlivňující rozhodování žáků samostatně u neúspěšných (1) a úspěšných (2)?

Ad 1) Mezi neúspěšnými žáky hrubá neúspěšnost ve druhé povinné zkoušce v letech mírně kolísá (20,1 %, 18,2 %, 19,6 %, 22,5 %, 23,2 %). Nejnižší hrubá neúspěšnost v jarním období byla u prvomaturantů změřena roce 2012, kdy byl (možná překvapivě) podíl žáků, kteří si vybírali matematiku, nejvyšší. Motivaci k výběru matematiky ve druhé povinné zkoušce u nejslabší skupiny žáků ovlivňují různé faktory. Některé mohou žáka natolik zaskočit, že si vybere předmět, v němž zcela jistě nedosahuje patřičných vědomostí. Například ke zkoušce z matematiky se část žáků přikloní jen proto, že na rozdíl od cizího jazyka má zkouška z matematiky jedinou část (didaktický test). Žáci si neuvědomí, že počet částí u zkoušky nikterak neovlivňuje požadovaný rozsah učiva, které by měli zvládnout.

Ad 2) Ve skupině úspěšných (průměrně či nadprůměrně připravených) žáků se hlavním motivačním prvkem jeví očekávaná známka u maturity. Po několika ročnících maturit již existuje zkušenost, že ve zkoušce z cizího jazyka je vyšší pravděpodobnost, že žák dosáhne lepšího výsledku. Dále velká část gymnázií (tj. škol s úspěšnějšími žáky) stanovila, že každý žák musí absolvovat zkoušku z cizího jazyka ve společné nebo profilové části. Naopak jen velmi malý počet gymnázií vyžaduje u maturit zkoušku z matematiky u všech žáků. Na některých školách se zkouška nemůže opakovat v profilové a společné části. Může se tak stát, že pro žáka, který je v matematice lepší než v cizím jazyce, je snazší absolvovat jednodušší zkoušku z cizího jazyka ve společné části než těžší zkoušku v profilové části. Proto se mnozí žáci nadaní na matematiku ke zkoušce z matematiky ve společné části nepřihlásí.

Z uvedeného vyplývají některé z důvodů, proč žáci ve stále větší míře dávají ve společné části maturit přednost cizímu jazyku před matematikou, nejslabší skupina žáků se však dělí mezi cizí jazyk a matematiku spíše rovnoměrně.

Výsledky u druhé povinné zkoušky nelze hodnotit bez ohledu na změny ve velikosti a složení skupiny žáků, kteří si daný předmět volí.

V jarním zkušebním období 2015 dosáhla neúspěšnost prvomaturantů přihlášených k matematice hodnoty 23,0 % a ze všech žáků přihlášených ke druhé povinné zkoušce tak neuspělo 6,2 % žáků kvůli zkoušce z matematiky. Neúspěšnost prvomaturantů přihlášených k cizímu jazyku byla 10,3 % a ze všech žáků přihlášených ke druhé povinné zkoušce tak neuspělo 4,4 % žáků kvůli zkoušce z cizího jazyka.

Neúspěšnost chlapců v matematice dosáhla úrovně 20 %, neúspěšnost dívek 27,6 %. V cizích jazycích je genderový rozdíl neúspěšnosti menší (7,4 % proti 12,2 %).

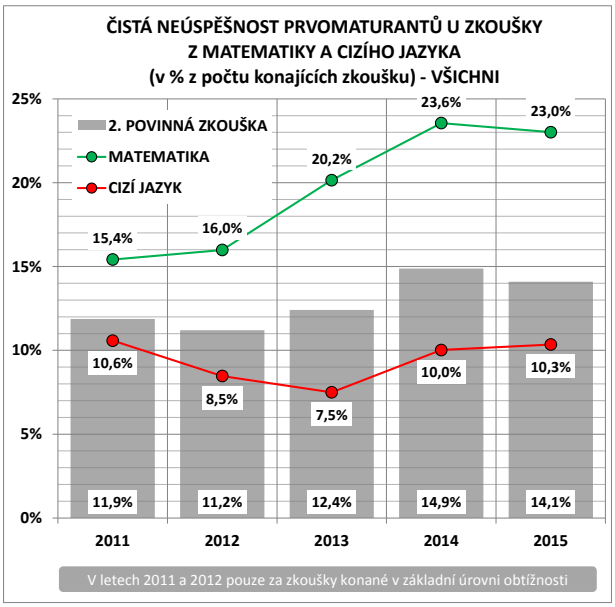

Za uplynulých 5 let se neúspěšnost v matematice zvýšila o 7,6 procentního bodu (z 15,6 % na 23,0 %), u chlapců o téměř 10 bodů (z 10,1 % na 20,0 %), u dívek o 4,6 bodu (z 23,0 % na 27,6 %). Za stejné období zůstala míra neúspěšnosti v cizích jazycích na úrovni roku 2011, u chlapců se velmi mírně snížila, u dívek velmi mírně zvýšila. [9]

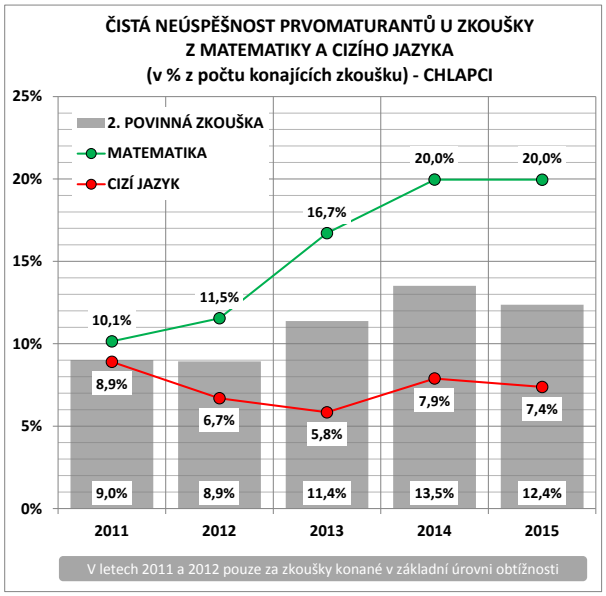

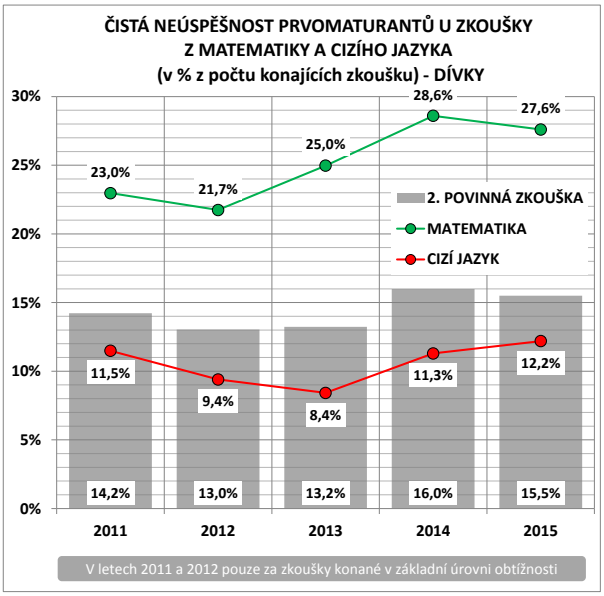

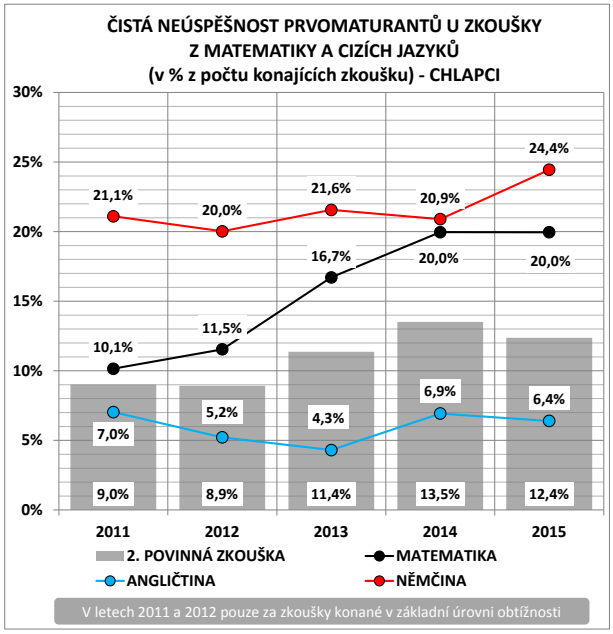

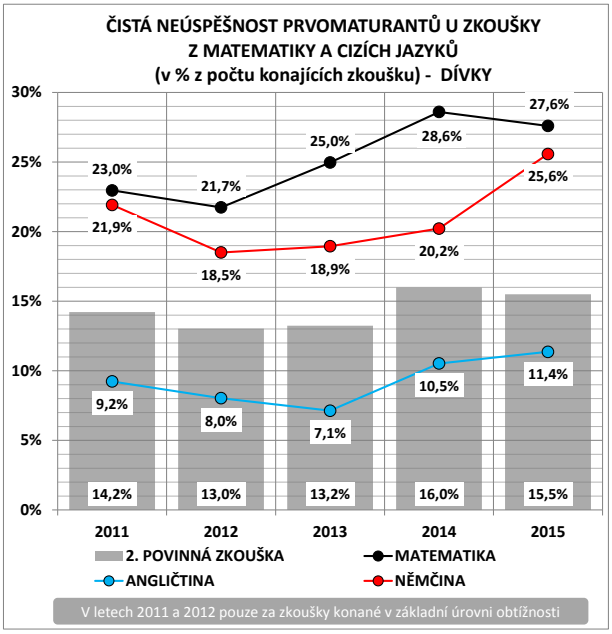

B1.3.3 KOMBINOVANÁ NEÚSPĚŠNOST

Z celkového počtu prvomaturantů neúspěšných v roce 2015 v jarním zkušebním období u společné části maturitní zkoušky neprospělo celkem 24,2 % v obou zkouškách (meziroční nárůst o 6,8 procentního bodu), 75,8 % pak v jedné z nich. Z toho 30,5 % připadá na češtinu (meziroční nárůst o 12 procentních bodů) a 45,3 % na druhou povinnou zkoušku. Přepočteno na prvomaturanty, kteří konali zkoušku, obě z nich nezvládlo 4,9 % (meziroční nárůst o 1,7 procentního bodu) pouze češtinu 6,2 % (nárůst o 2,8 procentního bodu) a pouze druhou ze zkoušek 9,2 % (pokles o 2,5 procentního bodu).

[9] *Míra neúspěšnosti souvisí s přesunem žáků, kteří jsou schopni úspěšně složit MZ, od matematiky k cizímu jazyku.*

Z prvomaturantů, kteří zvolili matematiku, neprospělo u obou zkoušek celkem 6,6 %, z těch, kteří zvolili angličtinu, neprospělo u obou zkoušek pak 3,7 %. Nejvyšší procento „dvojnásobné“ neúspěšnosti vykázali v roce 2015 prvomaturanti, kteří si zvolili němčinu (11,4 %).

Nejvyšší neúspěšnosti u druhé zkoušky dosáhli maturující z matematiky (23,0 %), z toho 16,4 % připadlo na ty, kteří propadli pouze z matematiky, zbývajících 6,6 % propadlo i z češtiny. Nejnižší neúspěšnost naopak vykázala alternující angličtina (9,4 %), z toho „dvojnásobně“ neúspěšných bylo 3,7 % a pouze z angličtiny neuspělo 5,7 %.

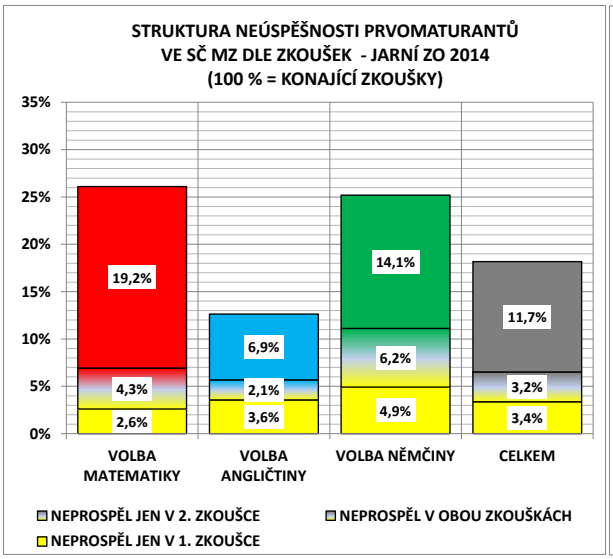

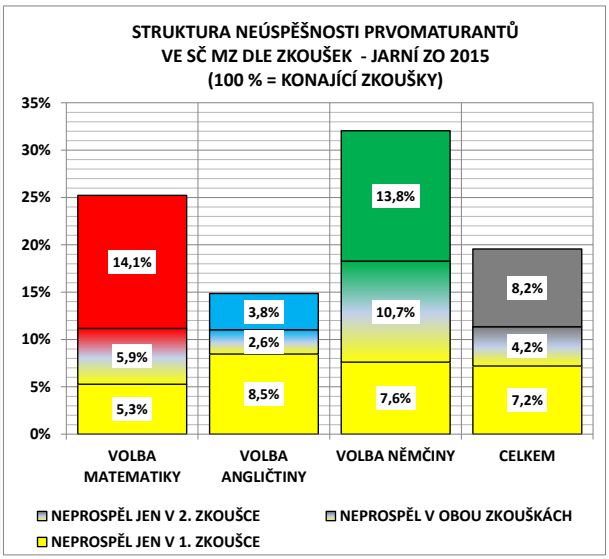

B1.3.4 NEÚSPĚŠNOST V ČEŠTINĚ

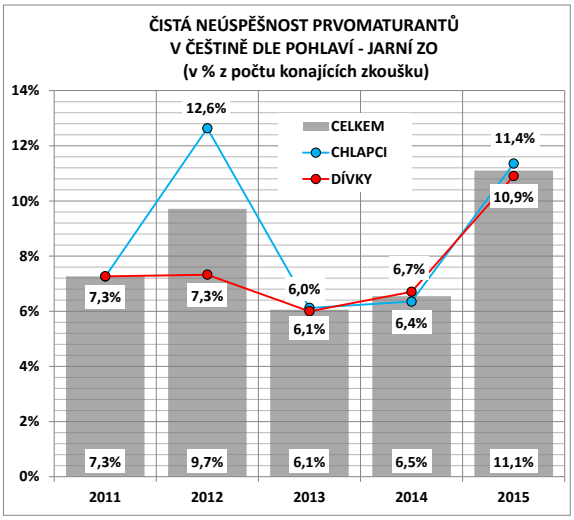

Neúspěšnost prvomaturantů u zkoušky z češtiny v jarním zkušebním období roku 2015 meziročně skokově vzrostla o 4,6 procentního bodu z 6,5 na 11,1 %. V případě chlapců rostla rychleji – o 5 procentních bodů z 6,4 % na 11,4 %, v případě dívek o 4,2 procentního bodu z 6,7 % na 10,9 %. (Chlapci u zkoušky z češtiny selhali o něco častěji (o půl procentního bodu).

Průměrná neúspěšnost se v oborových skupinách pohybuje v intervalu od 1,8 % (víceletá gymnázia) do 27,4 % (netechnické obory nástavbového studia).

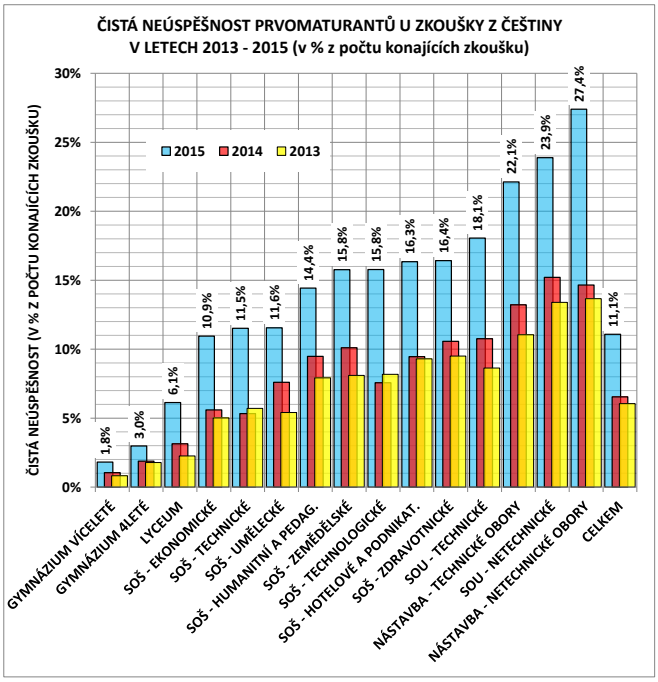

Průměrná neúspěšnost chlapců dosáhla v roce 2015 hodnoty 20,0 %, neúspěšnost dívek je vyšší o plných 7,6 procentního bodu (27,6 %). Neúspěšnost chlapců se proti roku 2014 nezměnila, neúspěšnost dívek klesla o 1 procentní bod.

Rozdíly průměrné neúspěšnosti ve sledovaných oborových skupinách jsou v matematice mnohonásobně větší než v případě češtiny. Pohybují se od 1,8 % (víceletá gymnázia) po 67 % (netechnické obory SOU).

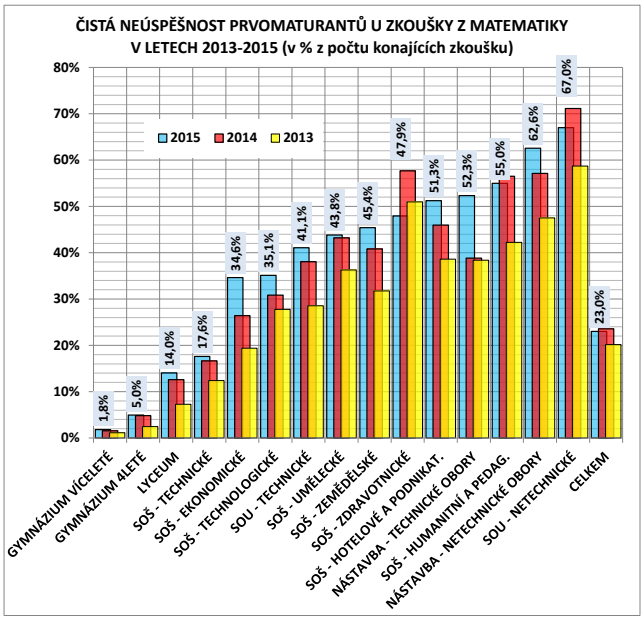

Neúspěšnost pod úrovní republikového průměru vykazují pouze gymnázia a lycea, v pásmu průměru se pohybují absolventi obchodních akademií, technických a uměleckých oborů SOŠ.

Neúspěšnost nad úrovní 20 % vykázaly nástavbové obory a netechnické obory SOU. Ostatní dosud nejmenované oborové segmenty se svojí neúspěšností pohybovaly v intervalu 14–18 %.

B1.3.5 NEÚSPĚŠNOST V MATEMATICE

Matematiku zvolilo v roce 2015 jako svůj druhý maturitní předmět méně než 30 % prvomaturantů. Průměrná republiková neúspěšnost v jarním zkušebním období činila 23,0 %, ve srovnání s loňským rokem tedy o 0,6 procentního bodu méně.

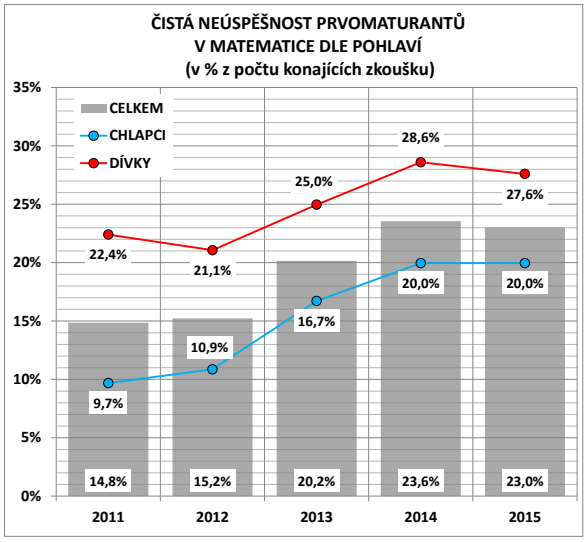

Úrovně průměrné neúspěšnosti nižší republikového průměru dosáhli prvomaturanti pouze v gymnáziích (1,8 %, resp. 5,0 %), lyceích (14,0 %) a v technických oborech SOŠ (17,6 %).

Odstup těchto 4 oborových skupin od zbývající části maturitního oborového spektra se proti roku 2014 výrazně zvýšil. Neúspěšnost u dalších v pořadí, tj. u obchodních akademií a u technologických oborů SOŠ se pohybuje okolo 35 %, technické obory SOU překročily hranici 40 %.

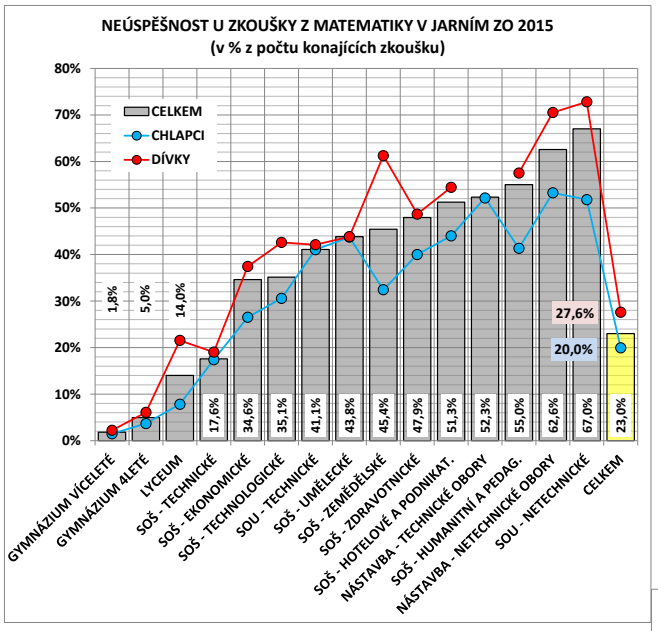

celkem 9,4 % (meziroční zvýšení o 0,3 bodu), neúspěšnost chlapců dosáhla 6,4 % (tj. o 0,5 procentního bodu méně než v roce 2014), neúspěšnost dívek 11,4 % (tedy o 0,9 bodu více než v roce 2014).

Oborové průměry neúspěšnosti se pohybují v intervalu 0,6 % (víceletá gymnázia) až 32,1 % (netechnické obory nástavbového studia).

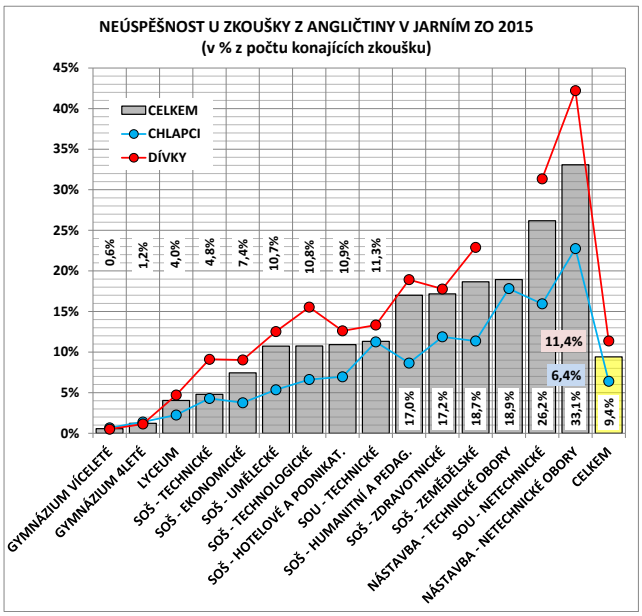

Zbývající část oborů SOŠ se průměrnou neúspěšností pohybuje v intervalu 44–55 %, technické obory nástavbového studia si skokově pohoršily o téměř 14 procentních bodů z původních 39 % na 54 %.

Průměrná neúspěšnost chlapců byla v roce 2015 ve všech oborových skupinách bez výjimky nižší než neúspěšnost dívek.

B1.3.6 NEÚSPĚŠNOST V ANGLIČTINĚ

Angličtinu zvolilo v jarním zkušebním období roku 2015 celkem 61,5 % prvomaturantů, tedy o více než 6 procentních bodů více než v roce předcházejícím.

Celková neúspěšnost činila na jaře 2015

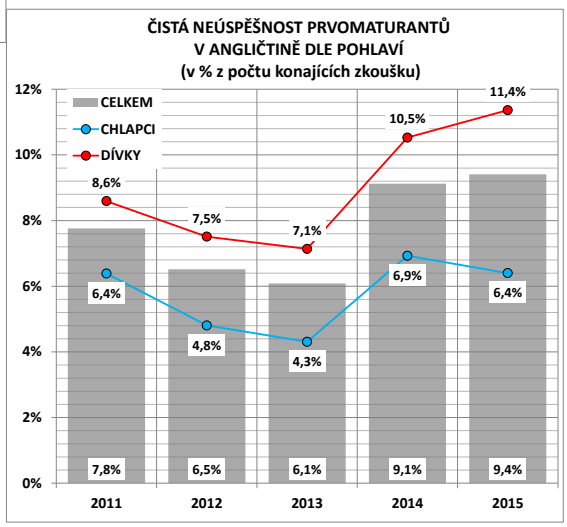

S výjimkou gymnázií s prakticky zanedbatelnou neúspěšností ve všech ostatních oborových skupinách je neúspěšnost chlapců nižší než dívek. Genderové rozdíly se pohybují od 2,5 procentního bodu (lycea) až po 19 procentních bodů v případě netechnických oborů nástavbového studia.

Pod úrovní republikového průměru vykazují průměrnou neúspěšnost gymnázia (0,6 %, resp. 1,2 %) a lycea (4,0 %) následovaná technickými obory SOŠ a obchodními akademiemi (4,8, resp. 7,4 %), na úrovni průměru se pohybují umělecké, technologické a hotelové a podnikatelské obory SOŠ a technické obory SOU (od 10,7 do 11,3 %). „Dívčí“ a zemědělské obory SOŠ vč. technických oborů nástavbového studia oscilují neúspěšností okolo dvojnásobku celkové průměrné neúspěšnosti (tedy mezi 17 % a 19 %). Nejvyšší neúspěšnost měli prvomaturanti v netechnických oborech SOU (26 %) a nástavbového studia (33 %).

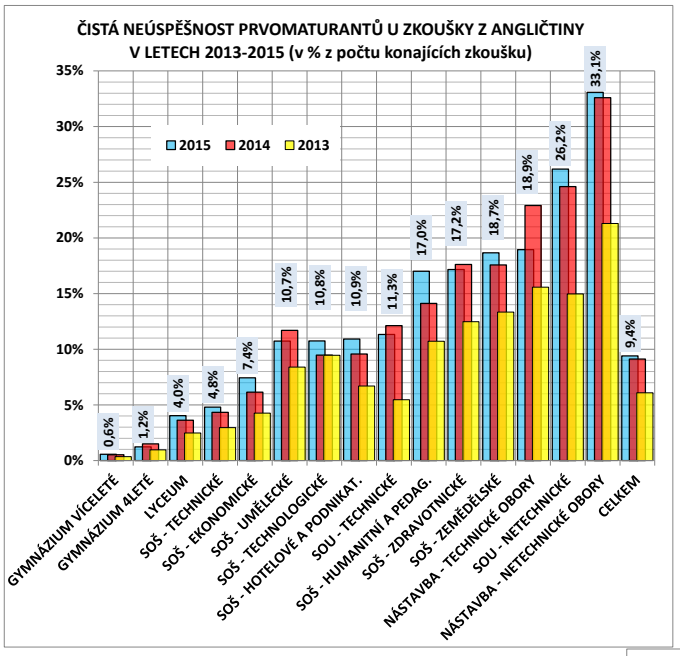

Nízká neúspěšnost v gymnáziích je do značné míry dána skutečností, že úroveň zkoušky je nastavena níže (B1 dle SERRJ) oproti výstupu definovanému v RVP pro gymnázia (B2 dle SERRJ).

B1.3.7 NEÚSPĚŠNOST V NĚMČINĚ

Z hlediska zájmu prvomaturantů o němčinu jako maturitní předmět lze hovořit o významném poklesu, a to takovém, že se němčina postupně přesouvá do kategorie tzv. malých jazyků. V roce 2014 ji zvolilo mírně přes 6 %, v roce 2015 pouze 5 % prvomaturantů.

Jde však o specifickou skupinu žáků z oborů s vysokým rizikem neúspěchu doplněnou výběrovými žáky gymnázií. Výrazně četnější je volba němčiny zejména v krajích sousedících s německy mluvícími zeměmi.

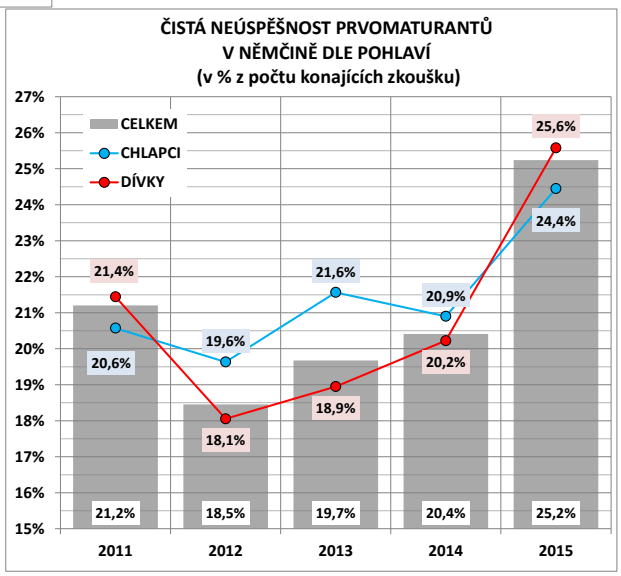

Celková neúspěšnost prvomaturantů v jarním zkušebním období 2015 zaznamenala prudké skokové zvýšení z úrovně 20,4 % na hodnotu 25,2 % (tedy o 4,8 procentního bodu). V případě dívek byl meziroční nárůst výraznější (z 20,2 % na 25,6 %, tj. o 5,4 procentního bodu), u chlapců mírnější (z 20,9 % na 24,4 %, tj. o 3,5 bodu). Celkově se tak meziročně genderový rozdíl změnil o 2,1 procentního bodu.

B2 NEÚSPĚŠNOST PO PODZIMNÍM ZKUŠEBNÍM OBDOBÍ

B2.1 SOUHRNNÁ NEÚSPĚŠNOST U MATURITNÍ ZKOUŠKY

Hrubá neúspěšnost prvomaturantů maturitního ročníku 2015 činila po podzimním zkušebním období 17,6 %. Po dvou zkušebních obdobích tak maturitní vysvědčení nezískalo 13,0 tis. z celkem 73,6 tis. prvomaturantů přihlášených na jaře k maturitní zkoušce. Po podzimním zkušebním období hrubá neúspěšnost prvomaturantů klesla z původní „jarní“ hodnoty 32,2 % o 14,6 procentního bodu.

Hrubá neúspěšnost chlapců po dvou zkušebních obdobích činí 18,7 % a je o 2 procentní body vyšší než u dívek (16,7 %). V případě chlapců i dívek klesla proti „jarní“ neúspěšnosti o 15,4; resp. 13,9 bodu.

Ve srovnání s rokem 2012 se hrubá neúspěšnost zvýšila o 4,3 procentního bodu, v případě chlapců o 4,3 bodu, v případě dívek o 4,4 bodu.

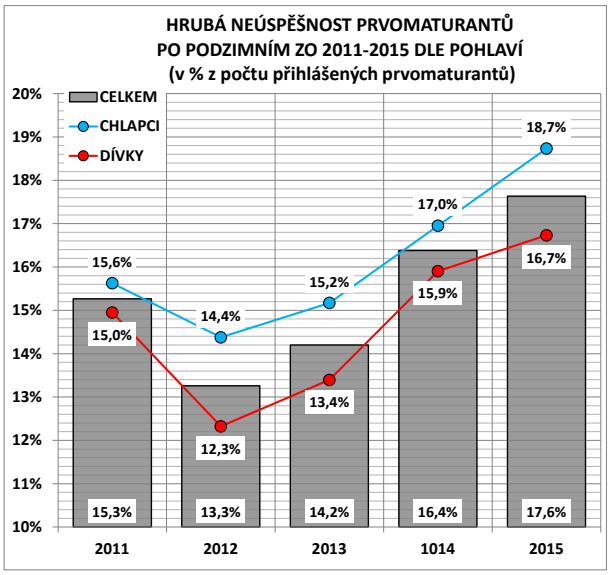

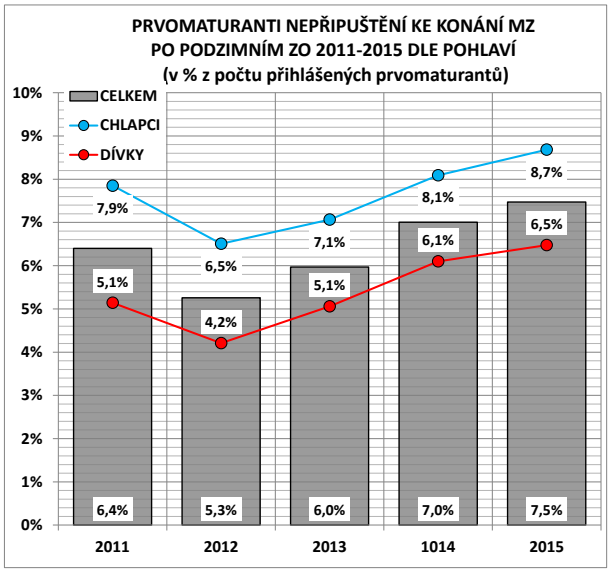

Z celkového počtu neúspěšných tvořili celkem 42 % ti, kteří nebyli dosud k maturitní zkoušce připuštěni, zbývajících 58 % jsou ti, kteří zkoušku konali (mnozí dvakrát), ale neúspěšně. U chlapců mělo „nepřipuštění ke zkoušce“ na neúspěšnosti větší podíl než u dívek (46,4 % proti 38,7 % celkové neúspěšnosti).

Podíl těch, kteří konali v roce 2015 zkoušky neúspěšně, na celkovém počtu přihlášených prvomaturantů tak činil 10,2 %, v případě chlapců 10,0 %, v případě dívek 10,3 %.

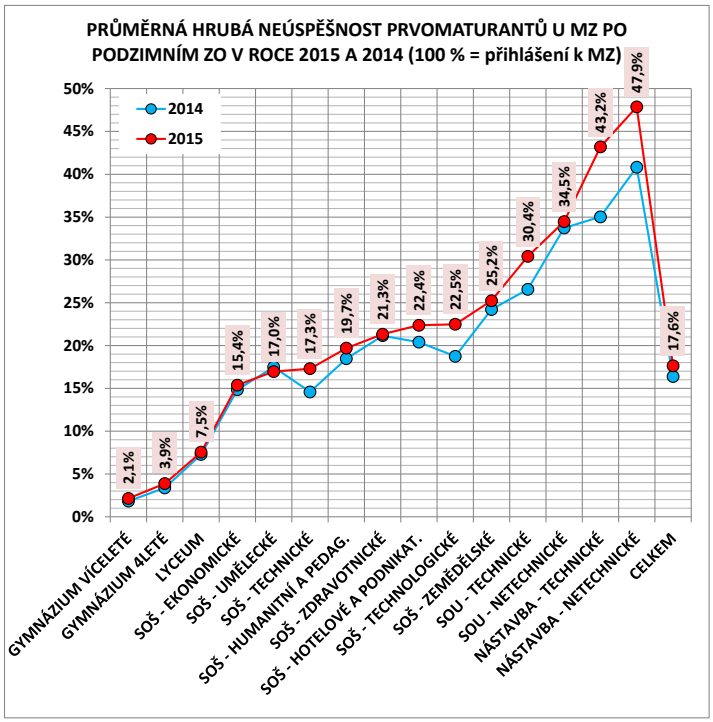

V pětileté historii státní maturity je podíl nepřipuštěných ke zkouškám v roce 2015 nejvyšší a od roku 2012 má setrvale rostoucí tendenci. Ve srovnání s dívkami u chlapců tento trend meziročně mírně zesílil.

Oborové rozložení hrubé neúspěšnosti po podzimním zkušebním období víceméně kopíruje rozložení „jarní“ neúspěšnosti. Zřetelně zde vystupuje genderová podmíněnost meziročního zhoršení úspěšnosti – výrazně největší meziroční rozdíly jsou zřejmé v „chlapeckých“ oborech, tj. technických oborech SOŠ, SOU i nástavbového studia a technologických oborech SOŠ, které doplňuje zbývající část oborů nástavbového studia.

Celkově se neúspěšnost po podzimním termínu zkoušek snížila o 45,2 % a mezi úspěšné prvomaturanty se tak zařadilo dalších 14,5 % přihlášených k MZ.

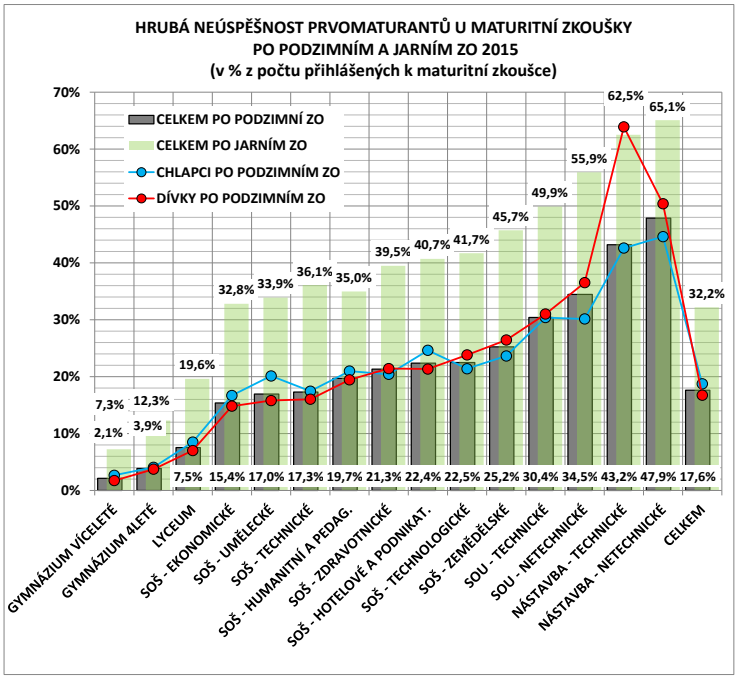

Největší relativní pokles neúspěšnosti díky zkouškám v podzimním zkušebním období vykázala gymnázia (69–71 % „jarní“ hodnoty) a lycea (62 %); vzhledem k obecně nízké úrovni absolutní neúspěšnosti se však na gymnáziích jednalo o pokles o 5,1; resp. 8,4 procentního bodu a v lyceích neúspěšnost klesla o 12,1 procentního bodu.

Velmi významné bylo podzimní zkušební období tradičně pro technické obory SOŠ. „Jarní“ neúspěšnost klesla o 52 % a maturitní vysvědčení na podzim získalo dalších téměř 19 % přihlášených prvomaturantů.

Obchodní akademie, resp. umělecké obory SOŠ vykázaly pokles hrubé neúspěšnosti o 53, resp. 50 %; na podzim získalo v obchodních akademiích a v uměleckých oborech maturitní vysvědčení dalších 17 % prvomaturantů. V ostatních oborech SOŠ klesla po podzimním zkušebním období „jarní“ neúspěšnost o 44–46 %, v oborech SOU o 38–39 % a v nástavbovém studiu technických, resp. netechnických oborů o 31 %, resp. 37 %.

V meziročním srovnání vzrostla „účinnost“ podzimního termínu zejména v lyceích, obchodních akademiích a v uměleckých oborech SOŠ, poměrně významně klesla naopak v oborech nástavbového studia.

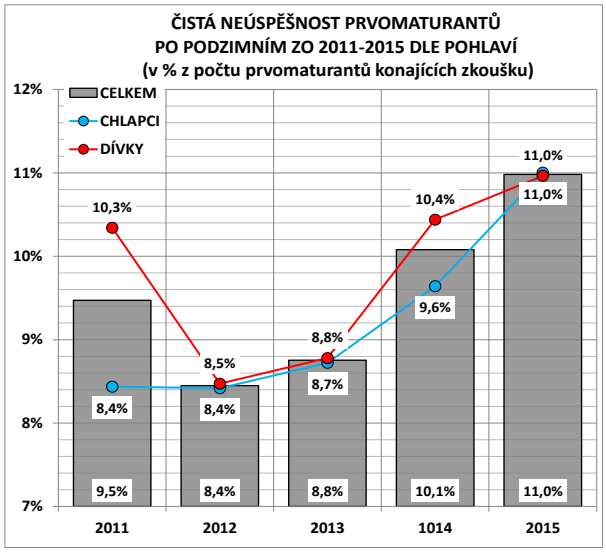

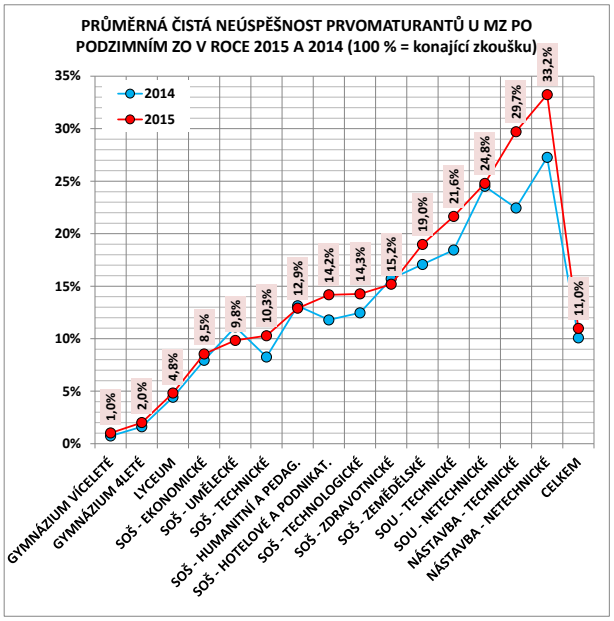

Čistá neúspěšnost, tj. neúspěšnost prvomaturantů, kteří v roce 2015 konali alespoň jednou maturitní zkoušku, dosáhla po podzimním zkušebním období hodnoty 11 %, a to shodně u chlapců i u dívek.

Meziroční zvýšení o 0,9 procentního bodu bylo o něco menší než v roce předchozím (1,3 procentního bodu).

V porovnání s „jarní“ úrovní čistá neúspěšnost po podzimním zkušebním období klesla (stejně jako v předchozím roce) v průměru o 53 %, a na podzim tak získalo maturitní vysvědčení dalších 11,4 % těch prvomaturantů, kteří konali maturitní zkoušku.

Průměrná čistá neúspěšnost u maturitní zkoušky po podzimním zkušebním období je nejnižší na gymnáziích – ze sta prvomaturantů konajících zkoušku neuspěl ve víceletých gymnáziích pouze 1 a ve čtyřletých 2. Pod úrovní republikového průměru jsou rovněž lycea (4,8 %), obchodní akademie (8,5 %), umělecké obory SOŠ (9,8 %) a technické obory SOŠ (10,3 %). Posledně jmenované vykázaly v tomto smyslu výrazné zhoršení (o celé 2 procentní body).

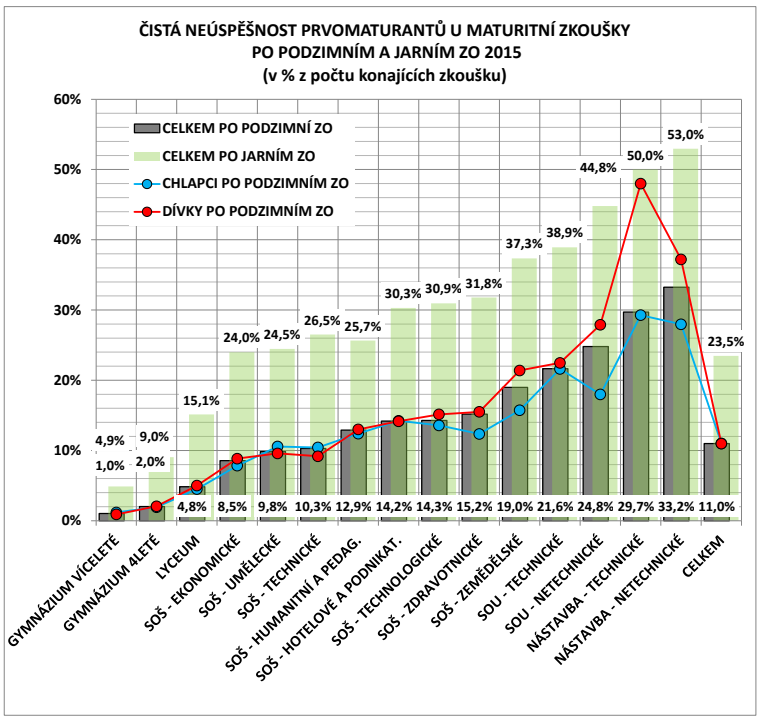

Naopak více než pětinu neúspěšných vykázaly obory SOU a nástavbového studia.

Obdobně jako v případě hrubé neúspěšnosti nejvyšší meziroční nárůst čisté neúspěšnosti vykázaly „chlapecké“ obory (technické obory SOŠ, SOU, nástavbového studia a technologické obory SOŠ), naopak „dívčí“ obory (umělecké, sociální a pedagogické a zdravotnické) zaznamenaly její pokles.

B2.2 NEÚSPĚŠNOST VE SPOLEČNÉ A V PROFILOVÉ ČÁSTI MATURITNÍ ZKOUŠKY

Čistá neúspěšnost prvomaturantů ve společné části MZ dosáhla po podzimním zkušebním období hodnoty 10,3 % konajících zkoušku. V případě profilové části to bylo pouhých 2,7 %. Z 66,8 tis. konajících zkoušky bylo úspěšných 59,9 tis. prvomaturantů.

Meziročně se neúspěšnost ve společné části zvýšila o 1,1 procentního bodu, v profilové o pouhých 0,1 procentního bodu. Z 68,4 tis. konajících zkoušku tak bylo úspěšných 66,5 tis. prvomaturantů

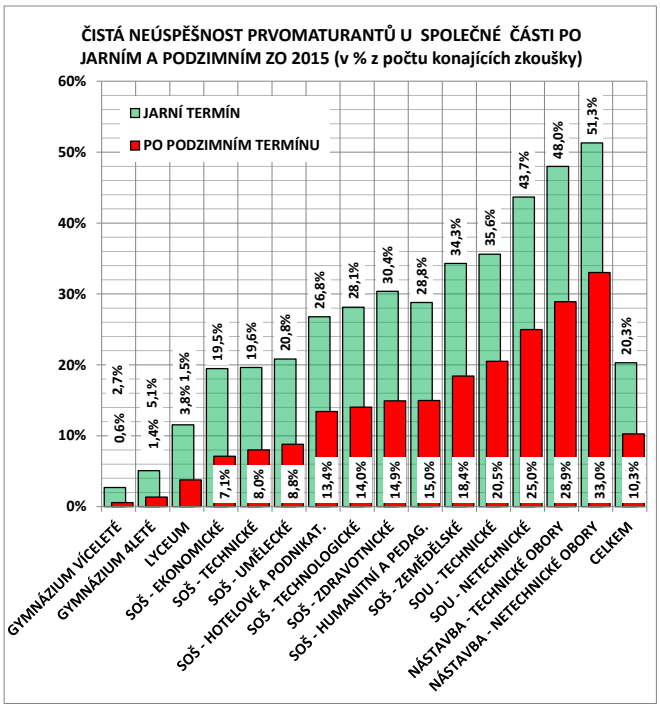

Z celkového počtu 7,5 tis. neúspěšných prvomaturantů konajících obě části maturitní zkoušky tvořili 14,8 % neúspěšní v obou částech, 76 % neúspěšní pouze v společné a 9,4 % neúspěšní pouze v profilové části MZ. Neúspěšní ve společné části tedy tvoří 90,6 % neúspěšných u MZ, neúspěšní u profilové části pak 24,2 %.

„Dvojnásobná“ neúspěšnost je u chlapců o 2,2 procentního bodu vyšší než u dívek, tj. 16,1 % proti 13,9 %. Vyšší je i podíl neúspěšných u profilové části (29,0 % proti 20,5 %), naopak nižší je u chlapců podíl neúspěšných ve společné části (87,1 % proti 93,5 %).

Neúspěšnost po dvou zkušebních termínech je ve společné části v průměru 2,8krát vyšší než v profilové části. V jednotlivých oborových skupinách se však poměr neúspěšnosti v obou částech pohybuje od 0,95 : 1 (víceletá gymnázia) až po 1 : 6,96 (netechnické obory nástavbového studia).

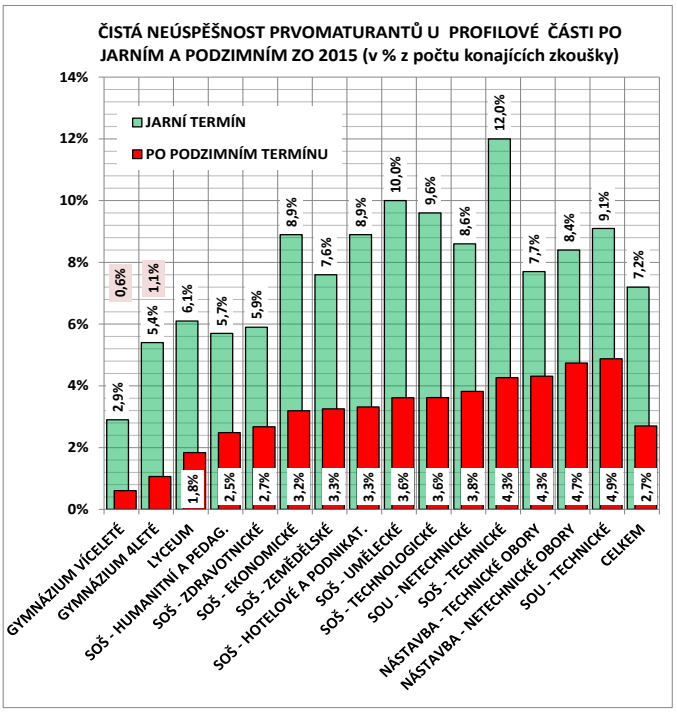

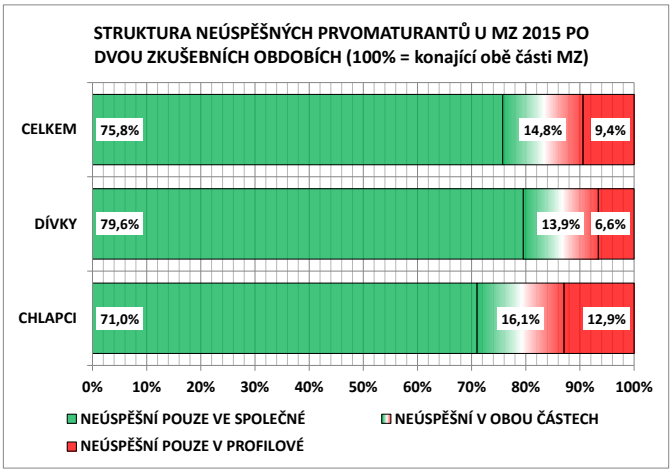

„Přísnější“ než stát jsou tedy pouze víceletá gymnázia, rozdíl se i zde z roku na rok zmenšuje. Pod republikovým průměrem najdeme dále 4letá gymnázia, tradičně „přísné“ technické obory SOŠ, lycea, obchodní akademie a umělecké obory SOŠ. Mírně vyšší než průměrný je poměr neúspěšnosti v technologických, hotelových a podnikatelských oborech SOŠ a v technických oborech SOU. Střední školy v „dívčích“ a zemědělských oborech SOŠ, netechnických oborech SOU a v nástavbovém studiu pak vykazují výraznou benevolenci.

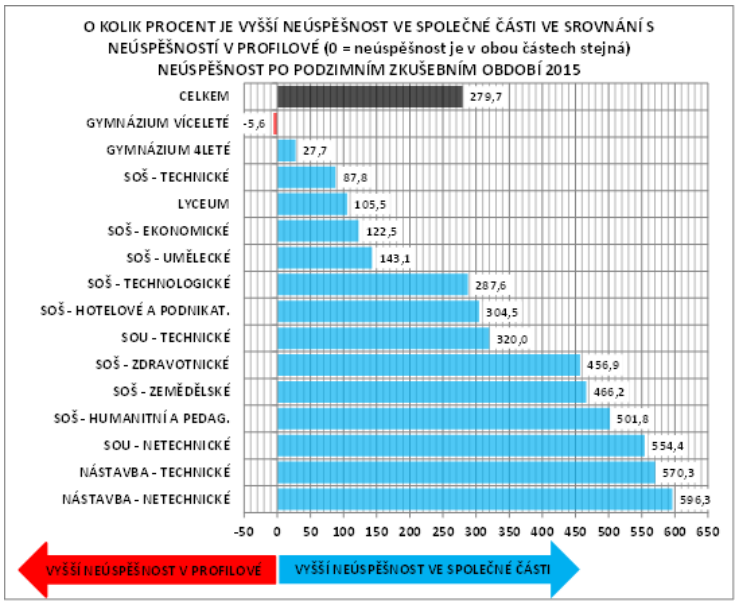

B2.3 NEÚSPĚŠNOST V JEDNOTLIVÝCH MATURITNÍCH PŘEDMĚTECH

B2.3.1 NEÚSPĚŠNOST V ČEŠTINĚ

Neúspěšnost prvomaturantů z češtiny klesla z „jarní“ hodnoty 11,1 % po podzimním zkušebním období na 5,0 %. Jde tedy o pokles o 6,1 procentního bodu, tedy o 55 % „jarní“ hodnoty. „Jarní“ genderový rozdíl se snížil z 0,5 procentního bodu na 0,1 bodu, tedy na jednu pětinu původní hodnoty. Po podzimním zkušebním období tak v češtině prakticky neexistuje rozdíl v úspěšnosti mezi chlapci a dívkami.

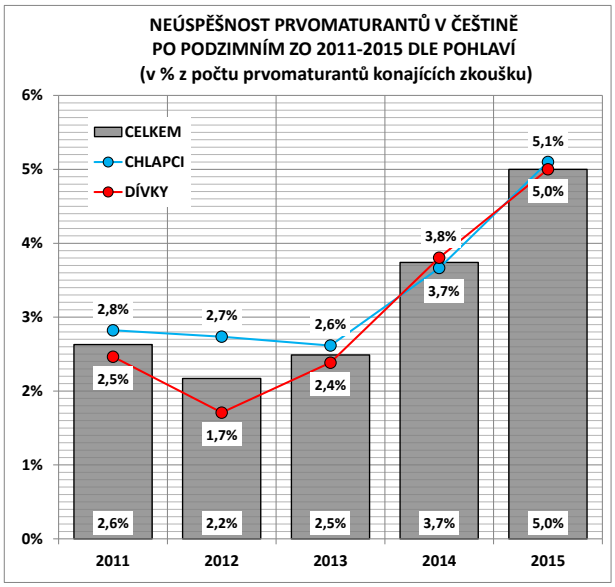

Neúspěšnost v češtině je v průměru o 36 % (tj. o 2,9 procentního bodu) nižší než neúspěšnost v předmětech druhé povinné zkoušky. Vyšší neúspěšnost češtiny oproti druhé povinné zkoušce vykázala pouze gymnázia, ve zbývající části oborového maturitního spektra je nižší (o 10 až 67 %).

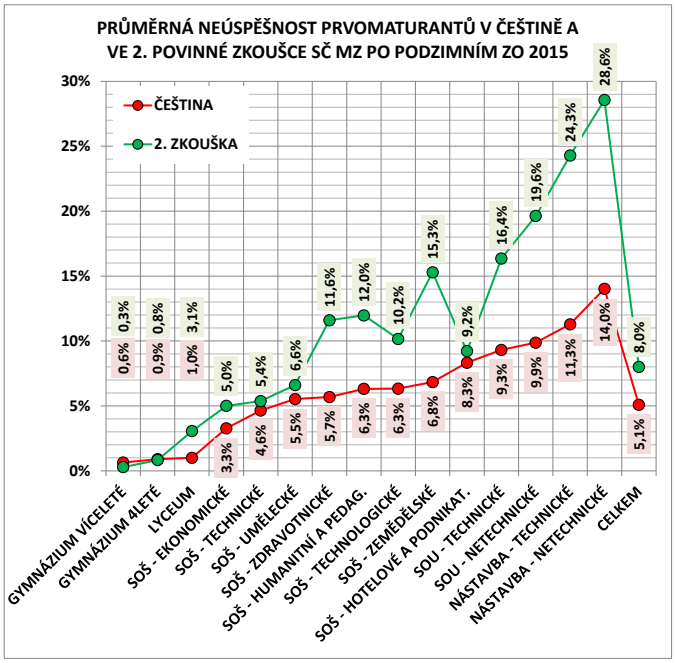

V případě chlapců byl podíl češtiny o něco vyšší (76,8 %) než u dívek (74,4 %), předmět druhé zkoušky však hrál menší roli (72,2 % proti 79,7 %). Podíl „dvojnásobně neúspěšných“ na celkovém počtu neúspěšných chlapců činil 49 %, v případě dívek byl vyšší o 5,1 procentního bodu (54,1 %).

Relativní diverzita oborových průměrů neúspěšnosti je v češtině ve srovnání s neúspěšností v předmětech druhé povinné zkoušky o 15 % nižší. Hodnoty průměrné neúspěšnosti v češtině se pohybují v intervalu od 0,6 % do 14,0 %.

Z celkového počtu prvomaturantů neúspěšných ve společné části MZ bylo po podzimním zkušebním období neúspěšných z češtiny 75,4 %, z předmětu druhé povinné zkoušky 76,5 %. V jedné ze zkoušek neuspělo 48,1 %, v obou zkouškách pak 51,9 % neúspěšných prvomaturantů.

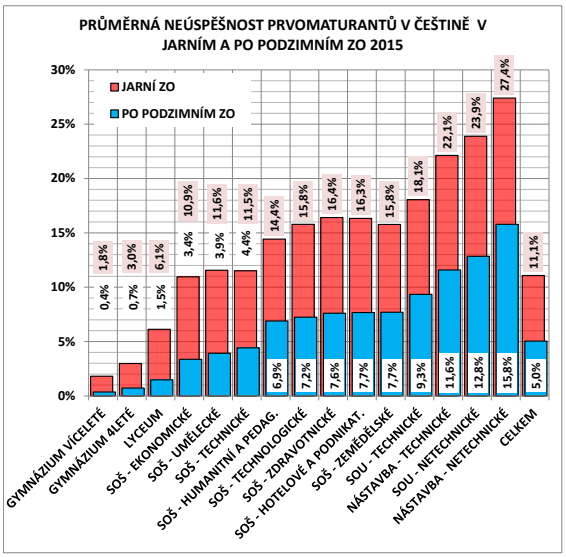

Největší „dvojnásobnou neúspěšnost“ vykázali prvomaturanti, kteří volili matematiku, a to přes dvě třetiny (dívky dokonce 72 %); nejmenší, více než třetinovou, maturující z angličtiny (chlapci 25 %, dívky 41 %).

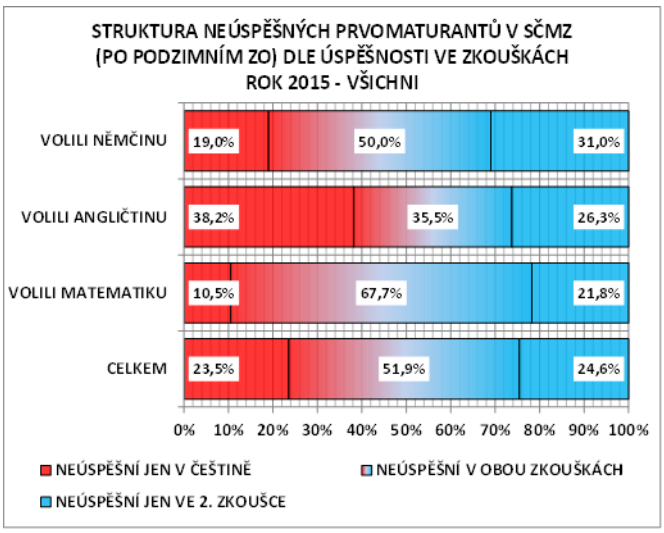

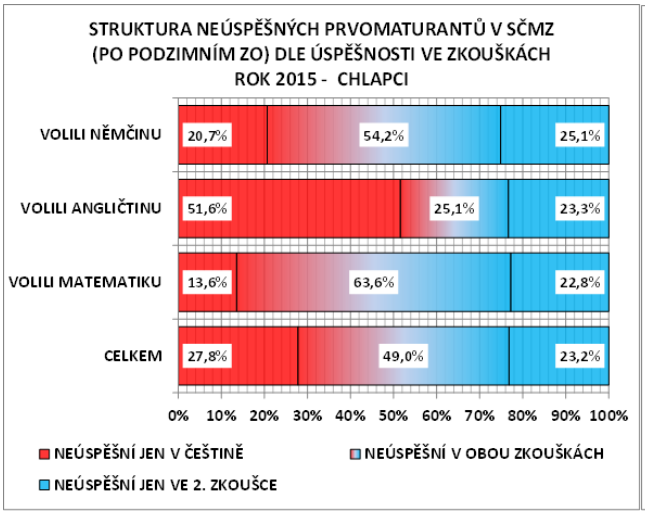

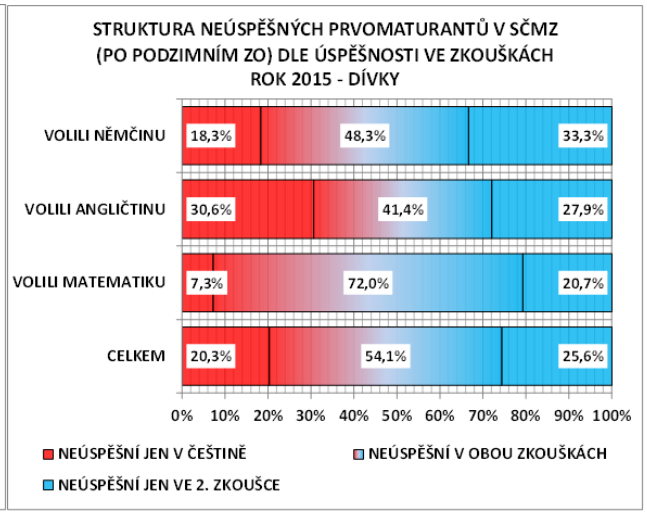

B2.3.2 NEÚSPĚŠNOST V MATEMATICE

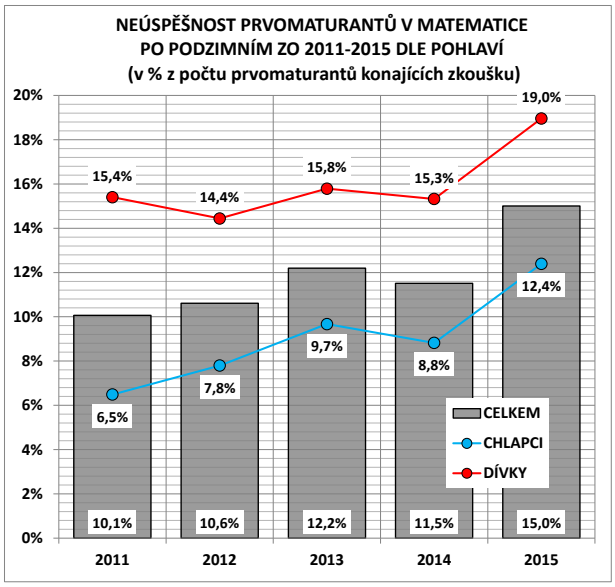

Neúspěšnost v matematice se ve srovnání s předchozím rokem zvýšila z 11,5 % na 15,0 %.

K meziročnímu nárůstu „výroční“ neúspěšnosti v matematice (o 3,5 procentního bodu) došlo za situace, kdy „jarní“ neúspěšnost meziročně mírně klesla.

Výroční neúspěšnost chlapců meziročně vzrostla o 3,6 procentního bodu na 12,4 %. Neúspěšnost dívek vzrostla meziročně obdobně jako v případě chlapců, a to o 3,7 procentního bodu na 19,0 %.

Zkoušku z matematiky v roce 2015 celkově vykonalo neúspěšně 2,9 tis. prvomaturantů (tedy zhruba o 100 méně než v předchozím roce). Podíl chlapců mezi neúspěšnými se však meziročně zvýšil z loňských 45 % na téměř 50 %. Genderový rozdíl „výroční“ neúspěšnosti z matematiky činil v roce 2015 6,6 procentního bodu ve prospěch chlapců a od roku 2012 zůstává víceméně stejný.

Z celkového počtu 27,7 tis. přihlášených prvomaturantů k maturitě z matematiky složilo zkoušku úspěšně 22,8 tis., tj. 82 %, v tom 68 % v jarním a 14,1 % v podzimním zkušebním období.

Podzimní termín zkoušek zvýšil čistou úspěšnost žáků o 8 procentních bodů a neúspěšnost klesla o 35 %. Nejvýraznější relativní pokles neúspěšnosti vykázaly, podobně jako v případě češtiny, obory s nejnižší průměrnou neúspěšností, tj. gymnázia (o 70 % jarní hodnoty, resp. o 65 %), technické obory SOŠ (o 53 %), obchodní akademie (o 50 %) a lycea (o 47 %). Ve zbývajících oborech SOŠ, SOU a nástavbového studia se pokles pohyboval od 39 do 17 %. Nejvýraznější absolutní snížení neúspěšnosti (17,4 procentního bodu) bylo zaznamenáno v obchodních akademiích a ve zdravotnických oborech SOŠ (16,4 bodu).

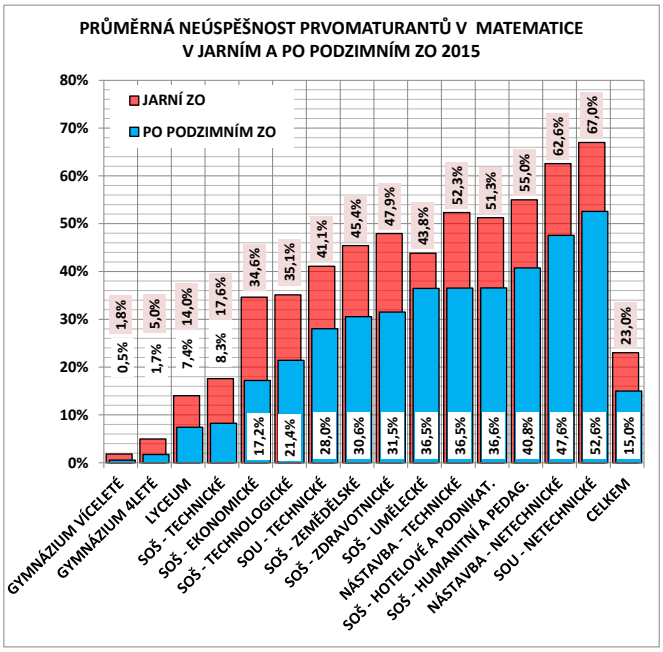

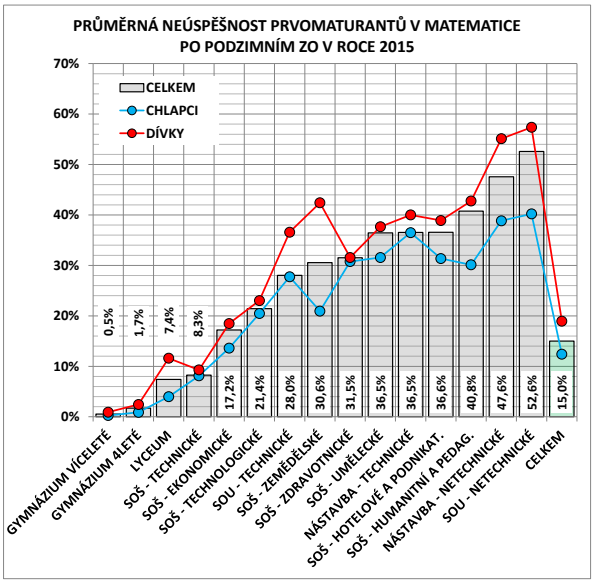

B2.3.3 NEÚSPĚŠNOST V ANGLIČTINĚ

Celková čistá neúspěšnost prvomaturantů z angličtiny dosáhla v roce 2015 hodnoty 4,3 %. Meziročně tedy klesla o 0,6 procentního bodu. Nárůst neúspěšnosti z titulu vyššího podílu volby angličtiny jako

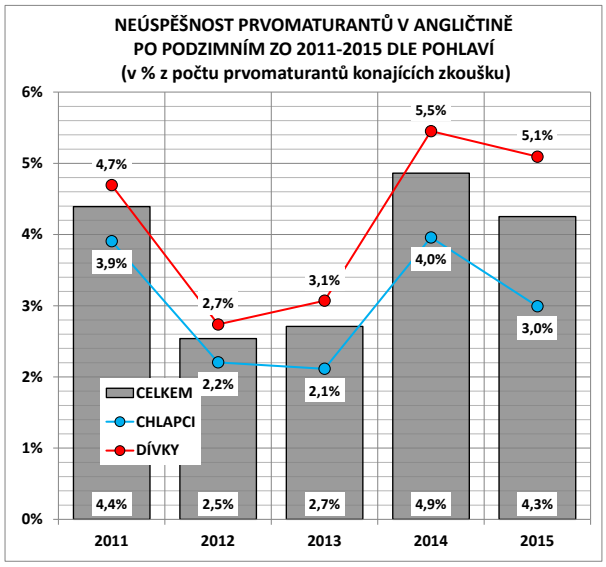

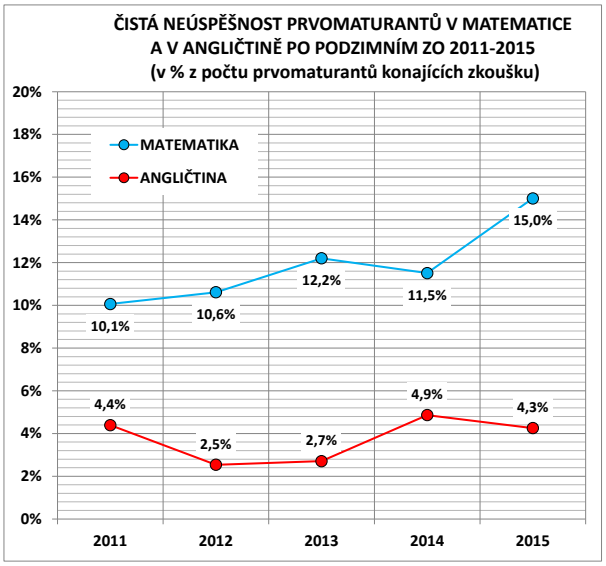

maturitního předmětu a zároveň vyššího podílu prvomaturantů z méně úspěšných částí oborového spektra nenastal. Nepříliš významný meziroční nárůst neúspěšnosti v jarním zkušebním období se po podzimním termínu změnil v meziroční snížení na úroveň roku 2011.

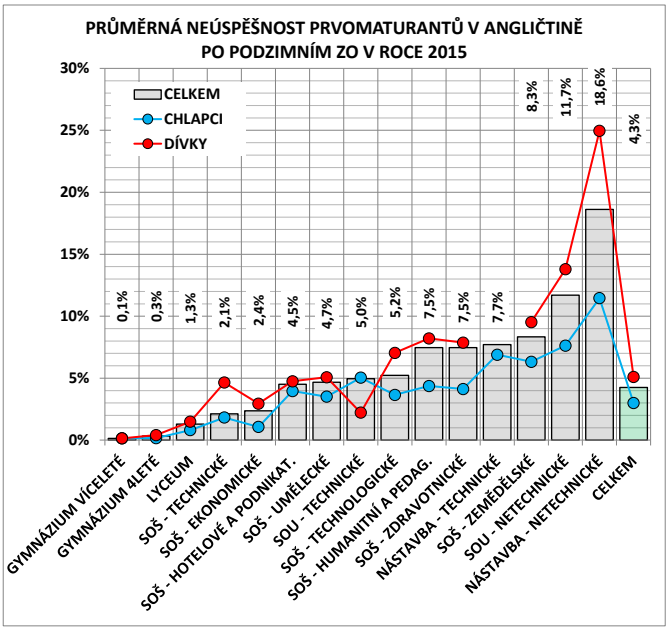

K meziročnímu poklesu neúspěšnosti z angličtiny došlo u chlapců i u dívek; v případě chlapců byl pokles výraznější, a to o 1 procentní bod na 3,0 %; v případě dívek byl pokles mírnější – o 0,4 procentního bodu na úroveň 5,1 %.

Z celkového počtu 42,4 tis. prvomaturantů, kteří v průběhu roku 2015 alespoň jednou konali maturitní zkoušku z angličtiny, ji vykonalo neúspěšně 1,8 tis. Neúspěšnost dívek byla o 2,1 procentního bodu vyšší než chlapců.

Absolutní rozdíly oborových průměrů „výroční“ neúspěšnosti z angličtiny jsou nejmenší ze všech maturitních předmětů. V gymnáziích selhalo u zkoušky z angličtiny z celkového počtu 12,5 tis. celkem 31 žáků, v lyceích z 2,7 tis. 35, v obchodních akademiích z 3,3 tis. 79 a v technických oborech SOŠ ze 4,1 tis. 87.

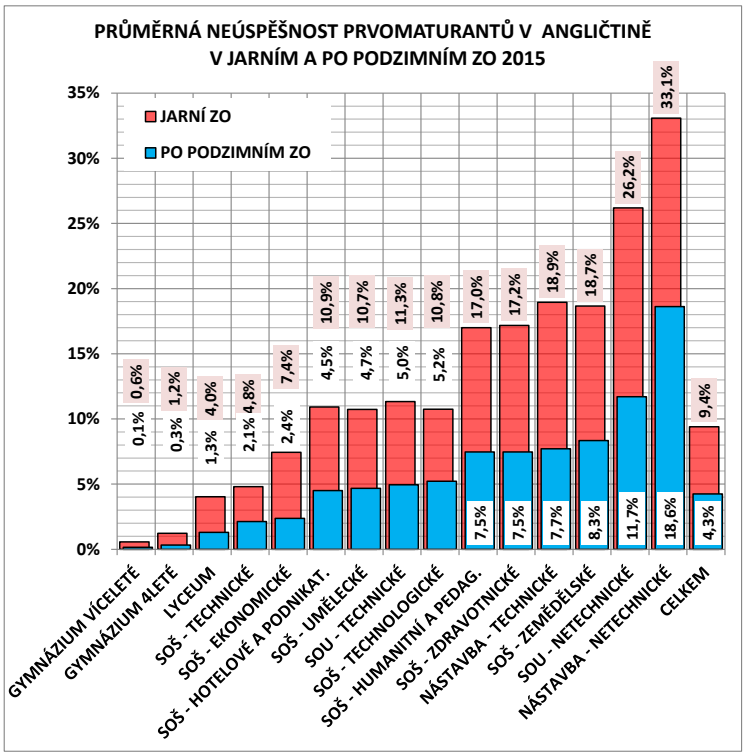

Mírně nad republikovou úrovní „výroční“ neúspěšnosti se pohybovaly hotelové a podnikatelské obory, umělecké a technologické obory SOŠ a technické obory SOU (4,5–5,2 %), zbývající obory SOŠ a technické obory nástavbového studia nepřekročily hranici 8 %.

B2.3.4 NEÚSPĚŠNOST V NĚMČINĚ

Němčina je ze všech maturitních předmětů tím nejméně úspěšným. Z celkového počtu 3,2 tis. prvomaturantů, kteří v průběhu roku 2015 alespoň jednou konali maturitní zkoušku z němčiny, ji vykonalo neúspěšně 15,1 %, tj. 534 prvomaturantů.

„Výroční“ neúspěšnost se meziročně zvýšila, a to o 2 procentní body. Rok 2015 je v pětiletém srovnání pro maturující z němčiny nejméně úspěšným rokem.

Jestliže se v uplynulých 4 letech neúspěšnost v němčině vyvíjela zhruba obdobným způsobem u chlapců i dívek, rok 2015 je v tomto smyslu výjimečným. V případě chlapců totiž došlo meziročně pouze k mírnému zvýšení (o 0,8 procentního bodu) na 15,1 %, zatímco neúspěšnost dívek skokově meziročně vzrostla o 4,7 procentního bodu na 17,3 %.

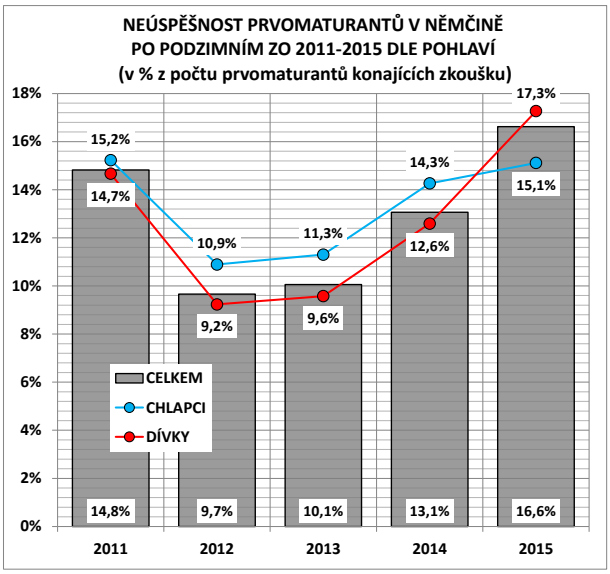

B3 ABSOLUTNÍ NEÚSPĚŠNOST[10] PRVOMATURANTŮ

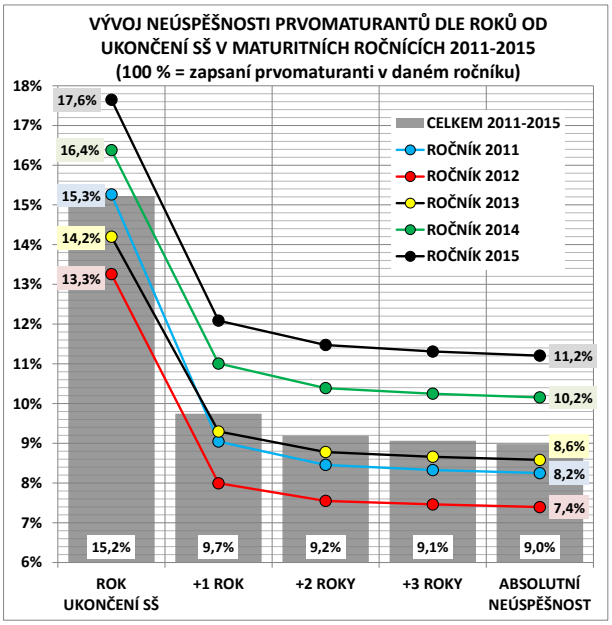

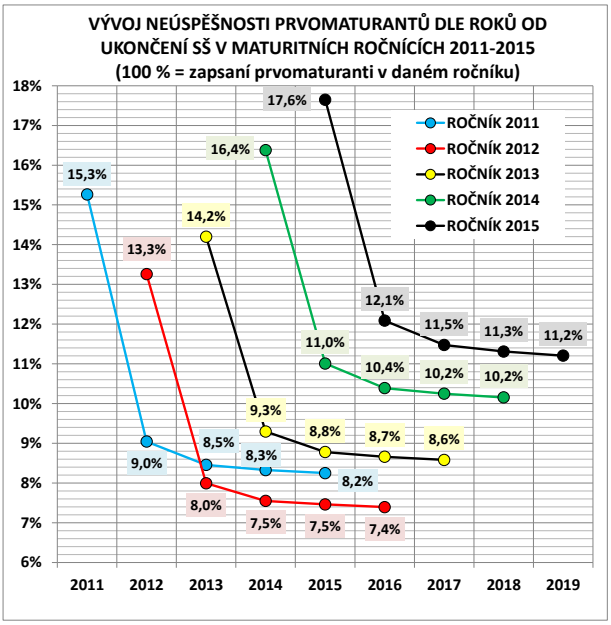

Podíl prvomaturantů, kteří po absolvování střední školy nikdy nezískají příslušný stupeň vzdělání, počínaje maturitním ročníkem 2012, který vykázal v pětileté historii státní maturity nejnižší míru absolutní neúspěšnosti (7,4 % přihlášených prvomaturantů a v absolutním vyjádření 6,9 tis), setrvale narůstá.

Podle prognózy vývoje absolutní neúspěšnosti by maturitní ročník 2015 měl dosáhnout úrovně 11,2 %, což v absolutním vyjádření představuje zhruba 8,3 tisíc prvomaturantů. Podíl absolutně neúspěšných tak v posledních 4 maturitních ročnících vzroste o 52 %, v absolutním vyjádření pak kvůli klesajícímu počtu prvomaturantů „jen“ o 20 %.

Dynamika nárůstu absolutní neúspěšnosti v případě maturitního ročníku 2015 mírně klesne, přesto lze očekávat proti předchozímu ročníku nárůst o 1 procentní bod.

Z celkového počtu 433,3 tis. maturantů, kteří v letech 2011–2015 ukončili střední školu, nezíská příslušný stupeň vzdělání 39,3 tis., tj. 9 %. To znamená, že v průměru každý jedenáctý absolvent maturitního oboru nikdy nezíská maturitní vysvědčení.

Absolutní neúspěšnost nevykazuje prakticky žádné genderové rozdíly. Podle prognózy by mohl být maturitní ročník 2015 prvním, v němž by rozdíl v absolutní neúspěšnosti chlapců a dívek mohl dosáhnout hodnoty větší než 1 procentní bod. Z celkového počtu 197,6 tis. chlapců, kteří se přihlásili v letech 2011 až 2015 ke konání maturitní zkoušky, maturitní vysvědčení nikdy nezíská 18,0 tis. (9,1 %), v případě dívek z celkem 235,7 tis. přihlášených zůstane definitivně neúspěšných 21,1 tis., tj. 8,9 %.

Z celkem 39 tis. absolutně neúspěšných maturantů skončilo či skončí své maturitní studium se základním stupněm dosaženého vzdělání 25,2 tis., tj. 65 %. Zbývajících 35 % (13,7 tis.) pak představují absolventi nástavbového studia, kteří díky předchozímu úspěšnému absolvování tříletého učebního oboru mají střední vzdělání bez maturity (tedy výuční list).

Za významně kontraproduktivní lze z tohoto pohledu označit skutečnost, že **absolutně neúspěšní absolventi čtyřletých maturitních oborů SOU (dříve učební obor s maturitou) absolutním selháním**

10 *Absolutní neúspěšností rozumíme podíl prvomaturantů z daného maturitního ročníku, kteří nikdy nezískají maturitní vysvědčení, na počtu přihlášených k maturitní zkoušce v roce, kdy ukončili své středoškolské studium. Jinými slovy to znamená, jaké procento žáků z daného maturitního ročníku nezíská příslušný stupeň vzdělání.*

u maturitní zkoušky ztrácí zároveň možnost formálně zhodnotit „učební“ složku svého vzdělání získáním výučního listu a studium končí s nejvyšším dosaženým stupněm vzdělání „základním“. Toto opatření je o to bizarnější, že v rámci svého studia absolvují tito žáci praktický výcvik svým objemem srovnatelný se stejně či obdobně zaměřenými tříletými nematuritními, tedy učebními, obory. V maturitních ročnících 2011–2015 se tento problém může týkat celkem 5,9–6,0 tis. žáků, tedy v průměru 1,2 tis. ročně. Jejich počet počínaje maturitním ročníkem 2012 narůstá, a to od 1,0 tis. na 1,3 tis. v maturitním ročníku 2015. **Nelze než doporučit, aby se MŠMT tímto systémovým nedostatkem v zájmu minimalizace důsledků neúspěšnosti u maturitní zkoušky vážně zabývalo**.

C VÝSLEDKY SPOLEČNÉ ČÁSTI MATURITNÍ ZKOUŠKY

Výsledky společné části maturitní zkoušky, jednotlivých zkoušek a jednotlivých předmětů budou v následující kapitole prezentovány dvěma základními ukazateli – klasifikační známkou a dosaženým % skórem. Sledovanou skupinou maturujících budou výhradně prvomaturanti, tj. maturující, kteří ukončili své středoškolské studium v roce konání maturitní zkoušky. Logicky nejsou do zpracování zahrnuti prvomaturanti, jejichž maturitní zkouška sestávala pouze ze zkoušek profilové části.

C1 VÝSLEDKY ZKOUŠEK V JARNÍM ZKUŠEBNÍM OBDOBÍ

C1.1 SOUHRNNÉ VÝSLEDKY SPOLEČNÉ ČÁSTI MATURITNÍ ZKOUŠKY[11]

C1.1.1 VÝSLEDKY SPOLEČNÉ ČÁSTI OPTIKOU KLASIFIKAČNÍ ZNÁMKY

Průměrná klasifikace prvomaturantů v jarním zkušebním období roku 2015 dosáhla 2,71 klasifikačního stupně, tj. o 0,07 klasifikačního stupně horšího hodnocení než v roce 2014 (2,64). Genderový rozdíl v klasifikaci činil 0,1 klasifikačního stupně ve prospěch dívek (2,76 proti 2,66 stupně) a proti roku předchozímu se prakticky nezměnil (2,68 proti 2,64 stupně). Chlapci se tedy meziročně zhoršili o 0,08 a dívky o 0,02 stupně.

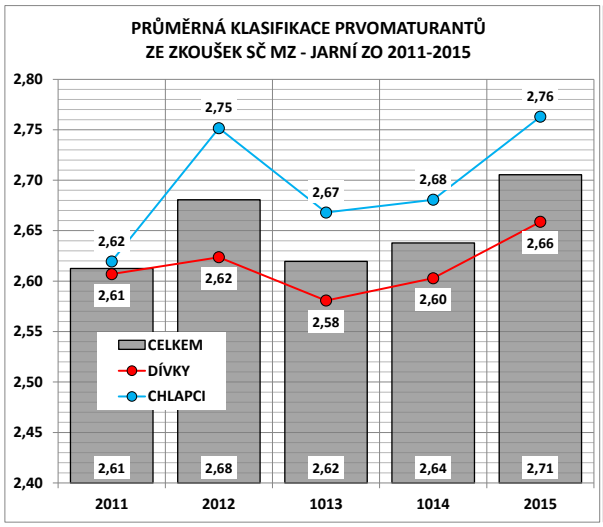

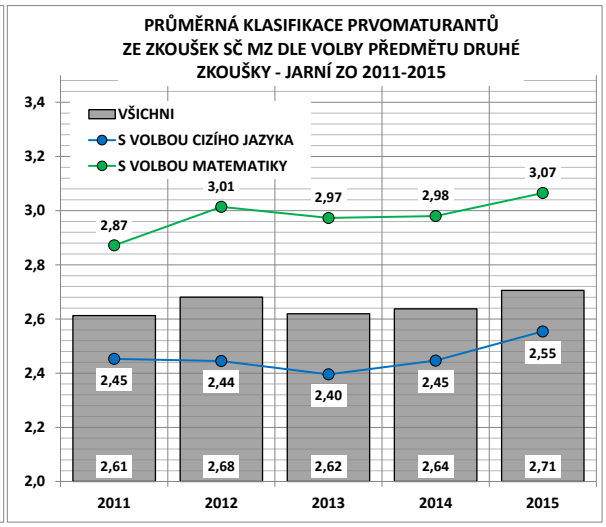

O poznání významnější rozdíl v klasifikaci je zřejmý mezi těmi, kteří zvolili jako maturitní předmět matematiku, a těmi, kteří dali přednost cizímu jazyku. Průměrná dosažená známka těchto dvou skupin prvomaturantů vykazuje rozdíl zhruba poloviny klasifikačního stupně ve prospěch maturujících z cizího jazyka (0,48 stupně), v případě chlapců ještě vyšší (0,56), v případě dívek mírně nižší (0,52 stupně). Průměrná klasifikace žáků volících zkoušku z matematiky tak v jarním zkušebním období 2015

[11] *Do výsledků celé společné části maturitní zkoušky nejsou zahrnuti prvomaturanti, kteří konali společnou část MZ pouze z českého jazyka a literatury.*

překročila hranici třetího klasifikačního stupně (3,07 stupně) a žáků volících zkoušku z cizího jazyka hranici „dva minus“ (2,55 stupně).

Předmětný rozdíl se nevyhnul žádné z oborových skupin a pohyboval se od 0,46 (víceletá gymnázia) po 1,01 (hotelové a podnikatelské obory SOŠ a umělecké obory SOŠ) klasifikačního stupně. Nejmenší rozdíl vykázali chlapci ve víceletých gymnáziích (0,39 klasifikačního stupně), naopak nejvyšší chlapci v hotelových a podnikatelských oborech SOŠ (1,05 klasifikačního stupně).

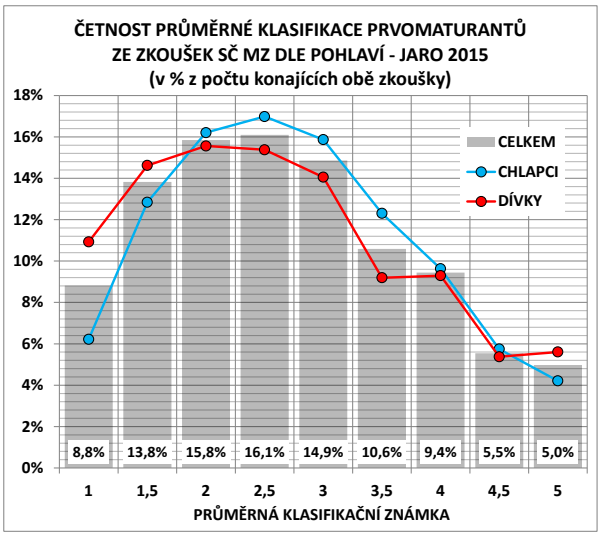

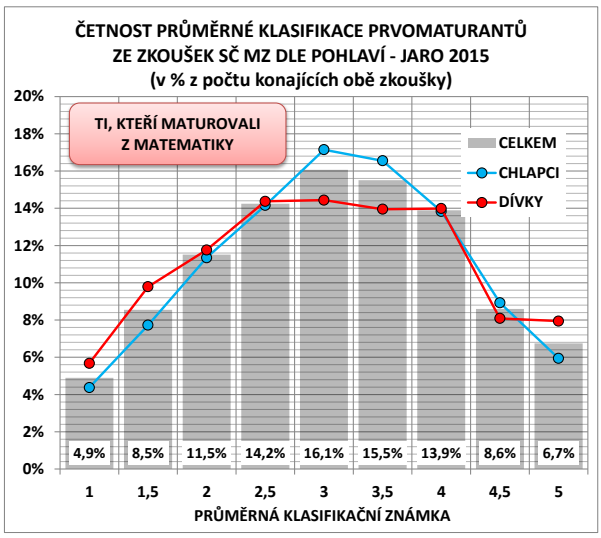

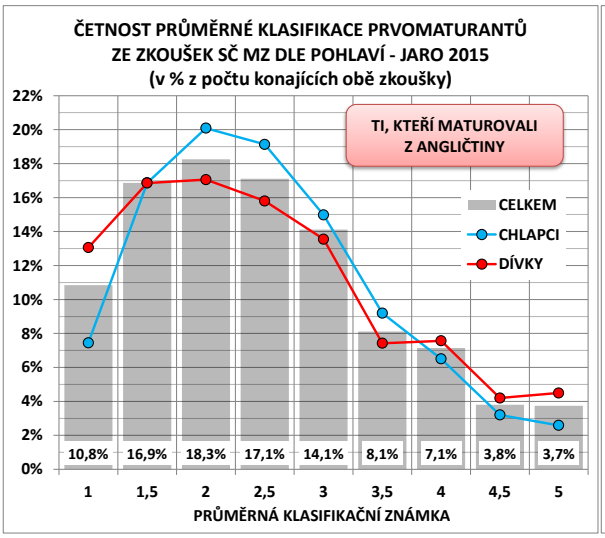

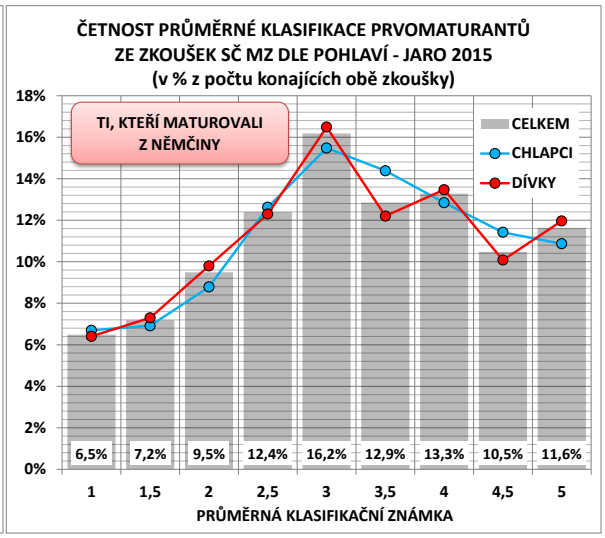

Nejčetnějším hodnocením společné části byl průměr 2,5 stupně, v případě maturujících z matematiky pak průměr 3,0 a v případě maturujících z cizího jazyka 2,0 klasifikačního stupně. Na „čistou jedničku“ maturovalo celkem 8,8 % prvomaturantů (tj. o 1,8 procentního bodu méně než v roce 2014), mezi maturujícími z matematiky byl podíl premiantů necelých 5 % a mezi maturujícími z cizího jazyka činil 10,5 %.

V rizikovém pásmu (tj. klasifikace 3,5; resp. 4. klasifikačního stupně) se ocitla pětina prvomaturantů, v případě maturujících z matematiky však přes 29 %, v případě maturujících z cizího jazyka přes 15 %.

OBOROVÝ POHLED

Oborové průměry klasifikace ve společné části maturitní zkoušky se okolo republikového průměru 2,71 stupně pohybovaly v intervalu 1,75 až 3,69 klasifikačního stupně. V případě maturujících z matematiky fluktuují v pásmu 2,04 až 4,10 stupně, v případě maturujících z cizího jazyka v pásmu 1,58 až 3,53 klasifikačního stupně.

Pozice gymnázií při porovnání souhrnných výsledků společné části MZ s ostatními obory je výrazně oddělena a odstup od druhé nejúspěšnější skupiny (lyceum) se každým rokem zvětšuje. V roce 2015 tak činil rozdíl mezi lycei a víceletými, resp. 4letými gymnázii 0,75; resp. 0,46 kvalifikačního stupně, v roce předcházejícím byl rozdíl o 0,1 kvalifikačního stupně menší.

Nad republikovým průměrem klasifikace se vedle gymnázií umístili pouze maturující z cizího jazyka v lyceích, v pásmu průměru pak ještě maturující z cizího jazyka v uměleckých oborech SOŠ, obchodních akademiích a v technických oborech SOŠ.

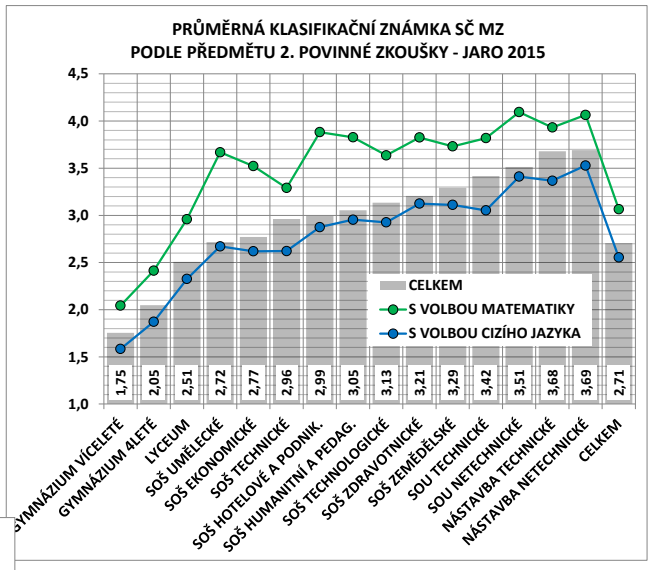

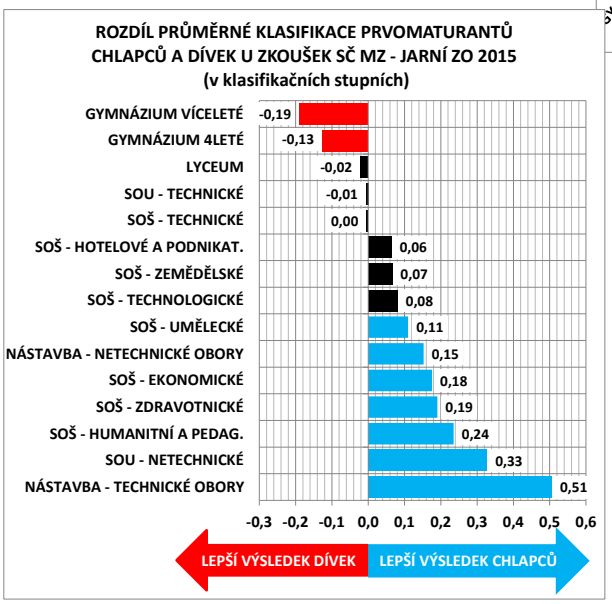

S „lepší trojkou“ pak skončili již pouze maturující z cizího jazyka z hotelových a podnikatelských oborů, z pedagogických a sociálních a z technologických oborů SOŠ a maturující z matematiky z lyceí. Maturující z matematiky z technických oborů SOŠ maturovali s průměrnou známkou 3,3 klasifikačního stupně.

Maturující z cizího jazyka ze zdravotnických a zemědělských oborů SOŠ a z oborů SOU a nástavbového studia se svými průměry pohybovali od 3,0 do 3,5 klasifikačního stupně, maturující z matematiky ze všech odborných škol s výjimkou technických oborů SOŠ pak nad 3,5 klasifikačního stupně.

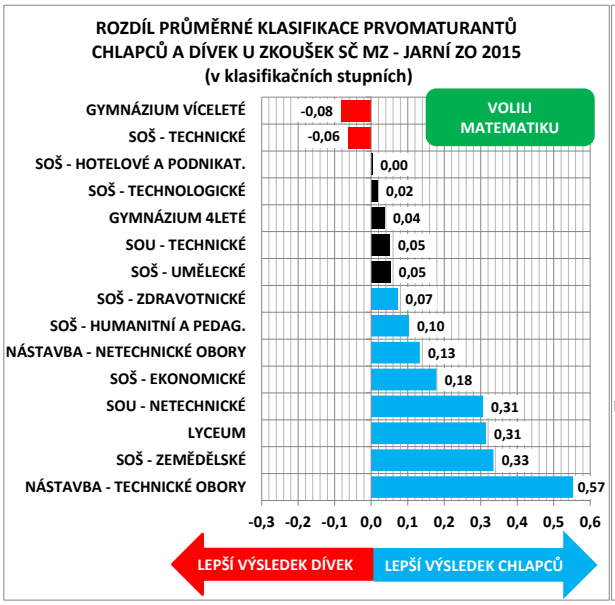

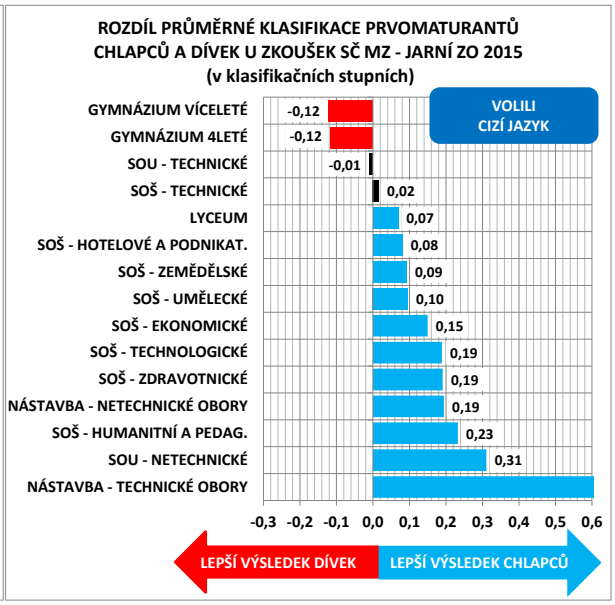

Dívky byly ve srovnání s chlapci lépe klasifikovány v gymnáziích, a to o 0,1 až 0,2 klasifikačního stupně. V případě lyceí a technických oborů SOŠ a SOU zejména a dále v hotelových a podnikatelských, zemědělských a technologických oborech lze hovořit o minimálních genderových rozdílech. Ve zbývající části odborných škol vykázali chlapci ve srovnání s dívkami průměrné výsledky lepší o 0,1 až 0,5 klasifikačního stupně.

C1.1.2 VÝSLEDKY SPOLEČNÉ ČÁSTI MZ OPTIKOU PERCENTILOVÝCH BODŮ[12]

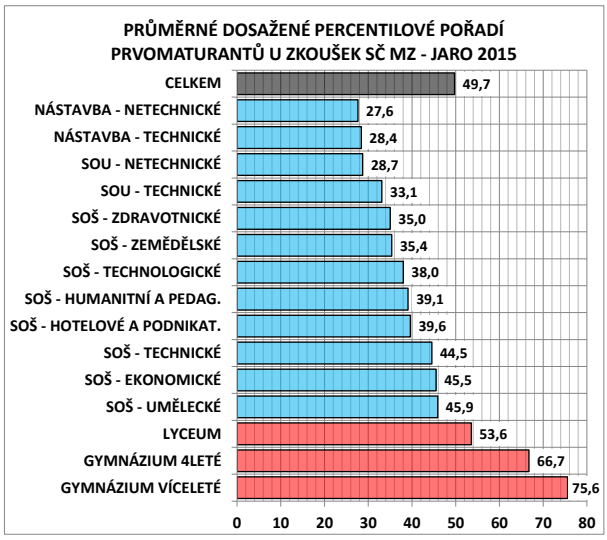

Průměrné výsledky společné části MZ v jednotlivých skupinách oborů se pohybují v intervalu od -44 do +52 % republikového průměru. Nadprůměrný výsledek vykázala v roce 2015 pouze gymnázia a lycea, přičemž odstup lyceí za výsledkem víceletých gymnázií činí 29 %.

Skupinu mírného podprůměru tvoří umělecké a technické obory SOŠ a obchodní akademie s výsledkem na úrovni 90 % republikového průměru (ale 60 % úrovně víceletých gymnázií). Zbývající obory SOŠ dosáhly průměrného výsledku mezi 70–80 % republikového průměru (48–50 % úrovně víceletých gymnázií).

Kritický podprůměr pak představují tradičně obory nástavbového studia a netechnické obory SOU (56–58 % republikového průměru a 37–38 %

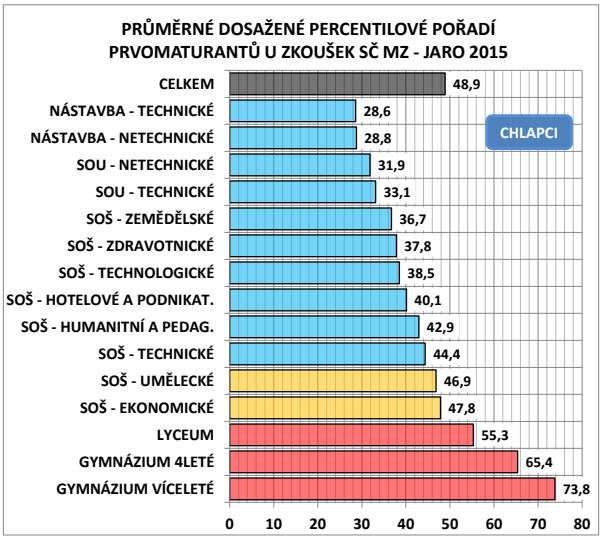

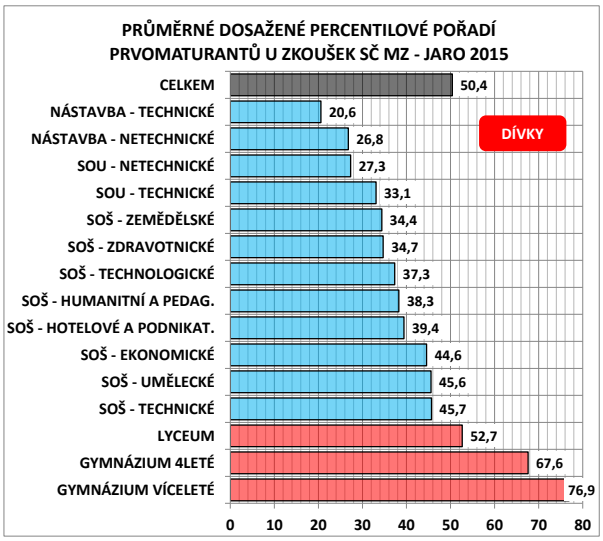

průměrného výsledku víceletých gymnázií).

Diverzita průměrných oborových výsledků je u chlapců nižší než u dívek. V případě chlapců se oborové průměry pohybovaly od 29 do 74 percentilových bodů, v případě dívek od 27 do 78 bodů. Dívky prokázaly lepší průměrné výsledky pouze v gymnáziích a v technických oborech SOŠ (o 1–3 percentilové body), ve všech ostatních oborech SOŠ byli úspěšnější chlapci, a to o 0,7 (hotelové

12 *Průměrný percentilový výsledek společné části MZ je aritmetickým průměrem percentilového výsledku první i druhé povinné zkoušky SČ MZ, tedy percentilového pořadí žáků v jednotlivých zkouškách. Významnou výhodou vyjádření výsledku percentilovým pořadím je eliminace vlivu rozdílných hladin výsledků zkoušek. Výsledky všech předmětů jsou tedy standardizovány na stejnou škálu 0–100 se střední hodnotou 50.*

a podnikatelské obory) až o 4,7 (pedagogické a sociální obory). Obory s vysokým podílem dívek vykázaly v tomto smyslu největší rozdíly.

Nejvýznamnějšího relativního meziročního zlepšení dosáhly „dívčí“ a umělecké obory SOŠ, a to o 1–4 % úrovně roku 2014. Stagnace nebo jen minimální zhoršení je zřejmé v gymnáziích a lyceích. Všech těchto 5 jmenovaných oborových skupin se vyznačuje vysokou úrovní vysokoškolských vzdělávacích aspirací. Proto se lze domnívat, že se do maturitních výsledků částečně promítá zvýšená motivace vysokého procenta absolventů daná snahou pokračovat ve studiu na VŠ.

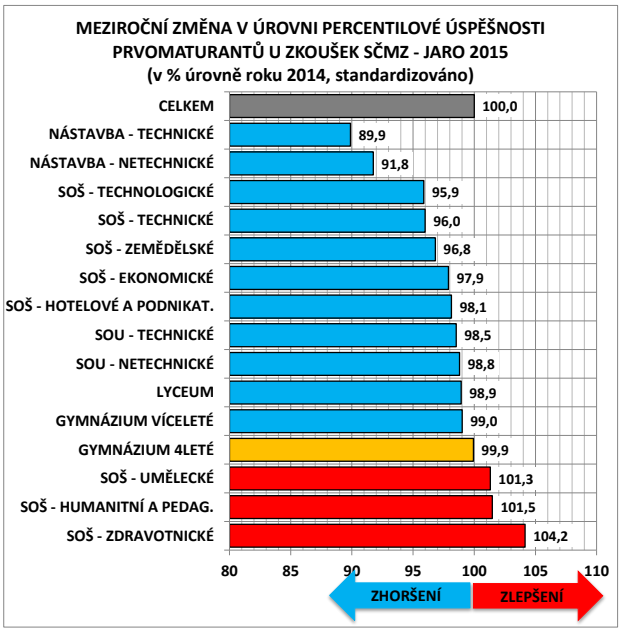

Naopak výrazné meziroční zhoršení výsledků je zřejmé u technických a technologických oborů. Navzdory tomu, že technické obory SOŠ vykazují rovněž nadprůměrnou úroveň VŠ studijních aspirací, je pravděpodobné, že zde tento fakt jako motivační faktor nefunguje. Může to být dáno nízkou mírou selektivity přijímacího řízení na technické VŠ („stejně se tam dostanu“).

Z porovnání meziroční změny úspěšnosti chlapců a dívek v jednotlivých oborech je zřejmé, že až na výjimky se na meziroční změně nepodílel faktor pohlaví, ale absolvovaného oboru.

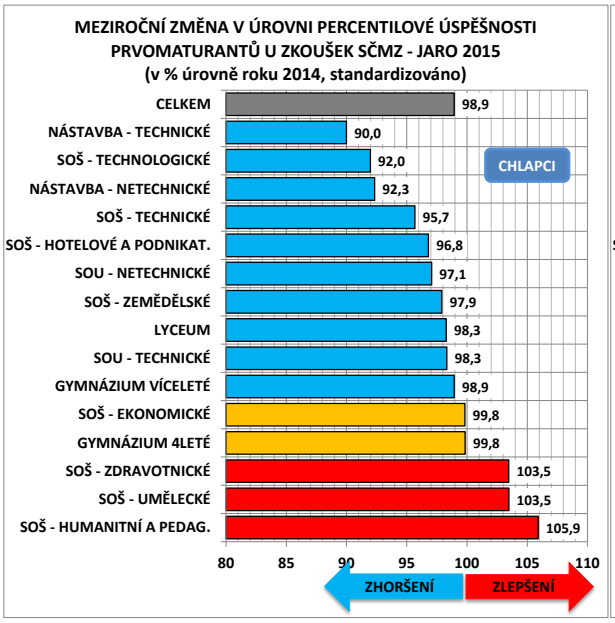

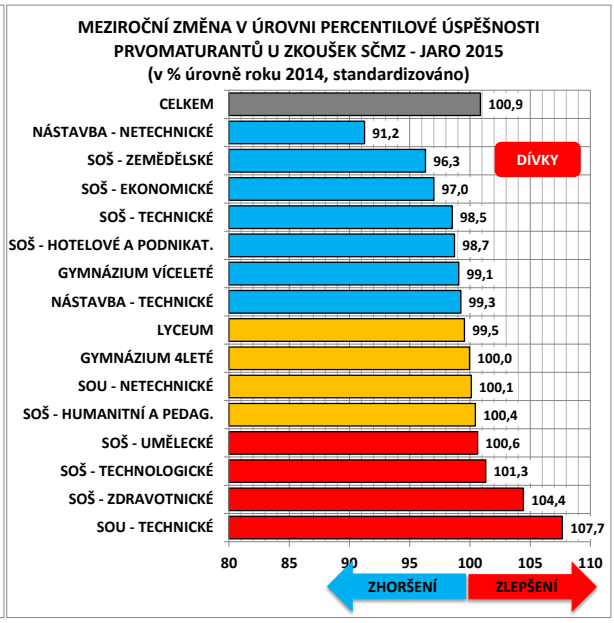

Průměrný výsledek prvomaturantů, kteří úspěšně zvládli společnou část maturitní zkoušky, činil 57,7 percentilového bodu. V případě neúspěšných to bylo 3,15krát méně, tj. 18,3 bodu. Nadprůměrného výsledku úspěšných dosáhli pouze prvomaturanti z gymnázií, průměrného pak prvomaturanti z lyceí. Ostatní maturitní obory se svými průměry úspěšných pohybovaly mezi 53 až 40 body.

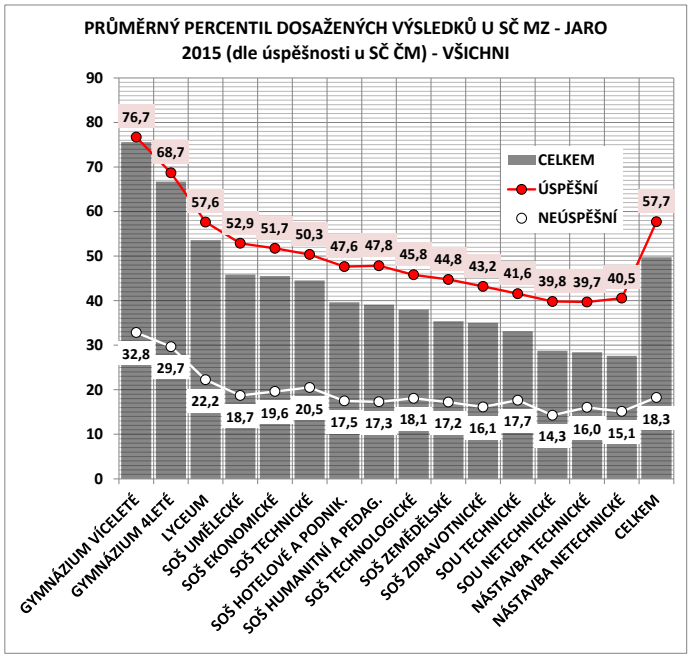

Úspěšné dívky dosáhly v průměru 59,0 percentilových bodů, tj. o 3 body lepšího výsledku než úspěšní chlapci (56,0 bodů). Naopak neúspěšné dívky vykázaly v průměru horší výsledek (17,6 bodu) než neúspěšní chlapci (19,2 bodu).

Maturanti z angličtiny dosáhli v průměru o 0,8 bodu lepšího výsledku než maturanti z matematiky (50,2 proti 49,4 bodu). V kategorii úspěšných maturantů je však rozdíl výrazně (o 4 body) ve prospěch maturujících z matematiky (56,6 proti 60,6 bodu). V případě úspěšných dívek činí rozdíl mezi maturujícími z cizího jazyka a maturujícími z matematiky dokonce přes 6 bodů (57,9 proti 64,0 bodům), u chlapců zůstává rozdíl na úrovni republikového průměru (54,6 proti 58,4 bodu).

C1.1.3 JAK SE MĚNÍ ÚSPĚŠNOST ŠKOL

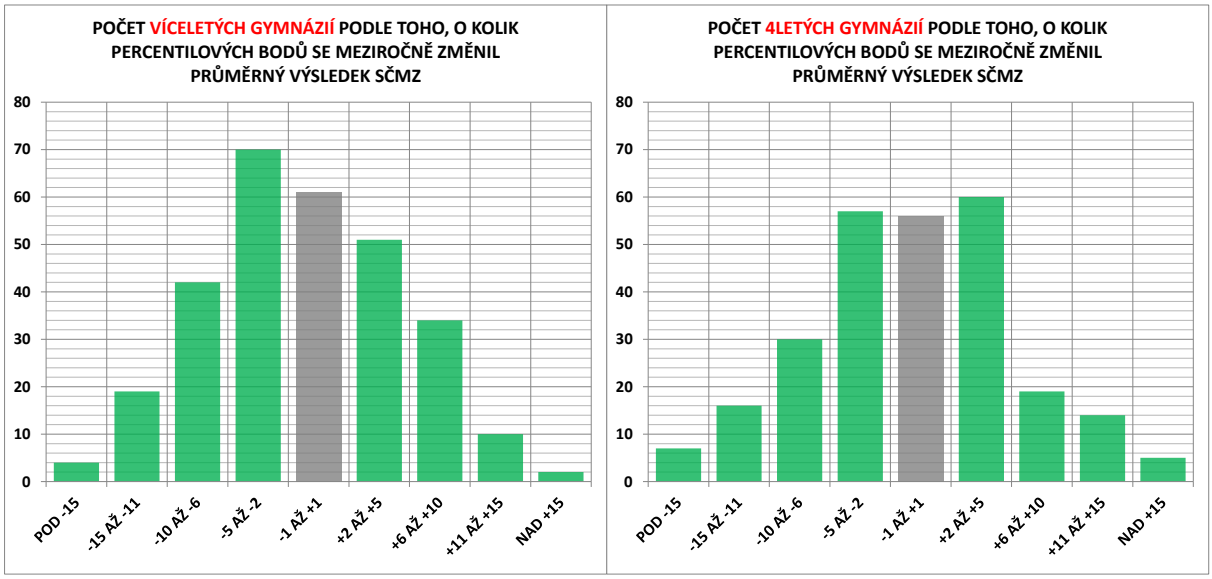

Ilustraci meziročních změn „školních“ průměrných výsledků[13] společné části MZ provedeme na školách, které vyučují následující 4 skupiny maturitních oborů:

- víceletá gymnázia;
- 4letá gymnázia;
- technické obory SOŠ;

[13] *Do analýzy vstoupily pouze školy, ve kterých v dané skupině oborů konalo obě zkoušky společné části v roce 2014 i 2015 více než 7 prvomaturantů.*

- širší skupinu tzv. dívčích oborů, tj. obchodní akademie, umělecké obory, pedagogické a sociální obory a zdravotnické obory SOŠ.

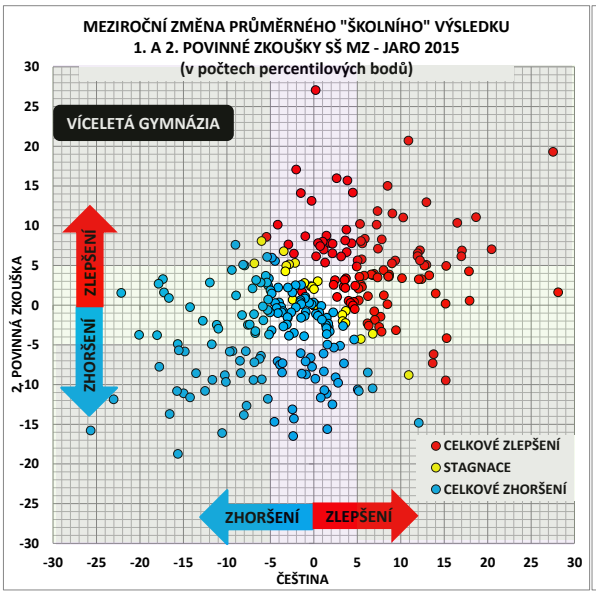

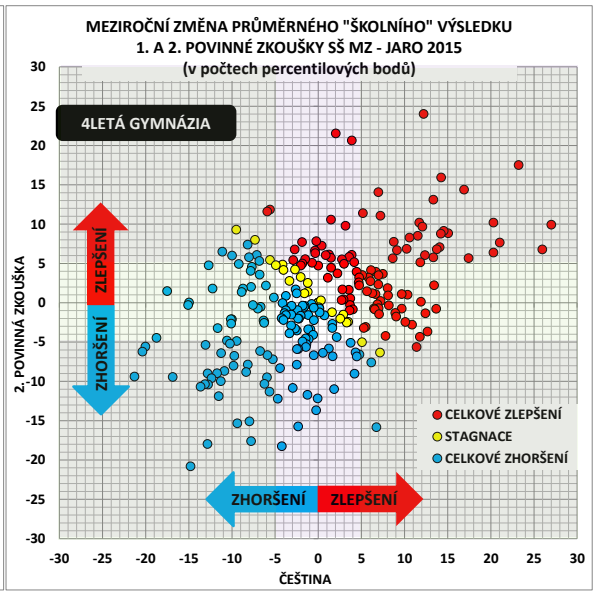

K relativnímu[14] zhoršení průměrných výsledků ve společné části MZ došlo v segmentu víceletých gymnázií u 46 % škol, ke zlepšení pak pouze u 33 %. V případě čtyřletých gymnázií byl tento poměr 42 % ku 37 %. Jak v případě víceletých, tak čtyřletých gymnázií se podíl škol, které vykázaly meziročně stabilní výsledky, pohyboval okolo 21 %. Zlepšení o 5 a více percentilových bodů vykázalo 16 %, resp. 14 % víceletých, resp. čtyřletých gymnázií, naopak zhoršení o více než 5 bodů 22 %, resp. 20 % z nich.

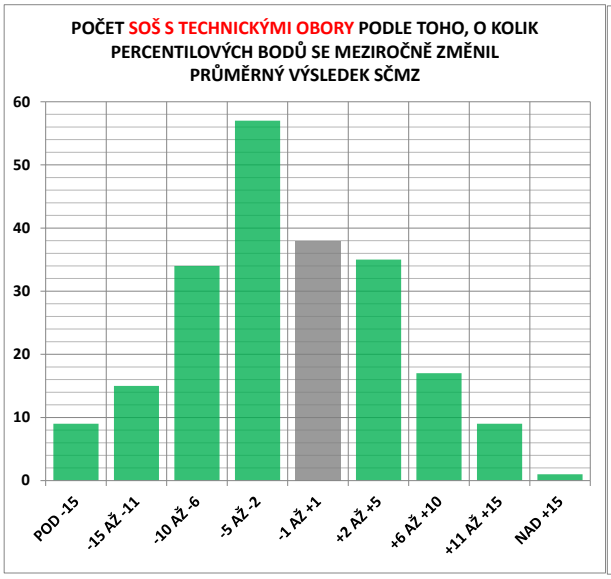

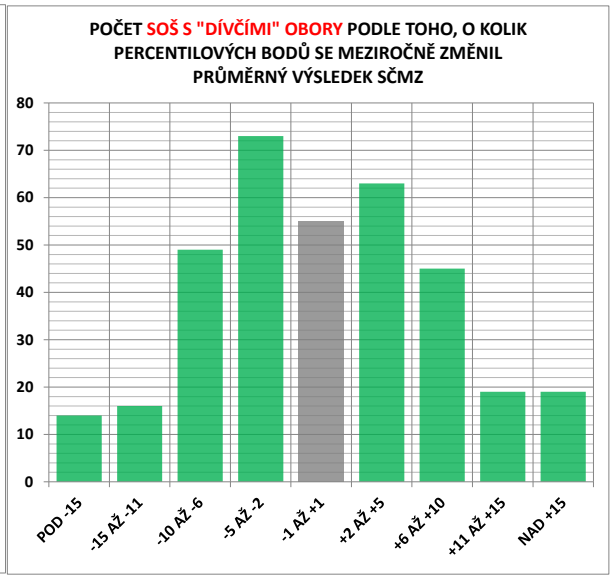

Zatímco oba gymnaziální segmenty vykazovaly v roce 2014 průměrnými školními výsledky prakticky stejnou úroveň homogenity (variační koeficient průměrného výsledku 12,3 % proti 12,4 %), v roce 2015 se v případě víceletých gymnázií homogenita zvýšila (variační koeficient klesl na 11 %), u čtyřletých gymnázií naopak klesla (variační koeficient se zvýšil na 13,2 %). To naznačuje, že faktory, které ovlivnily

14 *Průměrné výsledky za rok 2014 měřené průměrnými percentilovými body byly standardizovány na hladinu průměrných výsledků za příslušný oborový segment za rok 2015. Je tím vyloučen vliv meziročního poklesu/zlepšení průměrných výsledků v daném oborovém segmentu, a sledujeme tedy relativní změny školních výsledků tzv. uvnitř daného oborového segmentu.*

meziroční změny výsledků zkoušek, vedly k mírně vertikální diverzifikaci segmentu čtyřletých gymnázií, zatímco v případě víceletých gymnázií měly efekt opačný.

O poznání větší meziroční změny průměrných školních výsledků vykázala první povinná zkouška, tedy zkouška z češtiny; změna výsledků ve druhé zkoušce (bez rozlišení předmětu zkoušky) byla ve srovnání s češtinou zhruba o třetinu menší.

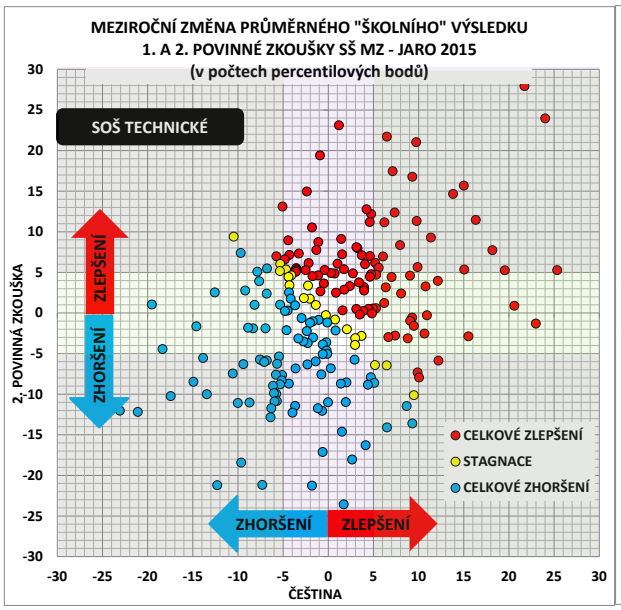

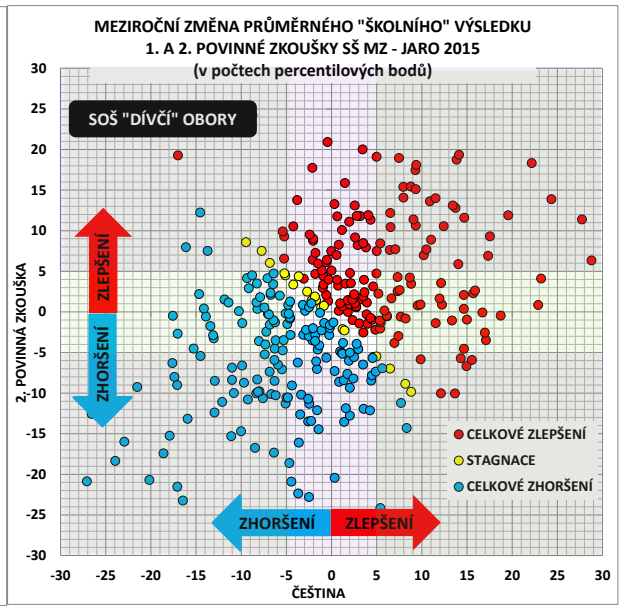

V segmentu technických oborů SOŠ, tedy průmyslovek, vykázalo meziroční relativní zhoršení průměrných školních výsledků 54 % škol, zlepšení 29 % a žádnou nebo pouze minimální změnu 18 %. O více než 5 percentilových bodů klesly průměrné výsledky na 27 %, o více než 10 bodů dokonce na 11 % z nich. Zlepšením o 5 percentilových bodů se může pochlubit pouze necelých 13 % průmyslovek.

V segmentu „dívčích oborů“ je meziroční změna průměrných školních výsledků víceméně symetrická. Zhoršení zaznamenalo 43 % a zlepšení 41 % škol, na 16 % z nich k žádné významné změně nedošlo. Zhoršení o více než 10 percentilových bodů vykázalo 9 % škol, zlepšení o více než 10 bodů 11 %.

Variabilita školních průměrných výsledků společné části MZ v obou segmentech SOŠ meziročně klesla – mezi průmyslovkami z 23,5 % průměrného výsledku technických oborů SOŠ na 20,5 % (tedy o cca 13 %), mezi „dívčími školami“ z 29,9 na 23,7 % průměru těchto oborů, tedy o 21 %. Rozdíl těchto dvou skupin škol spočívá však v tom, že v případě průmyslovek bylo snížení variability dáno především výsledky druhé povinné zkoušky, v případě „dívčích oborů“ se snížení variability průměrných výsledků týkalo češtiny i druhé povinné zkoušky rovnoměrně.

C1.2 VÝSLEDKY ZKOUŠEK Z JEDNOTLIVÝCH PŘEDMĚTŮ

C1.2.1 ČEŠTINA

V jarním zkušebním období roku 2015 dosáhli prvomaturanti u zkoušky z češtiny výsledku 2,78 klasifikačního stupně (meziroční zhoršení o 0,27 stupně.

Dívky byly tradičně v průměru úspěšnější než chlapci – na průměrné známce o 0,24 klasifikačního stupně (2,68 proti 2,92), v bodovém vyjádření pak o 3,4 procentního bodu. Rozdíl výsledků chlapců a dívek se meziročně zvýšil (o 0,07 klasifikačního stupně, resp. 0,9 procentního bodu).

V pětileté historii reformované maturitní zkoušky jde v roce 2015 o nejhorší výsledek. V případě chlapců je o málo horší než v roce 2012, kdy bylo zavedeno centrální hodnocení písemných prací, v případě dívek je zhoršení výsledku v roce 2015 o poznání viditelnější.

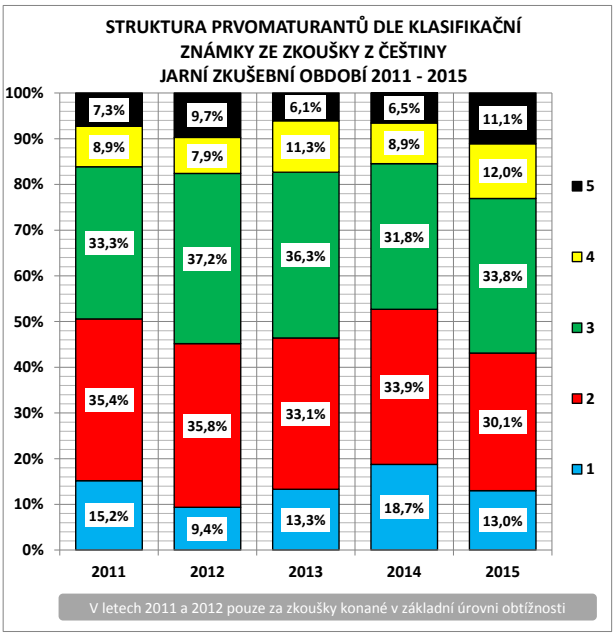

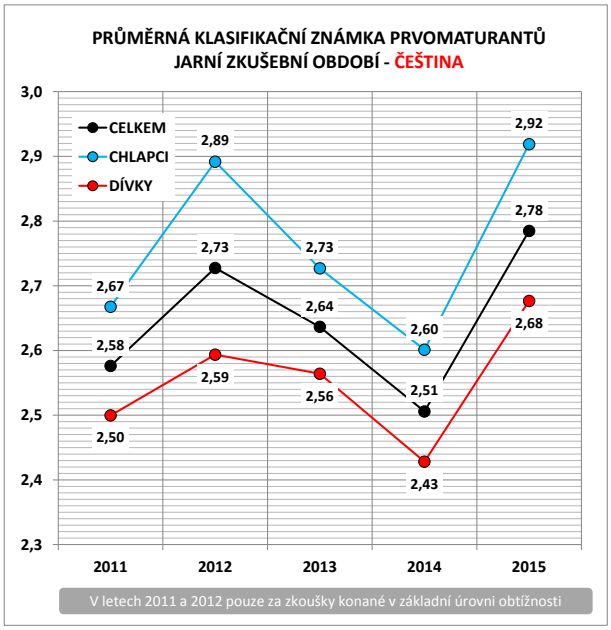

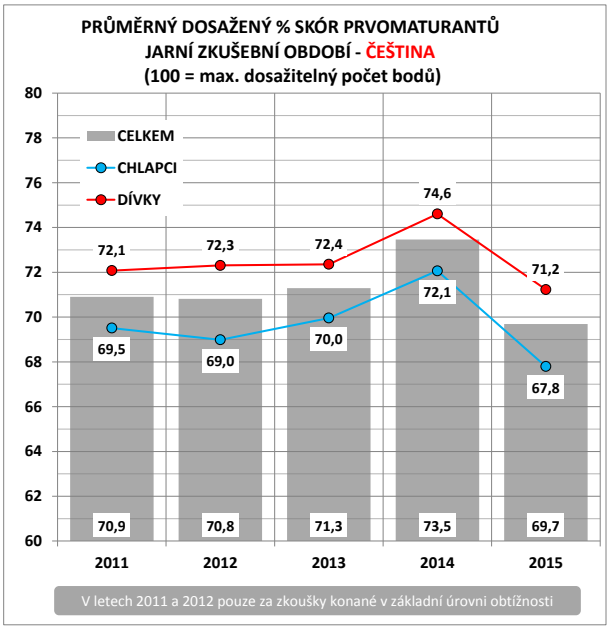

Podíl premiantů v češtině meziročně klesl o 5,7 procentního bodu na 13 %, podíl neúspěšných a neúspěchem ohrožených se zvýšil z 15,4 % na 23,1 %, tedy hodnotu v pětiletém srovnání bezkonkurenčně nejvyšší.

Meziroční zhoršení výsledků z češtiny postihlo všechny obory bez výjimky; jako výraznější se projevilo u oborů s průměrnými až velmi podprůměrnými výsledky, a to zejména v těch, kde je mezi maturanty dominantní podíl chlapců. Určujícím faktorem změny tedy bylo pohlaví prvomaturanta a význam češtiny v profilu absolventa, resp. kurikulu příslušného oboru vzdělání.

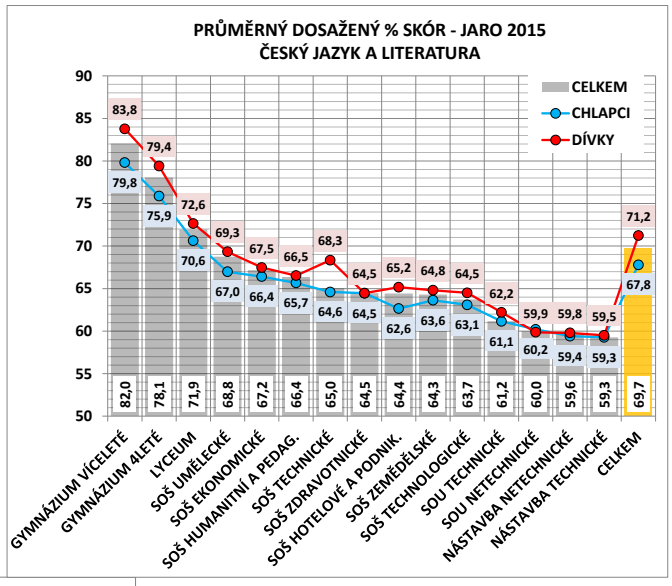

S výjimkou oborů SOU a nástavbového studia, tedy oborů s nejhoršími průměrnými výsledky, byly dívky v češtině úspěšnější. Nejvýraznější genderové rozdíly výsledků vykázaly gymnázia, umělecké a technické obory SOŠ. S klesající úrovní průměrných výsledků se genderové rozdíly průměrných oborových výsledků zmenšovaly.

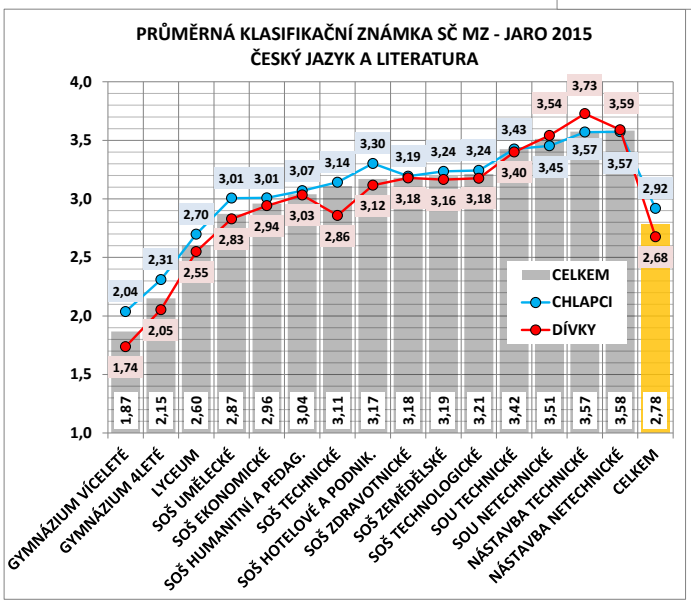

Hodnoty nad republikovým průměrem vykázala pouze gymnázia a lycea, mírně podprůměrných výsledků dosáhli prvomaturanti v uměleckých oborech SOŠ a obchodních akademiích. Odstup mezi obory SOU a nástavbového studia na straně jedné a obory SOŠ se meziročně mírně zvýšil.

Rozdíl mezi víceletými gymnázii a výsledkově nejhorší skupinou oborů se zvýšil a v pětiletém porovnání dosáhl nejvyšší hodnoty, tedy 22,8 procentního bodu. Zatímco ve čtyřech předchozích letech nejhorších výsledků dosahovali prvomaturanti v oborech SOU, v roce 2015 jsou výsledkově nejhorší absolventi nástavbového studia.

C1.2.2 MATEMATIKA

Průměrná známka dosažená prvomaturanty v matematice v jarním zkušebním období roku 2015 byla 3,29 klasifikačního stupně (meziroční zlepšení o 0,13 stupně).

V období 2011–2014 vykazovaly výsledky v matematice sestupný trend, který v průměrné dosažené známce znamenal meziroční zhoršení o 0,19 klasifikačního stupně. Od roku 2011 do roku 2014 se

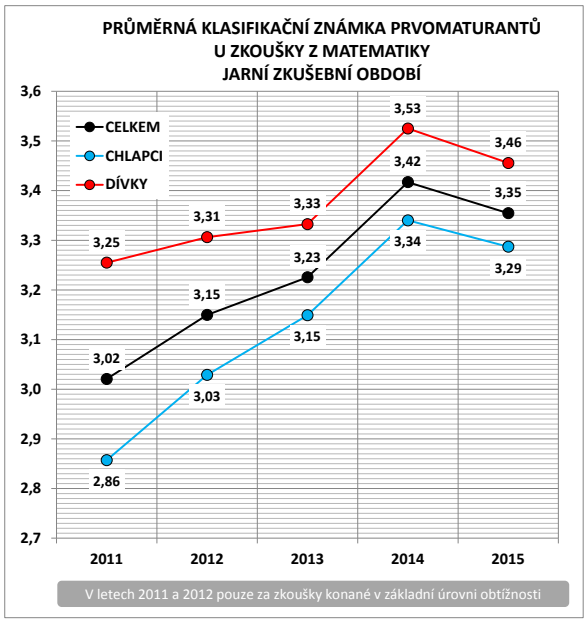

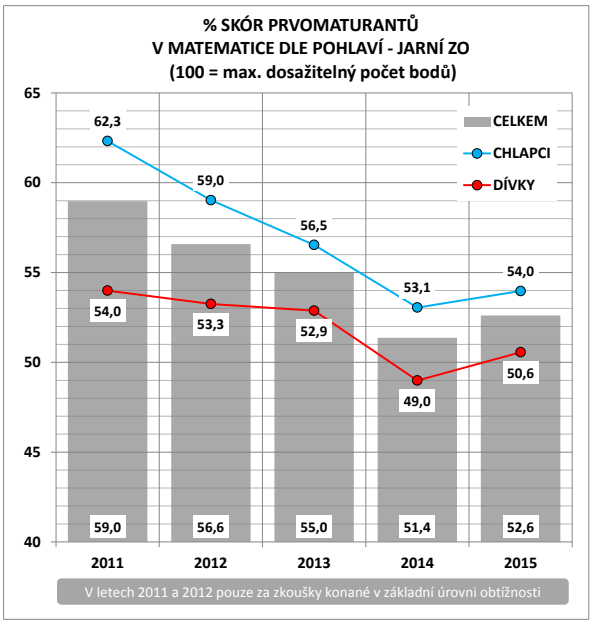

průměrná známka z matematiky zhoršila o 0,4 klasifikačního stupně.

Genderové rozdíly v úspěšnosti „nastavené“ od roku 2013 zůstaly v roce 2015 víceméně zachovány, což znamená, že se změna trendu týká proporčně chlapců i dívek. Chlapci vykázali ve srovnání s dívkami v roce 2015 vyšší úspěšnost o 0,17 klasifikačního stupně (o rok dříve 0,19).

Podíl premiantů z matematiky se po poklesu v roce 2014 v roce 2015 meziročně mírně zvýšil o necelý

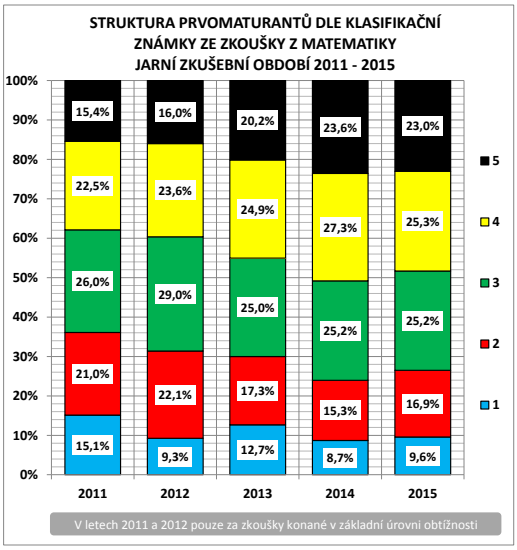

procentní bod na 8,9 %. Současně s tím se mírně snížil podíl neúspěšných.

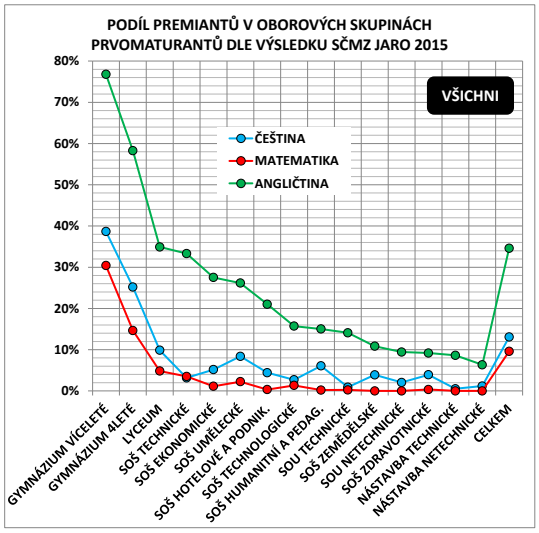

Matematika je maturitním předmětem s největší diverzitou mezioborových průměrných výsledků, ať již jsou vyjádřeny klasifikační známkou, nebo průměrným procentním skórem. V roce 2015 se však mezioborová diverzita mírně snížila. Přispělo k tomu mírné zhoršení výsledků ve víceletých gymnáziích a mírné zlepšení výsledků v netechnických oborech SOU.

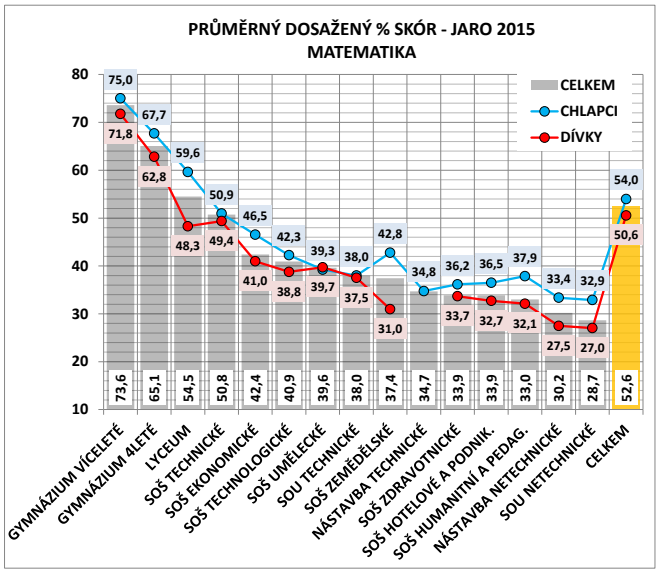

V jarním zkušebním období roku 2015 se oborové průměry klasifikačních známek z matematiky pohybovaly v intervalu od 2,21 (víceletá gymnázia) do 4,57 (netechnické obory SOU) klasifikačního stupně. Míra diverzity byla v případě chlapců i dívek prakticky shodná.

Chlapci byli ve srovnání s dívkami v matematice úspěšnější v celém oborovém spektru maturitních oborů. Genderové rozdíly neměly, na

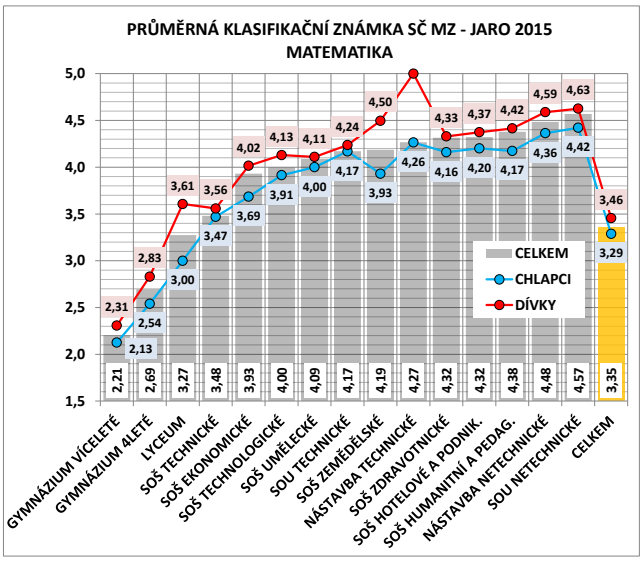

rozdíl od češtiny, na úroveň průměrné oborové úspěšnosti žádnou přímou vazbu a až na výjimky se pohybovaly mezi 0,2–0,4 klasifikačního stupně, resp. 3–7 procentními body.

O podílu premiantů z matematiky lze hovořit pouze v případě gymnázií (30 %, resp. 15 %), v jednotkách procent pak ještě v případě lyceí (5 %) a technických oborů SOŠ (4 %); mezi všemi prvomaturanty jsou zastoupeni 9,6 %. To je ve

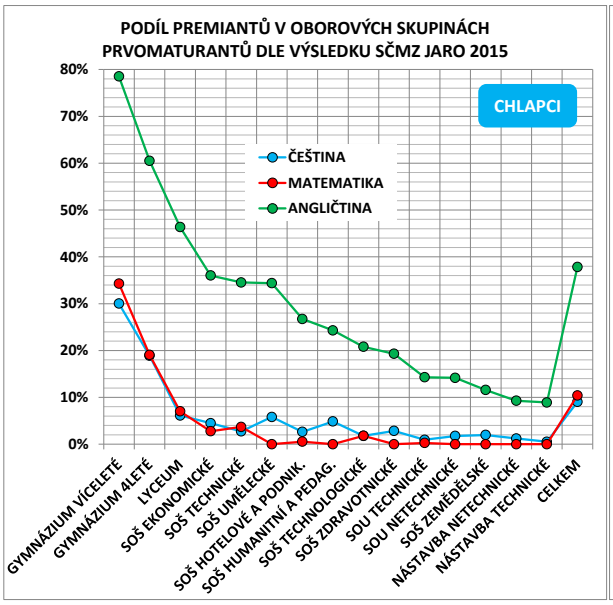

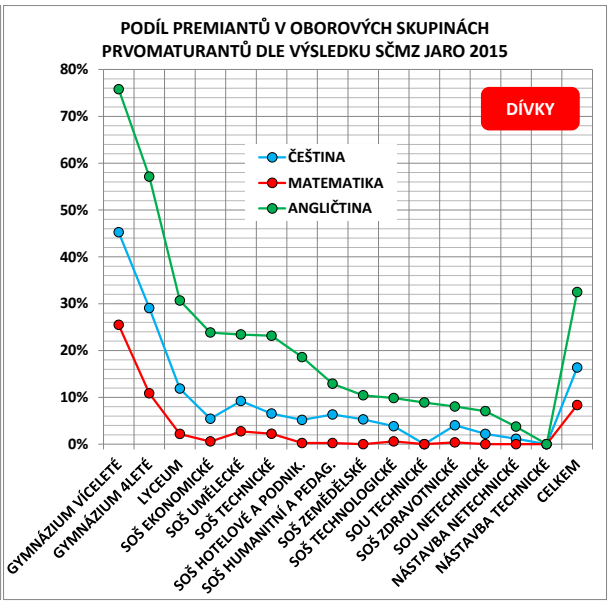

srovnání s ostatními maturitními předměty nejnižší podíl (čeština 13,1 %, angličtina 34,6 %, němčina 12,7 %). Výlučnost matematiky však neplatí v případě chlapců, neboť zde je podíl premiantů z češtiny ve srovnání s matematikou menší (9,0 % z češtiny, 10,4 % z matematiky, 37,8 % z angličtiny).

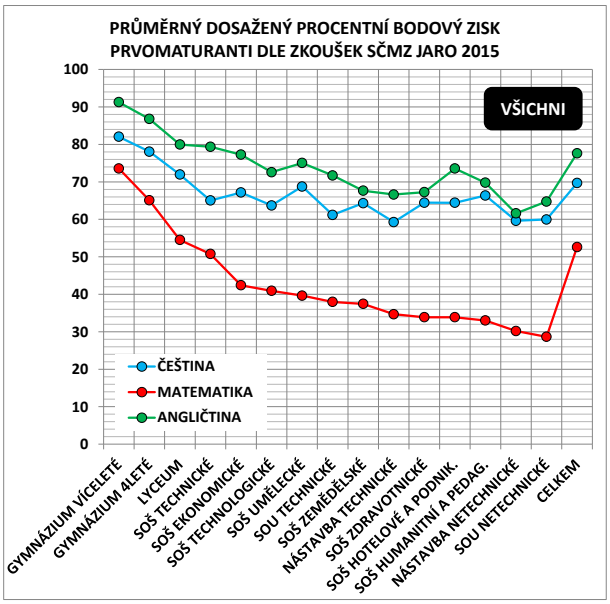

Průměrné bodové zisky z jednotlivých předmětů ilustrují srovnání ještě explicitněji. Zajímavé v tomto smyslu je zejména porovnání bodových zisků ze všech tří uvedených předmětů v případě technických oborů SOŠ, SOU i nástavbového studia a technologických oborů SOŠ.

Zde je reálně patrný vliv kurikula technických oborů a zjevně nedostatečný význam češtiny a angličtiny v kurikulu těchto oborů a koneckonců zřejmě i v didaktické praxi těchto škol. Tato hypotéza je o to pravděpodobnější, že stejný vztah mezi úspěšností v matematice, češtině i angličtině lze nalézt jak u chlapců, tak u dívek.

C1.2.3 ANGLIČTINA

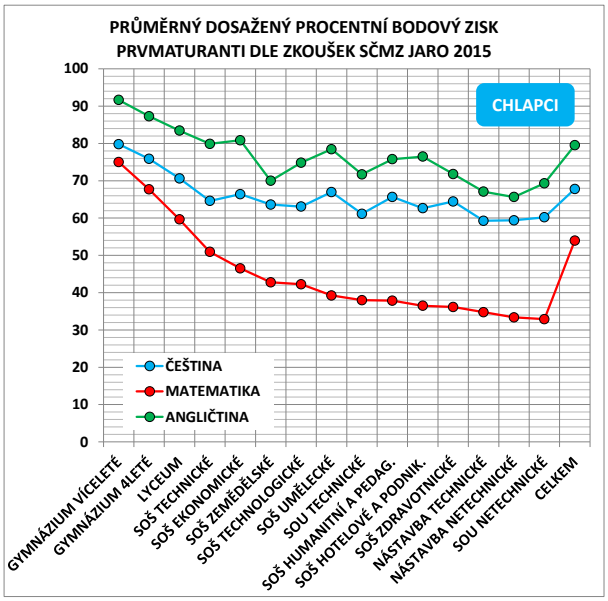

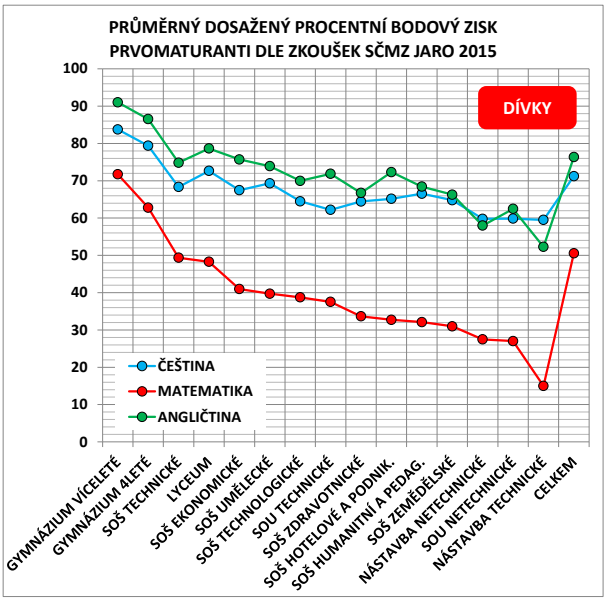

Průměrná známka dosažená prvomaturanty v angličtině v jarním zkušebním období roku 2015 byla 2,26 klasifikačního stupně, přepočteno na průměrný bodový zisk z testu se jedná o 77,6 %. Průměrná známka chlapců (2,10 klasifikačního stupně) je o zhruba čtvrtinu klasifikačního stupně lepší než hodnocení dívek (2,36 klasifikačního stupně).

Výsledky prvomaturantů v angličtině vykazovaly až do roku 2013 jednoznačně rostoucí trend, v roce 2014 však došlo meziročně k jejich výraznému zhoršení. Proti roku 2013 se průměrná známka z angličtiny snižuje o čtvrt klasifikačního stupně, a to jak u chlapců, tak u dívek. V bodovém vyjádření to znamenalo meziroční pokles bodového zisku v rozsahu 3,2 procentního bodu, tedy zhruba o 4 %. Rok 2014 však nebyl počátkem změny trendu. V roce 2015 totiž následovalo zlepšení výsledků, a to na úroveň roku 2012. Meziročně se průměrná známka snížila o 0,08 klasifikačního stupně, obdobně u chlapců i dívek. Genderový rozdíl zůstává zachován.

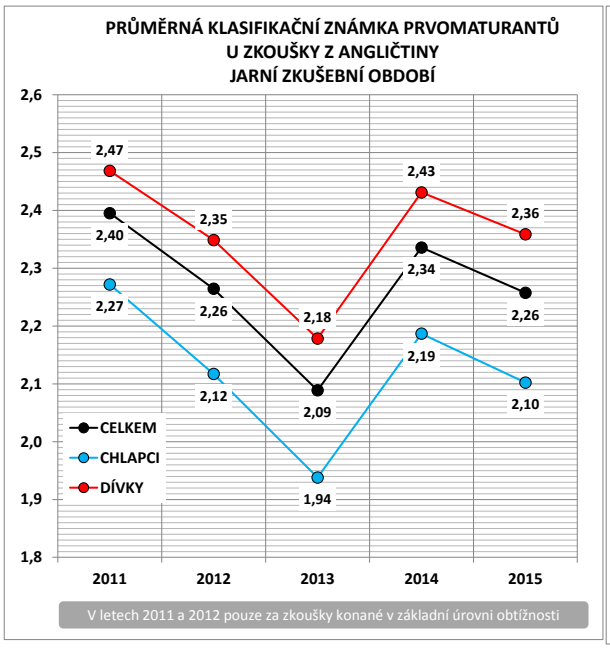

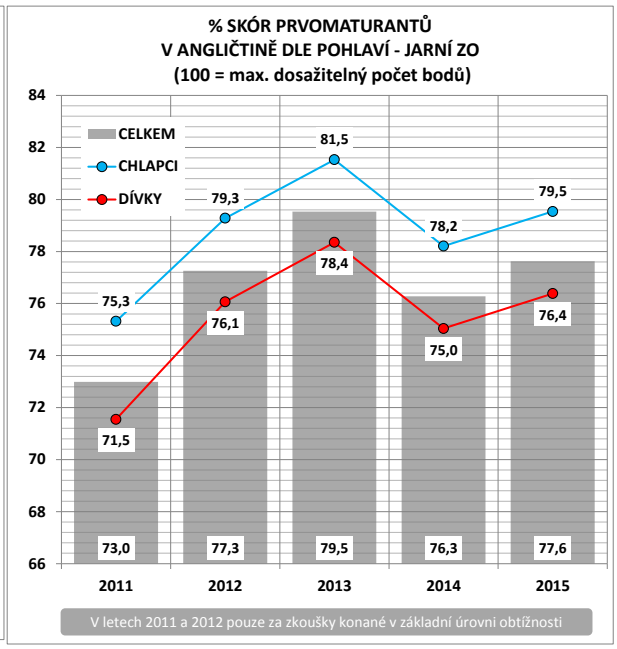

Podíl premiantů z angličtiny meziročně vzrostl o více než 4 procentní body, ve srovnání s rokem 2012 je však o plných 7 procentních bodů vyšší. Naproti tomu se ve srovnání s rokem 2012 zvýšil podíl neúspěšných a neúspěchem ohrožených, a to o 2,7 procentního bodu. Navzdory meziročnímu zlepšení výsledků se jejich podíl o mnoho nesnížil ani v meziročním srovnání (14,4 % proti 15,5 % v roce 2014).

V jarním zkušebním období roku 2015 se oborové průměry klasifikačních známek z angličtiny pohybovaly v intervalu od 1,29 (víceletá gymnázia) do 3,50 (netechnické obory nástavbového studia) klasifikačního stupně. Míra mezioborové diverzity průměrné oborové klasifikace se meziročně nezměnila.

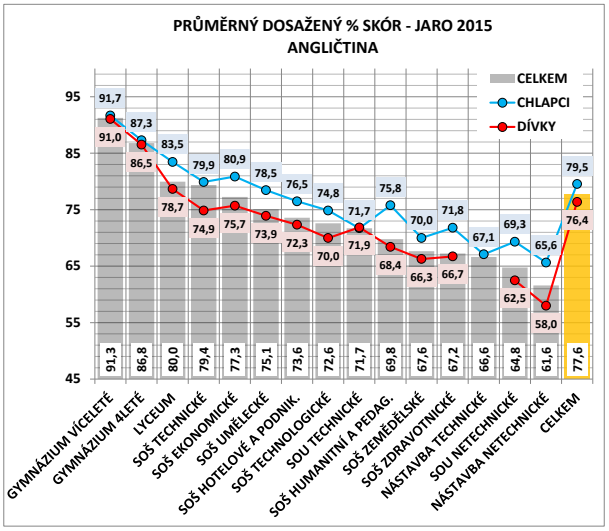

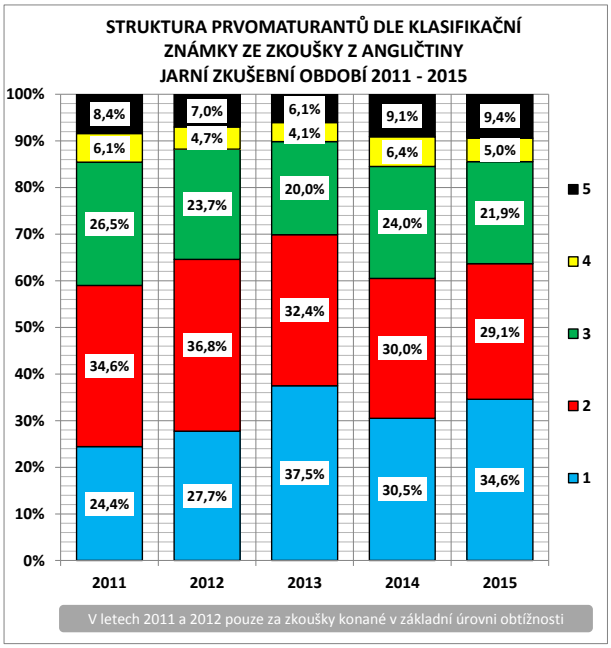

V případě chlapců byla mezioborová diverzita o poznání menší než v případě dívek a genderové rozdíly oborových průměrů se až na výjimky zvětšují s klesající hladinou oborových výsledků (obdobně jako v češtině).

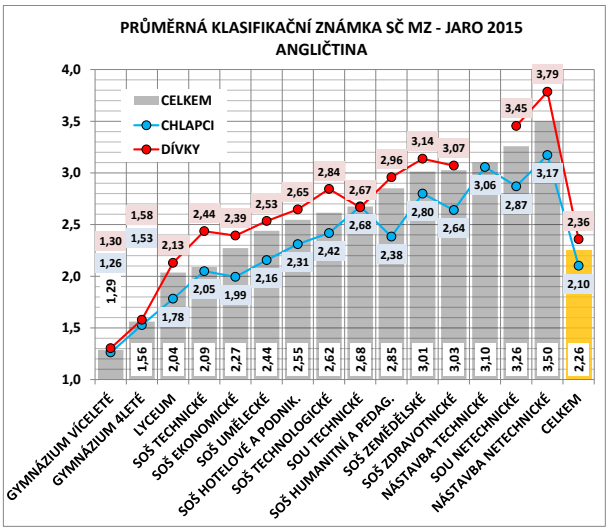

Nejúspěšnějšími prvomaturanty v „negymnaziálních“ oborech byli z pohledu průměrné klasifikace žáci technických oborů SOŠ a lyceí (2,09, resp. 2,04 klasifikačního stupně), na úroveň republikového průměru pak dosáhli prvomaturanti v obchodních akademiích (2,27). Mírně podprůměrný výsledek vykázala čtveřice oborových skupin – umělecké, hotelové a podnikatelské, a dále technologické obory SOŠ a technické obory SOU (2,44–2,68 klasifikačního stupně). Zbývající obory SOŠ oscilovaly svými průměrnými výsledky mezi hodnotami 2,85 až 3,03, nejvýraznější podprůměr pak tvořily tradičně netechnické obory SOU a obory nástavbového studia (3,10 až 3,50).

C1.2.4 NĚMČINA

Průměrná známka dosažená prvomaturanty v němčině v jarním zkušebním období roku 2015 je 3,27 klasifikačního stupně, přepočteno na průměrný bodový zisk z testu se jedná o 63,7 procentního bodu. Průměrná známka chlapců je 3,22 a dívek 3,27 klasifikačního stupně. Genderové rozdíly byly do roku 2014 spíše zanedbatelné, v roce 2015 se mírně zvětšily v neprospěch dívek (0,07 klasifikačního stupně).

Vývoj výsledků prvomaturantů z němčiny byl v roce 2012 poznamenán skokovým zlepšením výsledků (zhruba v rozsahu čtvrtiny klasifikačního stupně), a to navzdory zavedení centrálního nezávislého hodnocení

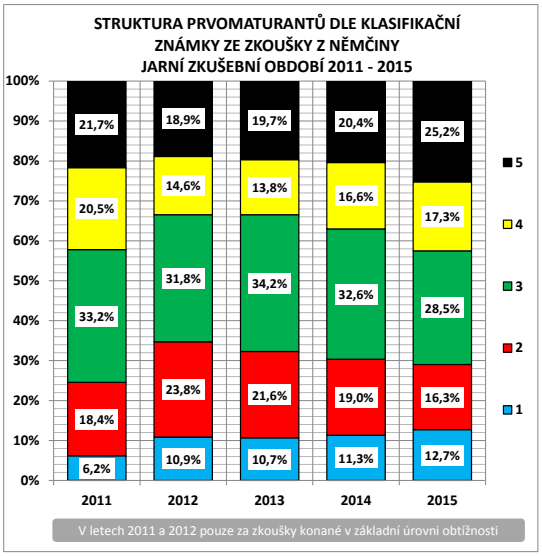

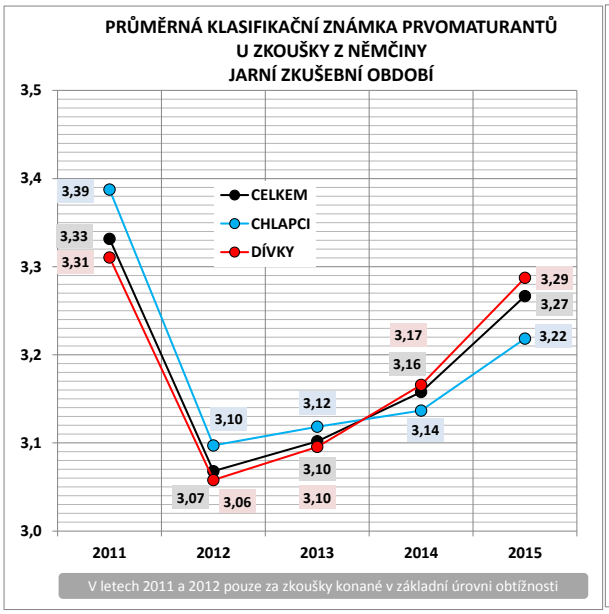

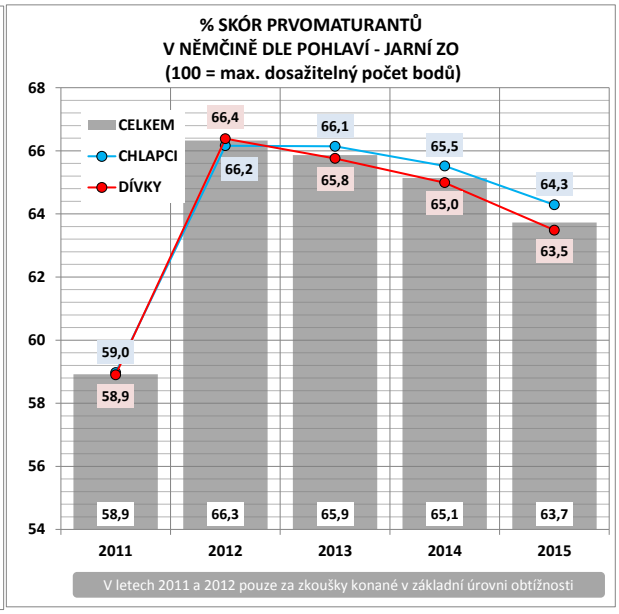

písemných prací. Pravděpodobným důvodem byla první zkušenost žáků s novou podobou maturitní zkoušky z němčiny a následný odliv zájmu zejména slabých potenciálních „němčinářů“ k matematice. V následujících třech letech vývoj pomalu ale jistě směřuje ke stavu z roku 2011, a to zejména proto, že intelektově více disponovaná část maturujících v odborných školách stále častěji volí jako vyučovací

jazyk angličtinu. V roce 2015 došlo k meziročnímu zhoršení výsledků v rozsahu 0,11 klasifikačního stupně a 1,5 procentního bodu. Mírně vyšší zhoršení vykázaly dívky.

Přes celkové zhoršení průměrných výsledků podíl premiantů vzrostl o zhruba 1,4 procentního bodu. Jde zejména o žáky gymnázií, pro které je němčina prvním, a proto výběrovým jazykem.

Na druhé straně se skokově zvýšil podíl neúspěšných a neúspěchem ohrožených prvomaturantů. Na rozdíl od ostatních předmětů se tedy snižuje podíl klasifikačního průměru na úkor mezních klasifikačních stupňů v důsledku struktury prvomaturantů, kteří volí němčinu jako maturitní předmět (na jedné straně vysoce disponovaní žáci gymnázií, na druhé straně hůře disponovaní žáci odborných škol).

C1.2.5 OSTATNÍ CIZÍ JAZYKY

Průměrná klasifikace prvomaturantů činila v jarním zkušebním období v ruštině 2,44 klasifikačního stupně, ve francouzštině 1,99 a ve španělštině 1,81 klasifikačního stupně. V případě francouzštiny a ruštiny byly výsledky dívek zhruba o dvě, resp. jednu desetinu klasifikačního stupně lepší než výsledky chlapců, u španělštiny dosáhli lepších výsledků chlapci.

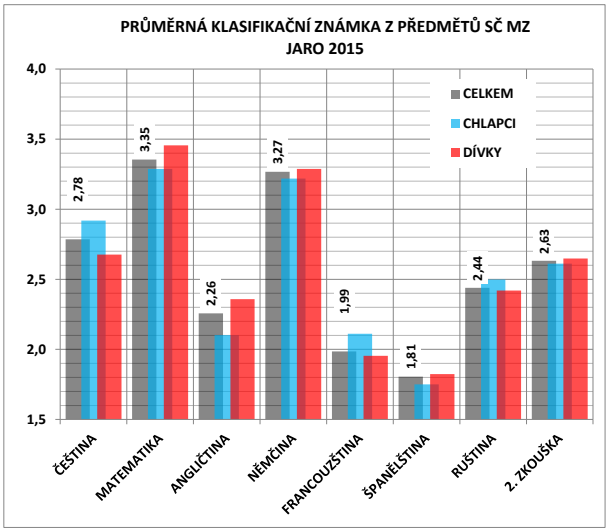

Celkově v jarním zkušebním období roku 2015 konalo maturitní zkoušku z ruštiny 1,1 tis. prvomaturantů, tj. o cca 0,3 tis. méně než v roce 2014 (chlapci tvořili 1/4), počet prvomaturantů z francouzštiny, resp. španělštiny byl 137, resp. 134, přičemž chlapci z toho tvořili cca jednu pětinu.

C1.3 ROZDĚLENÍ ČETNOSTI BODOVÝCH ZISKŮ A KLASIFIKAČNÍCH ZNÁMEK Z PŘEDMĚTŮ

Následující histogramy ilustrují rozložení četnosti dosaženého procentního bodového skóru u zkoušek z hlavních maturitních předmětů, a to podle pohlaví, typu absolvované střední školy a oboru vzdělání a dále podle dosažených klasifikačních známek z komplexních zkoušek či podle úspěšnosti nebo neúspěšnosti v dané zkoušce.

ČESKÝ JAZYK A LITERATURA

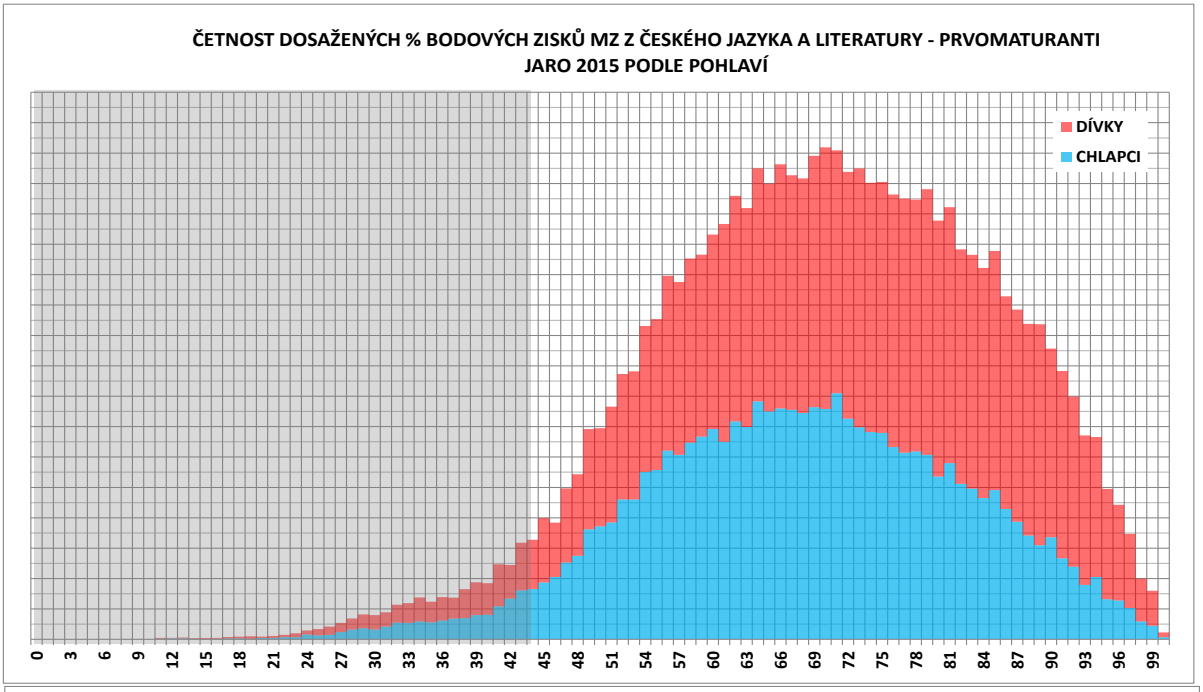

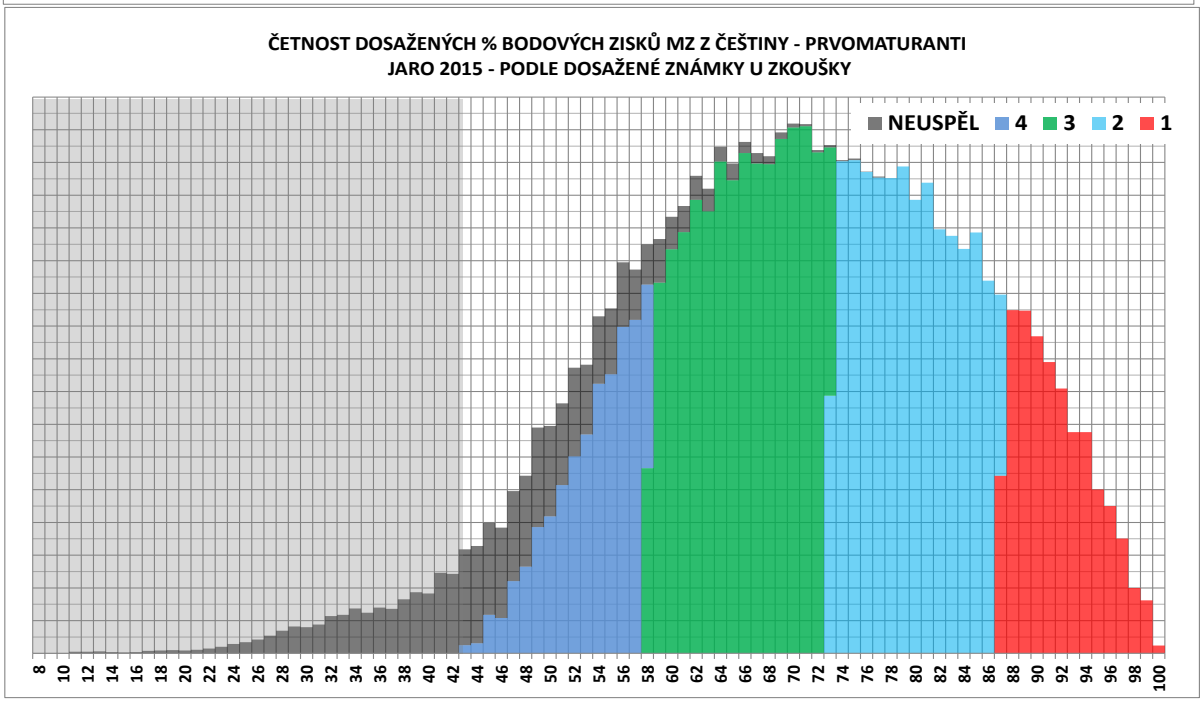

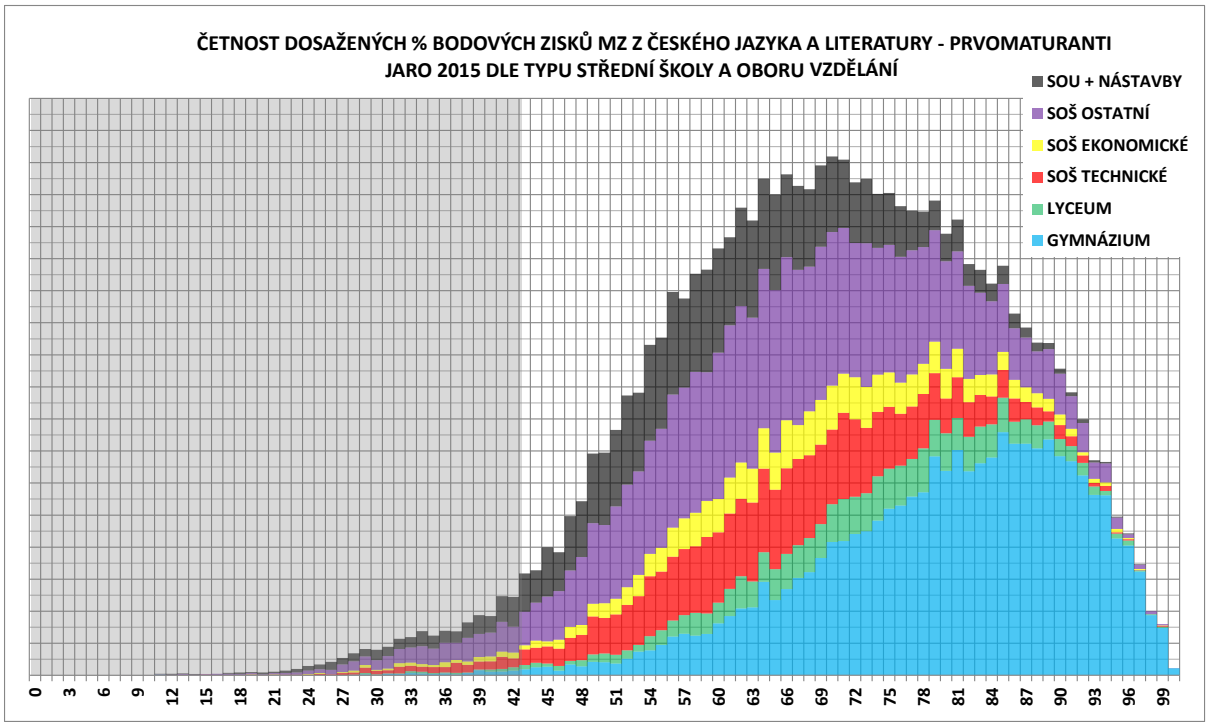
ČETNOST DOSAŽENÝCH % BODOVÝCH ZISKŮ MZ Z ČESKÉHO JAZYKA A LITERATURY - PRVOMATURANTI
JARO 2015 DLE TYPU STŘEDNÍ ŠKOLY A OBORU VZDĚLÁNÍ
SOU + NÁSTAVBY
SOŠ OSTATNÍ
SOŠ EKONOMICKÉ
SOŠ TECHNICKÉ
LYCEUM
GYMNÁZIUM
0 3 6 9 12 15 18 21 24 27 30 33 36 39 42 45 48 51 54 57 60 63 66 69 72 75 78 81 84 87 90 93 96 99

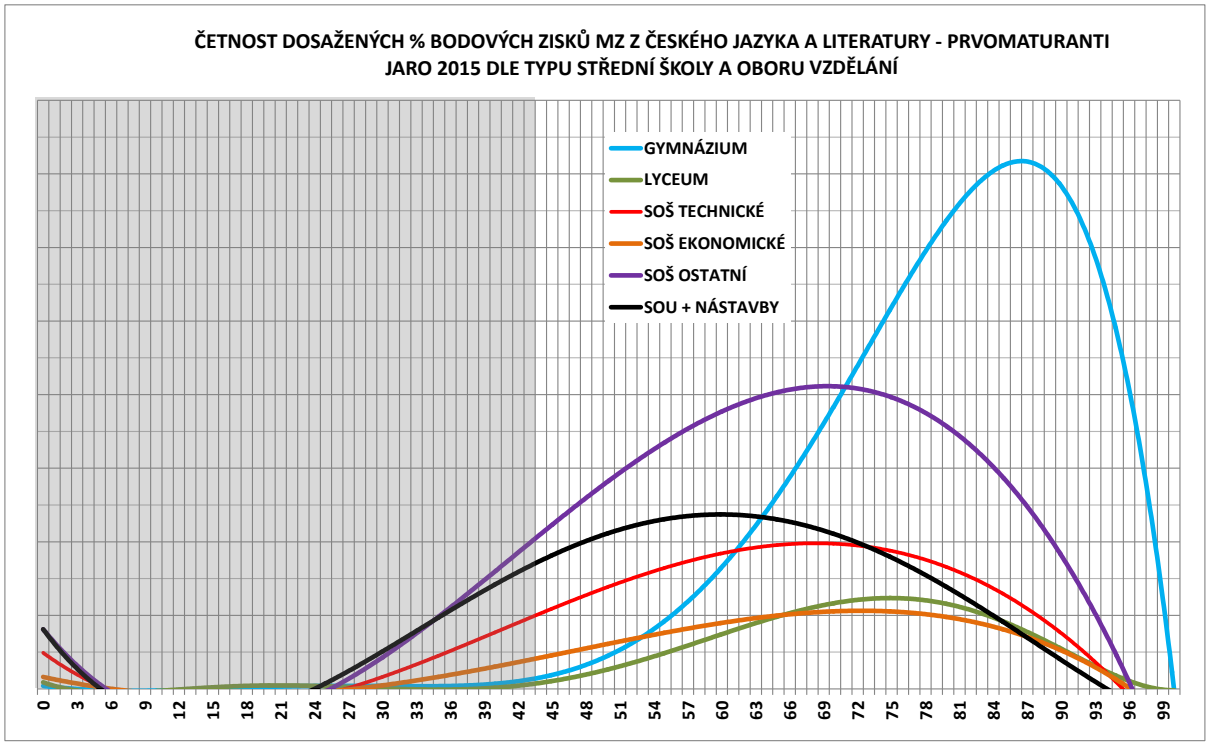
ČETNOST DOSAŽENÝCH % BODOVÝCH ZISKŮ MZ Z ČESKÉHO JAZYKA A LITERATURY - PRVOMATURANTI
JARO 2015 DLE TYPU STŘEDNÍ ŠKOLY A OBORU VZDĚLÁNÍ
GYMNÁZIUM
LYCEUM
SOŠ TECHNICKÉ
SOŠ EKONOMICKÉ
SOŠ OSTATNÍ
SOU + NÁSTAVBY
0 3 6 9 12 15 18 21 24 27 30 33 36 39 42 45 48 51 54 57 60 63 66 69 72 75 78 81 84 87 90 93 96 99

ANGLIČTINA

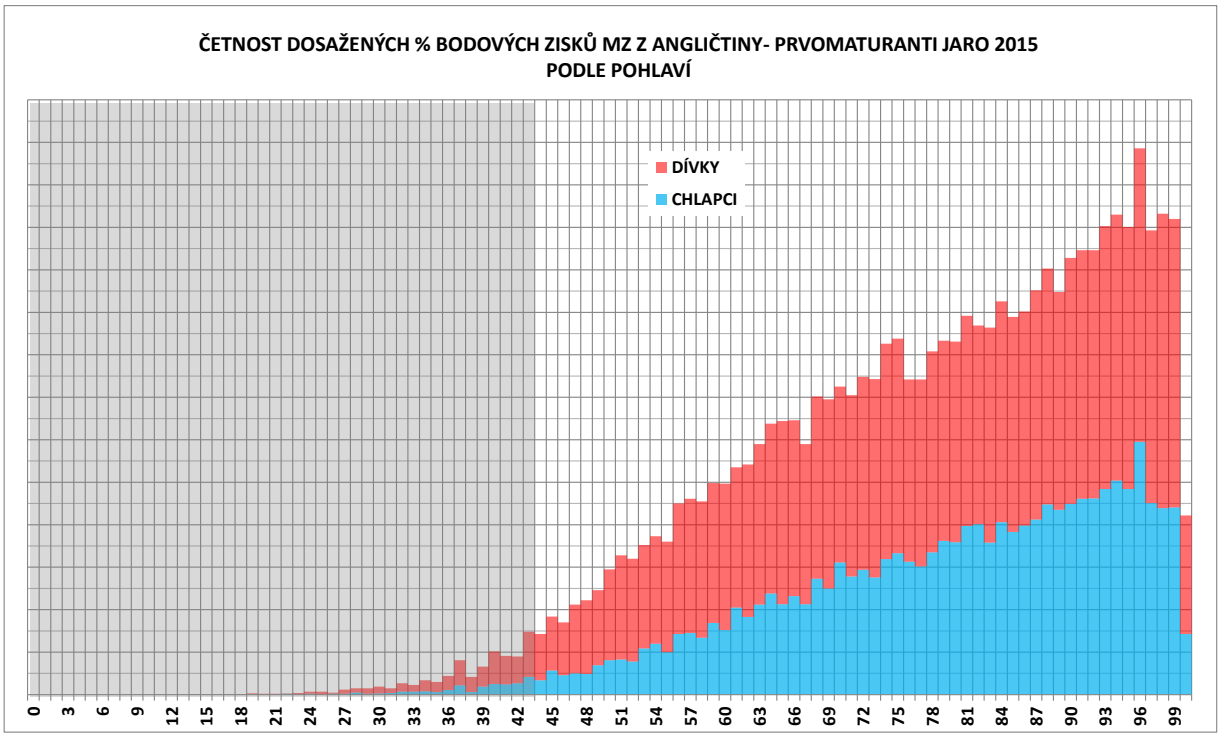
ČETNOST DOSAŽENÝCH % BODOVÝCH ZISKŮ MZ Z ANGLIČTINY- PRVOMATURANTI JARO 2015
PODLE POHLAVÍ
DÍVKY
CHLAPCI
0 3 6 9 12 15 18 21 24 27 30 33 36 39 42 45 48 51 54 57 60 63 66 69 72 75 78 81 84 87 90 93 96 99

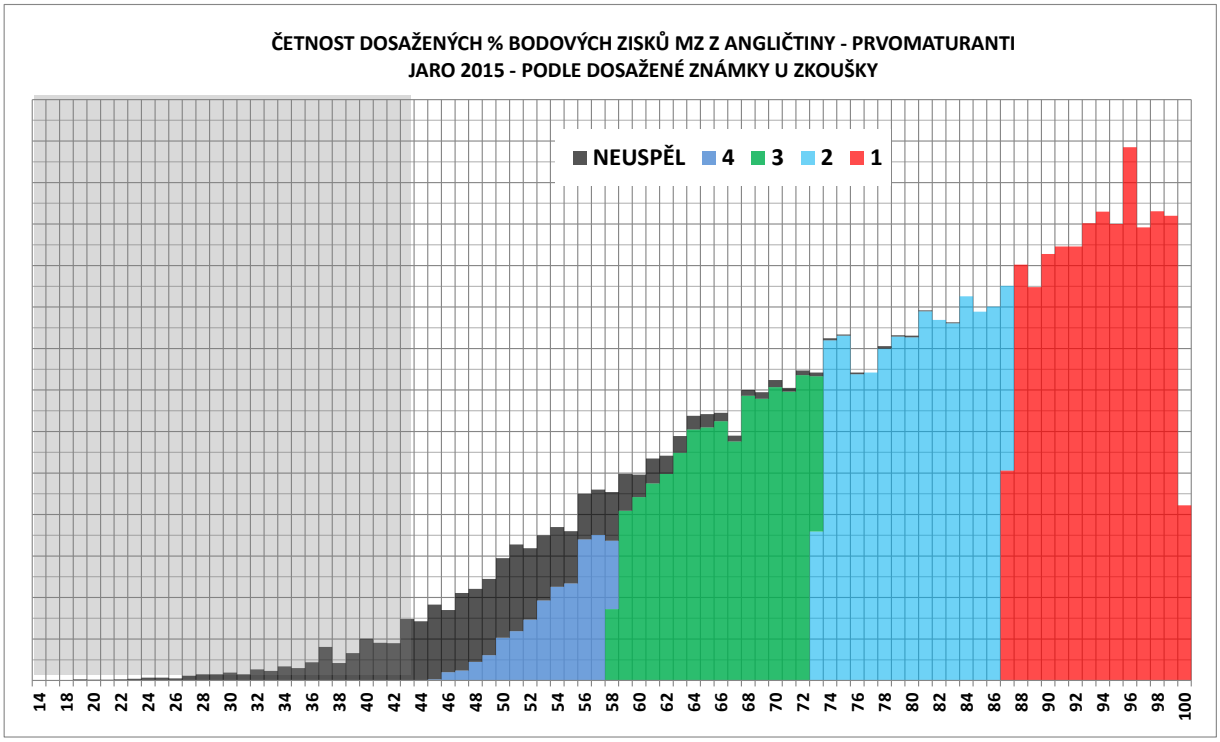
ČETNOST DOSAŽENÝCH % BODOVÝCH ZISKŮ MZ Z ANGLIČTINY - PRVOMATURANTI
JARO 2015 - PODLE DOSAŽENÉ ZNÁMKY U ZKOUŠKY
NEUSPĚL
4
3
2
1
14 18 20 22 24 26 28 30 32 34 36 38 40 42 44 46 48 50 52 54 56 58 60 62 64 66 68 70 72 74 76 78 80 82 84 86 88 90 92 94 96 98 100

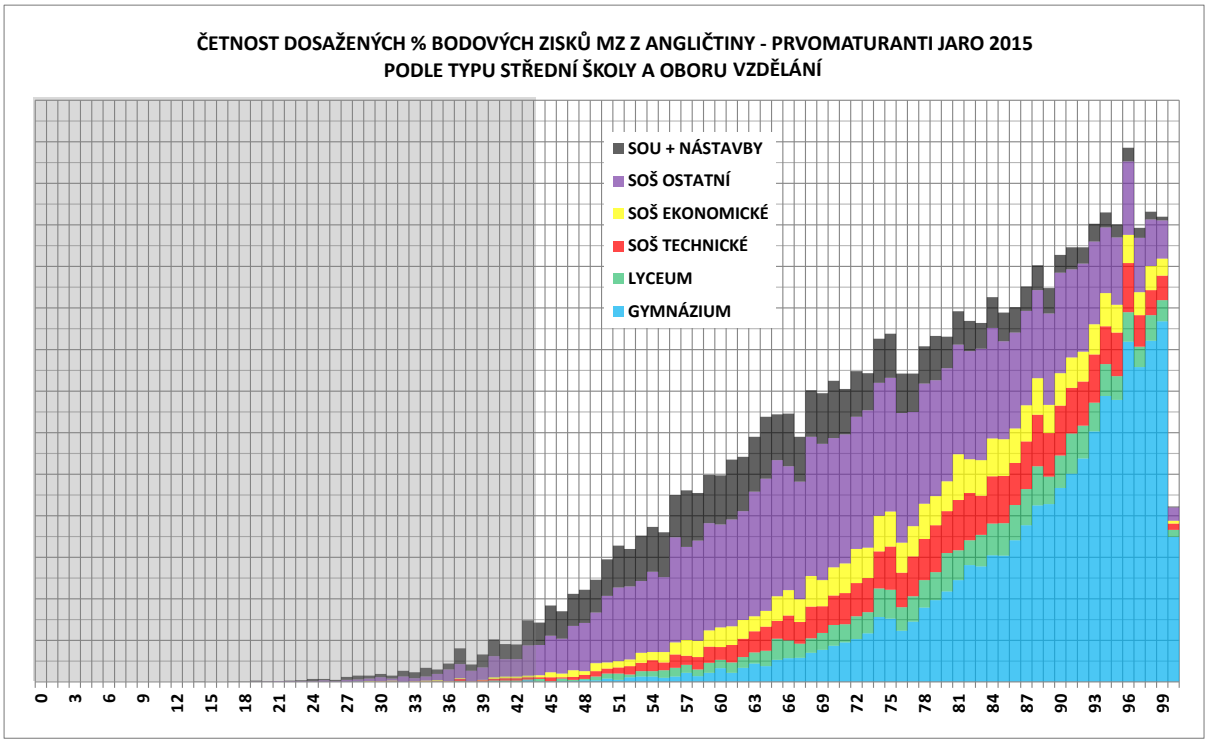
ČETNOST DOSAŽENÝCH % BODOVÝCH ZISKŮ MZ Z ANGLIČTINY - PRVOMATURANTI JARO 2015
PODLE TYPU STŘEDNÍ ŠKOLY A OBORU VZDĚLÁNÍ
SOU + NÁSTAVBY
SOŠ OSTATNÍ
SOŠ EKONOMICKÉ
SOŠ TECHNICKÉ
LYCEUM
GYMNÁZIUM
0 3 6 9 12 15 18 21 24 27 30 33 36 39 42 45 48 51 54 57 60 63 66 69 72 75 78 81 84 87 90 93 96 99

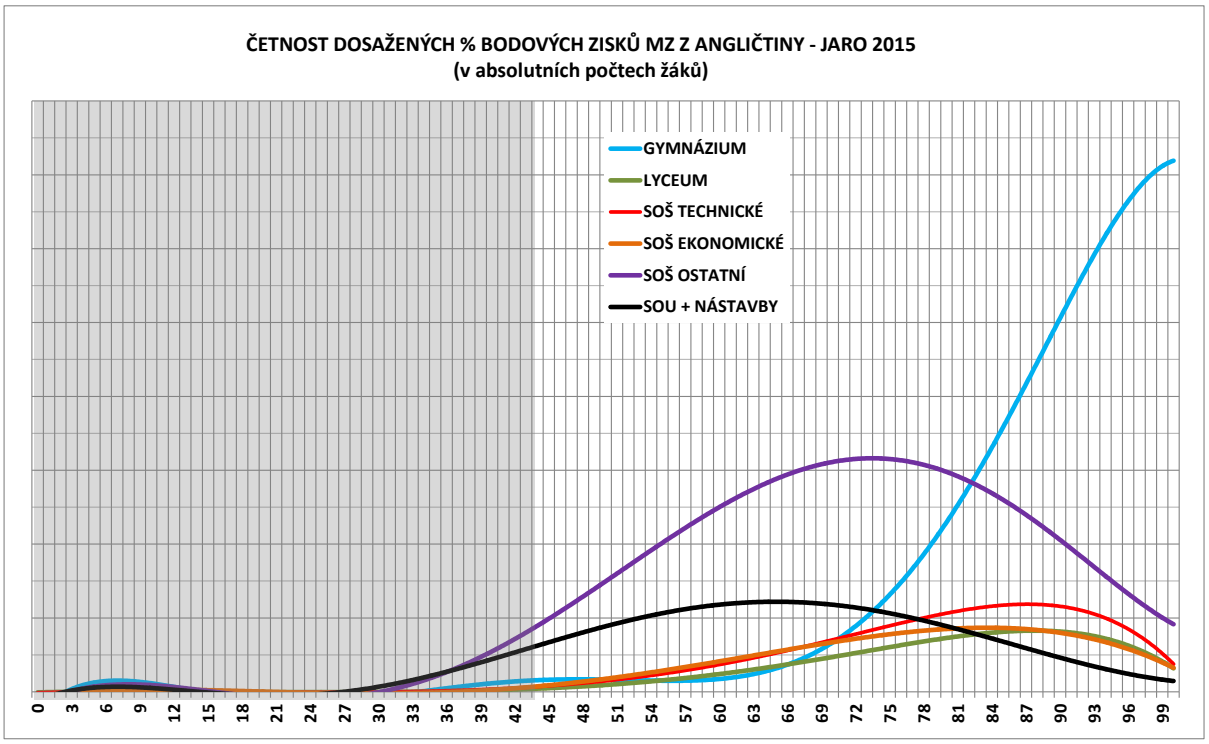
ČETNOST DOSAŽENÝCH % BODOVÝCH ZISKŮ MZ Z ANGLIČTINY - JARO 2015
(v absolutních počtech žáků)
GYMNÁZIUM
LYCEUM
SOŠ TECHNICKÉ
SOŠ EKONOMICKÉ
SOŠ OSTATNÍ
SOU + NÁSTAVBY
0 3 6 9 12 15 18 21 24 27 30 33 36 39 42 45 48 51 54 57 60 63 66 69 72 75 78 81 84 87 90 93 96 99

MATEMATIKA

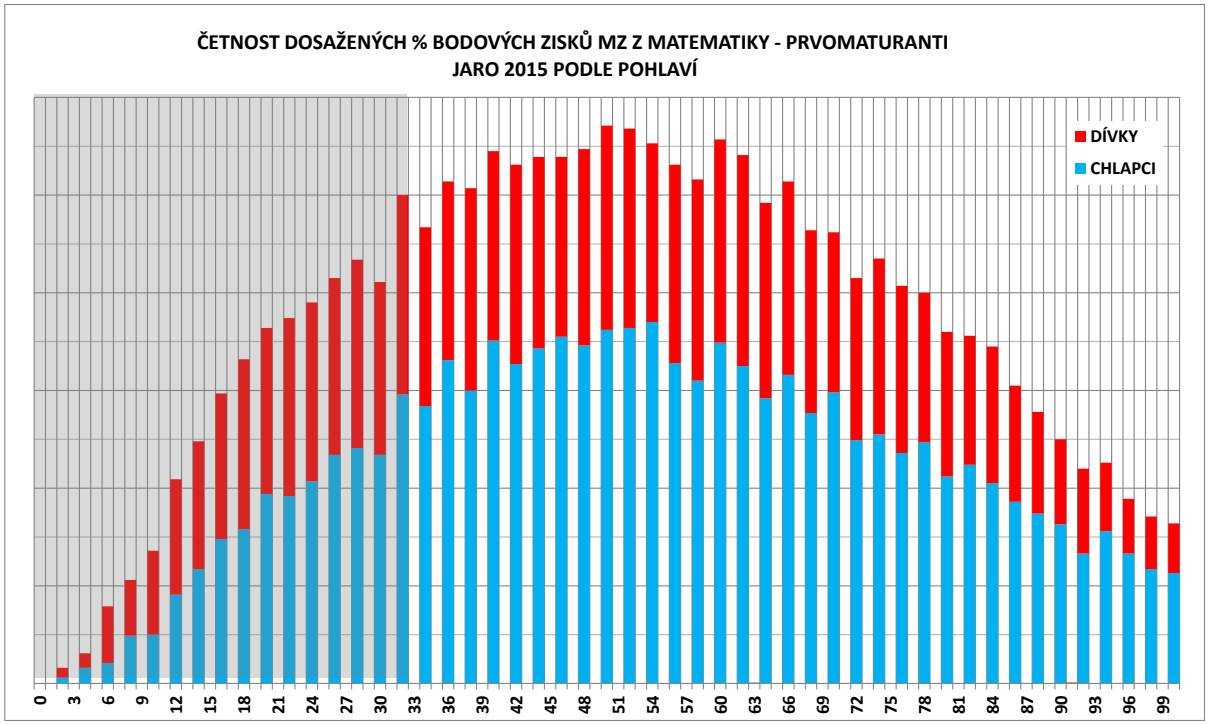
ČETNOST DOSAŽENÝCH % BODOVÝCH ZISKŮ MZ Z MATEMATIKY - PRVOMATURANTI
JARO 2015 PODLE POHLAVÍ
DÍVKY
CHLAPCI
0 3 6 9 12 15 18 21 24 27 30 33 36 39 42 45 48 51 54 57 60 63 66 69 72 75 78 81 84 87 90 93 96 99

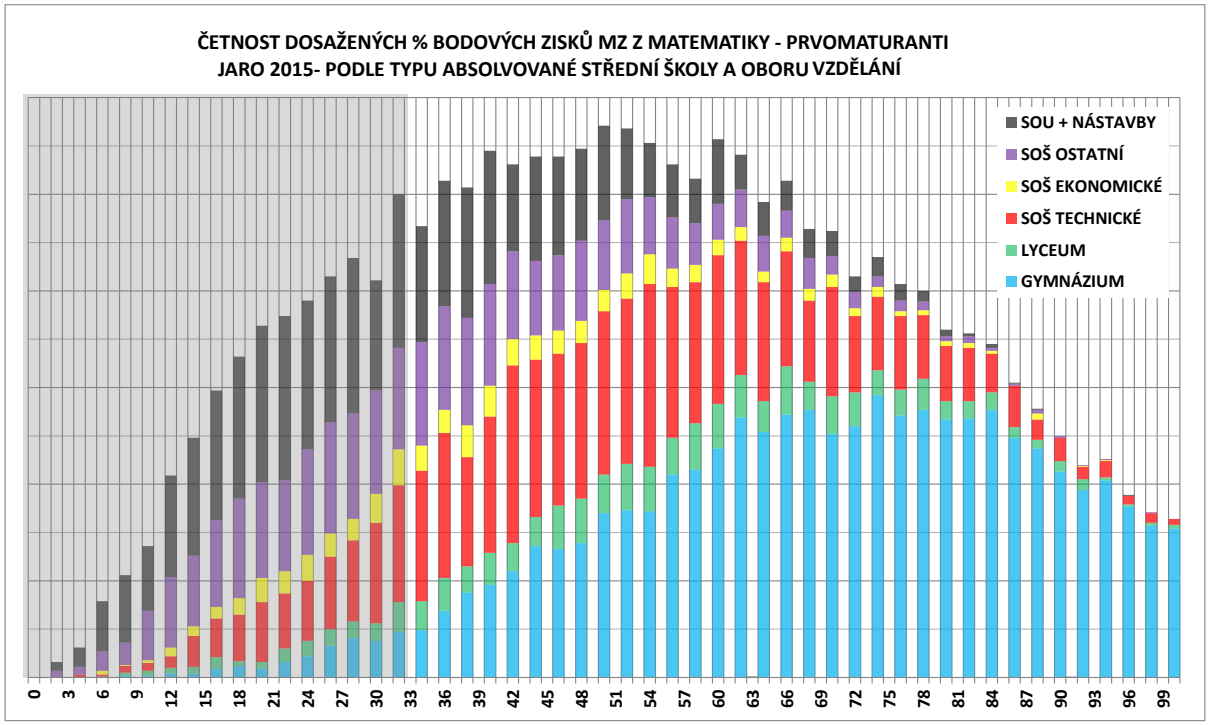
ČETNOST DOSAŽENÝCH % BODOVÝCH ZISKŮ MZ Z MATEMATIKY - PRVOMATURANTI
JARO 2015- PODLE TYPU ABSOLVOVANÉ STŘEDNÍ ŠKOLY A OBORU VZDĚLÁNÍ
SOU + NÁSTAVBY
SOŠ OSTATNÍ
SOŠ EKONOMICKÉ
SOŠ TECHNICKÉ
LYCEUM
GYMNÁZIUM
0 3 6 9 12 15 18 21 24 27 30 33 36 39 42 45 48 51 54 57 60 63 66 69 72 75 78 81 84 87 90 93 96 99

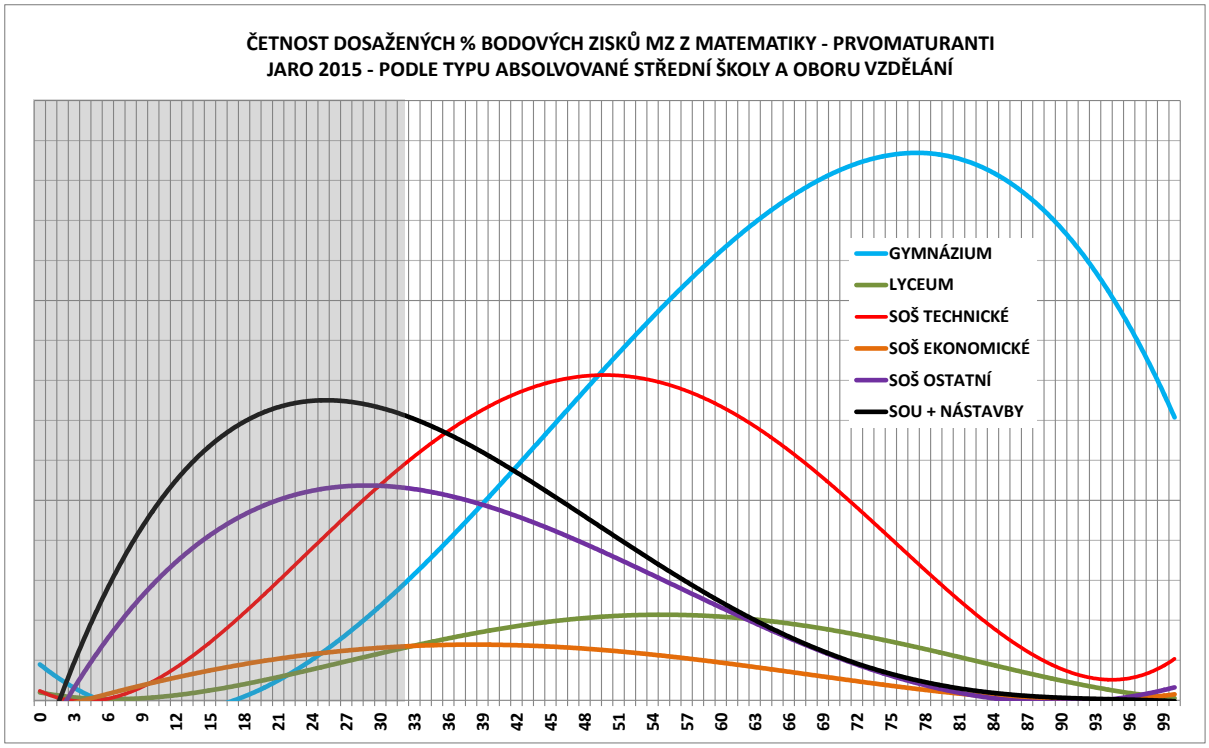

C2 VÝSLEDKY ZKOUŠEK PO PODZIMNÍM ZKUŠEBNÍM OBDOBÍ

C2.1 SOUHRNNÉ VÝSLEDKY SPOLEČNÉ ČÁSTI MATURITNÍ ZKOUŠKY

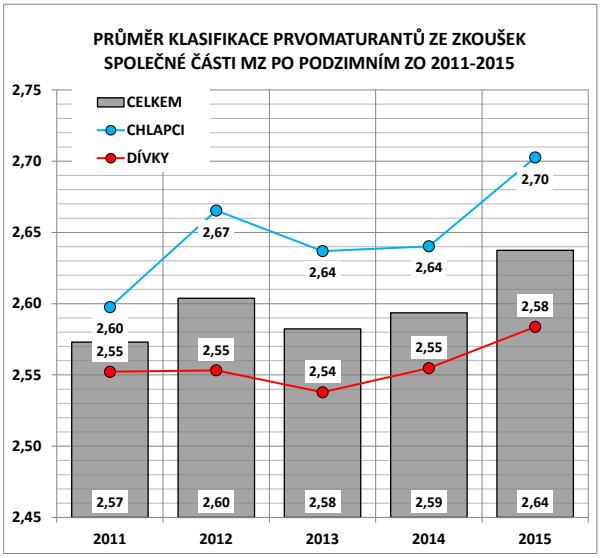

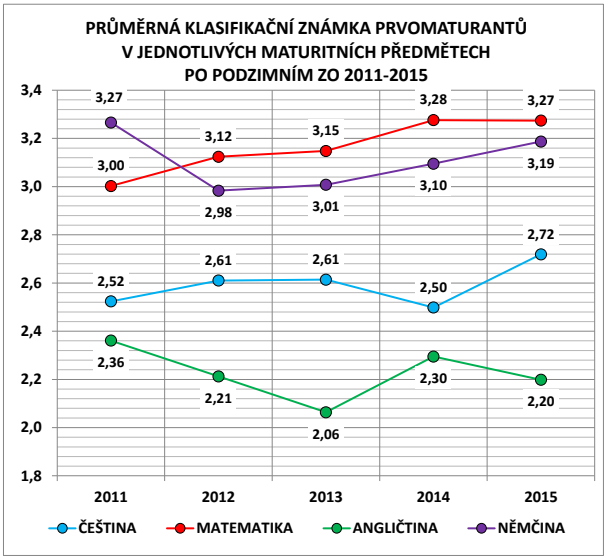

Průměrná klasifikace prvomaturantů ze zkoušek společné části maturitní zkoušky po podzimním zkušebním období dosáhla v roce 2015 hodnoty 2,64 klasifikačního stupně (meziroční zhoršení o 0,05 stupně), v případě chlapců 2,70 (zhoršení o 0,06 stupně) a v případě dívek 2,58 stupně (zhoršení o 0,03 stupně). Rozdíl mezi chlapci a dívkami je tedy 0,12 klasifikačního stupně ve prospěch dívek.

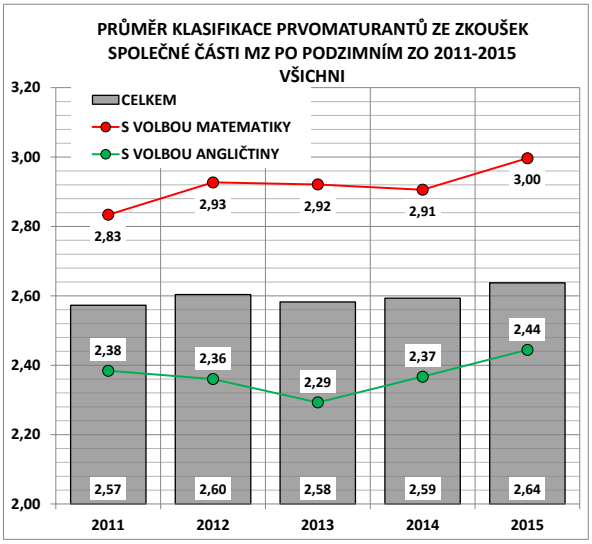

Meziroční zhoršení v češtině (o 0,22 klasifikačního stupně) bylo u prvomaturantů z angličtiny částečně kompenzováno skokovým meziročním zlepšením o průměrně 0,1 stupně. V případě maturujících z matematiky však k dotčené kompenzaci v rámci druhé zkoušky nedošlo – průměrná klasifikace matematiky se udržela na úrovni roku 2014 – a v případě maturujících z němčiny si prvomaturanti druhou povinnou zkouškou v průměru ještě pohoršili – průměrná klasifikace v němčině se meziročně zhoršila o téměř desetinu klasifikačního stupně.

V obou skupinách prvomaturantů, tj. u matematiky i angličtiny došlo meziročně ke zhoršení průměrné klasifikace společné části, a to z

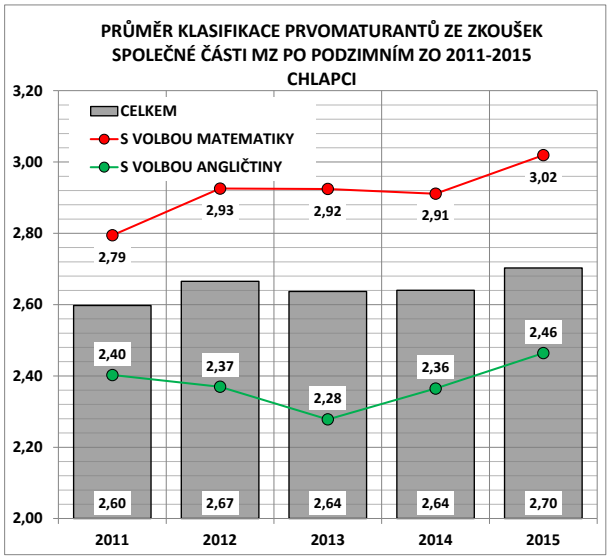

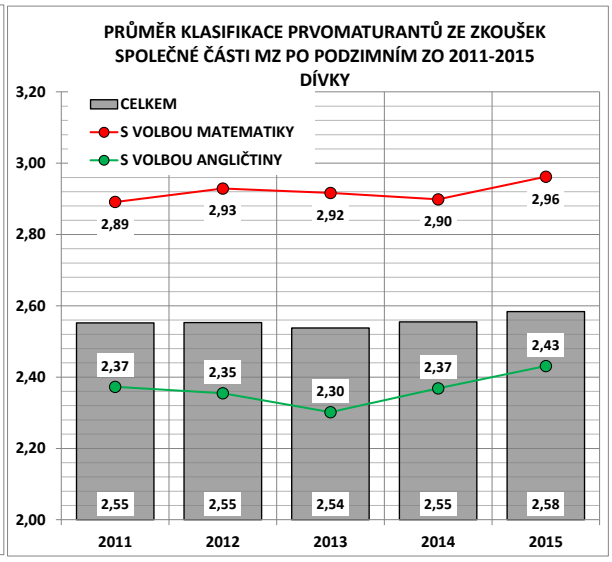

2,91 na 3,00 stupně, resp. z 2,37 na 2,44 stupně. Rozdíl tedy činí 0,56 klasifikačního stupně a mezi chlapci a dívkami v tom není významného rozdílu.

Zatímco v případě maturujících z angličtiny bylo v roce předchozím i v roce 2015 nejčetnějším hodnocením 2, resp. 2,5 stupně, v případě maturujících z matematiky to byl v roce 2014 stupeň 3 a v roce 2015 dokonce stupeň 3,5. Podíl premiantů klesl meziročně z 10,1 % na 8,5 %, u matematiky z 5,4 % na 4,7 % a u angličtiny z 13,6 % na 10,4 %.

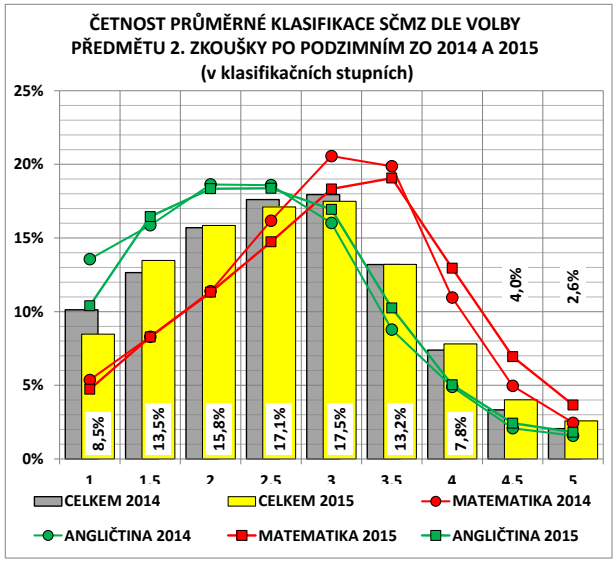

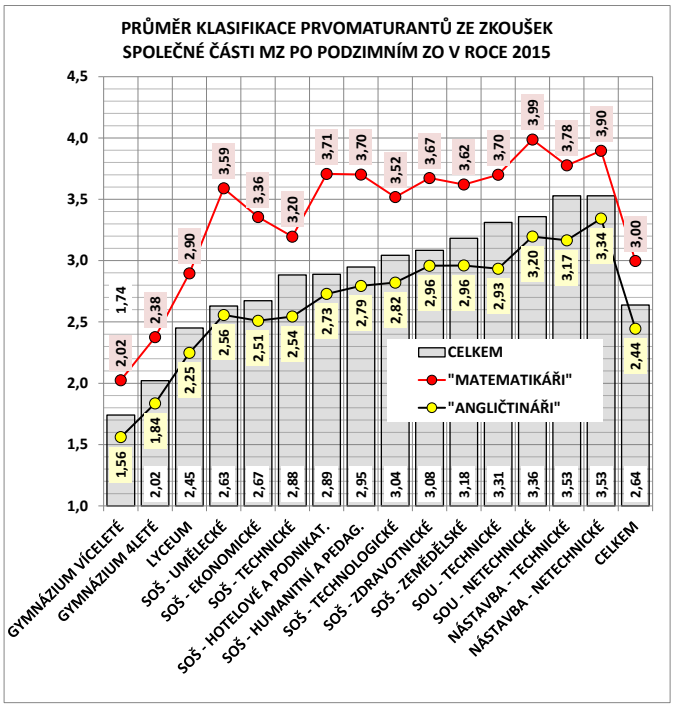

Průměrná oborová klasifikace společné části MZ se po podzimním zkušebním období pohybuje v rozmezí od 1,74 po 3,53 klasifikačního stupně, tedy v intervalu od minus 34 % do plus 34 % republikového průměru. Lepší republikového průměru byli pouze prvomaturanti v gymnáziích a lyceích a na úrovni průměru ještě umělecké a ekonomické obory SOŠ. Zbývající obory SOŠ s technickými v čele dosáhly průměrné známky 2,88–3,18 klasifikačního stupně, obory SOU 3,33 a nástavby 3,53 stupně.

Oborové průměry maturujících z angličtiny byly ve všech oborových skupinách lepší, a to od 0,1 do 0,3 stupně, oborové průměry maturujících z matematiky byly vždy horší než průměr, a to o 0,1 až 1 klasifikační stupeň.

C2.2 VÝSLEDKY ZKOUŠEK Z JEDNOTLIVÝCH PŘEDMĚTŮ

Zkoušky konané v podzimním zkušebním období nijak výrazně nezměnily meziroční vývoj „jarních“ výsledků, totiž meziroční zhoršení výsledků v češtině, stagnaci výsledků v matematice, zlepšení výsledků v angličtině a zhoršení výsledků v němčině.

Přes tento vývoj nejméně úspěšným předmětem zůstává matematika s průměrným hodnocením 3,27 klasifikačního stupně následována němčinou (3,19 stupně), maturující jsou naopak úspěšnější v angličtině (2,2 stupně) a o něco méně v češtině (2,7 klasifikačního stupně).

C2.3 SOUVISLOSTI MEZI DÍLČÍMI ZKOUŠKAMI V ČEŠTINĚ

V návaznosti na meziroční nárůst neúspěšnosti u dvou dílčích zkoušek ze tří (DT a ÚZ) vzrostl také počet maturantů, kteří neuspěli u více než jedné z nich. Zatímco v letech 2012–2014 se podíl žáků, kteří propadli ve dvou či všech dílčích zkouškách z češtiny, pohyboval na úrovni 0,7 % ze všech konajících, v roce 2015 tento podíl vzrostl na 1,7 %.

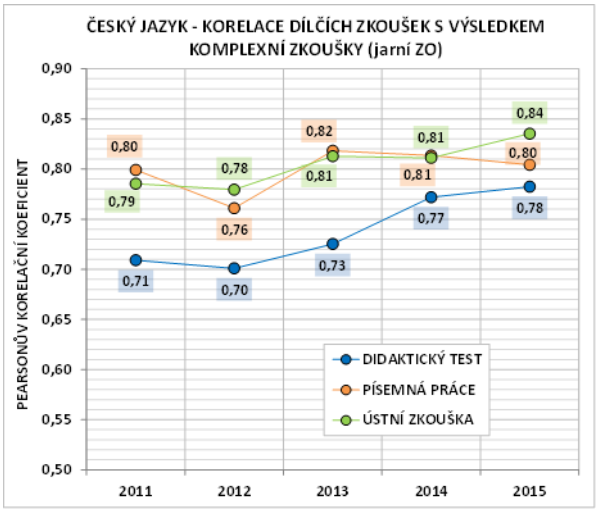

V roce 2012 byla četnost neúspěšnosti u jediné dílčí zkoušky na úrovni necelých 9 %, po zrušení centrálního hodnocení písemných prací v letech 2013 a 2014 došlo ke snížení přibližně o 3 procentní body. Rok 2015 v tomto ukazateli znamenal naopak nárůst oproti roku 2014.

Struktura neúspěšných žáků z hlediska toho, u kolika dílčích zkoušek selhali, má od roku 2012 poměrně jasný trend v podobě nárůstu podílu těch maturantů, kteří selhávají u více dílčích zkoušek. V roce 2012 byl podíl těch, kteří neuspěli u více dílčích zkoušek, z těch, kteří celkově neuspěli, 7,6 %. O rok později byla tato skupina o více než třetinu vyšší a překročila 10% hranici. V roce 2015 byl tento podíl opět o třetinu vyšší než v roce předchozím.

Ve struktuře maturantů, kteří neuspěli ve zkoušce s češtiny v roce 2015, dominují ti, kteří propadli v testu – celkem 58 %. Ti, kteří propadli z ústní zkoušky, tvoří v posledním ročníku MZ 47 % a v čase je tento podíl relativně stabilní. Propadnuvší v písemné práci představují 16 % všech neúspěšných, při centrálně hodnocených pracích v roce 2012 tvořili neúspěšní z písemné práce73 %.

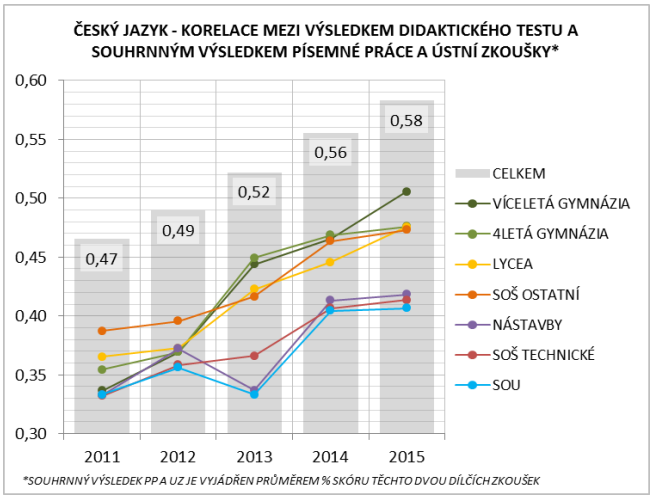

Korelace mezi úspěšností u dílčích zkoušek a úspěšností za zkoušku celkem do určité míry koresponduje právě s tím, jaká v daném roce úspěšnost je. Tedy čím nižší průměrná úspěšnost (zde vyjádřeno % skórem), tím vyšší korelace s celkovým výsledkem komplexní zkoušky. Tento trend je možné pozorovat poměrně čistě zejména u didaktického testu, kde korelace stoupá s tím, jak klesá průměrný % skór.

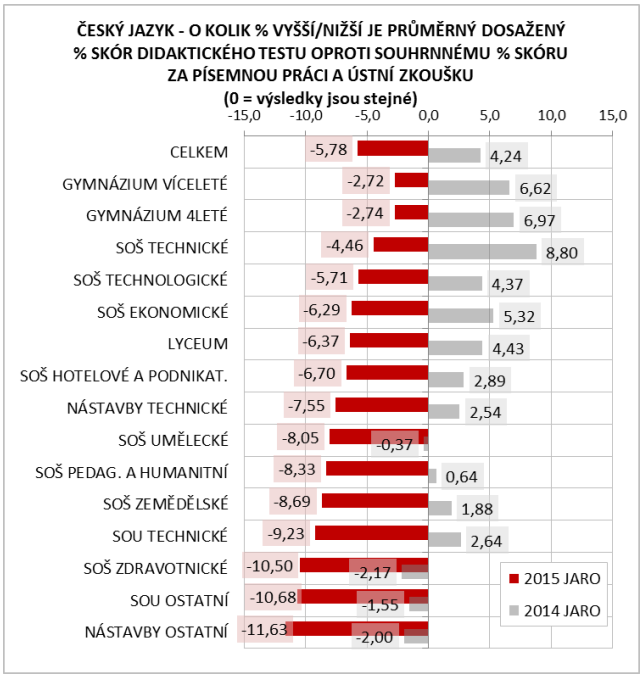

Obecně lze pozorovat, ač meziroční rozdíly nejsou tak veliké, přibližování korelačních koeficientů plně objektivizované dílčí zkoušky – didaktického testu – se zkouškami, které jsou částečně či plně v gesci školy – písemná práce a ústní zkouška. Silněji se tento trend ukazuje v těch oborových skupinách, které ve zkoušce z češtiny dopadají obecně lépe a kde tedy dobrý výsledek testu koresponduje s dobrým výsledkem zkoušek hodnocených školními hodnotiteli. U slabších oborových skupin neodpovídají výsledky dílčích zkoušek hodnocených ve škole výsledkům nezávisle hodnoceného didaktického testu tak silně, jako je tomu u prvně zmíněných oborů (gymnázia, lycea…).

D SHRNUTÍ A ZÁVĚR

V jarním zkušebním období se k maturitní zkoušce přihlásilo 84,7 tis. žáků, z toho 73,7 tis. tvořili prvomaturanti, 2,7 tis. žáci konající maturitní zkoušku v „odloženém“ řádném termínu a 8,4 tis. ti, kteří konali náhradní či opravné zkoušky.

V podzimním zkušebním období podalo přihlášku k MZ celkem 23,6 tis. maturantů, z toho 5 tis. k „odloženému“ řádnému termínu a 18,6 tis. k náhradní či opravné zkoušce. Počet přihlášených k „podzimním“ zkouškám byl srovnatelný s předchozím rokem. Celkem 88 % z přihlášených bylo přihlášeno ke zkouškám společné a 46 % ke zkouškám profilové části; zhruba třetina tedy konala zkoušky v obou částech maturitní zkoušky.

D1 ÚČAST NA MATURITNÍM VZDĚLÁVÁNÍ A PŘIHLÁŠENÍ K MZ V JARNÍM ZKUŠEBNÍM OBDOBÍ

Maturitní ročník 2015 navázal mírou účasti na maturitním vzdělávání po výjimečném poklesu v roce 2014 na trend mírného vzestupu, který byl zahájen maturitním ročníkem 2012. Účast mírně přesáhla hranici 75 prvomaturantů na 100 obyvatel věkového ročníku 19–20letých. O účasti chlapců můžeme ve střednědobém kontextu hovořit jako o stagnaci na hladině 66/100, v případě dívek bylo v roce 2015 naopak dosaženo historického maxima účasti (téměř 85/100).

Účast na maturitním vzdělávání byla v roce 2015 jen procentní bod pod úrovní ročníku 2011; v případě chlapců se však snížila o 3 procentní body, v případě dívek se naopak o více než 1 procentní bod zvýšila.

V absolutních počtech pokračoval prudce klesající trend počtu prvomaturantů určovaný demografickým vývojem v příslušné věkové kohortě. Proti roku 2014 se počet prvomaturantů snížil o cca 5 tisíc, tedy ze 78,7 na 73,5 tis.; jde však o pokles svojí intenzitou poloviční ve srovnání s předchozím rokem. V následujících dvou letech přejde pokles počtu prvomaturantů do fáze stagnace, a to na úrovni 69–70 tis. Kromě demografie se na poklesu počtu prvomaturantů podílí i mírný pokles zájmu o maturitní studium při volbě střední školy. Přímá volba maturitního oboru klesla od roku 2009 do roku 2011 o 1,7 procentního bodu, spolu s nástavbovým studiem pak o 2,7 bodu. Trend poklesu pokračoval do roku 2012 a v roce následujícím se změnil v jednobodový meziroční nárůst.

V oborové struktuře přihlášených k maturitní zkoušce pokračoval v roce 2015 trend mírného růstu podílu gymnazistů (z 28 % na 29 %) a poklesu podílu SOU a nástavbového studia (z 19 % na 17 %); po loňské stagnaci posílil mírně (o několik desetin bodu) i podíl sektorů SOŠ (48 %). Sektor lyceí se pohybuje mírně pod 6 %.

V horizontu posledních 5 let nejvíce posílily umělecké, pedagogické a sociální, technologické a zdravotnické obory SOŠ spolu se sektorem víceletých gymnázií; naopak nejvíce oslabily obory nástavbového studia, obchodní akademie a technické obory SOU. Ostatní nejmenované oborové skupiny v uplynulých 5 letech svým podílem na počtu prvomaturantů víceméně stagnovaly.

Podíl chlapců na počtu prvomaturantů meziročně velmi mírně klesl na 45,1 %, za uplynulých 5 let však chlapci ztratili již 1,3 procentního bodu.

Trvale klesá rovněž podíl neprezenčních forem studia mezi prvomaturanty, a to v ročníku 2015 již pod hranici 7 %. Na poklesu se rozhodující měrou podílí zájem mužů o tento typ studia.

D2 VOLBA PŘEDMĚTOVÉHO PORTFOLIA

Při rozhodování o volbě 2. povinného předmětu mezi matematikou a angličtinou jako dominantními předměty 2. povinné zkoušky společné části MZ jednoznačně vyhrává angličtina. Jestliže v roce 2012 byly podíly volby obou předmětů prakticky stejné (44 % : 47 %), pak v roce 2015 si matematiku zvolilo necelých 30 % žáků, angličtinu 63 %.

Matematika je výrazně atraktivnější pro chlapce než pro dívky. V roce 2015 ji zvolilo za maturitní předmět 39 % chlapců a necelých 22 % dívek. Naproti tomu angličtinu volilo 56 % chlapců a 69 % dívek.

Podíl volby němčiny jako maturitního předmětu setrvale klesá a její 5% podíl je ve srovnání s rokem 2011 poloviční. Významnější podíl němčiny vykazují pouze kraje sousedící přímo s německy mluvícími zeměmi a obory s tradičně velmi nízkou úspěšností u maturitní zkoušky.

D3 NEÚSPĚŠNOST U MATURITNÍ ZKOUŠKY

D3.1 NEÚSPĚŠNOST PO JARNÍM ZKUŠEBNÍM OBDOBÍ

Neúspěšnost u maturitní zkoušky a v jednotlivých částech

V jarním zkušebním období získalo maturitní vysvědčení pouze 67,8 % přihlášených prvomaturantů. Hrubá neúspěšnost tedy činila přes 32 %, meziročně narostla o 2 procentní body.[15] Necelých 21 % prvomaturantů konalo zkoušky neúspěšně, dalších více než 11 % nebylo vůbec k maturitě připuštěno.

Neúspěšnost těch, kteří konali maturitní zkoušku, činila 23,5 %. V meziročním srovnání jde o nárůst o 2 procentní body.

Hrubá neúspěšnost chlapců vzrostla meziročně o necelé 3 procentní body na 34,1 %, hrubá neúspěšnost dívek byla meziročně vyšší pouze o 1,6 procentního bodu a dosáhla úrovně 30,6 %. Navzdory tomu, že účast chlapců na maturitním vzdělávání je významně nižší než účast dívek, je neúspěšnost chlapců u maturitní zkoušky stabilně vyšší.

Genderová podmíněnost růstu neúspěšnosti se projevila i na změně průměrných oborových charakteristik. Nejnižší meziroční přírůstky až na výjimky vykázaly obory s vyšší převahou dívek, naopak u typicky chlapeckých oborů byla dynamika meziročního růstu neúspěšnosti o poznání výraznější. Zatímco ve víceletých gymnáziích na jaře neodmaturovalo 7 % prvomaturantů, v nástavbovém studiu téměř dvě třetiny. Neúspěšnost v oborech SOŠ se pak pohybovala od 33 % do 46 %, v oborech SOU okolo 54 %.

Čistá neúspěšnost konajících zkoušku ve víceletých, resp. 4letých gymnáziích se pohybovala okolo 5, resp. 9 %, v lyceích okolo 15 %, v oborech SOŠ mezi 24–37 %, v oborech SOU okolo 42 % a v nástavbovém studium okolo 52 %.

Na celkovém počtu prvomaturantů, kteří konali zkoušku neúspěšně, se neúspěšní u společné části podíleli 85 %, neúspěšní u profilové části 30 %; 15 % neúspěšných tedy představovali ti, kteří selhali v obou částech maturity. Společnou část vykonalo úspěšně pouze 69 % přihlášených prvomaturantů, profilovou část pak 82 %, to vše při cca 11% podílu nepřipuštěných ke zkouškám.

Čistá neúspěšnost ve společné části se meziročně zvýšila z 18,1 % na 20,3 %, u profilových zkoušek pak z 6,6 % na 7,2 %. V obou případech jde v pětileté historii státní maturity o nejvyšší míru jak hrubé, tak čisté neúspěšnosti.

Neúspěšnost v profilové části je vyšší než ve společné části pouze na gymnáziích. V ostatních oborových segmentech je riziko neúspěchu ve společné části vždy vyšší – v technických oborech SOŠ a lyceích 1,6–1,9krát, v nástavbovém studiu 6,2krát.

S výjimkou roku 2012, kdy bylo zavedeno centrální hodnocení písemných prací, je čistá neúspěšnost ve společné části u chlapců vždy nižší než u dívek, a to o 1–2 procentní body. V roce 2015 tento rozdíl činil 1,3 procentního bodu (chlapci 19,6 %, dívky 20,9 %).

[15] *Je však třeba vzít v potaz, že v roce 2015 se oproti předchozímu roku zvýšil podíl prvomaturantů v populačním ročníku o 2,9 procentního bodu.*

Čeština

Neúspěšnost v češtině se meziročně zvýšila, a to z 6,5 % na 11,1 %, tedy o 4,6 procentního bodu. Neúspěšnost u druhé povinné zkoušky naopak meziročně mírně klesla z 14,9 % na 14,1 %. Neúspěšnost v češtině dosáhla v roce 2015 historicky nejvyšší hodnoty. Na rozdíl od roku 2012, kdy se zavedení centrálního hodnocení písemných prací projevilo zvýšením neúspěšnosti pouze u chlapců, meziroční nárůst neúspěšnosti v roce 2015 zasáhl chlapce i dívky. V případě chlapců neúspěšnost v češtině meziročně vzrostla o 5 procentních bodů z 6,4 % na 11,3 %, v případě dívek pak o 4,2 procentního bodu z 6,7 % na 10,9 %.

Za nárůstem neúspěšnosti v češtině stojí z větší části změna konstrukce didaktického testu, v menší míře se však projevila i změna metodiky hodnocení výsledků ústních zkoušek. V případě testu jde o dvě podstatné změny:

- zařazení otevřených testových položek, které ve srovnání s uzavřenými dosahují o poznání nižší řešitelnosti;
- snížení náhodného skóru testu.

Čistá neúspěšnost v testu z češtiny se vlivem těchto faktorů meziročně (z roku 2014 do roku 2015) zvýšila z 2,7 % na 6,3 %, v případě chlapců z 2,0 % na 6,0 % a v případě dívek z 3,2 % na 6,6 %.

Neúspěšnost v písemné práci se meziročně prakticky nezvýšila a činila 1,7 % (chlapci 2,0 %, dívky 1,5 %). Výsledky však vykazují všechny podstatné znaky plošně neobjektivního hodnocení významně ovlivněného faktem, že své žáky hodnotí učitelé kmenové školy.

Neúspěšnost u ústní zkoušky meziročně vzrostla na historické maximum z 3,2 % na 5,0 % s bezvýznamným genderovým rozdílem. Podobně jako v případě písemných prací i u ústní zkoušky platí, že plošná objektivita hodnocení je zde významně narušena vlivem učitelů kmenové školy na průběh a hodnocení zkoušky. Skutečnost, že předseda zkušební maturitní komise není učitelem kmenové školy, nemá na plošnou objektivitu ústní zkoušky žádný významnější vliv.

Matematika versus angličtina

Obecně lze konstatovat, že se na velmi problematickém rozdílu v neúspěšnosti v matematice a angličtině meziročně nic nezměnilo a trend rozevírání nůžek mezi těmito předměty se zastavil. Úhrnná 23% neúspěšnost prvomaturantů v matematice představuje mírné meziroční snížení o 0,6 procentního bodu, úhrnná 10,3% neúspěšnost v angličtině pak nevýznamný meziroční nárůst o 0,2 bodu.

Na pozadí této stagnace však proběhly významné meziroční změny – výrazně klesl podíl volby matematiky ve prospěch volby angličtiny a spolu s tím se meziročně změnila struktura maturujících z obou předmětů. Zatímco v případě matematiky výrazně posílil podíl prvomaturantů v oborech s celkově nízkou neúspěšností,[16] v případě angličtiny se logicky zvýšila váha oborů s problematickými maturitními výsledky.

Chlapci setrvali svojí neúspěšností z matematiky na úrovni 20 %, tedy na úrovni roku předchozího, neúspěšnost dívek klesla meziročně o procentní bod (z 28,6 % na 27,6 %). Tento nepřehlédnutelný genderový rozdíl se pak významně promítá do rozdílů průměrné neúspěšnosti mezi jednotlivými oborovými segmenty. Jestliže lze v matematice hovořit o tom, že se rozdíl mezi chlapci a dívkami meziročně mírně snížil o 1 procentní bod, v případě angličtiny došlo k pravému opaku. Původně 3,6bodový rozdíl v roce 2014 se zvýšil v roce 2015 na plných 5 procentních bodů (6,4 % u chlapců proti 11,4 % u dívek).

[16] *Podíl prvomaturantů volících si matematiku z oborů stojících mimo „silnou čtyřku“ (tedy mimo víceletá a 4letá gymnázia, lycea a průmyslovky) klesl od roku 2011 z původních 53 % na současných 40 % a byl nahrazen gymnazisty, jejichž podíl vzrostl z 20 % na 34 %.*

Výrazně vyšší úspěšnost chlapců v obou hlavních předmětech druhé povinné zkoušky tak na jedné straně stále věrněji odráží rostoucí rozdíl v účasti chlapců a dívek na maturitním vzdělávání, na druhé straně pak i skutečnost, že „preventivní filtr neúspěšnosti“ v podobě nepřipuštění žáka k maturitě je školami uplatňován intenzivněji u chlapců než u dívek.

Němčina

Neúspěšnost v němčině meziročně stoupla o čtvrtinu z 20,4 % na 25,2 %. U chlapců byl nárůst méně výrazný než u dívek, avšak genderový rozdíl v neúspěšnosti zůstal minimální.

D3.2 NEÚSPĚŠNOST PO PODZIMNÍM ZKUŠEBNÍM OBDOBÍ

Hrubá neúspěšnost prvomaturantů maturitního ročníku 2015 činila po podzimním zkušebním období 17,6 %. Po dvou zkušebních obdobích tak maturitní vysvědčení nezískalo 13,0 tis. z celkem 73,6 tis. prvomaturantů přihlášených na jaře k maturitní zkoušce. Po „druhém pokusu“ došlo z původní „jarní“ hodnoty 32,2 % k poklesu o 14,6 procentního bodu. Chlapci jsou o 2 procentní body neúspěšnější než dívky (18,7 % proti 16,7 %).

Neúspěšných u zkoušky bylo 10 % prvomaturantů, 7,5 % bylo těch, kteří nebyli dosud ke zkoušce připuštěni nebo zkoušku z jakýchkoli jiných důvodů ještě nekonali. Zatímco v první skupině víceméně neexistuje genderový rozdíl, ke zkoušce nepřipuštěných chlapců je o 2 procentní body více než dívek.

Z gymnazistů po dvou zkušebních termínech zůstávají bez maturity 2 %, resp. 4 % prvomaturantů, v lyceích 7,5 %. Hrubá „výroční“ neúspěšnost v oborech SOŠ se pak pohybuje od 15 % do 25 %, v oborech SOU od 30 % do 35 % a v oborech nástavbového studia okolo 46 %.

Čistá neúspěšnost prvomaturantů ve společné části MZ dosáhla po podzimním zkušebním období hodnoty 10,3 % z konajících zkoušku. V případě profilové části to bylo pouhých 2,7 %, tedy ve srovnání se společnou částí dosáhla zhruba čtvrtinové hodnoty. Meziročně se neúspěšnost ve společné části zvýšila o 1,1 procentního bodu, v profilové o pouhých 0,1 procentního bodu. Na celkovém počtu neúspěšných se z 90,6 % podíleli neúspěšní ve společné a z 24,1 % neúspěšní v profilové části. Necelých 15 % z neúspěšných tak neuspělo v obou částech zkoušky.

Výroční čistá neúspěšnost z češtiny klesla z 11,1 % na 5,0 %, v případě matematiky z 23,0 % na 15,0 %, v angličtině z 9,4 % na 4,3 % a v němčině z 25,2 % na 15,1 %.

Výroční neúspěšnost z češtiny se meziročně zvýšila o 1,3 bodu. V matematice se „výroční“ neúspěšnost zvýšila o 3,5 procentního bodu. V angličtině naopak „výroční“ neúspěšnost meziročně mírně poklesla o 0,6 bodu.

Ze všech „výročních neúspěšných“ přes 75 % selhalo v češtině a téměř 77 % v předmětu druhé povinné zkoušky. Celkem 52 % tedy bylo neúspěšných v obou povinných zkouškách. Největší podíl „dvojnásobně neúspěšných“ je mezi těmi, kteří volili matematiku (68 %), nejmenší pak mezi maturujícími z angličtiny (pouze necelých 36 %). Dvojnásobná neúspěšnost je mírně častější u dívek (49 % u chlapců, 54 % u dívek).

D3.3 ABSOLUTNÍ NEÚSPĚŠNOST

Podle prognózy by maturitní ročník 2015 měl dosáhnout absolutní neúspěšnosti na úrovni 11,2 %, což v absolutním vyjádření představuje zhruba 8,3 tisíce prvomaturantů.

Vývoj absolutní neúspěšnosti počínaje ročníkem 2012 setrvale roste. Růst sice v ročníku 2015 mírně zpomalí, přesto lze očekávat proti předchozímu ročníku zhruba 1bodový nárůst. Z celkového počtu 433,3 tis. maturantů, kteří v letech 2011–2015 ukončili střední školu, nezíská podle prognózy příslušný stupeň vzdělání 39,3 tis., tj. každý jedenáctý absolvent.

Nejvyšší absolutní neúspěšnost vykazují prvomaturanti, kteří za svůj maturitní předmět zvolili němčinu.

Míra absolutní neúspěšnosti vykazuje prakticky nulový genderový rozdíl. Z maturitního ročníku 2015 tak podle prognózy nedosáhne maturitního vzdělání každý devátý chlapec i každá devátá dívka.

V případě gymnazistů, resp. absolventů lyceí se absolutní neúspěšnost týká zhruba 1 %, resp. necelých 3 % prvomaturantů. V obou těchto segmentech má navíc neúspěšnost mírně klesající tendenci. Výraznější růstovou dynamiku má absolutní neúspěšnost v technických oborech SOŠ (z 5,5 % na téměř více než 7 %) a v obchodních akademiích (z 5 % na téměř 9 %), naopak klesající trend vykazují „dívčí“ obory SOŠ (pokles z 10,5 % na 9 %).

Absolutní neúspěšnost ve zbývajících oborech SOŠ podle prognózy v ročníku 2015 dosáhne 12 % (nárůst za pět let o 3,5 procentního bodu), v oborech SOU hodnoty 18 % a v případě maturantů v nástavbovém studiu plných 28 %.

Za velmi problematické lze označit, že absolutní neúspěšnost znamená pro téměř 8 % prvomaturantů po 4 letech středoškolského studia ukončení formálního vzdělávání s dosaženým základním stupněm vzdělání. Jde o téměř každého dvanáctého prvomaturanta. Během posledních 4 maturitních ročníků jejich podíl narostl o tři čtvrtiny a v letošním ročníku hovoříme o 5,8 tis. fyzických osob, z nichž je 1,2 tis. bývalých žáků maturitních oborů SOU.

D4 VÝSLEDKY MATURITY V JARNÍM ZKUŠEBNÍM OBDOBÍ

D4.1 VÝSLEDKY SPOLEČNÉ ČÁSTI MZ

Průměrná klasifikační známka ze společné části MZ dosáhla hodnoty 2,71 klasifikačního stupně. Navzdory tomu, že čistá neúspěšnost chlapců byla nižší než neúspěšnost dívek, byly dívky klasifikovány v průměru o 0,1 klasifikačního stupně lépe než chlapci (2,76 proti 2,66).

Prvomaturanti, kteří zvolili za maturitní předmět matematiku, dosáhli v průměru o 0,52 klasifikačního stupně horšího hodnocení než ti, co si vybrali angličtinu (3,07 proti 2,55 klasifikačního stupně). Předmětový rozdíl se v oborových segmentech pohyboval od 0,46 (víceletá gymnázia) po 1,01 (hotelové a podnikatelské obory SOŠ a umělecké obory SOŠ) klasifikačního stupně.

Oborové průměry klasifikace ve společné části maturitní zkoušky se okolo republikového průměru 2,71 stupně pohybovaly v intervalu 1,75 až 3,69 klasifikačního stupně.

Vyjádřeno v percentilových bodech, nejvýznamnějšího relativního meziročního zlepšení dosáhly „dívčí“ a umělecké obory SOŠ. Stagnace nebo jen minimální zhoršení je zřejmé v gymnáziích a lyceích. Naopak výrazného meziročního zhoršení výsledků bylo dosaženo v technických a technologických oborech a v oborech nástavbového studia.

D4.2 VÝSLEDKY Z JEDNOTLIVÝCH PŘEDMĚTŮ

Čeština

V jarním zkušebním období roku 2015 dosáhli prvomaturanti u zkoušky z češtiny výsledku 2,78 klasifikačního stupně (meziroční zhoršení o 0,27 stupně), resp. 69,7 bodu % skóru (tj. o 3,8 bodu méně než v roce 2014). Dívky byly tradičně v průměru úspěšnější než chlapci – na průměrné známce o 0,24 klasifikačního stupně (2,68 proti 2,92), v bodovém vyjádření pak o 3,4 procentního bodu (71,2 % proti 67,8 %).

Podíl premiantů v češtině meziročně klesl o 5,7 procentního bodu na 13 %, podíl neúspěšných a neúspěchem ohrožených se naopak zvýšil z 15,4 % na 23,1 %, tedy hodnotu v pětiletém srovnání bezkonkurenčně nejvyšší.

Matematika a angličtina

Průměrná klasifikační známka z matematiky dosáhla v roce 2015 hodnoty 3,35 kvalifikačního stupně, což je o 0,07 lepší hodnocení ve srovnání s předchozím rokem. K obdobnému mírnému zlepšení došlo jak u chlapců, tak u dívek (3,29, resp. 3,46 stupně). Genderový rozdíl tedy činil 0,17 stupně, resp. 3,4 procentního bodu ze sta dosažitelných (54,0, resp. 50,5 % bodu při celkovém průměru 52,6). Ve srovnání s alternující angličtinou (2,26 klasifikačního stupně) je průměrná klasifikace z matematiky

horší o téměř 1,1 klasifikačního stupně. V tomto smyslu není mezi chlapci a dívkami výraznějších rozdílů. Podíl premiantů z matematiky činil 9,6 %, v případě angličtiny se přiblížil 35 %.

D5 ZÁVĚRY

Od roku 2013 maturitní zkouška probíhá podle rámcově stejných pravidel a ročník 2015 v tomto smyslu nebyl výjimkou. Jedinou významnější změnou byly úpravy zkoušky z češtiny, které měly svoji formální i obsahovou rovinu. Byl rozšířen rozsah ověřovaných dovedností zejména o oblast literární historie, dále byly v testu použity otevřené úlohy. Dílčí změny proběhly i v oblasti metodiky hodnocení a bodové bonifikace úloh jak v testu, tak v ústní zkoušce.

Výsledky dílčích zkoušek s vysokým podílem vlivu kmenové školy žáka na průběh zkoušky a hodnocení ukázaly (podobně jako v předchozích ročnících), že ani jednotné a státem garantované metodické normy nejsou s to v praxi zajistit dostatečnou úroveň plošné objektivity těchto zkoušek. Nejpalčivějším a nejaktuálnějším problémem se v tomto smyslu jeví písemná práce z češtiny. Řešením je návrat k modelu centrálního a na kmenové škole žáka nezávislého hodnocení.

Za významně kontraproduktivní lze označit skutečnost, že **absolutně neúspěšní absolventi čtyřletých maturitních oborů SOU (dříve učební obor s maturitou) absolutním selháním u maturitní zkoušky ztrácí zároveň možnost formálně zhodnotit „učební“ složku svého vzdělání získáním výučního listu a studium končí s nejvyšším dosaženým stupněm vzdělání „základním“**. Toto opatření je o to bizarnější, že v rámci svého studia absolvují tito žáci praktický výcvik svým objemem srovnatelný se stejně či obdobně zaměřenými tříletými nematuritními, tedy učebními obory. V maturitních ročnících 2011–2015 se tento problém může týkat celkem 5,9–6,0 tis. žáků, tedy v průměru 1,2 tis. ročně. Jejich počet počínaje maturitním ročníkem 2012 narůstá, a to od 1,0 tis. na 1,3 tis. v maturitním ročníku 2015. **Nelze než doporučit, aby se MŠMT tímto systémovým nedostatkem v zájmu minimalizace důsledků neúspěšnosti u maturitní zkoušky vážně zabývalo**.

E1 PŘÍLOHY

Příloha č. 1: Porovnání výsledků maturity, zkoušek a dílčích zkoušek za období 2014 a 2015 podle krajů a skupin oborů vzdělání.

Příloha č 1.:

Porovnání výsledků maturity, zkoušek a dílčích zkoušek za období 2014 a 2015 podle krajů a skupin oborů vzdělání.

Pro doplnění datové části zprávy byla vytvořena sada grafických interpretací až na úroveň dílčích zkoušek jednotlivých hlavních předmětů (český jazyka, matematika, angličtina a němčina). Jednotlivé grafy jsou jednoduše srozumitelné a jsou předkládány bez komentáře.

Grafy zachycují souhrnné a dílčí výsledky ve dvojím zobrazení, a to podle krajů a podle skupin oborů vzdělání. Výsledky jsou zobrazeny za roky 2014 a 2015 ve stavu po podzimním zkušebním období. Do zpracování byly zahrnuty pouze výsledky žáků maturujících v řádném termínu, tedy těch žáků, kteří se přihlásili k řádnému termínu, bez ohledu na to, kdy ukončili středoškolské vzdělávání. Výsledky didaktických testů jsou doplněny grafy rozložení četností úspěšnosti a distribučními křivkami.

SPOLEČNÁ ČÁST MZ – ČISTÁ NEÚSPĚŠNOST

STAV PO PODZIMNÍM TERMÍNU 2015 (2014), PODLE KRAJE

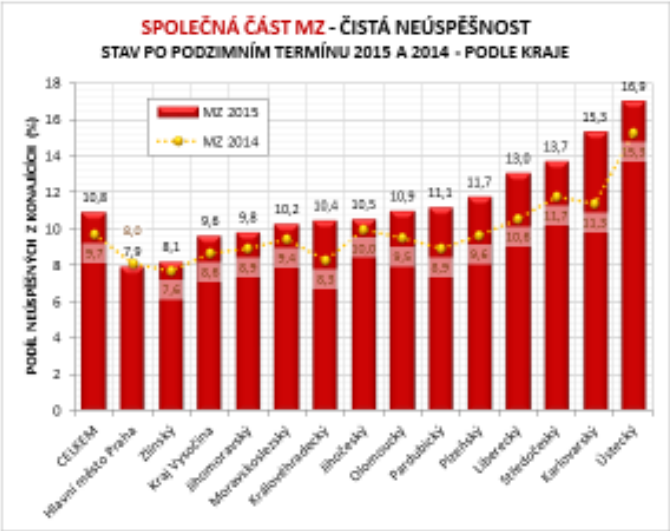

POZN.: Čistá neúspěšnost = neuspěli / konali všechny povinné zkoušky

SPOLEČNÁ ČÁST MZ – ČISTÁ NEÚSPĚŠNOST

STAV PO PODZIMNÍM TERMÍNU 2015 (2014), PODLE OBORU VZDĚLÁNÍ

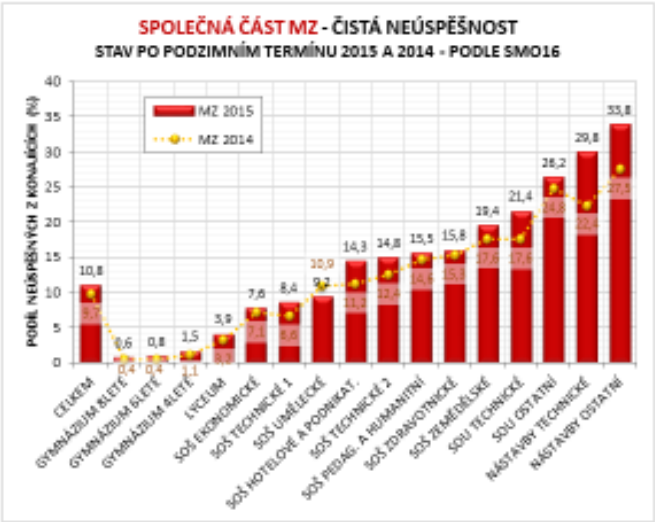

POZN.: Čistá neúspěšnost = neuspěli / konali všechny povinné zkoušky

SPOLEČNÁ ČÁST MZ – ČISTÁ NEÚSPĚŠNOST

STAV PO PODZIMNÍM TERMÍNU 2015 (2014), PODLE KRAJE

POZN.: Čistá neúspěšnost = neuspěli / konali všechny povinné zkoušky

SPOLEČNÁ ČÁST MZ - HRUBÁ NEÚSPĚŠNOST

STAV PO PODZIMNÍM TERMÍNU 2015 (2014), PODLE OBORU VZDĚLÁNÍ

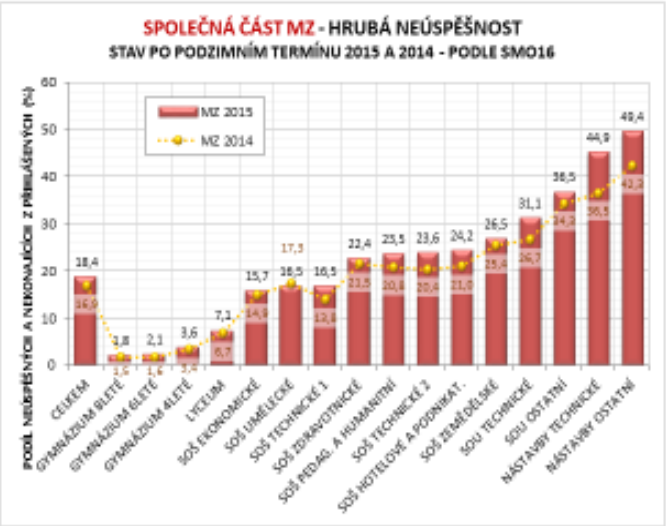

POZN.: Hrubá neúspěšnost = (neuspěli + nekonali)/přihlášení.

MZ CELKEM – ČISTÁ NEÚSPĚŠNOST

STAV PO PODZIMNÍM TERMÍNU 2015 (2014), PODLE KRAJE

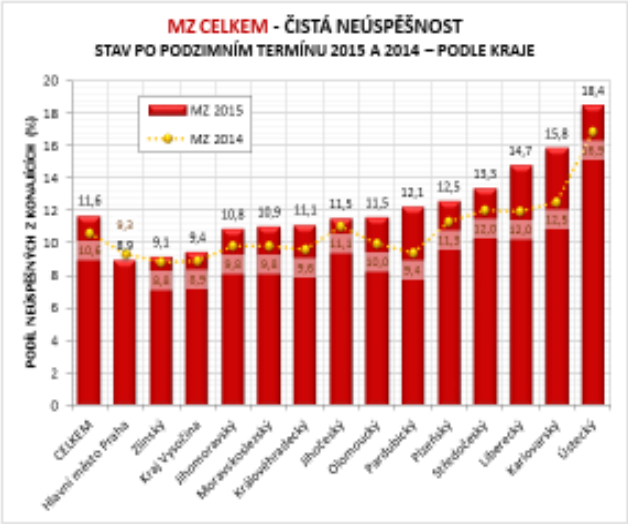

POZN.: Čistá neúspěšnost = neuspěli / konali všechny povinné zkoušky

MZ CELKEM – ČISTÁ NEÚSPĚŠNOST

STAV PO PODZIMNÍM TERMÍNU 2015 (2014), PODLE OBORU VZDĚLÁNÍ

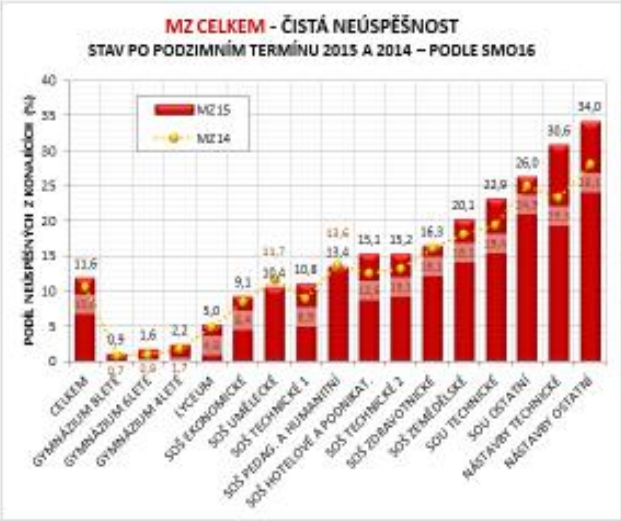

POZN.: Čistá neúspěšnost = neuspěli / konali všechny povinné zkoušky

MZ CELKEM – HRUBÁ NEÚSPĚŠNOST

STAV PO PODZIMNÍM TERMÍNU 2015 (2014), PODLE KRAJE

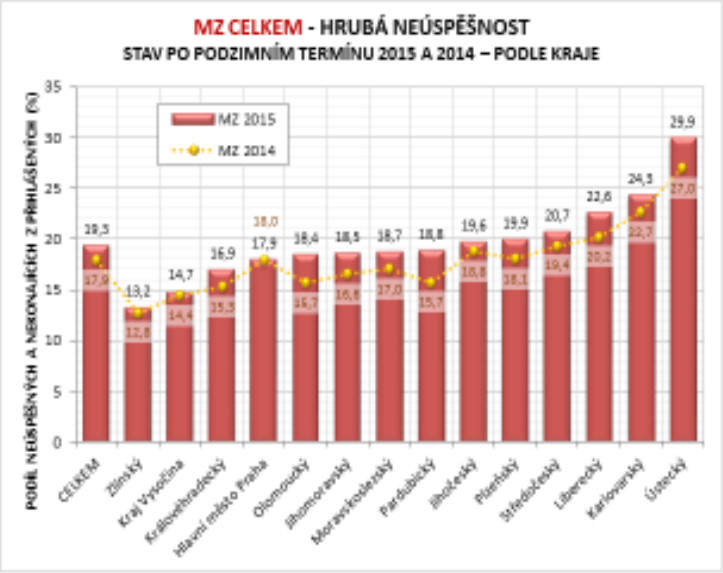

ZDN.: Hrubá neúspěšnost = (neuspěli + nekonali)/přihlášeni.

MZ CELKEM – HRUBÁ NEÚSPĚŠNOST

STAV PO PODZIMNÍM TERMÍNU 2015 (2014), PODLE OBORU VZDĚLÁNÍ

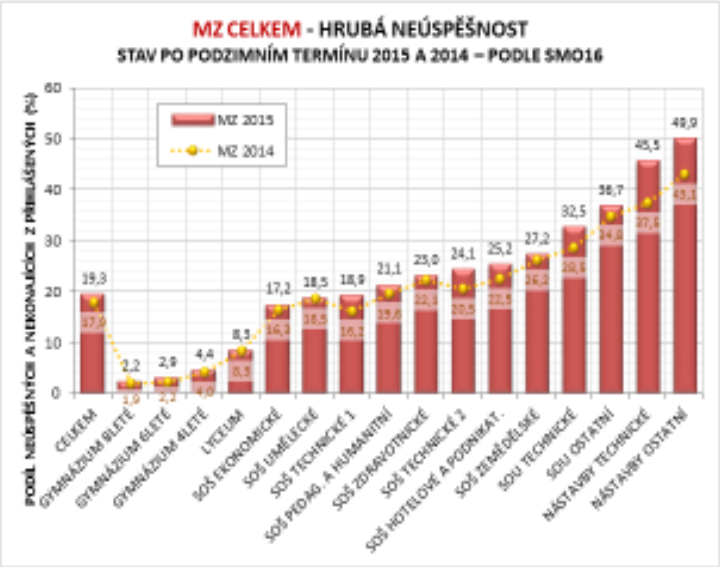

ZDN.: Hrubá neúspěšnost = (neuspěli + nekonali)/přihlášeni.

PROFILOVÁ ČÁST MZ – ČISTÁ NEÚSPĚŠNOST

STAV PO PODZIMNÍM TERMÍNU 2015 (2014), PODLE KRAJE

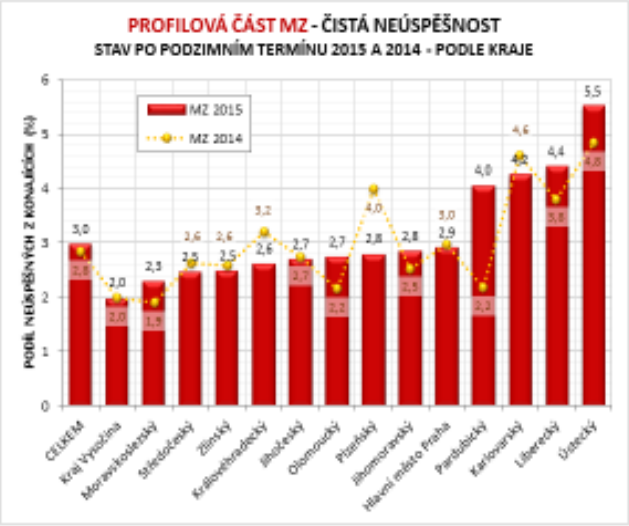

POZN.: Čistá neúspěšnost = neuspěli / konali všechny povinné zkoušky

PROFILOVÁ ČÁST MZ – ČISTÁ NEÚSPĚŠNOST

STAV PO PODZIMNÍM TERMÍNU 2015 (2014), PODLE OBORU VZDĚLÁNÍ

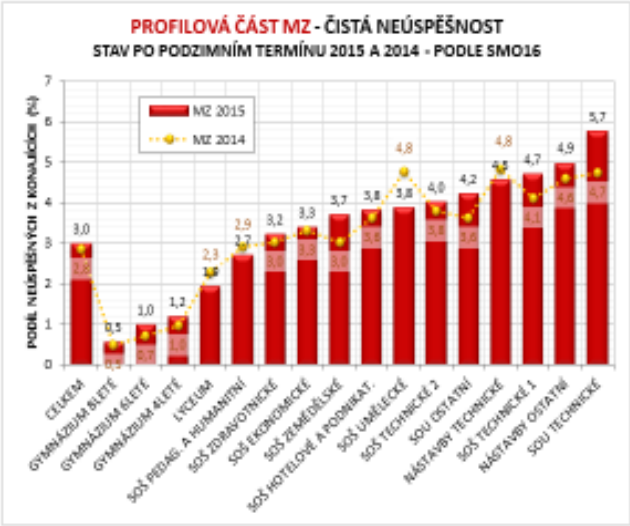

POZN.: Čistá neúspěšnost = neuspěli / konali všechny povinné zkoušky

PROFILOVÁ ČÁST MZ – HRUBÁ NEÚSPĚŠNOST

STAV PO PODZIMNÍM TERMÍNU 2015 (2014), PODLE KRAJE

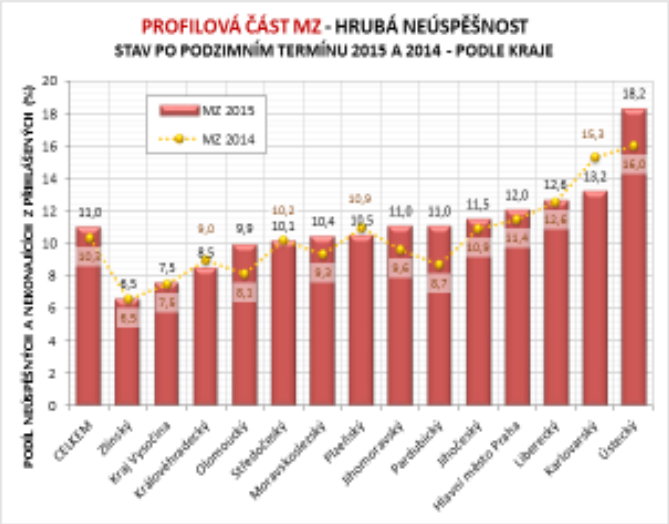

PROFILOVÁ ČÁST MZ – HRUBÁ NEÚSPĚŠNOST

STAV PO PODZIMNÍM TERMÍNU 2015 (2014), PODLE OBORU VZDĚLÁNÍ

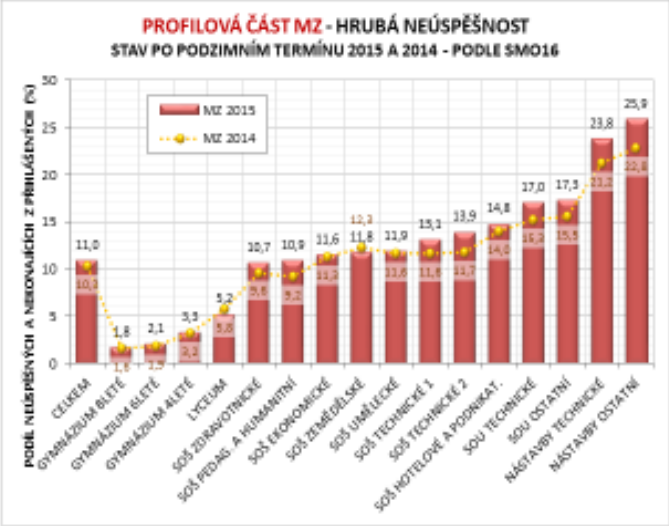

ČESKÝ JAZYK A LITERATURA – ČISTÁ NEÚSPĚŠNOST

STAV PO PODZIMNÍM TERMÍNU 2015 (2014), PODLE KRAJE

ČESKÝ JAZYK A LITERATURA – ČISTÁ NEÚSPĚŠNOST

STAV PO PODZIMNÍM TERMÍNU 2015 (2014), PODLE OBORU VZDĚLÁNÍ

ČESKÝ JAZYK A LITERATURA – PRŮMĚRNÝ % SKÓR
ZA CELÝ ROČNÍK MZ 2015 (2014), PODLE KRAJE

ČESKÝ JAZYK A LITERATURA – PRŮMĚRNÝ % SKÓR
ZA CELÝ ROČNÍK MZ 2015 (2014), PODLE SMO16

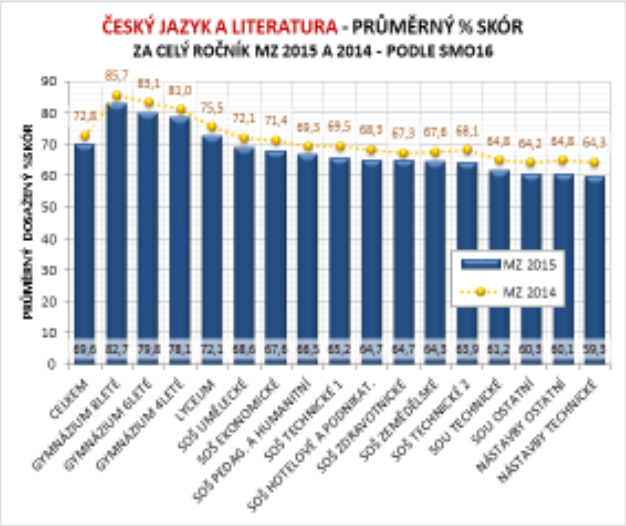

ČJL DIDAKTICKÝ TEST – ČISTÁ NEÚSPĚŠNOST
STAV PO PODZIMNÍM TERMÍNU 2015 (2014), PODLE KRAJE

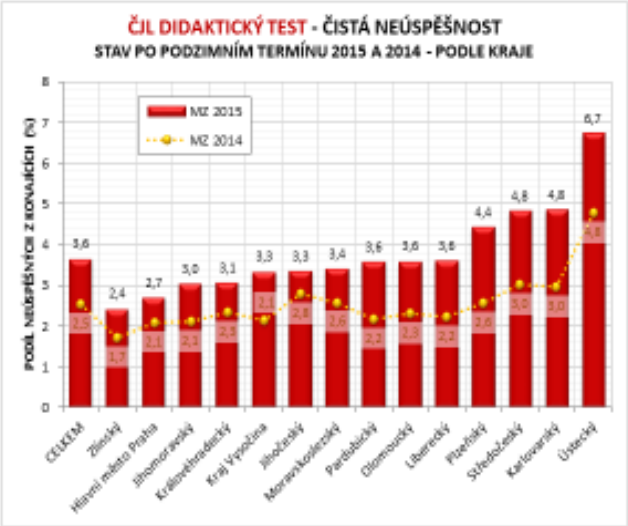

ČJL DIDAKTICKÝ TEST – ČISTÁ NEÚSPĚŠNOST
STAV PO PODZIMNÍM TERMÍNU 2015 (2014), PODLE OBORU VZDĚLÁNÍ

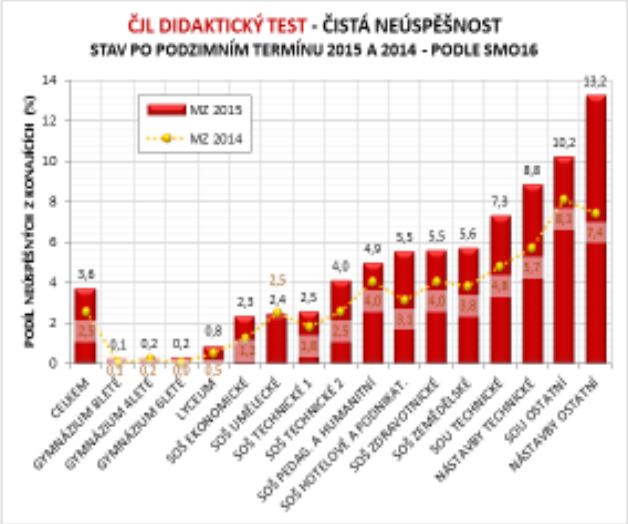

ČJL DIDAKTICKÝ TEST – PRŮMĚRNÝ % SKÓR
ZA CELÝ ROČNÍK MZ 2015 (2014), PODLE KRAJE

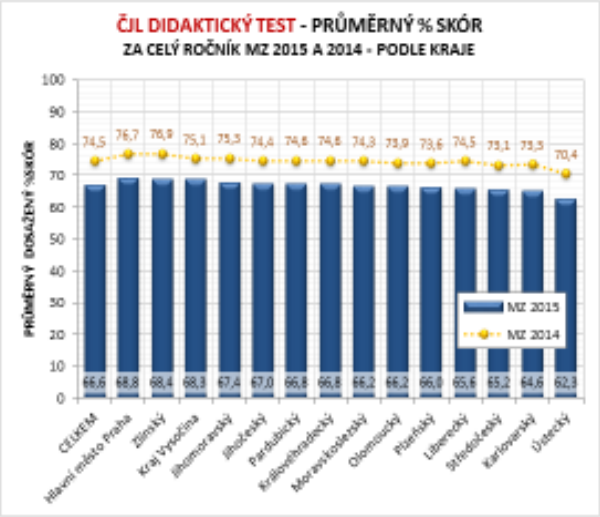

ČJL DIDAKTICKÝ TEST – PRŮMĚRNÝ % SKÓR
ZA CELÝ ROČNÍK MZ 2015 (2014), PODLE SMO16

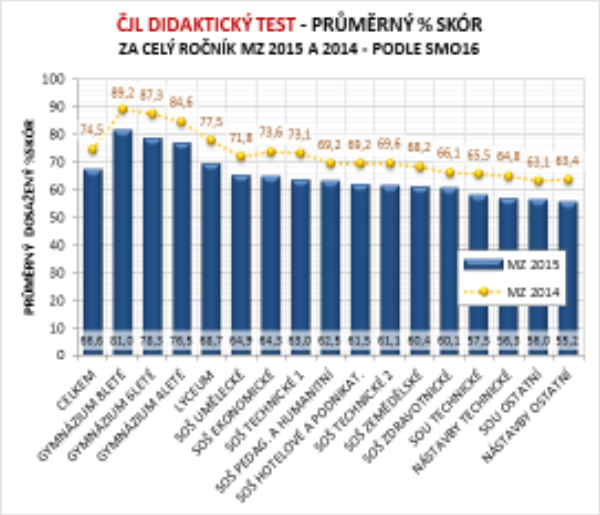

ČESKÝ JAZYK – HISTOGRAM

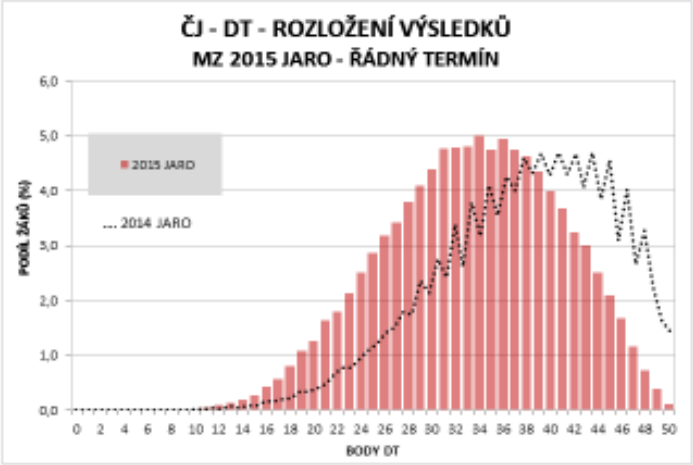

ČESKÝ JAZYK – DISTRIBUČNÍ KŘIVKY

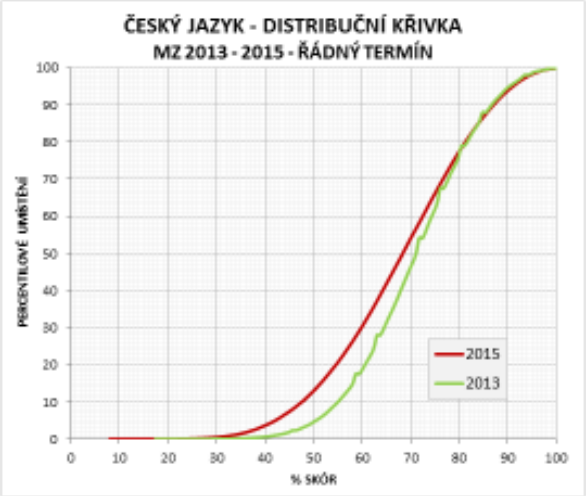

ČJL PÍSEMNÁ PRÁCE – ČISTÁ NEÚSPĚŠNOST

STAV PO PODZIMNÍM TERMÍNU 2015 (2014), PODLE KRAJE

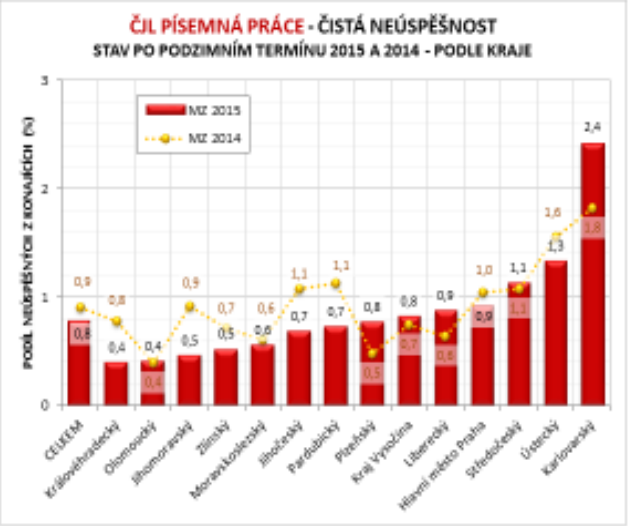

ČJL PÍSEMNÁ PRÁCE – ČISTÁ NEÚSPĚŠNOST

STAV PO PODZIMNÍM TERMÍNU 2015 (2014), PODLE OBORU VZDĚLÁNÍ

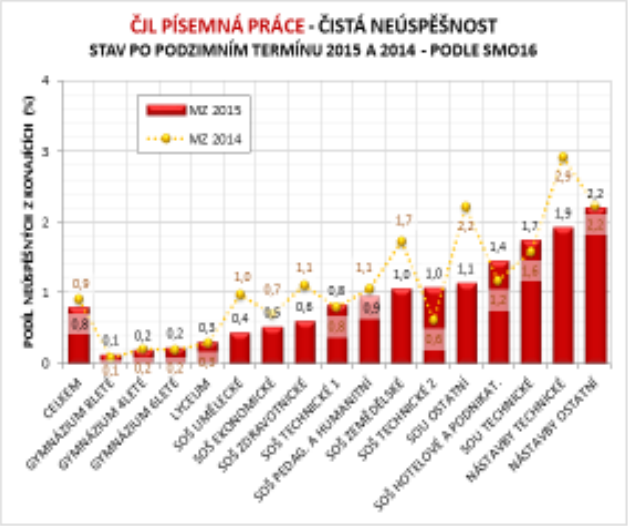

ČJL PÍSEMNÁ PRÁCE – PRŮMĚRNÝ % SKÓR
ZA CELÝ ROČNÍK MZ 2015 (2014), PODLE KRAJE

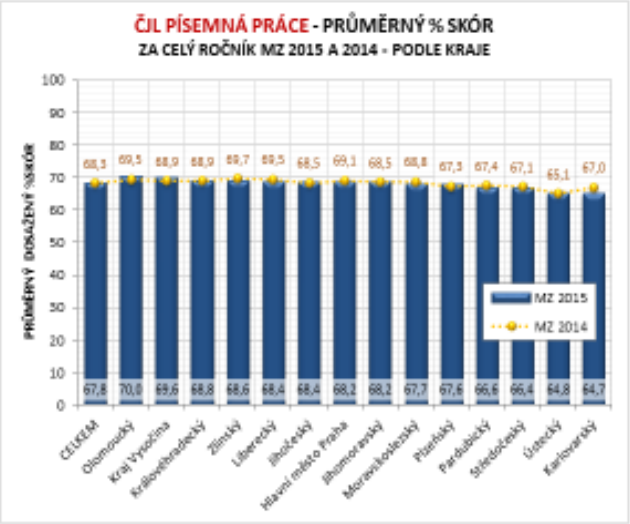

ČJL PÍSEMNÁ PRÁCE – PRŮMĚRNÝ % SKÓR
ZA CELÝ ROČNÍK MZ 2015 (2014), PODLE KRAJE

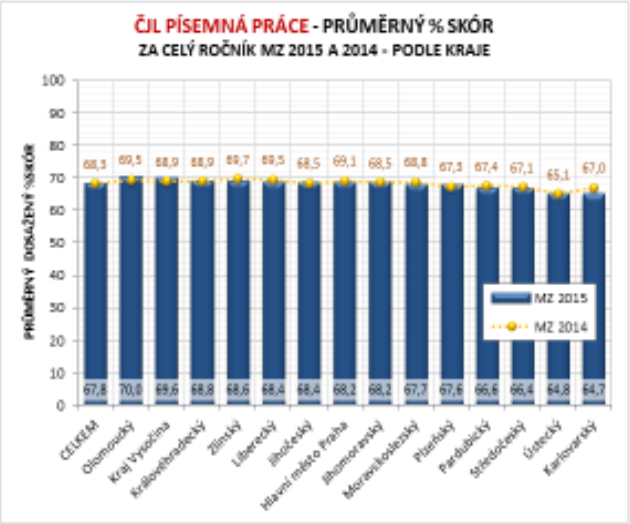

ČJL ÚSTNÍ ZKOUŠKA – ČISTÁ NEÚSPĚŠNOST

STAV PO PODZIMNÍM TERMÍNU 2015 (2014), PODLE KRAJE

ČJL ÚSTNÍ ZKOUŠKA – ČISTÁ NEÚSPĚŠNOST

STAV PO PODZIMNÍM TERMÍNU 2015 (2014), PODLE OBORU VZDĚLÁNÍ

ČJL ÚSTNÍ ZKOUŠKA – PRŮMĚRNÝ % SKÓR
ZA CELÝ ROČNÍK MZ 2015 (2014), PODLE KRAJE

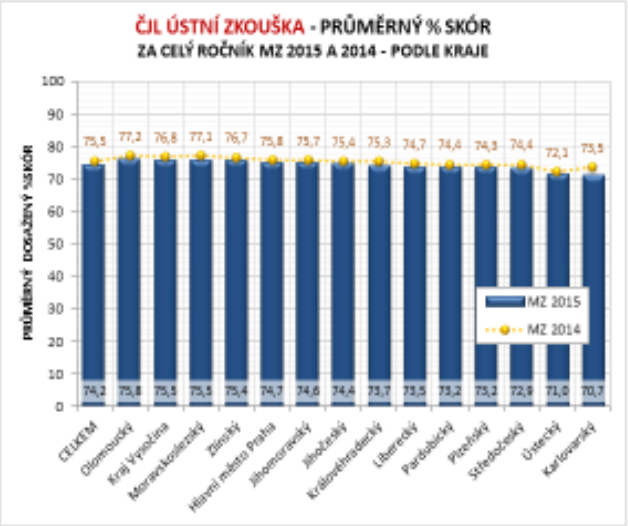

ČJL ÚSTNÍ ZKOUŠKA – PRŮMĚRNÝ % SKÓR
ZA CELÝ ROČNÍK MZ 2015 (2014), PODLE OBORU VZDĚLÁNÍ

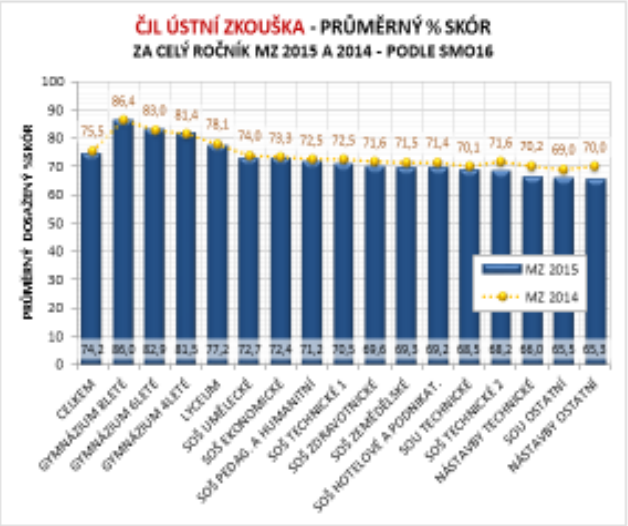

MATEMATIKA DIDAKTICKÝ TEST – ČISTÁ NEÚSPĚŠNOST
STAV PO PODZIMNÍM TERMÍNU 2015 (2014), PODLE KRAJE

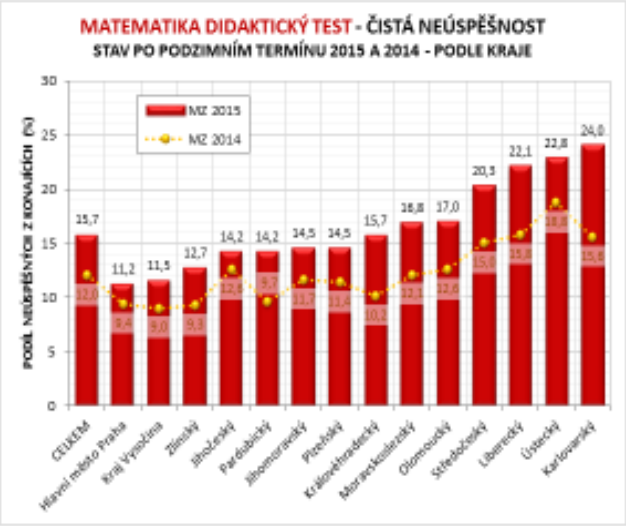

MATEMATIKA DIDAKTICKÝ TEST – ČISTÁ NEÚSPĚŠNOST
STAV PO PODZIMNÍM TERMÍNU 2015 (2014), PODLE OBORU VZDĚLÁNÍ

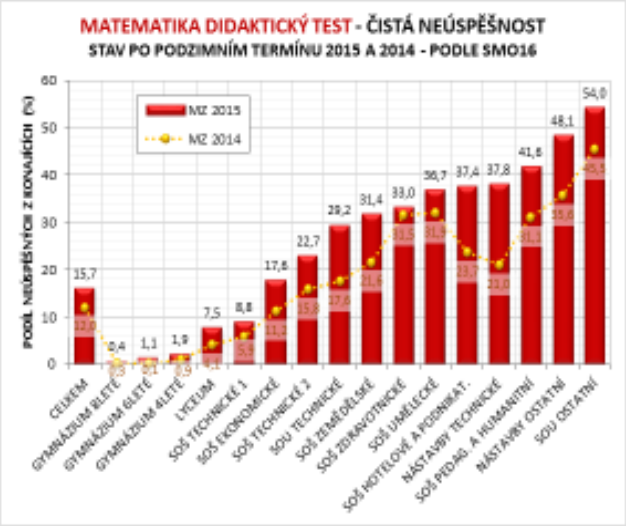

MATEMATIKA DIDAKTICKÝ TEST – PRŮMĚRNÝ % SKÓR
ZA CELÝ ROČNÍK MZ 2015 (2014), PODLE KRAJE

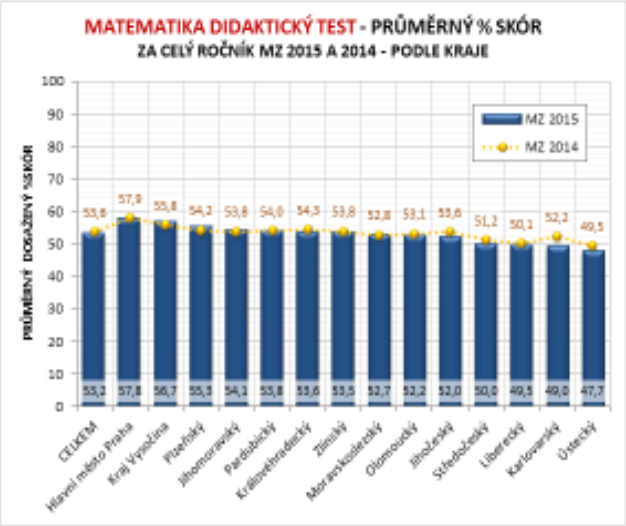

MATEMATIKA DIDAKTICKÝ TEST – PRŮMĚRNÝ % SKÓR
ZA CELÝ ROČNÍK MZ 2015 (2014), PODLE OBORU VZDĚLÁNÍ

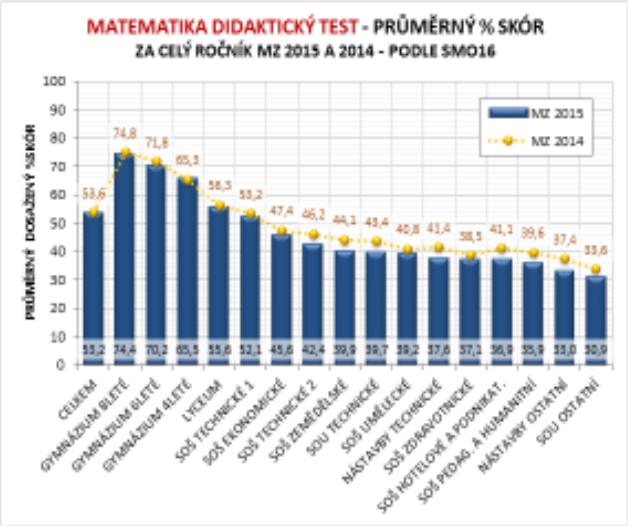

MATEMATIKA – HISTOGRAM

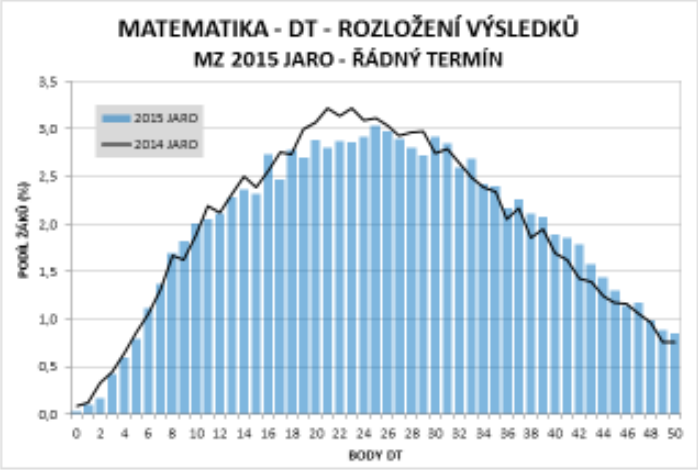

MATEMATIKA – DISTRIBUČNÍ KŘIVKY

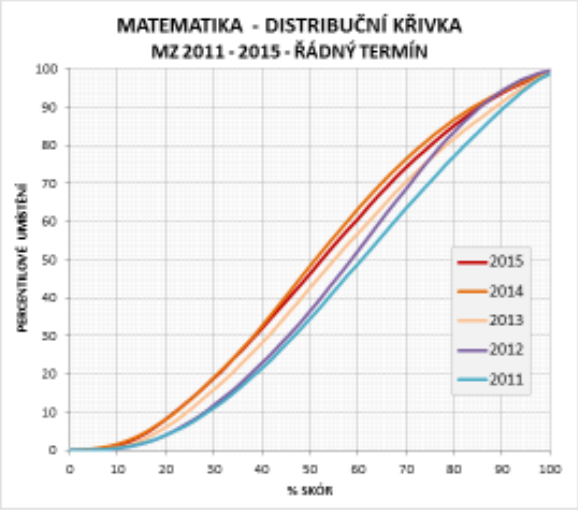

CIZÍ JAZYKY CELKEM – ČISTÁ NEÚSPĚŠNOST

STAV PO PODZIMNÍM TERMÍNU 2015 (2014), PODLE KRAJE

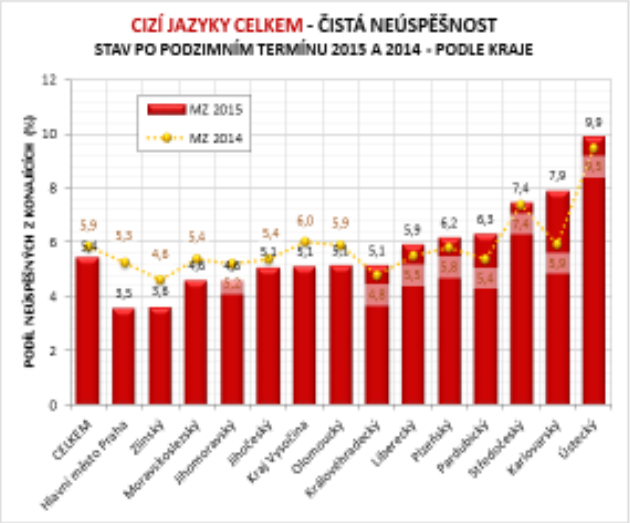

CIZÍ JAZYKY CELKEM – ČISTÁ NEÚSPĚŠNOST

STAV PO PODZIMNÍM TERMÍNU 2015 (2014), PODLE OBORU VZDĚLÁNÍ

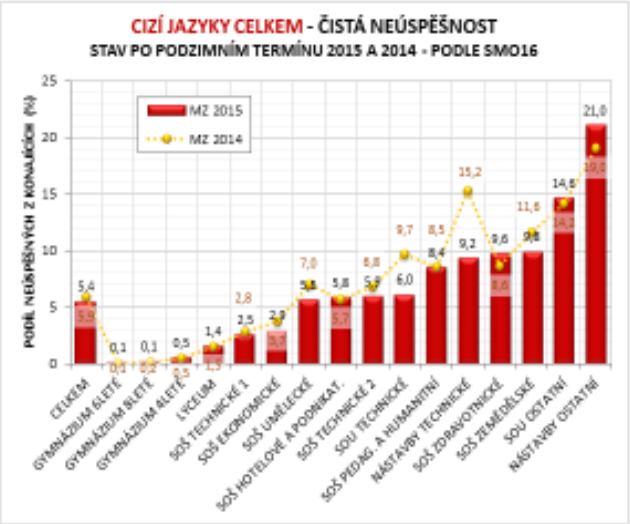

ANGLICKÝ JAZYK – ČISTÁ NEÚSPĚŠNOST

STAV PO PODZIMNÍM TERMÍNU 2015 (2014), PODLE KRAJE

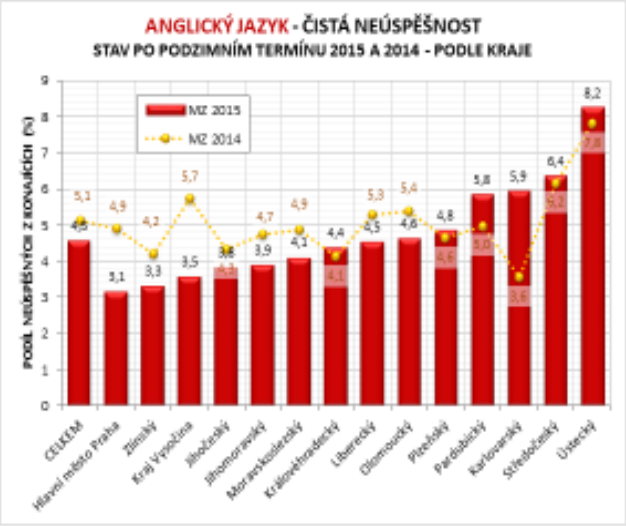

ANGLICKÝ JAZYK – ČISTÁ NEÚSPĚŠNOST

STAV PO PODZIMNÍM TERMÍNU 2015 (2014), PODLE OBORU VZDĚLÁNÍ

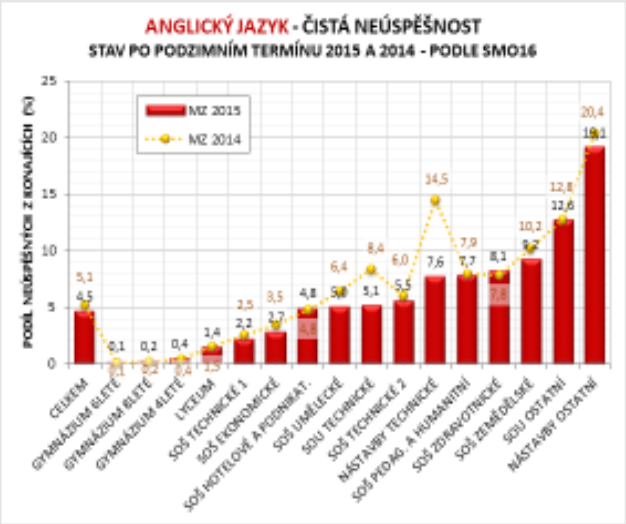

ANGLICKÝ JAZYK – PRŮMĚRNÝ % SKÓR
ZA CELÝ ROČNÍK MZ 2015 (2014), PODLE KRAJE

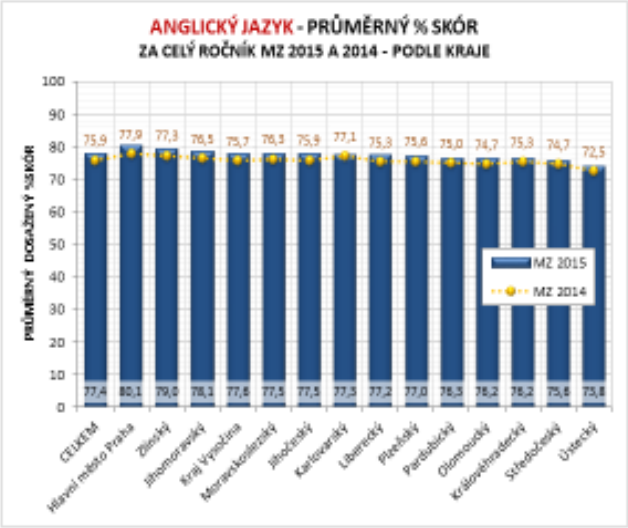

ANGLICKÝ JAZYK – PRŮMĚRNÝ % SKÓR
ZA CELÝ ROČNÍK MZ 2015 (2014), PODLE OBORU VZDĚLÁNÍ

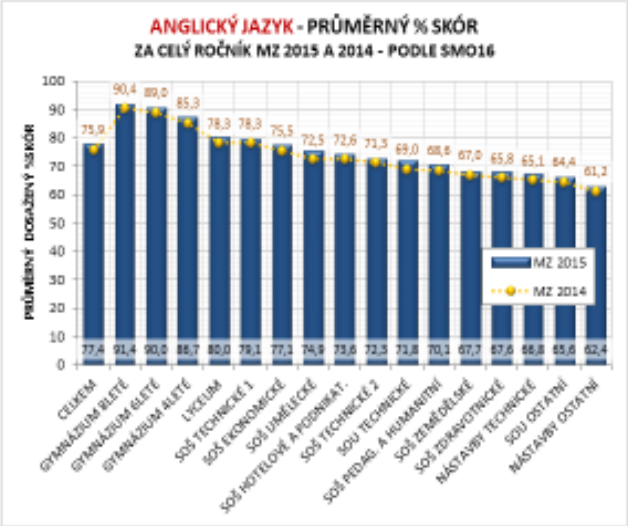

AJ DIDAKTICKÝ TEST – ČISTÁ NEÚSPĚŠNOST

STAV PO PODZIMNÍM TERMÍNU 2015 (2014), PODLE KRAJE

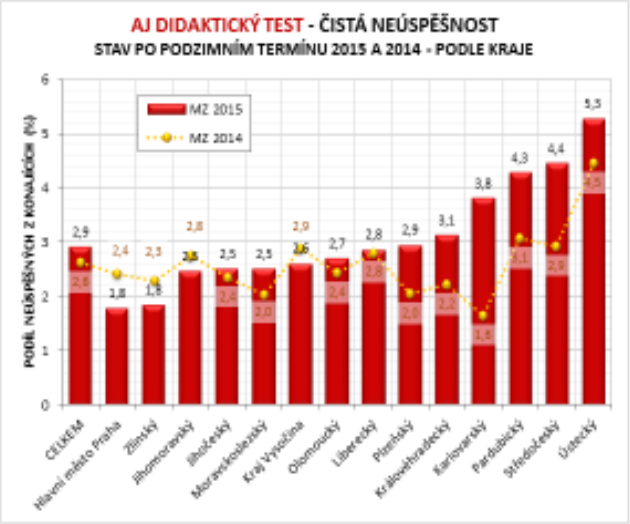

AJ DIDAKTICKÝ TEST – ČISTÁ NEÚSPĚŠNOST

STAV PO PODZIMNÍM TERMÍNU 2015 (2014), PODLE OBORU VZDĚLÁNÍ

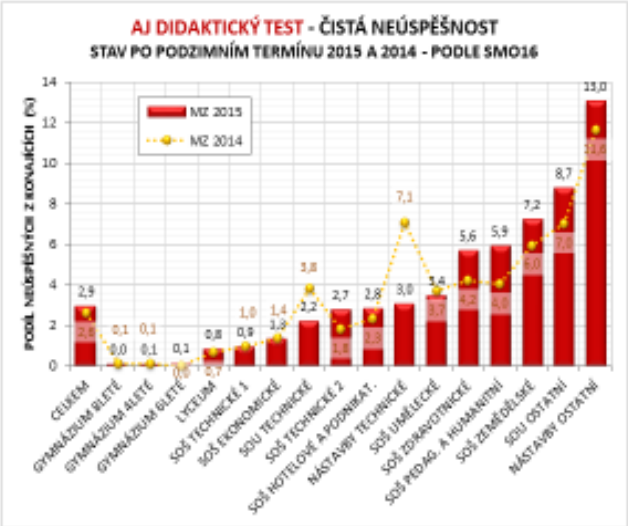

AJ DIDAKTICKÝ TEST – PRŮMĚRNÝ % SKÓR
ZA CELÝ ROČNÍK MZ 2015 (2014), PODLE KRAJE

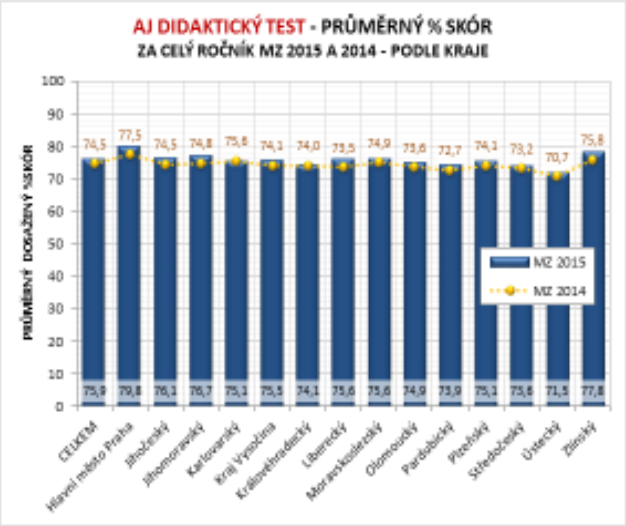

AJ DIDAKTICKÝ TEST – PRŮMĚRNÝ % SKÓR
ZA CELÝ ROČNÍK MZ 2015 (2014), PODLE OBORU VZDĚLÁNÍ

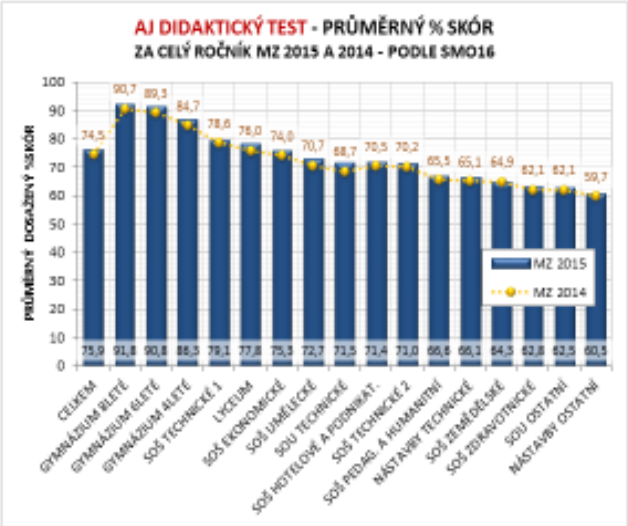

ANGLIČTINA – HISTOGRAM

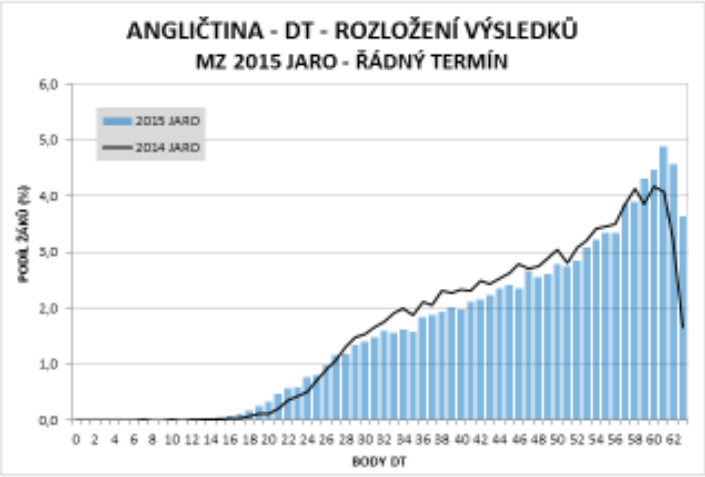

ANGLIČTINA – HISTOGRAM - GYMNÁZIA MZ 2015 JARO

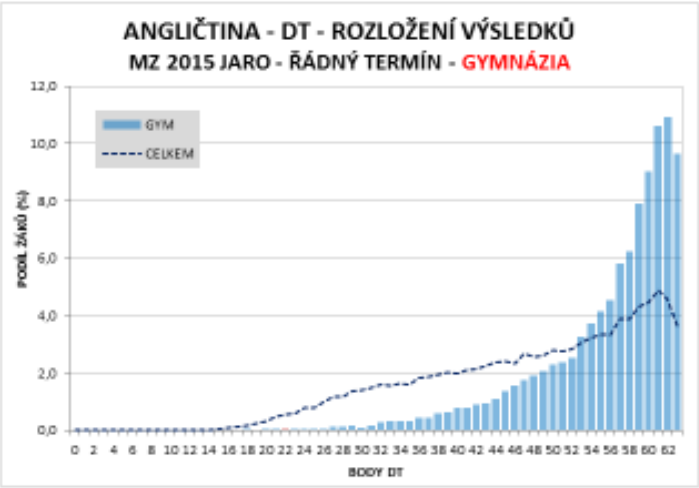

AJ PÍSEMNÁ PRÁCE – ČISTÁ NEÚSPĚŠNOST

STAV PO PODZIMNÍM TERMÍNU 2015 (2014), PODLE KRAJE

AJ PÍSEMNÁ PRÁCE – ČISTÁ NEÚSPĚŠNOST

STAV PO PODZIMNÍM TERMÍNU 2015 (2014), PODLE OBORU VZDĚLÁNÍ

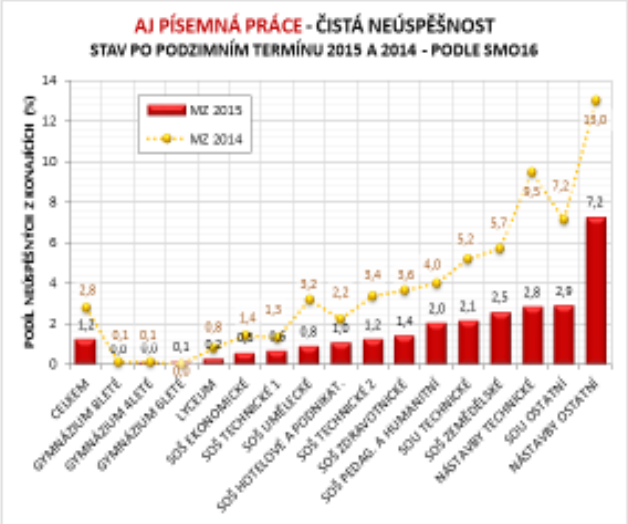

AJ PÍSEMNÁ PRÁCE – PRŮMĚRNÝ % SKÓR
ZA CELÝ ROČNÍK MZ 2015 (2014), PODLE KRAJE

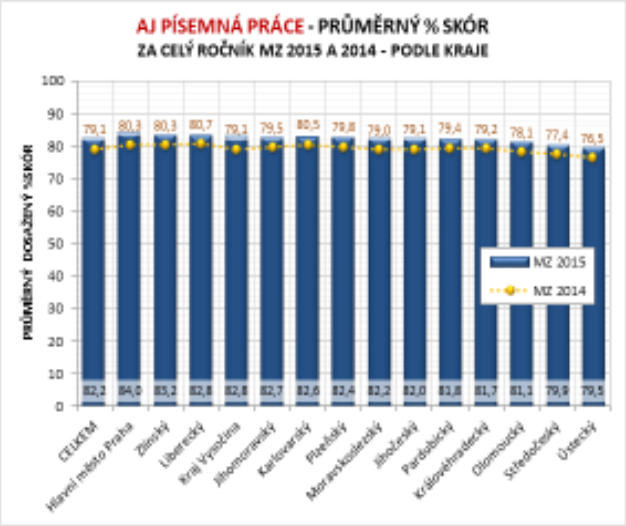

AJ PÍSEMNÁ PRÁCE – PRŮMĚRNÝ % SKÓR
ZA CELÝ ROČNÍK MZ 2015 (2014), PODLE OBORU VZDĚLÁNÍ

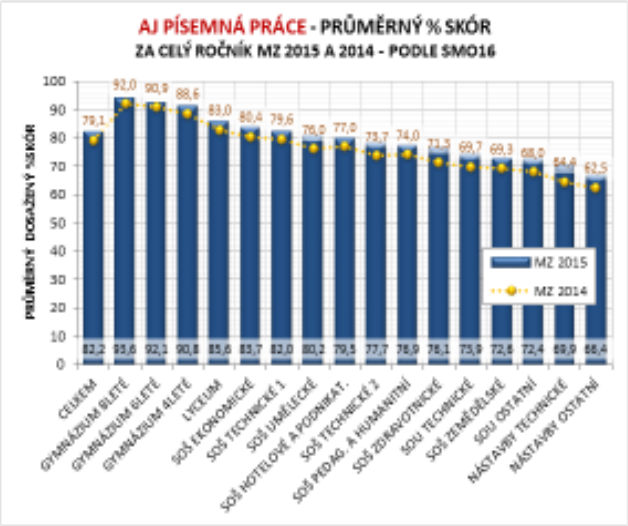

AJ ÚSTNÍ ZKOUŠKA – ČISTÁ NEÚSPĚŠNOST

STAV PO PODZIMNÍM TERMÍNU 2015 (2014), PODLE KRAJE

AJ ÚSTNÍ ZKOUŠKA – ČISTÁ NEÚSPĚŠNOST

STAV PO PODZIMNÍM TERMÍNU 2015 (2014), PODLE OBORU VZDĚLÁNÍ

AJ ÚSTNÍ ZKOUŠKA – PRŮMĚRNÝ % SKÓR
ZA CELÝ ROČNÍK MZ 2015 (2014), PODLE KRAJE

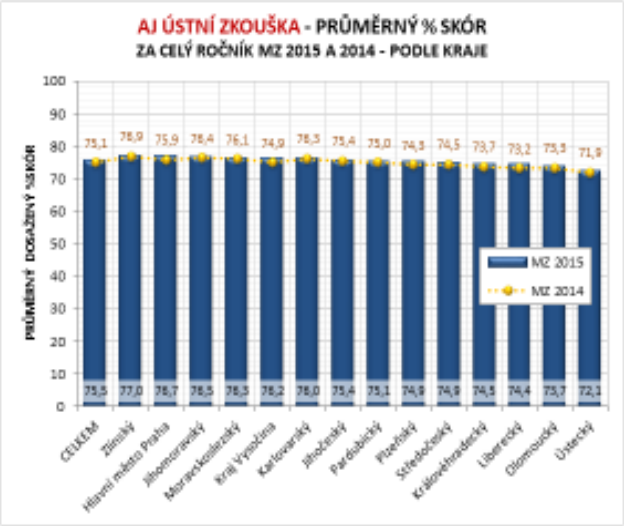

AJ ÚSTNÍ ZKOUŠKA – PRŮMĚRNÝ % SKÓR
ZA CELÝ ROČNÍK MZ 2015 (2014), PODLE OBORU VZDĚLÁNÍ

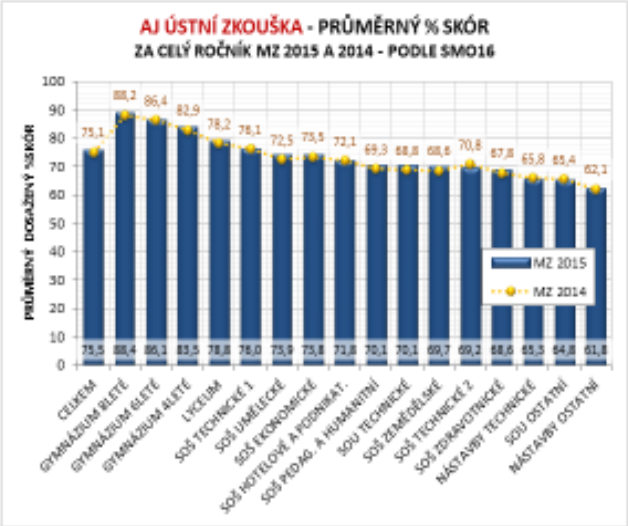

NĚMECKÝ JAZYK – ČISTÁ NEÚSPĚŠNOST

STAV PO PODZIMNÍM TERMÍNU 2015 (2014), PODLE KRAJE

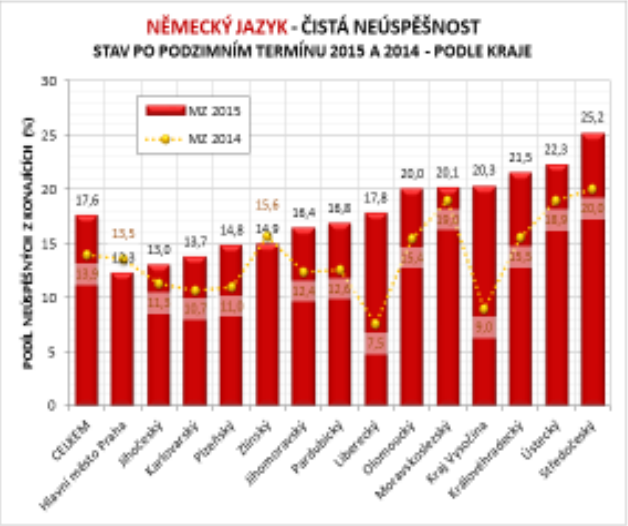

NĚMECKÝ JAZYK – ČISTÁ NEÚSPĚŠNOST

STAV PO PODZIMNÍM TERMÍNU 2015 (2014), PODLE OBORU VZDĚLÁNÍ

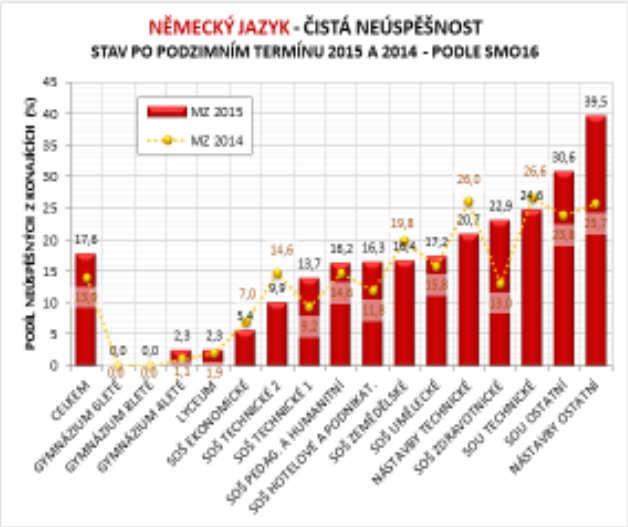

NĚMECKÝ JAZYK – PRŮMĚRNÝ % SKÓR
ZA CELÝ ROČNÍK MZ 2015 (2014), PODLE KRAJE

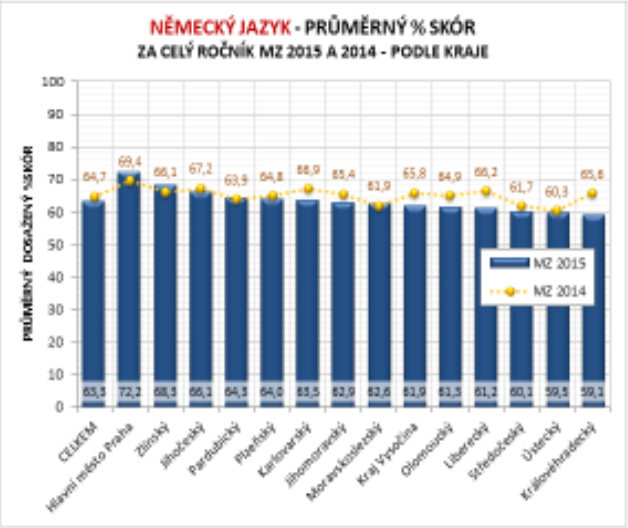

NĚMECKÝ JAZYK – PRŮMĚRNÝ % SKÓR
ZA CELÝ ROČNÍK MZ 2015 (2014), PODLE OBORU VZDĚLÁNÍ

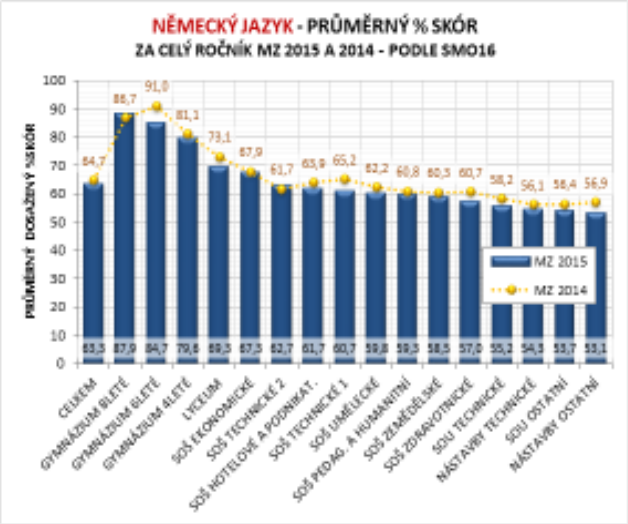

NJ DIDAKTICKÝ TEST – ČISTÁ NEÚSPĚŠNOST

STAV PO PODZIMNÍM TERMÍNU 2015 (2014), PODLE KRAJE

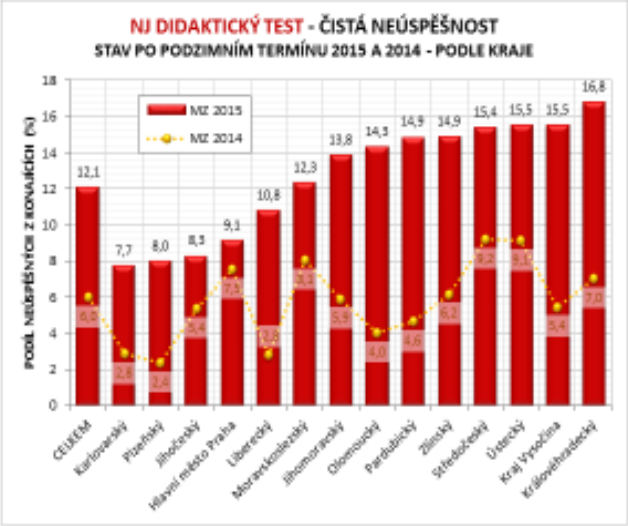

NJ DIDAKTICKÝ TEST – ČISTÁ NEÚSPĚŠNOST

STAV PO PODZIMNÍM TERMÍNU 2015 (2014), PODLE OBORU VZDĚLÁNÍ

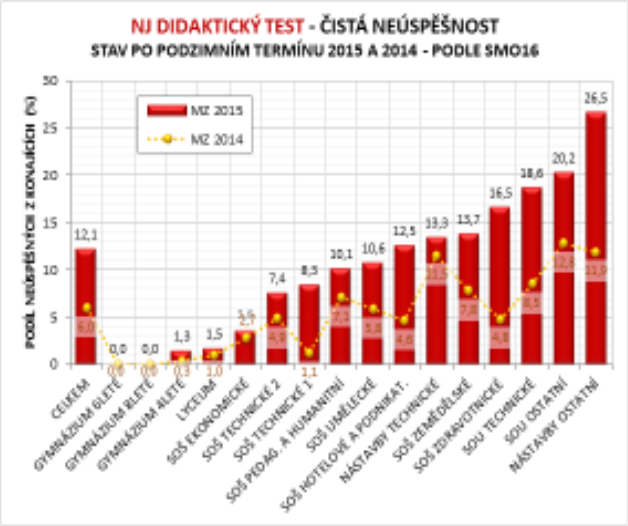

NJ DIDAKTICKÝ TEST – PRŮMĚRNÝ % SKÓR
ZA CELÝ ROČNÍK MZ 2015 (2014), PODLE KRAJE

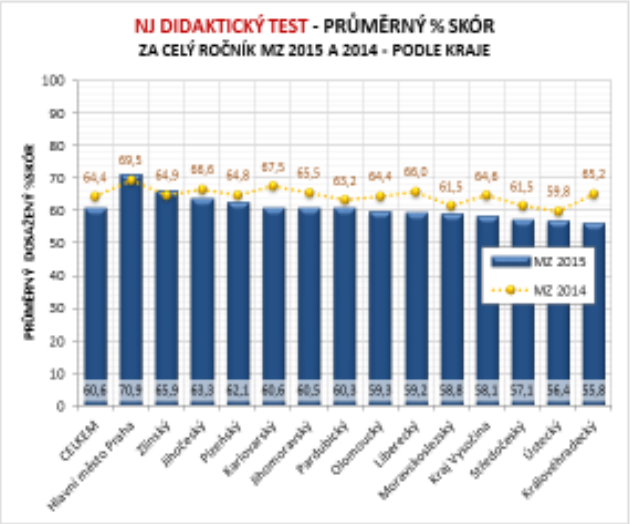

NJ DIDAKTICKÝ TEST – PRŮMĚRNÝ % SKÓR
ZA CELÝ ROČNÍK MZ 2015 (2014), PODLE OBORU VZDĚLÁNÍ

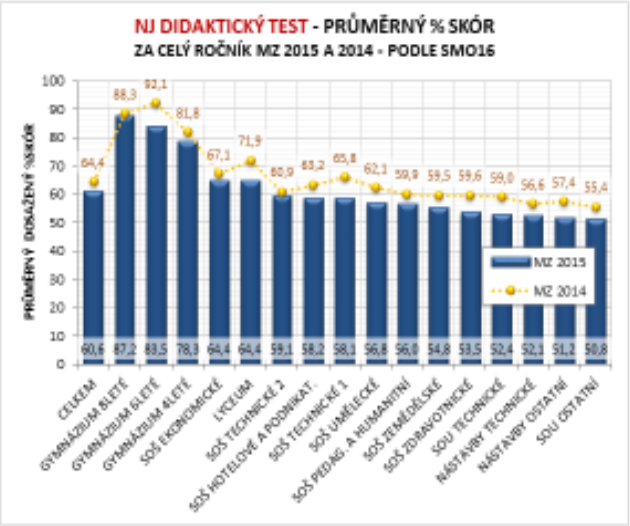

NĚMČINA – HISTOGRAM

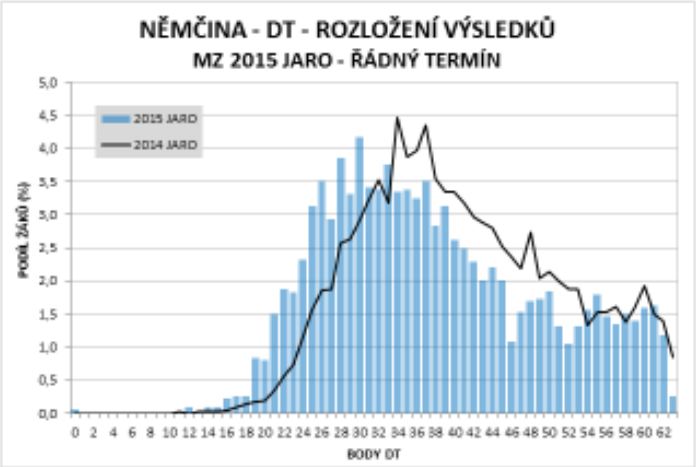

NĚMČINA – HISTOGRAM - GYMNÁZIA MZ 2015 JARO

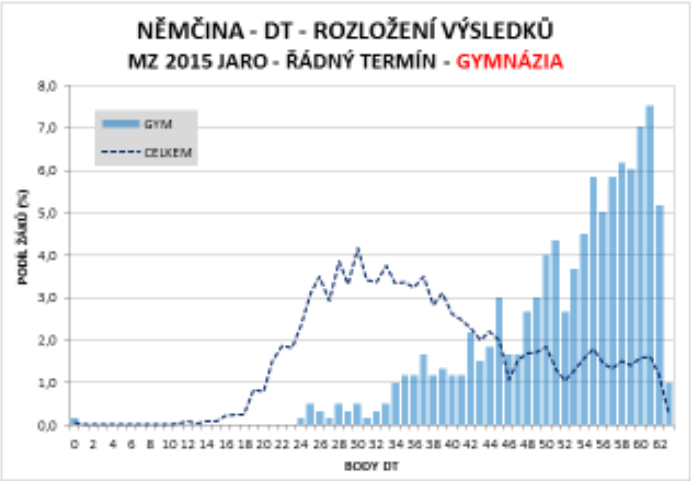

NJ PÍSEMNÁ PRÁCE – ČISTÁ NEÚSPĚŠNOST

STAV PO PODZIMNÍM TERMÍNU 2015 (2014), PODLE KRAJE

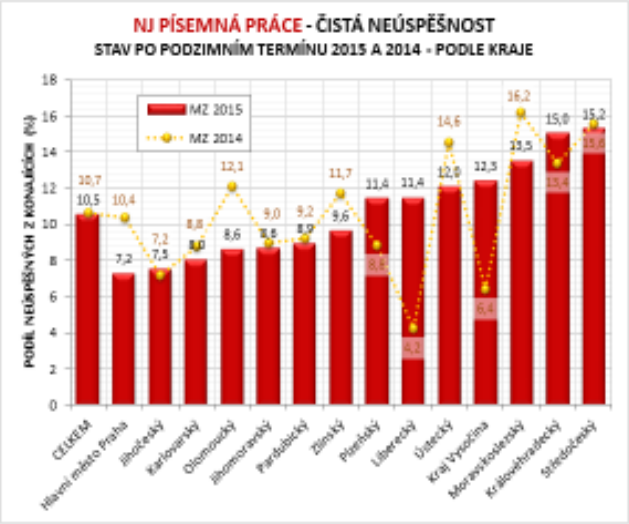

NJ PÍSEMNÁ PRÁCE – ČISTÁ NEÚSPĚŠNOST

STAV PO PODZIMNÍM TERMÍNU 2015 (2014), PODLE OBORU VZDĚLÁNÍ

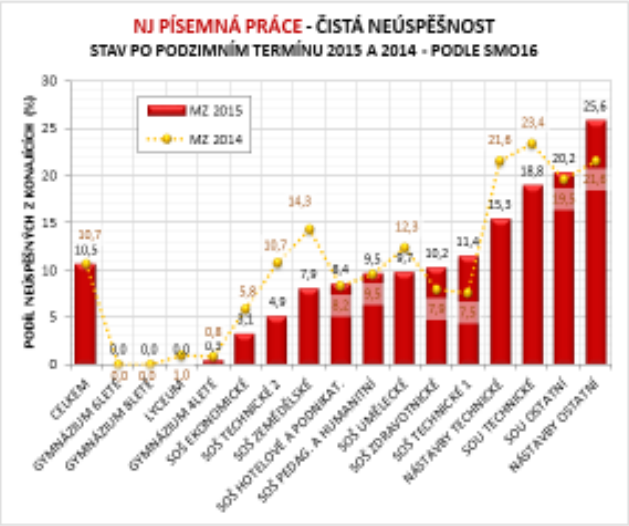

NJ PÍSEMNÁ PRÁCE – PRŮMĚRNÝ % SKÓR
ZA CELÝ ROČNÍK MZ 2015 (2014), PODLE KRAJE

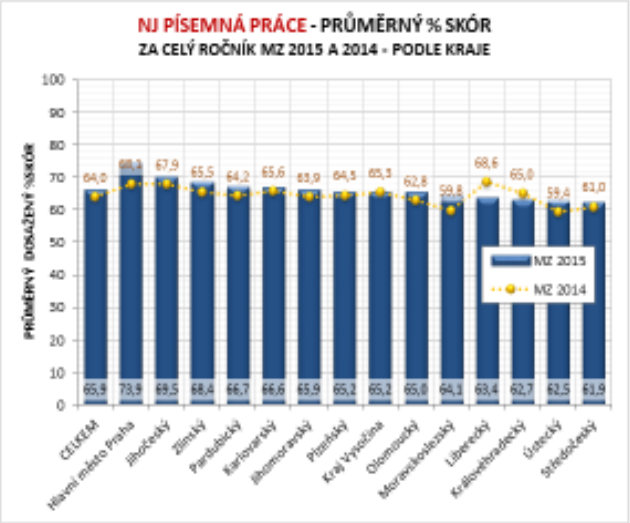

NJ PÍSEMNÁ PRÁCE – PRŮMĚRNÝ % SKÓR
ZA CELÝ ROČNÍK MZ 2015 (2014), PODLE OBORU VZDĚLÁNÍ

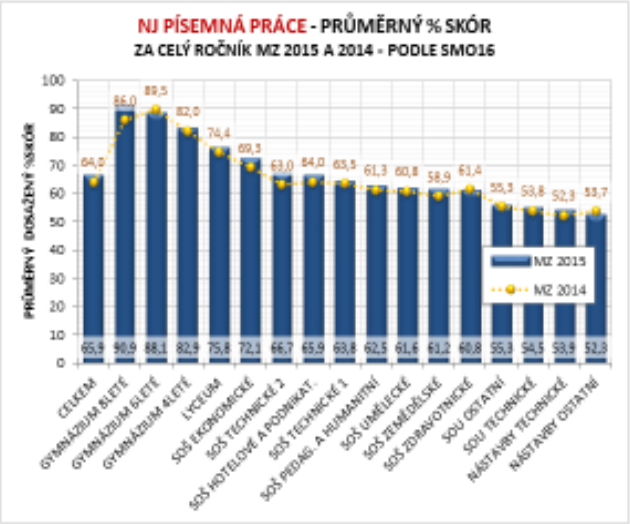

NJ ÚSTNÍ ZKOUŠKA – ČISTÁ NEÚSPĚŠNOST

STAV PO PODZIMNÍM TERMÍNU 2015 (2014), PODLE KRAJE

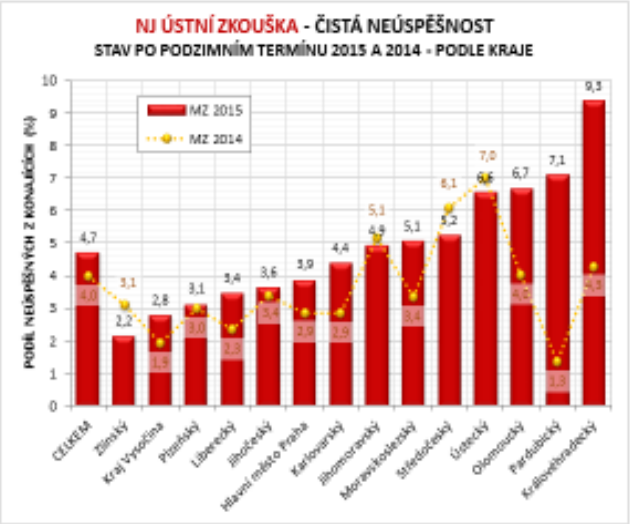

NJ ÚSTNÍ ZKOUŠKA – ČISTÁ NEÚSPĚŠNOST

STAV PO PODZIMNÍM TERMÍNU 2015 (2014), PODLE OBORU VZDĚLÁNÍ

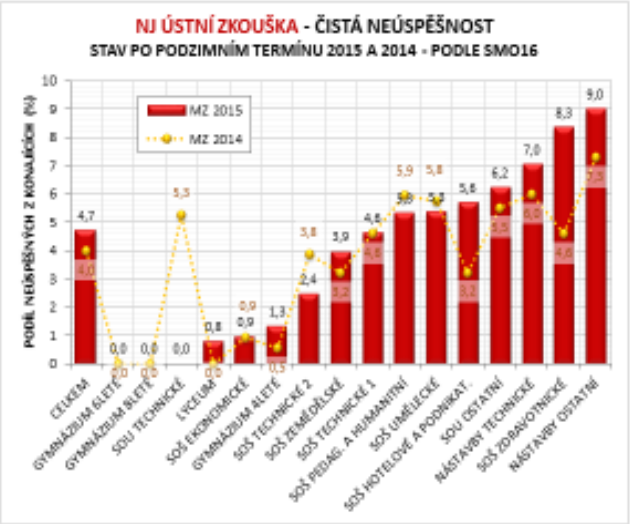

NJ ÚSTNÍ ZKOUŠKA – PRŮMĚRNÝ % SKÓR
ZA CELÝ ROČNÍK MZ 2015 (2014), PODLE KRAJE

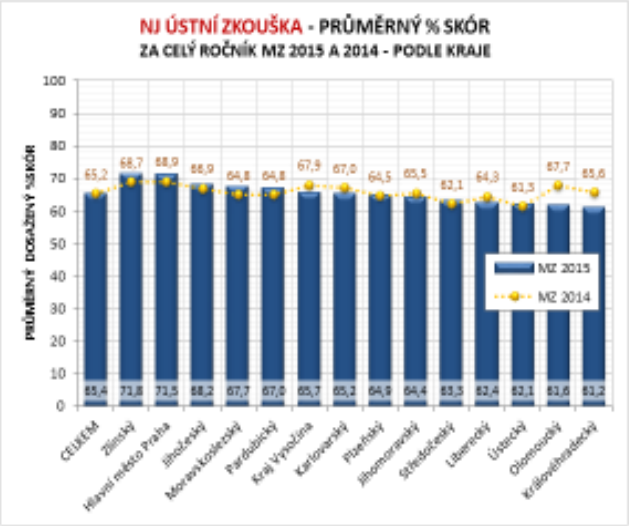
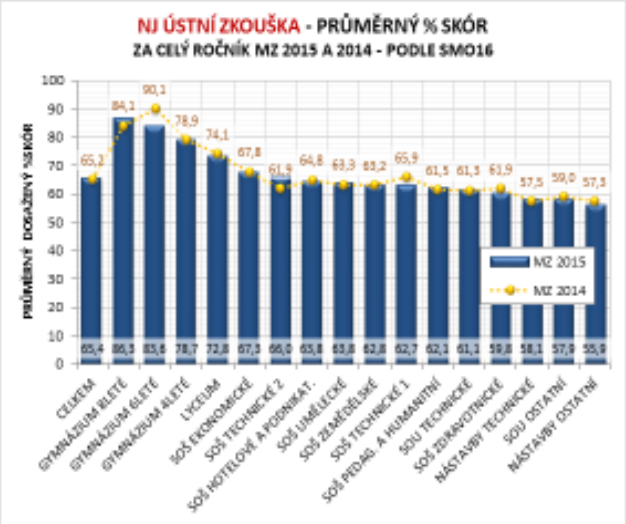
NJ ÚSTNÍ ZKOUŠKA – PRŮMĚRNÝ % SKÓR
ZA CELÝ ROČNÍK MZ 2015 (2014), PODLE OBORU VZDĚLÁNÍ